

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv težišča v okviru CRP:

Učinkovita in cenejša država

2. Šifra projekta:

V5-0458

3. Naslov projekta:

Slovensko pravosodje skozi številke: Primerjalna analiza in predlogi sprememb

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Slovensko pravosodje skozi številke: Primerjalna analiza in predlogi sprememb

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

Slovenian judiciary in numbers: a comparative analysis and recommendations

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

sodstvo, produktivnost, spremenljivke;

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

judiciary, efficiency, variables;

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

Inštitut za kriminologijo, Pravna Fakulteta v Ljubljani; fakulteta za management, Univerza na Primorskem

6. Sofinancer/sofinancerji:

Ministrstvo za pravosodje

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

14309

Katarina Zajc

Datum: _____

Podpis vodje projekta:

prof. dr. Katarina Zajc, LL.M.

Podpis in žig izvajalca:

prof. dr. Peter Grilc, dekan

II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

- a) v celoti
 b) delno
 c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

- a) da
 b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

SLOVENSKO PRAVOSODJE SKOZI ŠTEVILKE

I. UVOD

Projekt smo začeli s hipotezo, da je spremljanje delovanja sodišč v Sloveniji podhranjeno, tako da so analize delovanja sodstva nepopolne, hkrati pa iz dejstva, da se je produktivnost sodnikov, ob nastavljanju novih sodnikov iz leta v leto zmanjševala.

Rezultati so potrdili hipotezo, da je spremljanje pravosodnih institucij potrebno nadgraditi. Empirična analiza, ki smo jo lahko naredili z razpoložljivimi podatki, pa je pokazala, da je produktivnost sodnikov odvisna samo od povpraševanja po njihovih storitvah.

Mednarodna primerjava učinkovitosti slovenskega sodstva jasno kaže, da smo na tem področju med najmanj učinkovitimi državami v Evropi. Po številu nerešenih zadev se pri večini zadev uvrščamo med najslabšo peterico držav. Razlogi za tako slabe rezultate pri vseh vrstah zadev niso enaki, v grobem pa jih lahko razdelimo na počasno reševanje zadev in na problematiko visokega pripada zadev:

- pri civilnih zadevah je težava predvsem njihovo počasno reševanje; podobno velja tudi za upravne zadeve,
- pri zemljiško knjižnih zadevah, zadevah sodnega registra, izvršilnih zadevah in prekrškovnih je težava predvsem njihov visok pripad, saj se po hitrosti reševanja pri teh zadevah uvrščamo precej visoko. Visok pripad je pri zemljiško knjižnih zadevah povezan s vzpostavljanjem zemljiške knjige praktično na novo. Pri registrskih zadevah je visok pripad verjetno posledica velikega števila registrskih nalog, ki jih opravljajo naša sodišča. Pri izvršilnih zadevah je visok pripad verjetno posledica visoke plačilne nediscipline ter prešibkih možnosti za predsodno izterjavo. Pri prekrškovnih zadevah gre prav tako za naloge, ki bi jih lahko v večji meri reševali z manjšim obremenjevanje sodišč,
- tudi na drugostopenjskih sodiščih je očiten problem visokega pripada zadev, kar je verjetno posledica nizke kakovosti ali kredibilnosti odločitev na prvi stopnji. Pri vrhovnem sodišču, kjer po višini pripada manj izstopamo v primerjavi z drugimi državami, je relativno manj tudi nerešenih zadev.

Ta pregled razlogov kaže, da se bomo morali pri ukrepih za povečanje učinkovitosti sodstva v večji meri posvetiti spremembam v pravnem sistemu, ki bi zmanjšale pripad zadev na sodišča, in ne le ukrepom za večjo hitrost reševanja posameznih zadev.

Slovenija v pravosodni sistem in delovanje sodišč vlaga znatna finančna sredstva (javni izdatki) in človeške vire (število sodnikov in sodnega osebja). Visoko je uvrščena tudi po številu sodišč splošne pristojnosti in sodnih poslopij, kar kaže na zadovoljivo geografsko razpršenost oziroma dostopnost splošnih sodišč, medtem ko je pri specializiranih sodiščih uvrstitev nekoliko slabša.

Manj zadovoljivi so kazalniki, ki kažejo na stopnjo vlaganja v motiviranje sodnikov in

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

podporo njihovemu delu. Relativne bruto plače sodnikov (to je v primerjavi s povprečno plačo v državi) so v Sloveniji med najnižjimi. Prav tako je nizko tudi število sodnega osebja na enega sodnika, kar kaže na šibko strokovno in organizacijsko podporo delu sodnikov. Tudi dejstvo, da izobraževanje sodnikov v Sloveniji ni obvezno, kaže na podcenjevanje pomena vlaganj v kakovost človeških virov.

Prikazani podatki torej kažejo, da povečevanje javnih izdatkov in števila sodnikov ne bi bila prava pot za reševanje problematike neučinkovitosti sodstva. Bistveno boljše rezultate bi lahko dosegli že z drugačnim razporejanjem danega obsega razpoložljivih sredstev. Priporočljivo bi bilo predvsem znižanje števila sodnikov, prihranke pa bi morali nameniti za bolj motivacijsko nagrajevanje sodnikov in za povečanje razmerja med številom sodnega osebja in sodnikov. Razmisliti bi veljalo tudi o večji vlogi specializiranih sodišč.

Primerjalna prednost Slovenije na področju institucionalne organiziranosti sodnega sistema so gotovo široke pravne osnove in potenciali za alternativno reševanje sporov. Ta potencial bi izkoristili pri zmanjševanju sodnih zaostankov oziroma povečanju tekoče učinkovitosti sodstva. Slabosti pa najdemo na področju informatizacije sodišč, predvsem pa pri uporabi razpoložljivih podatkov za boljše upravljanje pravosodnega sistema in za vzpostavljjanje učinkovitega sistema odgovornosti sodnikov za svoje delo.

II. PRIMERJALNI PREGLED SODNE STATISTIKE IN KAZALNIKOV UČINKOVITOSTI PRAVOSODJA

Člani projektne skupine so primerjalno pregledali vse spremenljivke, ki jih vodijo sodišča oziroma ministrstva za pravosodje v izbranih državah (Avstrija, Nemčija, Brazilija, ZDA, Nemčija in CEPEJ), ter ugotovilo, da bi se bilo potrebno potruditi in spremljati tudi naslednje spremenljivke:

Povzetek manjkajočih spremenljivk, ki se spremljajo po svetu, ne pa v Sloveniji:

1. Proračun:

- o informacijska tehnologija po sodiščih (oprema, investicije in vzdrževanje)
- o investicije v nepremičnine
- o stroški vzdrževanja in delovanja sodnih poslopij
- o izobraževanje sodnikov in tožilce

2. Spremljanje kršitev 6. člena EKČP

- povečana pozornost na vodenju časa reševanja posamezne zadeve, zaradi kršitev 6. člena EKČP – pravice do sojenja v razumnem roku
- voditi podatke o času reševanja zadev najmanj za: tožbene razveze zakonske zaveze, odpoved pogodbe o zaposlitvi, rop in umor
- izračunavati najmanj: koeficient tekočega reševanja – clearance rate, čas reševanja zadeve - disposition time, in koeficient učinkovitosti – efficiency rate.
- vodenje statistike nacionalnih zadev pred ESČP, v posameznem letu za: število vloženih zadev, število zadev, ki jih sodišče razglasi za neprimerne, število prijateljskih poravnav, število sodb, kjer sodišče ugotovi kršitev, in število sodb, kjer sodišče ne ugotovi kršitve – vsaj za kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in za neizvršitev sodne odločbe

3. Spremenljivke spremljanja delovanja sodišč:

- vsako sodišče mora voditi čas reševanja zadev. Pri tem kategorizirati čas reševanja zadeve – od takrat ko zadeva pride na sodišče do rešitve zadeve pred tem sodiščem – po številu zadev v posameznem časovnem obdobju (do 1 meseca, 1-3 mesecev, 4-5 mesecev.. 1-2 leti...). Priporočljivo je ločevanje zadev ki so se vsebinsko rešile (sodba) od zadev ki so bile rešene na drug način (umik zahtevka, obtožbe, nepristojnost,...). V sodni statistiki so časi reševanja zadev tako za posamezna sodišča kot skupno za okrajna, okrožna,... sodišča (število kazenskih, pravnih... zadev rešenih v določenih časovnih obdobjih – do 1 meseca, 1-3 meseci...)
- celoten čas reševanja zadeve, če je mogoče vključno z izvršilnim postopkom, ni izrecno izražen, je pa čas reševanja na okrajnih, okrožnih sodiščih in čas reševanja posameznih vrst izvršilnih zadev
- voditi pa je potrebno tudi (poleg časa reševanja) časovna obdobja na vmesnih stopnjah – najmanj čas od vložitve zadeve do 1. glavne obravnave o zadevi, čas od 1. do zadnje glavne obravnave, čas od zadnje glavne obravnave do odločitve o zadevi, ter tudi časi reševanja pritožbe in drugih pravnih sredstev. Posebna pozornost naj bo posvečena času neaktivnosti – času čakanja. – Vodi se čas do izdelave odločbe (po kategorijah do 8 dni, nad 8 do 30 dni...) pred okrajnimi, okrožnimi sodišči za pravnne, kazenske, zapuščinske in nepravne zadeve.

4. Analitične informacije in indikatorji:

- koeficient tekočega reševanja: razmerje med številom novih zadev in številom rešenih zadev v enem letu.
- koeficient obrata zadev: razmerje med številom rešenih in številom nerešenih zadev na koncu obdobja.
- koeficient časa reševanja: primerja število rešenih zadev tekom leta in število nerešenih zadev na koncu leta. 365 delimo z številom rešenih zadev tekom leta deljenim z številom nerešenih zadev na koncu leta, tako dobimo število dni. Koeficient meri koliko časa traja reševanja standardne zadeve.
- Koeficient učinkovitosti: razmerje med številom zaposlenega sodnega osebja na posameznem sodišču in številom rešenih zadev na tem sodišču
- Koeficient sodnega zaostanka: število zadev nerešenih na koncu obdobja, razlika med številom novih in številom rešenih zadev tekom leta
- Koeficient rešitve zaostankov: čas potreben za rešitev sodnega zaostanka v mesecih ali dnevih, izračuna se kot razmerje med številom zadev in koeficientom časa reševanja (npr. če je sodnega zaostanka 100 in sodišče v enem letu reši 200 zadev, je koeficient rešitve zaostankov 180 dni ali 6 mesecev)
- Število zadev na sodnika: število posameznih vrst zadev na enega sodnika
- koeficient povprečnega odstopa od časovnih standarda: koliko je dejanski čas reševanja zadeve presegel časovni standard za to vrsto zadeve v odstotkih ali v dnevih (npr. če je standard za vrsto zadeve 200 dni, povprečen čas reševanja te vrste zadev pa znaša 240 dni, to pomeni koeficient povprečnega odstopa od časovnega standarda 40 dni ali 20%.)

5. Priporočila glede potrebnih kazalnikov o organizaciji sodstva:

- število zaposlenih ter njihova razporeditev v plačne razrede ter navedba števila let v sodniških vrstah
- število sodnega osebja za vsa sodišča in po posameznih vrstah sodišč – okraja, okrožna, delovna in socialna, višja sodišča..., in tudi število sodnikov na posameznem sodišču ter ločeno število strokovnih sodelavcev na posameznih sodiščih (npr. Okrajno sodišče na Vrhniki – 3 sodniki, 5 strokovnih sodelavcev), tako bi se nato ob izračunavanju

indikatorjev učinkovitosti (rešene zadeve na sodnika) za posamezno sodišče videlo, kakšna velikost sodišča/ razmerje med sodniki in strokovnimi sodelavci je najbolj učinkovito

- natančno finančno poročilo sodišča (Avstralija) – kot je npr. potrebno za gospodarske družbe (Avstralija: poročilo o dohodkih (dohodki po kategorijah in odhodki po kategorijah), bilanca stanja (sredstva in obveznosti do virov sredstev), poročilo o spremembah vrednosti/knjižne vrednosti, poročilo o denarnem toku, seznam obveznosti, seznam zunanje reguliranih postavk ter nadaljnja pojasnila k poročilu)
- seznam zunanjih izvajalcev, opis zadeve, cena in način izbire
- stroški posameznega sodišča v razmerju z BDP in NDP (neto družbeni proizvod)
- stroški preračunani na prebivalca (EUR na prebivalca)
- število računalnikov na uporabnika (zaposlenega), število oseb na m², število zadev na m²
- število na internetu objavljenih sodb
- disciplinska odgovornost sodnikov

6. Priporočila glede kazalnikov gibanja števila zadev

- razlikovanje: nove zadeve (vložene, reopened, reactivated), rešene zadeve (primarna sodba, rešitev reopened zadeve, status neaktivnosti), nerešene zadeve (aktivne, neaktivne) – tako bi se npr. izvršilne zadeve kjer je upnik predlaga odlog izvršbe za več let to štelo kot rešena zadeva- dodelitev statusa neaktivne zadeve (do poteka odloga) in bi bilo statistično manj nerešenih zadev in manj sodnih zaostankov (kajti izvršilne zadeve predstavljajo 61% nerešenih zadev, pri sodnih zaostankih je tudi kar 71% izvršilnih zadev)
- delež reopened in reactivated zadev med novimi zadevami (kolikšen % so na novo vložene zadeve) skupaj in po posameznih področjih – kazensko, civilno, družinsko (lahko tudi podrobneje odškodnine, pogodbe, nepremične) in po pristojnih sodiščih (okrajna, okrožna, delovna in socialna, upravno)
- podrobnejša vsebinska struktura pripada zadev za vsa sodišča ali podrobneje (pred okrajnimi, okrožnimi...) (ne le število civilnih zadev, ampak podrobneje – število odškodninskih zadev: ter nadalje delež posamezne vrste odškodninske zadeve – medicinska malomarnost, odgovornost za proizvode...) in nadalje tudi izračuni indikatorjev npr. koeficienta tekočega reševanja za odškodninske zadeve (le za pomembnejše zadeve z večjim pripadom)
- število rešenih zadev po načinu rešitve (vsebinsko); ali se je zadeva rešila z ali brez posredovanja sodišča in kakšne vrste je bila vloga sodišča (ali se je sojenje zaključilo ali pa je pred tem prišlo do poravnave); način brez sojenja (umik tožbe, zamudna sodba, poravnava pred sojenjem), način z sojenjem (sodba, brez sodbe – poravnava med sojenjem)
- način rešitve npr. civilnih zadev, število rešenih zadev po posameznih področjih (odškodnine, pogodbe, nepremičnine):
 - o I. rešitve brez sojenja: umik tožbe, zamudna sodba, 2. poravnava in umik (a – brez posredovanja sodišča, b – po sestanku ali glavni obravnavi na sodišču, c – ADR, ki jih zagotavlja sodišče), 3. drugi razlogi zavrženja, 4. odstop drugemu sodišču zaradi nepristojnosti
 - o II. rešitev zadeve s sojenjem a – sodba, b – sojenje se začne, a ni sodbe (poravnava med sojenjem)
 - o ter celotno število rešitev brez sojenja in rešitev s sojenjem (znotraj tega skupno število rešitev z porotnim sojenjem in s senatnim sojenjem)
- na pritožbeni ravni pa obsega način rešitve zadeve (npr. sodišče odloči o zadevi, zavrže zadevo, umik) ter če sodišče odloči o zadevi, v kakšni obliki odločbe odloči

(sodba, sklep...) in kakšna je vsebina odločitve (potrdi sodbo nižjega sodišča, razveljavi, spremeni/ delno potrdi, zavrže, drugo)

- način končanja postopka (vrsta odločbe): s sodbo, kaznovalni nalog (po glavni obravnavi), drugi razlogi (pomanjkanje dokazov, pristojnosti...)
- število in delež obsojenih oseb po izrečni kazni: denarna kazen, zaporna kazen, pogojna zaporna kazen, ter delež obsojenih žensk – je v letnem poročilu Državnega tožilstva (točen naslov: Skupno poročilo o delu državnih tožilstev)
- delež oseb zastopanih po odvetniku
- delež pritožb zoper odločitve sodišča
- število postopkov na pritožbeni ravni ob ločitvi, ali gre za pritožbo zoper dejansko stanje ali gre za pritožbo zoper uporabo prava ter glede na pristojno sodišče – je pa razviden razlog razveljavitve ali spremembe odločbe 1. stopenjskega sodišča

7. Priporočila glede kazalnikov gibanja kaznivih dejanj:

- glede kaznivih dejanj vodi v Sloveniji tožilstvo (Skupno letno poročilo o delu državnih tožilstev) evidenco obtoženih, število in uspešnost alternativnih načinov reševanja (poravnava, pogojno odložen pregon) obsojenih, vrste izrečenih kazni in podrobneje za posamezna kazniva dejanja...(ob tem da tožilstvo vodi število obdolženih oseb, sodišče pa število zadev)

8. Predlogi glede kazalnikov za spremljanje učinkovitosti:

- produktivnost – število sodb na sodnika; tehtani model produktivnosti – posamezne vrste zadev imajo različne uteži/vrednosti (npr. kakšne vrste zadeve se hitro rešijo) še vedno pa to ne upošteva zapletenosti posamezne zadeve
- dolžina časa sojenja (odločanja), verjetnost da bo sojenje (odločanje) zaključeno v določenem času (standardu), povprečna nepričakovana zamuda med dejanskim in razpisanim časom sodne obravnave – razviden je povprečen čas reševanja zadev pred okrajnimi, okrožnimi... sodišči in natančen prikaz po sodiščih za pravdne, kazenske, izvršilne.. zadeve v kakšnih deležih so rešene v določenem časovnem obdobju (do 1 meseca, 1-3 mesece...)
- strošek na zadevo po posameznih sodiščih in za vsa sodišča skupaj (vsa okrajna, okrožna.. ali vsa sodišča)
- ustanovitev posebne Komisije za učinkovitost / Productivity Commission (Avstralija), neodvisni raziskovalni in svetovalni organ vlade na področju ekonomskih, socialnih in okoljskih vprašanj ki vplivajo na blagostanje državljanov; v Sloveniji bi to lahko delal Evidenčni oddelek VS RS
- komisija za učinkovitost pripravlja poročilo Report on Government Services, kjer izrecno uporabi naslednje indikatorje učinkovitosti sodišč:
 - o Povprečna višina sodne takse: povprečna višina plačane takse za novo zadevo na posameznega tožnika = pobrana sodna taksa/ nove zadeve
 - o sodni uslužbenci: indikator dostopnosti sredstev (število uslužbencev, ki lahko sprejmejo zavezujočo odločitev sodišča)
 - o indikator pozornosti/ števila glavnih obravnav (attendance indicator): povprečno število potrebnih sestankov strank in sodišča (npr. glavnih obravnav) za rešitev zadeve (štejejo se zadeve, ki so rešene v obravnavanem letu, medtem ko se upoštevajo vse glavne obravnave, ki so bile izvedene ali preložene ali predstavljene v tej rešeni zadevi)
 - o delovanje sodnih izvedencev (stroški, trajanje)
 - o stroški na rešeno zadevo: neto stroški (stroški-prihodki) posameznega sodišča / število rešenih zadev na tem sodišču v 1 letu
- višina porabljenih sredstev za policijo, civilno sodno administracijo, kazensko

sodstvo in izvrševanje kazni, ter kolikšen delež predstavlja posamezna postavka (npr. policija 66%, civilno sodstvo 5%, kazensko sodstvo 6%, izvrševanje kazni 23%)

- učinkovitost: višina porabljenih sredstev v pravosodju na osebo, ter v znesku in deležu koliko znaša posebej za policijo, civilno, kazensko sodstvo in izvrševanje kazni – strošek oskrbnega dne v zaporu je razviden iz Letnega poročila Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij

- višina porabljenih sredstev sodišč ter skupaj za posamezne vrste sodišč: okrajna, okrožna, delovna in socialna, upravna, višja,... ter višina prihodkov sodišča (brez sodnih taks) ter neto stroški sodišča (odhodki – prihodki)

- povprečna višina neto stroškov (stroški – prihodki) na rešeno zadevo posebej za civilne in posebej za kazenske zadeve po posameznih vrstah sodišč in skupaj (povprečje za posamezno vrsto sodišč – npr. povprečen strošek na zadevo pred okrajnim sodiščem – in povprečje vseh sodišč)

- čas reševanja zadeve – do rešitve zadeve, kot tudi čas od vložitve do posameznih faz (razpisa glavne obravnave, od aretacije do zaslišanja pred preiskovalnim sodnikom)

9. Priporočila glede indikatorjev dostopa do sodišča

- povprečna višina sodne takse v civilnih zadevah po posameznih vrstah sodišč (povprečje za posamezno vrsto sodišča, povprečje vseh sodišč)

- delež pobranih sodnih taks napram stroškom sodišča/ delež pokritja stroškov sodišča s sodnimi taksami – za posamezne vrste sodišč in skupaj za vsa sodišča

- delež zadev po posameznih vrstah zadevah, ki jih vložijo posamezniki brez pravnega zastopanja – to se deloma loči pri kazenskih zadevah, ko se vodi, kdo je upravičeni tožilec (državni tožilec, zasebni tožilec ali oškodovanec kot tožilec), ki je vložil obtožni akt

- dolžina pripora pred sojenjem pri obdolžencih ki jim je dodeljena BPP napram običajnim (ne-revnim) osebam – vodi se na splošno trajanje pripora v zadevah kjer ni bil vložen obtožni akt (po kategorijah do 3 dni, od 3 do 15 dni)

- delež odstopa od pregona za posamezne skupine prebivalstva (v smislu, da se vidi ali je institut diskriminatoren)

- ogostnost kontaktov obdolženega z odvetnikom

- Čas ki ga stranke brezplačne pravne pomoči preživijo v priporu (pred obsodbo)

- število obsodb na zaporno kazen in povprečna dolžina med strankami brezplačne pravne pomoči

- zadovoljstvo strank z brezplačno pravno pomočjo

- ugled zagovornikov brezplačen pravne pomoči

10. Priporočila glede kazalnikov alternativnega reševanja sporov

- poravnava med storilcem in žrtvijo; število zadev, delež poravnav glede na fazo postopka (kdaj se uporabi – pred začetkom glavne obravnave ali po začetku) – deloma je to v Letnem poročilu Državnega tožilstva za kazenske zadeve

- struktura zadev v poravnavanju (delež premoženjskih KD, delež KD zoper življenje in telo...), ter delež moških in žensk, ter delež odraslih in mladoletnih

- v kolikšnem deležu se s poravnavo strinjajo obdolženci in v kolikšnem oškodovanci

- število in uspešnost uporabe alternativnih načinov reševanja sporov

- število uporabljenih alternativnih načinov reševanja sporov na posameznem področju (npr. civilne, kazenske zadeve...)

- uspešnost uporabe alternativnih sredstev reševanja sporov – rešitev spora, delna rešitev, nerešeno, drugo

III. SPREMINJANJE PRAVNIH PODLAG ZA POVEČANJE UČINKOVITOSTI PRAVOSODJA

Iz članka o primerjanju sledenja učinkovitosti sodišč in sodnikov izhaja, da je veliko držav zelo resno pristopilo k reševanju neučinkovitosti pravosodja, saj dolgi in neučinkoviti sodni postopki zavirajo gospodarsko rast ter grobo posegajo v človekove pravice. Čeprav je k reformam sodstva prva pristopila ZDA, pa ji je EU sledila, vsaj od ustanovitve CEPEJa naprej na skupni osnovi, nekatere države pa so, kot na primer Finska, to storile že prej. Vsem tem poskusom je skupno, da so povečali učinkovitost sodstva, kar je reformam dalo dodatni zagon. V ZDA so ugotovili, da večina sodnikov meni, da je bil Judicial Performance Evaluation - JPE program koristen za njihov poklicni razvoj in da program za merjenje njihove učinkovitosti ne znižuje sodnikove neodvisnosti, hkrati pa jim pomaga pri njihovi profesionalni rasti. Ugotovili so tudi, da se je zaupanje javnosti na podlagi merjenj učinkovitosti sodišč povečalo. Podobne so bile ugotovitve na Nizozemskem, saj so ugotovili, da je modernizacija po več letih padanja učinkovitosti povzročila povečanje le-te in hkrati tudi zadovoljstva uporabnikov.

Z že omenjeno novelo zakona o sodiščih je tudi Slovenija temeljiteje pripravila podlage za še bolj učinkovito spremljanje delovanja sodstva. Ne smemo pozabiti, da si je Ministrstvo za pravosodje z določenimi projekti, kot je na primer Projekt Lukenda, če omenimo le zadnjega, že prizadevalo za izboljšanje učinkovitosti sodstva. Z zadnjimi reformami pa je krepko stopila na pot modernizacije spremljanja učinkovitosti tako sodnikov kot sodišč. Veliko je odvisno tudi od meril ocenjevanja sodnikov in sodišč, kar je v pristojnosti Sodnega sveta. Glede na izboljšanje učinkovitosti nizozemskega sodstva, je nedvomno smiselno posnemati tudi sisteme ocenjevanja kakovosti in ne samo kvantitete. V fazi opredelitve indikatorjev kakovosti je potrebno najprej definirati, katere vidike sodstva se bo ocenjevalo, nato poiskati najbolj značilne kriterije s tega področja, nenazadnje so indikatorji primeri meril kakovosti. Izbrana morajo biti tako, da so uporabljiva za vse vrste postopkov. CEPEJ predlaga 6 ocenjevanih področij, ki vsebujejo skupno 40 indikatorjev kakovosti, in sicer postopek (9 indikatorjev), odločitev (7 indikatorjev), obravnava strank in javnosti (6 indikatorjev), hitrost vodenja postopka (4 indikatorji), spodobnost in profesionalna znanja sodnika (6 indikatorjev) ter organizacijske in administrativne sposobnosti (8 indikatorjev). Pri določitvi meril in kriterijev pa ne gre ponoviti napake ZDA, kjer so bila prvotna merila in indikatorji preštevilni in prezapleteni. Ker v Sloveniji še ni razvit sistem ocenjevanja kakovosti sodnikov z anketiranjem, bi bilo smiselno v prvi fazi anketne liste nasloviti na sodnike in drugo sodno osebje, šele nato na odvetnike in na splošno javnost. Nenazadnje pa ne gre spregledati dejstva, da je kakovost ocenjevanja vedno odvisna tudi od kvalitete vhodnih podatkov, zato je le-te potrebno definirati in napisati natančna navodila za vse vnašalce podatkov, tako da ni nobenega dvoma glede njihovega pomena. Menimo, da lahko predlagane spremembe slovenske zakonodaje krepko zvišajo učinkovitost slovenskega sodstva in tako odpravijo kršenje človekovih pravic ter pomagajo k višji gospodarski rasti.

IV. EMPIRIČNO PREVERJANJE HIPOTEZE O DEJAVNIKIH PRODUKTIVNOSTI SODIŠČ

V okviru empiričnega članka smo analizirali panelne podatke za okrajna in okrožna sodišča v letih 2000 - 2008. Analiza se je osredotočila na dve temeljni spremenljivki, in sicer število sodnikov ter število zadev, ki so prišle na sodišče. Empirični podatki kažejo,

da število sodnikov nima signifikantnega učinka na število rešenih zadev. Zdi se, da je ključnega pomena za število rešenih spisov število nerešenih sponov na sodnika. Sodniška produktivnost narašča s številom nerešenih zadev na sodnika. Članek zaključuje, da namesto, da se v Sloveniji osredotočamo na število sodnikov, da uporabimo pozitivne in/ali negativne vzpodbude, kot so povečanje plač ali njihove prepoznavnosti ali pa da se jim določi minimalni obseg dela oziroma strožji nadzor.

Potrebno je tudi poudariti, da isti raziskovalci trenutno delajo na naslednjem članku, ki bo deloma uporabil izsledke tega projekta. S člankom želimo empirično preveriti, katere spremenljivke so sodnike najbolj vzpodbudile k kvantitativnem in kvalitativnem reševanju spisov. V ta namen smo zbrali podatke za vse sodnike prve stopnje v letu 2008, in sicer število rešenih zadev, število uspešnih pritožb, njihovo starost, izobrazbo, spol in plačo ter število let na položaju sodnika oziroma koliko let ima do upokojitve. Hkrati pa bomo vključili tudi spremenljivke glede IT opremljenosti sodišč ter njihove proračune.

V. SKLEP

Primerjalna prednost Slovenije na področju institucionalne organiziranosti sodnega sistema so gotovo široke pravne osnove in potenciali za alternativno reševanje sporov. Ta potencial bi izkoristili pri zmanjševanju sodnih zaostankov oziroma povečanju tekoče učinkovitosti sodstva. Slabosti pa najdemo na področju informatizacije sodišč, predvsem pa pri uporabi razpoložljivih podatkov za boljše upravljanje pravosodnega sistema in za vzpostavljanje učinkovitega sistema odgovornosti sodnikov za svoje delo.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
 - b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
 - c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
 - d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
 - e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvom, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
 - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
 - prostorsko planiranje mest in podeželja - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;
- h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

² Označite lahko več odgovorov.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Neposredni rezultati so seznanitev Ministrstva za pravosodje z izsledki raziskav, ki lahko takoj vključi določene izsledke v svojo politiko na področju sodstva.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Dolgoročni rezultati raziskave se lahko uporabijo pri dolgoročnem razvoju pravosodja v Sloveniji, od ocenjevanj sodnikov in sodišč, do ocenjevalnih kazalnikov in metod, do ugotavljanja dolgoročne optimalnega števila sodnikov in sodnih pomočnikov ter referentov in seveda do ugotovitve optimalnega obsega dela sodnikov, skupaj z vzpodbudami, ki bi sodnike motivirale, da določeni obseg dela presežejo.

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- a) v domačih znanstvenih krogih;
- b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- c) pri domačih uporabnikih;
- d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

V akademskih krogih je mednarodno povpraševanje izredno veliko, saj smo enega izmed člankov že objavili na SSRN network in je bil dva tedna zapored najbolj bran članek v svoji disciplini. Poleg tega je članek sprejet za predstavitev na prestižni letni konferenci Empirical Legal Studies na Univerzi Yale.

3.7. Število diplomantov, magistrorv in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

/

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi inštitucijami.

Eden izmed članov raziskovalne skupine je postal profesor na Washington&Lee Univerzi v Virginiji, ZDA, tako da sedaj sodelujemo tudi preko te Univerze.

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

Pisanje skupnih člankov ter sodelovanje na področju raziskav.

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

- Dnevi raziskovalnih dosežkov na Pravni fakulteti v Ljubljani, 06.10.2010
- Conference on Empirical Legal Studies, Yale, november 2010
- Southern Economic Association, ZDA, december 2010
- predvidena predstavitev na Ministrstvu za pravosodje, december 2010
- vodja projekta je postala članica Sodnega sveta Republike Slovenije
- Članek z naslovom: Učinkovitost sodstva - primerjalni pogled, bo objavljen v reviji Podjetje in delo
- Članek z naslovom: What do European Judges Strive for: an Empirical Assesment, bo spomladi 2011 objavljen v reviji: International Journal of Court Administration, predstavljen pa je bil na konferenci v Franciji o Court Administration. Predstavljen bo tudi na Italian Law and Econoimics Association v Bolzanu v decembru.
- Članek z naslovom: Court output, Judicial Staffing and the Demand for Court Services: Evidence from Slovenian Courts of First Instance bo predvidoma objavljen v Interntional Review of Law and Economics;

³ Bibliografijo raziskovalcev si lahko natisnete sami iz spletne strani:<http://www.izum.si/>

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije.

Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitvami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv težišča v okviru CRP:

2. Šifra projekta:

3. Naslov projekta:

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

Inštitut za kriminologijo, Pravna Fakulteta v Ljubljani; fakulteta za management,
Univerza na Primorskem

6. Sofinancer/sofinancerji:

Ministrstvo za pravosodje

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

14309

Katarina Zajc

Datum: _____

Podpis vodje projekta:

Podpis in žig izvajalca:

Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

- a) v celoti
- b) delno
- c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

a) da

b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

1. Predstavitev programa dela

Program dela projekta izhaja temelji na gradivu, zbranim v okviru prvega dela istoimenske raziskave, odobrene leta 2006 v okviru programa "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013". Tudi v tem delu raziskava izhaja iz predhodne ugotovitve, da zagotavljanje navzočnosti strank in drugih udeležencev na narokih glavnih obravnav in pri drugih procesnih dejanjih v sodnih postopkih, ni uspešno.

V prvem delu projekta so bile tako izvedene naslednje faze:

- oblikovane so bile raziskovalne skupine;
- opravljen je bil študij relevantne literature in sodne prakse;
- razviti so bili vprašalniki za analizo sodnih spisov;
- oblikovani so bili reprezentativni vzorci spisov, navezani stiki s sodišči in pridobljena dovoljenja za pregled spisov; pridobljeni so bili sodni spisi, ki sodijo v reprezentativne vzorce, ki so bili tudi pregledani;
- izvedena je bila prva stopnja statistične analize za postopek o prekrških za kazenski postopek, opravljena je bila analiza podatkov za upravni spor;
- pričela se je znanstvena obdelava teoretičnih gradiv (primerjalnih in drugih), ki bodo sestavljala del zaključnega elaborata.

V drugem delu raziskave o zagotavljanju navzočnosti je program dela vključeval:

- statistično analizo zbranih kvantitativnih podatkov;
 - interpretacijo opravljene analize kvantitativnih podatkov;
 - analizo in interpretacijo zbranih kvalitativnih podatkov;
 - predloge zagotavljanja navzočnosti;
- izvedbo t.i. študij primerov (case studies) v najbolj indikativnih primerih.

2. Drugi del projekta metodološko zato pomeni:

- preučitve domačega in primerjalnega gradiva (zakonodaje, judikature in literature) in analizo pravnih institutov, s poudarkom na pravici do navzočnosti v sodnih postopkih;
 - statistična analiza podatkov;
- oblikovanje sklepov in predlogov;
- izdelavo raziskovalnega elaborata;
 - objavljanje izsledkov raziskave v obliki člankov v strokovnih periodičnih publikacijah.

3. O realizaciji posameznih ciljev programa dela

- Preučitev domačega in primerjalnega gradiva

Analiza, ki je sestavni del elaborata, se osredotoča na:

- pomen navzočnosti obdolženca oziroma strank v sodnih postopkih;
- vprašanje razpolaganja s pravico do navzočnosti v kazenskem postopku;

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

- analizo instituta razpravne sposobnosti obdolženca v kazenskem postopku; analizo relevantnih institutov pravnega postopka in
- primerjalno analizo navzočnosti strank v postopkih.

Ključna spoznanja, vključene v elaborat, in ki v tem smislu predstavljajo smernice za zakonodajalca in prakso, so: (i) drugačno razumevanje navzočnosti v sodnih postopkih terja tudi drugačen pristop k urejanju sankcij in prisilnih ukrepov v različnih postopkih: medtem ko ima navzočnost v kazenskem postopku (poleg dobrine, s katero obdolženec razpolaga), tudi simbolni in dokazni pomen (obdolženec je razumljen kot dokazno sredstvo), pa se v pravnih postopkih navzočnost razume kot izključno dobrina stranke; zato je v kazenskem postopku uporaba prisilnih ukrepov ter omejitev razpolaganja z njo smiselna in dovoljena pod določenimi pogoji, medtem kot v pravnem postopku prisilna sredstva že na pojmovni ravni niso dopustna; sankcija za stranko je tveganje neuspeha v postopku; (ii) razpolaganje s pravico do navzočnosti v kazenskem postopku je omejeno; na voljo je obdolžencu le, ko se je že imel možnost izjaviti o obtožbi; (iii) slovensko kazensko procesno pravo ne ureja primerov krivdno povzročene razpravne sposobnosti; tudi sicer je vprašanje razpravne sposobnosti obdolženca podnormirano; (iv) raziskava se osredotoča na ukrepe, ki naj minimalizirajo nasilne posege v posameznikovo osebno svobodo in svobodo gibanja in ponuja primerjalnopravno analizo instituta varščine, kot edinega instituta, ki temelji na prisilnih posegih v lastnino obdolženca.

- Statistična analiza

V okviru projekta je bila izvedena statistična analiza pridobljenih podatkov za kazenske postopek, pravnih postopek in postopke o prekrških. Statistična analiza je sestavni del elaborata.

Kot del statistične analize je treba šteti izdelavo vprašalnikov za zbiranje podatkov iz sodnih spisov, ki so del elaborata.

- Oblikovanje sklepov in predlogov

Sklepi in predlogi so vključeni v elaborat. Sklepi in predlogi izhajajo v prvi vrsti iz analize sodne prakse in posameznih institutov. V okviru statistične analize vključuje predloge analize postopkov o prekrških.

- Izdelava elaborata

Elaborat je priloga k poročilu.

- Objavljanje izsledkov v periodičnih publikacijah

V času pisanja poročila še ni objav, ki bi izhajale iz projekta.

Z namenom diseminacije rezultatov projekta so bila opravljene naslednje aktivnosti:

- izdelava in zagovor diplomske naloge Anje Blažič, "Zagotavljanje navzočnosti v postopku o prekršku", mentor doc. dr. Marko Bošnjak, Ljubljana, 2008.
- Gorkič, Primož: Razpravna sposobnost obdolženca v kazenskem postopku, predavanje na Dnevu raziskovalnih dosežkov Pravne fakultete, Ljubljana, 6. okt.

2010, Pravna fakulteta, Ljubljana 2010

Predvidene objave v letu 2011, ki vključujejo tudi izsledke raziskave:

- Gorkič Primož, Odpoved procesnim jamstvom v kazenskem postopku: vprašanje njihove razpoložljivosti, v reviji Pravniki (že predloženo uredništvu);
- Gorkič Primož, Razpravna sposobnost obdolženca v kazenskem postopku, bo predlagano za objavo v Zborniku znanstveni razprav PF v Ljubljani.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
- b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
- c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
- d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
- e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvom, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
 - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
 - prostorsko planiranje mest in podeželja - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjevanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;
- h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Cilj: odkritje novih znanstvenih spoznanj

Jedro izsledkov projekta je v (1) analizi izbranega pravnega instrumentarija, (2) razvoja metod za kvantitativne raziskave sodnih postopkov in (3) statistične analize zbranih podatkov.

V raziskavi je sistematično, primerjalnopravno in teoretično analiziran koncept razpravne sposobnosti obdolženca, in njegove vpetosti v širšo pravico do udeleževanje kazenskega postopka. Raziskava analizira določilnice zagotavljanja navzočnosti v pravnih postopkih in postopku o prekrških, in ponuja smernice smotrnosti urejanja prisilnih ukrepov v različnih sodnih postopkih. V tem smislu so izsledki raziskave uporabljivi tako v praksi sodnih postopkov kot tudi v zakonodaji.

Cilj: Izpopolnitev in razširitev metodološkega instrumentarija

V raziskavi so bili izdelani in uporabljeni vprašalniki, temelječ na analizi pozitivnega procesnega prava. Kljub temu tako izvedena operacionalizacija procesnih institutov prinaša dolgoročno dodatno vrednost, ker je neposredno uporabljiva v primerljivih raziskovalnih projektih.

Cilj: Razvoj temeljnega raziskovanja

Raziskava v svojem pravnoteoretičnem delu analizira, tudi s systemskega vidika, izbrane pravne institute. Izbira teh temelji tudi na podlagi spremljanja tekoče sodne prakse, kot neposrednega pokazatelja potreb temeljnega raziskovanja v pravni stroki.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Dolgoročni rezultati so lahko:

- drugačna sodna praksa pri zagotavljanju navzočnosti strank in drugih udeležencev v sodnih postopkih, ob upoštevanju izsledkov raziskave;
- vzpostavitev stalnega mehanizma spremljanja zagotavljanja navzočnosti udeležencev sodnih postopkov, z uporabo razvite metodologije;
- smernice za zakonodajno urejanje in s tem razvoj relevantnih institutov de lege ferenda.

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- a) v domačih znanstvenih krogih;
- b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- c) pri domačih uporabnikih;
- d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

/

3.7. Število diplomantov, magistrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

Anja Blažič, "Zagotavljanje navzočnosti v postopku o prekršku", mentor doc. dr. Marko Bošnjak, Ljubljana, 2008.

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi inštitucijami.

/

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

/

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije.

Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitvami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.

ZAKLJUČNO POROČILO: CRP: SLOVENSKO PRAVOSODJE SKOZI ŠTEVILKE: PRIMERJALNA ANALIZA IN PREDLOGI SPREMEMB

KAZALO:

I. UVOD in POVZETEK

II. POVZETEK POROČILA “EUROPEAN JUDICIAL SYSTEM – EFFICIENCY AND QUALITY OF JUSTICE” CEPEJ 2008

III. PREGLED LITERATURE NA PODROČJU MERJENJA UČINKOVITOSTI SODNIKOV IN SODIŠČ

IV. PRIPOROČILA SPREMLJANJA SPREMENLJIVK NA PODROČJU OCENJEVANJA SODNIKOV IN SODIŠČ ZA SLOVENIJO GLEDE NA PRIMERJALNO ANALIZO

V. ZAKLJUČEK

VI. ČLANKI NAPISANI NA PODLAGI RAZISKAVE

1. ČLANEK:

What Do the European Judges Strive for - An Empirical Assessment
(Objavljeno v International Journal of Court Administration, Spring 2011)

2. ČLANEK:

Učinkovitost sodstva – primerjalni objavljeno v PiD, 8/2010

3. ČLANEK

Court Output, Judicial Staffing, and the Demand for Court Services:
evidence from Slovenian Courts of First Instance (predvidoma objavljeno v
International Journal of Law and Economics) – ni priložen, je pa dostopen
na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1621717

VII. ZAKLJUČNO POROČILO INŠTITUTA ZA KRIMINOLOGIJO

I. UVOD

Naš program dela je predvideval:

I. PRIMERJALNI PREGLED IN KRITIČNA OCENA RAZPOLOŽLJIVIH KVANTITATIVNIH PODATKOV O SLOVENSKEM PRAVOSODJU

1. Pregled obstoječih podatkov 2. Pregled delovanja sodišč v času po osamosvojitvi 3. Primerjalnopravni vidik 4. Priporočila

II. PRODUKTIVNOST SODIŠČ, SODNIKOV IN SODNEGA OSEBJA

1. Opredelitev problematike produktivnosti sodišč in sodnikov 2. Pregled obstoječih podatkov in njihova analiza 3. Mednarodna primerjava produktivnosti sodnikov. 4. Analiza vzrokov za padanje produktivnosti sodnikov in sodnega osebja 5. Pravno ekonomska analiza posameznih inštrumentov sodnega sistema 6. Oblikovanje predlogov za povečanje storilnosti sodišč
7. Oceno družbene izgube zaradi neučinkovitosti sodišč

Začeli smo s hipotezo, da je spremljanje delovanja sodišč v Sloveniji podhranjeno, tako da so analize delovanja sodstva nepopolne, hkrati pa iz dejstva, da se je produktivnost sodnikov, ob nastavljanju novih sodnikov, iz leta v leto zmanjševala.

Uporabili smo ekonometrične metode in primerjalne ter historične metode dela.

II. POVZETEK REZULTATOV IN PRIPOROČIL:

Rezultati so potrdili hipotezo, da je spremljanje pravosodnih institucij potrebno nadgraditi. Empirična analiza, ki smo jo lahko naredili z razpoložljivimi podatki, pa je pokazala, da je produktivnost sodnikov odvisna samo od povpraševanja po njihovih storitvah.

Mednarodna primerjava učinkovitosti slovenskega sodstva jasno kaže, da smo na tem področju med najmanj učinkovitimi državami v Evropi. Po številu nerešenih zadev se pri večini zadev uvrščamo med najslabšo peterico držav. Razlogi za tako slabe rezultate pri vseh vrstah zadev niso enaki, v grobem pa jih lahko razdelimo na počasno reševanje zadev in na problematiko visokega pripada zadev:

- pri civilnih zadevah je težava predvsem njihovo počasno reševanje; podobno velja tudi za upravne zadeve,
- pri zemljiško knjižnih zadevah, zadevah sodnega registra, izvršilnih zadevah in prekrškovnih je težava predvsem njihov visok pripad, saj se po hitrosti reševanja pri teh zadevah uvrščamo precej visoko. Visok pripad je pri zemljiško knjižnih zadevah povezan s vzpostavljanjem zemljiške knjige praktično na novo. Pri registrskih zadevah je visok pripad verjetno posledica velikega števila registrskih nalog, ki jih opravljajo naša sodišča. Pri izvršilnih zadevah je visok pripad verjetno posledica visoke plačilne nediscipline ter prešibkih možnosti za predsodno izterjavo. Pri prekrškovnih zadevah gre prav tako za naloge, ki bi jih lahko v večji meri reševali z manjšim obremenjevanje sodišč,
- tudi na drugostopenjskih sodiščih je očiten problem visokega pripada zadev, kar je verjetno posledica nizke kakovosti ali kredibilnosti odločitev na prvi stopnji. Pri vrhovnem sodišču, kjer po višini pripada manj izstopamo v primerjavi z drugimi državami, je relativno manj tudi nerešenih zadev.

Ta pregled razlogov kaže, da se bomo morali pri ukrepih za povečanje učinkovitosti sodstva v večji meri posvetiti spremembam v pravnem sistemu, ki bi zmanjšale pripad zadev na sodišča, in ne le ukrepom za večjo hitrost reševanja posameznih zadev.

Slovenija v pravosodni sistem in delovanje sodišč vlaga znatna finančna sredstva (javni izdatki) in človeške vire (število sodnikov in sodnega osebja). Visoko je uvrščena tudi po številu sodišč splošne pristojnosti in sodnih poslopij, kar kaže na zadovoljivo geografsko razpršenost oziroma dostopnost splošnih sodišč, medtem ko je pri specializiranih sodiščih uvrstitev nekoliko slabša.

Manj zadovoljivi so kazalniki, ki kažejo na stopnjo vlaganja v motiviranje sodnikov in podporo njihovem delu. Relativne bruto plače sodnikov (to je v primerjavi s povprečno plačo v državi) so v Sloveniji med najnižjimi. Prav tako je nizko tudi število sodnega osebja na enega sodnika, kar kaže na šibko strokovno in organizacijsko podporo delu sodnikov. Tudi dejstvo, da izobraževanje sodnikov v Sloveniji ni obvezno, kaže na podcenjevanje pomena vlaganj v kakovost človeških virov.

Prikazani podatki torej kažejo, da povečevanje javnih izdatkov in števila sodnikov ne bi bila prava pot za reševanje problematike neučinkovitosti sodstva. Bistveno boljše rezultate bi lahko dosegli že z drugačnim razporejanjem danega obsega razpoložljivih sredstev. Priporočljivo bi bilo predvsem znižanje števila sodnikov, prihranke pa bi morali nameniti za bolj motivacijsko nagrajevanje sodnikov in za povečanje razmerja med številom sodnega osebja in sodnikov. Razmisliti bi veljalo tudi o večji vlogi specializiranih sodišč.

Primerjalna prednost Slovenije na področju institucionalne organiziranosti sodnega sistema so gotovo široke pravne osnove in potenciali za alternativno reševanje sporov. Ta potencial bi izkoristili pri zmanjševanju sodnih zaostankov oziroma povečanju tekoče učinkovitosti sodstva. Slabosti pa najdemo na področju informatizacije sodišč, predvsem pa pri uporabi razpoložljivih podatkov za boljše upravljanje pravosodnega sistema in za vzpostavljanje učinkovitega sistema odgovornosti sodnikov za svoje delo.

Poročilo je sestavljeno, kot sledi. Po uvodu je predstavljen povzetek poročila CEPEJ. V tretjem delu je navedena literature in povzetki na področju ocenjevanja sodnikov in sodišč. Četrty del vsebuje priporočila za Slovenijo glede spremenljivk, ki naj bi jih Slovenija poleg že premljanih, spremljala glede na prakso v tujini. Četrty del poročilo zaključí, v prilogah pa so še trije članki, ki so že bili sprejeti v objavo doma in v tujini.

II. Povzetek poročila »European Judicial System – Efficiency and Quality of Justice«, CEPEJ, 2008

Uvod

Analiza poročila CEPEJ je narejena s poudarkom na učinkovitosti sodišč in sodnih zaostankih z vidika Slovenije. Slednjo primerjamo s tremi skupinami držav: starimi državami članicami EU (t.i. EU-15), ki so postale članice do 1.5.2004, novimi državami članicami, ki so postale članice EU 1.5.2004 in tretjimi državami, to sta Bolgarija in Romunija (sicer članici EU od 1.1.2007) ter ostale države, ki so članice Sveta Evrope a niso članice EU. V prvem delu so predstavljeni kazalci učinkovitosti (število rešenih, nerešenih in pripada zadev, koeficient tekočega reševanja) za posamezne vrste zadev in primerjava Slovenije s omenjenimi skupinami držav. Drugi del analizira in primerja višino javnih izdatkov za pravosodni sistem, status in položaj sodnikov, organizacijo sodišč, obstoj in višino sodnih taks, alternativno reševanje sporov in brezplačno pravno pomoč. Tretji del pa je namenjen primerjavi podatkov za Slovenijo med leti 2004 (CEPEJ poročilo iz 2006) in 2006 (CEPEJ poročilo 2008).

Pravica do poštenega sojenja in aktivnost sodišč

Eden ključnih elementov delovanja pravosodja je pravica do poštenega sojenja v razumnem roku (6. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah - EKČP), zato jo je potrebno upoštevati pri urejanju obremenitve sodišč, časa trajanja postopkov in ukrepov za skrajševanje postopkov in izboljšanje učinkovitosti. Predstavljena je učinkovitost sodišč na prvi stopnji in sicer za pravdne, nepravdne, zemljiškoknjižne, postopke sodnega registra, upravne zadeve, izvršilne in kazenske zadeve. Učinkovitost sodišč druge stopnje in najvišjih sodišč v državi je, zaradi manjšega odziva držav, predstavljena le za celotno področje kaznovalnega prava (kazniva dejanja in prekrški) in civilnega prava (pravdne, nepravdne, upravne in ostale zadeve). Za prikaz se med drugim uporabljata koeficient tekočega reševanja in povprečen čas reševanja zadeve. Prvi nam pove kolikšen odstotek na novo prispelih zadev, ki prispejo v tem obdobju, je rešenih do

konca tega časovnega obdobja. Čas reševanja zadeve pa pove, koliko dni v povprečju traja reševanje posamezne vrste zadeve.

Pravno zastopanje na sodišču

Pravica do sojenja v navzočnosti je del pravice do poštenega sojenja po 6. členu EKČP, skladno z mnenjem Evropskega sodišča za človekove pravice - ESČP (Krombach vs. Francija, 2001) pa lahko stranko v njeni odsotnosti zastopa odvetnik. Odstotek kazenskih postopkov v navzočnosti obtoženca je lahko indikator kvalitetnega in učinkovitega sodnega sistema.

Slovenija ni podala podatka, v kolikšnem deležu se na prvi stopnji sodi v odsotnosti obtoženega oz. da ta ni zastopan s strani pravnega strokovnjaka. Med 16 državami, ki so podale podatek, pa je teh primerov od 6% v Andori do največ 38% na Nizozemskem.

Pravica zahtevati izločitev sodnika

V skoraj vseh državah članicah je mogoče predlagati izločitev sodnika iz konkretnega postopka, a je le 5 držav CEPEJ-u poslalo podatke o uspešnih izločitvah sodnikov (Francija, Madžarska, Italija, Monako, Poljska). Pri tem znaša število izločenih sodnikov v enem letu: Monako (1), Francija (77), Poljska (533) in Madžarska (4.150).

Kršitev 6. člena EKČP

Svet Evrope in ESČP posvečata posebno pozornost pravici do sojenja v razumnem roku in učinkoviti izvršitvi sodnih odločitev. ESČP lahko primer izreče za nesprejemljiv, strani se lahko prijateljsko poravnata, lahko pa sodišče s sodbo ugotovi ali kršitev ali skladno ravnanje države. Podatke o prijateljskih poravninah in odločitvah ESČP je posredovalo 31 držav glede dolžine civilnih postopkov, 26 držav glede neizvršitve civilnih odločitev sodišča in 29 držav glede dolžine kazenskih postopkov. (Tabela 1, Graf 1)

Slovenija je bila zaradi **kršitve pravice do sojenja v razumnem roku v civilnih postopkih** pred sodiščem obsojena 177, kar je največje število obsodb med vsemi državami, v 16 primerih je bila sklenjena prijateljska poravnava, v 9 primerih pa je sodišče ugotovilo, da kršitev ni bila podana. Med vsemi državami ima Slovenija daleč največ kršitev.

Za stare države članice je povprečje 4,8 obsodb na državo, od tega nimajo nobene obsodbe Avstrija, Irska, Nizozemska in Portugalska, največ obsodb pa imata Grčija in Francija, vsaka po 21.

Med novimi državami članicami pa je povprečje 38,1 obsodb na državo članico. Nobene obsodbe nimajo Estonija, Litva, največ obsodb pa imata Poljska (42) in seveda daleč največ Slovenija.

Povprečje obsodb med državami nečlanicami EU znaša 12,3 obsodb na državo, pri tem nimata nobene obsodbe Monako in Črna Gora, največ obsodb pa ima Ukrajina (46) in Turčija (36), vendar obe daleč manj kot Slovenija.

Število **kršitev 6. člena EKČP zaradi neizvršitve odločitev sodišča v civilnih zadevah** je manjše, večino držav ima od 0 do 4 obsodbe, edini izjemi sta Romunija s 15 in Ukrajina z 245 obsodbami. Slovenija teh podatkov ni ustrezno posredovala, zato ni obravnavana v poročilu.

Obsodb po 6. členu EKČP zaradi **kršitve pravice do sojenja v razumnem roku v kazenskih zadevah** je manj. Večino zadev sodišče izreče za nesprejemljive. V primeru Slovenije je sodišče v 6 primerih ugotovilo kršitev, v 2 primerih, da kršitev ni bila podana, sklenjena je bila tudi 1 prijateljska poravnava. Glede na število ugotovljenih kršitev si Slovenija z Bolgarijo deli 3. mesto.

Med starimi državami članicami je povprečje 1,3 obsodbe na državo. Obsojene so bile le Finska (5), Francija (1), Portugalska (1) in Grčija (9). Slednja ima v tej skupini držav edina več obsodb kot Slovenija.

Med novimi državami članicami je povprečje 4,4 obsodb na državo. Obsojene so bile vse razen Estonije, največ obsodb pa ima Litva (9). Razen Litve imajo ostale države manj obsodb kot Slovenija – Poljska in Madžarska (vsaka 5), Češka (4) in Slovaška (2).

Med tretjimi državami je povprečje 2.5 obsodb na državo. Nobene obsodbe nimajo Hrvaška, Monako, Črna gora, največje število obsodb pa ima Ukrajina (8), ki ima edina v tej skupini držav več obsodb kot Slovenija. Enako število obsodb kot Slovenija ima Bolgarija (6), Romunija ima 2 obsodbi, po 1 pa imata Švica in Moldavija.

Številne države so uvedle sisteme odškodnin za sojenje v nerazumnem roku (**Slovenija**, Avstrija, Hrvaška, Nemčija, Francija, Italija, Češka, Danska, Madžarska, Islandija, Črna gora, Slovaška, Švica in Makedonija). To se odraža v manjšem številu obsodb za kršitev 6. člena EKČP, zlasti pri Avstriji, Nemčiji, Italiji, Črni gori in Švici ter manjšem obsegu tudi pri **Sloveniji**, Slovaški in Hrvaški.

Civilne pravnne in nepravne zadeve pred prvo stopenjskim sodiščem

Podatke o številu nerešenih zadev na začetku leta (1.1.2006), število prispelih zadev tekom leta, število rešenih zadev ter število nerešenih zadev na koncu leta (31.12.2006) je posredovalo 36 držav za pravnne zadeve (Tabela 2, Graf 2) in 28 držav za nepravne zadeve (Tabela 3, Graf 3).

Leta 2006 je bilo v Sloveniji na začetku leta 53.407 nerešenih **pravnih zadev**, pripad je znašal 34.683 zadev, rešenih je bilo 35.880 pravnih zadev, na koncu leta je bilo 52.210 nerešenih zadev. Vendar absolutne vrednosti niso primerne za primerjavo med državami, zato je primerjava narejena na podlagi števila zadev na 100.000 prebivalcev. V Sloveniji je bilo na 100.000 prebivalcev na novo vloženi 1.731, rešenih 1.791 zadev in 2.606 nerešenih zadev na koncu leta. Slovenija se po največjem pripadu zadev uvršča na 24. mesto, po rešenih zadevah na 20. mesto ter glede največjega števila nerešenih zadev na 7. mesto med vsemi državami.

Med starimi državami članicami je povprečje 2.521,2 pripada novih zadev, 2.125,2 rešenih zadev ter 1.729 na koncu leta nerešenih pravnih zadev na 100.000 prebivalcev. Največ pripada in rešenih zadev ima Nizozemska (pripad 5.819 zadev in 5.777 rešenih zadev), najmanj pripada Finska (pripad 175 zadev in 173 rešenih zadev) in najmanj rešenih zadev VB-Anglija in Wales (pripad 3.961 in 86 rešenih zadev). Od starih držav članic je Sloveniji najbližja Nemčija (pripad 1.342 in 1.929 rešenih zadev), poleg Nemčije imajo večje število rešenih zadev kot Slovenija še Španija, Francija, Portugalska, Italija in Nizozemska. Večji pripad kot Slovenija pa imajo Francija, Španija, Portugalska, VB-Škotska, Belgija, VB-Anglija in Wales, Italija in Nizozemska. Veliko nesorazmerje med 3.961 pripada in le 86 rešenimi zadevami je pri VB – Anglija in Wales, kar je posledica common law pravnega sistema, kjer se veliko zadev ne konča s sodbo. Najmanj nerešenih zadev na koncu leta ima Finska (102), največ pa Italija (6.277). Poleg Italije ima več nerešenih zadev kot Slovenija le še Portugalska (3.682).

Povprečje med novimi državami članicami je 2.291 pripada novih, 2.211,4 rešenih in 1.707 nerešenih pravnih na koncu leta na 100.000 prebivalcev. Pripad zadev je najvišji na Cipru (pripad 3.509 in 2.109 rešenih zadev) in najnižji v Latviji (pripad 1.482 in 1.568 rešenih zadev), ki ima edina nižji pripad kot Slovenija. Največ rešenih zadev ima Češka (pripad 3.188 in 3.232 rešenih zadev) in najmanj ponovno Latvija. Latvija in Madžarska (pripad 1.772 in 1.781 rešenih zadev) imata v tej skupini držav edini manj rešenih zadev kot Slovenija. Sloveniji najbližja je Madžarska (pripad 1.772 in 1.781 rešenih zadev). Pri Cipru je opazno nesorazmerje med pripadom 3.509 in le 2.019 rešenimi zadevami. Nerešenih zadev na koncu leta ima najmanj Litva (238), največ pa Ciper (3.884). Večje število nerešenih zadev kot Slovenija imata le Slovaška (2.751) in Ciper.

Med tretjimi državami je povprečno pripad 1.941,6 novih zadev, 1.990,4 rešenih in 1.670 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Največji pripad in število rešenih zadev ima Rusija (pripad 5.023 in 5.018 rešenih zadev), najmanjši Moldavija (pripad 150 in 278 rešenih zadev). Sloveniji najbližja je Turčija (pripad 1.781 in 1.723 rešenih zadev), manj rešenih zadev kot Slovenija ima 7 držav (Moldavija, Norveška,

Gruzija, Azejbardžan, Andora, Monako in Turčija), manj pripada pa 6 držav (iste, razen Turčije). Nerešenih zadev na koncu leta ima najmanj Moldavija (30) ter največ Bosna in Hercegovina (6.817). Večje število nerešenih zadev kot Slovenija imata le Hrvaška (4.901) ter Bosna in Hercegovina.

Število **nepravdnih zadev** je veliko predvsem v državah, kjer sodišča opravljajo naloge povezane z registri – zlasti Avstrija, Nemčija, Hrvaška, Finska, Madžarska, Italija, Poljska, Srbija in Španija. V **Sloveniji** sicer sodišča opravljajo naloge povezane z registri, a jo poročilo CEPEJ ne izpostavi, kot državo z veliko nepravdnimi zadevami.

V Sloveniji je bilo na začetku leta 17.852 nerešenih nepravdnih zadev, letni pripad je znašal 29.893 zadev, rešenih je bilo 29.481 zadev, na koncu leta je bilo 18.264 nerešenih nepravdnih zadev. Za primerjalne potrebe preračunamo število vloženih in rešenih nepravdnih zadev na 100.000 prebivalcev. Pred sodišči prve stopnje je v Sloveniji pripad znašal 1.492 novih zadev, rešenih je bilo 1.472 nepravdnih zadev, na koncu leta je bilo 912 nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Glede pripada in števila rešenih nepravdnih zadev je Slovenija med vsemi državami na 9. mestu, z 912 na koncu leta nerešenimi zadevami pa je na 5. mestu držav z največ nerešenimi zadevami – več nerešenih zadev imajo Bosna in Hercegovina (1441), Slovaška (1521), Nemčija (1875) in Avstrija (1990).

Med starimi državami članicami je povprečje 2.215 pripada novih zadev, 3.047,3 rešenih zadev ter 695,1 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjše število rešenih zadev ima Portugalska (81), Francija pa ima najnižji pripad zadev (pripad 202 in 204 rešenih zadev). Največ rešenih zadev ima Nemčija (12.889 rešenih – sem štejejo tudi izdaje plačilnega naloga – in pripad 2.345 zadev), medtem ko ima največji pripad Avstrija (pripad 10.301 in 10.378 rešenih zadev). Finska (pripad 3.596 in 3.489 rešenih zadev), Avstrija in Nemčija imajo tudi edine večje število pripada in rešenih zadev kot Slovenija, najbolj podobna pa ji je Danska (pripad 1.281 in 1.247 rešenih zadev). Najmanj na koncu leta nerešenih zadev ima Francija (20) in največ

Avstrija (1.990). Več nerešenih zadev na koncu leta kot Slovenija imata v tej skupini držav le Nemčija (1.875) in Avstrija.

Povprečje med novimi državami članicami znaša 2.167,5 pripada novih zadev, 2.012 rešenih in 612,2 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada ima Latvija (pripad 869 in 840 rešenih zadev) in najmanj rešenih zadev Estonija (pripad 1.309 in 732 rešenih zadev), največji pripad ima Poljska (pripad 4.256 in 3.994 rešenih zadev) ter največ rešenih zadev Madžarska (pripad 4.105 in 4.033 rešenih zadev). Madžarska in Poljska imata edini večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija, najbolj podobna pa ji je Češka (pripad 974 in 1.001 rešenih zadev). Nerešenih zadev na koncu leta ima najmanj Latvija (90) ter največ Slovaška (1.521), ki je v tej skupini edina z več nerešenimi zadevami kot Slovenija.

Med tretjimi državami je povprečje 1.482,2 pripada novih zadev, 1.659,8 rešenih in 357,7 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada in rešenih zadev ima Črna gora (pripad 231 in 223 rešenih zadev), največ pa Hrvaška (pripad 4.732 in 4.792 rešenih zadev). Sloveniji najbližja je Bosna in Hercegovina (pripad 1.471 in 1.460 rešenih zadev), večji pripad in število rešenih zadev od Slovenije imajo le Moldavija (pripad 1.794 in 3.588 rešenih zadev), Srbija (pripad 4.091 in 4.096 rešenih zadev) in Hrvaška. Nerešenih zadev na koncu leta ima najmanj Rusija (18) ter največ Bosna in Hercegovina (1.441), ki ima v tej skupini držav edina več nerešenih zadev kot Slovenija.

Koeficient tekočega reševanja pravnih in nepravdnih zadev

Koeficient tekočega reševanja (*clearance rate*), izražen v odstotku, dobimo tako, da število rešenih zadev v določenem časovnem obdobju delimo z številom pripada zadev za isto časovno obdobje (npr. leto 2006) in pomnožimo s 100. Koeficient enak 100 pomeni, da je sodni sistem zmožen razreševati pripad zadev v določenem časovnem obdobju, nižji od 100 pa, da sistem ni zmožen tekočega reševanja pripada, kar vodi v povečevanje zaostankov (števila nerešenih zadev).

Koeficient je predstavljen za 32 držav (Tabela 4, Graf 4) in je v večini držav za pravnne in nepravne zadeve med 98 in 100%, nekatere države imajo koeficient pravnih zadev okoli 90% (Andora, Gruzija, Italija, Romunija), kar je lahko posledica povečanja pripada zadev. Na drugi strani pa imajo visoke koeficiente pravnih zadev Estonija (108), Srbija (109), Hrvaška (111), Portugalska (112), Črna gora (113), Monako (114), Slovaška (115) in Moldavija (185). Nizke koeficiente za nepravne zadeve imajo Italija (92), Estonija (56), Monako (89), medtem ko so visoki na Švedskem (106), Slovaškem (113) in Moldaviji (200). V VB-Anglija in Wales je koeficient pravnih zadev nizek (2) zaradi common law pravnega sistema, kjer se mnogo zadev ne konča s sodbo.

Koeficient tekočega reševanja za Slovenijo znaša 103% za pravnne zadeve in 99% za nepravne zadeve. S tem koeficientom se Slovenija uvršča na 10. mesto za pravnne zadeve in na 11. mesto za nepravne zadeve med vsemi državami.

Povprečje med starimi državami članicami je 88,9 za pravnne in 98,8 za nepravne zadeve. Večina držav ima koeficient za obe vrsti zadev okoli 98. Najnižji koeficient za pravnne zadeve ima VB-Anglija in Wales (koeficient 2 za pravnne zadeve) in najvišjega Portugalske (112 za pravnne zadeve), ki ima v tej skupini držav edina višji koeficient za pravnne zadeve kot Slovenija. Najnižji koeficient za nepravne zadeve ima Italija (94 za pravnne in 92 za nepravne zadeve) in najvišjega Švedska (97 za pravnne in 106 za nepravne zadeve). Najbliže Sloveniji je Nizozemska z koeficientoma 99 za pravnne in 100 za nepravne zadeve, višje koeficiente za nepravne zadeve pa imajo Francija (101), Nizozemska (100), Avstrija (101) in Švedska (106).

Med novimi državami članicami znaša povprečni koeficient 104,3 za pravnne in 94,8 za nepravne zadeve. Najnižji koeficient za pravnne zadeve ima Poljska (99 za pravnne in 94 za nepravne zadeve) in najvišjega Slovaška (115 za pravnne in 113 za nepravne zadeve), višji koeficient kot Slovenija imajo Latvija (106), Estonija (108) in Slovaška. Koeficient za nepravne zadeve ima najnižji Estonija (108 za pravnne in 56 za nepravne zadeve) in najvišjega ponovno slovaška. Višji koeficient za nepravne zadeve kot Slovenija imata Češka (103) in Slovaška. Sloveniji sta podobni Litva z koeficientoma

101 za pravnne in 98 za nepravdne zadeve in Latvija s koeficientoma 106 za pravnne in 97 za nepravdne zadeve.

Povprečni koeficient tekočega reševanja znaša med tretjimi državami 107,6 za pravnne in 108,2 za nepravdne zadeve. Najnižji koeficient za pravnne zadeve ima Andora (89 za pravnne in 99 za nepravdne zadeve) in najvišjega Moldavija (185 za pravnne in 200 za nepravdne zadeve). Koeficient za nepravdne zadeve ima najnižji Monako (114 za pravnne in 89 za nepravdne zadeve) in najvišjega Moldavija. Enake vrednosti obeh koeficientov kot Slovenija dosega Norveška. Na pravnem področju ima od Slovenije višji koeficient 5 držav (Srbija, Hrvaška, Črna gora, Monako in Moldavija), medtem ko imata za nepravdnem nižjega le Monako (89) in Črna gora (96) in enakega Norveška, Makedonija, Andora ter Bosna in Hercegovina.

Zemljiškoknjižne zadeve

V jugovzhodnih evropskih državah (Bosna in Hercegovina, Srbija, Makedonija) in srednjeevropskih državah (**Slovenija**, Avstrija, Hrvaška, Madžarska, Poljska, Slovaška) je vodenje zemljiške knjige pomembna naloga sodišča. Podatke je posredovalo 14 držav. V Sloveniji je bilo na začetku leta 2006 103.839 nerešenih zadev, tekom leta je pripad znašal 227.538 zadev, sodišča so rešila 250.493 zadev, na koncu leta je bilo 80.884 nerešenih azdev. To je 11.358 pripada zadev, 12.504 rešenih in 4.037 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. V Sloveniji je 3. največji pripad in število rešenih zemljiškoknjižnih zadev, za Dansko (pripad 61.220 in 61.091 rešenih zadev) in Hrvaško (pripad 11.891 in 13.359 rešenih zadev). Nerešenih zadev pa je med vsemi državami največ v Sloveniji. (Tabela 5, Graf 5)

V starih državah članicah je v povprečni pripad novih zadev 19.901,4, rešenih zadev 17.088,6 in 266,3 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Največji pripad in število rešenih zadev ima Danska (pripad 61.220 in 61.091 rešenih zadev), najnižjega pa VB-Anglija in Wales (pripad 538 in 367 rešenih zadev). Danska ima v tej skupini držav edina večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija. Podatek o na

koncu leta nerešenih zadevah pa sta posredovali le Avstrija (187) in Finska (345), ki imata obe manj nerešenih zadev kot Slovenija.

V novih državah članicah v povprečni pripad novih zadev 6.098,4, povprečje rešenih zadev 6.451,2 in povprečje na koncu leta nerešenih zadev 1.639,2. Najmanjši pripad, število rešenih in nerešenih zadev ima Madžarska (pripad 14,5, rešenih 14,7 in 3,8 nerešenih zadev), največje pa Slovenija.

Med tretjimi državami v povprečju pripad 2.926,1 novih zadev, rešenih 3.193 zadev in 995,2 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najnižji pripad in število rešenih zadev ima Ukrajina (pripad 45 in 30 rešenih zadev), nerešenih zadev ima najmanj Makedonija (0,24 nerešenih zadev). Največji pripad in število rešenih zadev ter tudi nerešenih zadev ima Hrvaška (pripad 11.891, 13.359 rešenih in 3.360 nerešenih zadev), ki ima v tej skupini edina večji pripad in število nerešenih zadev kot Slovenija (ne pa tudi nerešenih zadev). Vse države v tej skupini imajo manj nerešenih zadev kot Slovenija.

Pomemben pokazatelj učinkovitosti sodnega sistema je **koeficient tekočega reševanja**, ta je za Turčijo (60), Ukrajino (67) in VB-Anglija in Wales (68) daleč pod 90%. Na drugi strani pa je koeficient visok v **Sloveniji** (110), Bosni in Hercegovini (109) ter Hrvaški (112). Podatke je posredovalo le 14 držav. (Tabela 5, Graf 6)

Koeficient za Slovenijo znaša 110 (ob pripadu 11.358 in 12.504 rešenih zadev na 100.000 prebivalcev), kar jo med vsemi državami uvršča na 2. mesto.

Napram 4 starim državam članicam, kjer je povprečen koeficient 92, ima Slovenija najvišji koeficient, vendar tudi te tekoče rešujejo pripad zadev (koeficient 100 imajo: Danska, Avstrija, Finska), razen VB-Anglija in Wales, ki ima koeficient 68 (ostale države pa podatkov niso posredovale).

Nove države članice imajo povprečni koeficient 103,3, najvišjega ima Slovenija (110), sledita ji Madžarska z 101 in Poljska z 99, ki sta tudi edini posredovali podatke.

Povprečni koeficient v tretjih državah znaša 89,8, pri tem navzdol izstopata Turčija (60) in Ukrajina (68). Edina izmed šestih držav, ki ima višji koeficient kot Slovenija je Hrvaška z koeficientom 112.

Zadeve sodnega registra

Med 14 držav, ki so posredovale podatke, imajo visoke absolutne vrednosti rešenih zadev Nemčija (733.127), Madžarska (277.493) in Poljska (555.297). Na Madžarskem (22.524), Poljskem (22.584) in Slovaškem (12.201) je tudi veliko nerešenih zadev ob koncu leta. (Tabela 6, Graf 7 in Graf 8)

V Sloveniji je bilo na začetku leta 2.345 nerešenih zadev, tekom leta je pripad novih zadev znašal 29.018, sodišča so rešila 29.341 zadev, na koncu leta je bilo 2.022 nerešenih zadev. Po preračunu na 100.000 prebivalcev, to v primeru Slovenije pomeni 1.448 pripada novih zadev, 1.465 rešenih ter 101 na koncu leta nerešeno zadevo na 100.000 prebivalcev. Koeficient tekočega reševanja za Slovenijo znaša 101. Po pripadu zadev je Slovenija na 5. mestu, na 3. mesto po številu rešenih in nerešenih zadev - več nerešenih zadev imata le Madžarska (224) in Slovaška (226), ter glede na koeficient tekočega reševanja skupaj z Madžarsko na 4. mesto.

Od starih držav članic so podatke posredovale le Avstrija (2.597 rešenih zadev), Irska (pripad 6 in 4 rešene zadeve) ter Nemčija (890 rešenih zadev). Le za Irsko pa je predstavljen koeficient (72) in število nerešenih zadev na koncu leta (1,7). Avstrija ima več rešenih zadev kot Slovenija, Irska ima nižji koeficient in manj nerešenih zadev kot Slovenija.

Med novimi državami članicami je povprečje 1.639,6 pripada novih zadev, 1.646,6 rešenih in 130,2 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad in število rešenih zadev ima Češka (pripad 1.256 in 1.251 rešenih zadev) in največjega Madžarska (pripad 2.742 in 2.757 rešenih zadev), ki ima v tej skupini držav tudi edina več rešenih zadev kot Slovenija, medtem ko ima večji pripad zadev kot Slovenija poleg Madžarske tudi Poljska (pripad 1.480 in 1.456 rešenih zadev). Glede na koeficient so države zelo izenačene (povprečni koeficient 100,4), od Slovenije

imata nižji koeficient Češka (100) in Poljska (98), višjega pa Slovaška (102). Nerešenih zadev ima najmanj Češka (41) in največ Slovaška (226). Madžarska (224) in Slovaška imata edini več nerešenih zadev na koncu leta kot Slovenija.

Med tretjimi državami je v povprečju 820,4 pripada novih zadev, 897,8 rešenih ter 30,4 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Povprečni koeficient tekočega reševanja znaša 203%. Z nizkim pripadom in številom rešenih zadev izstopa Monako (pripad 55 in 55 rešenih zadev), z veliko pa Črna gora (pripad 2.671 in 2.675 rešenih zadev), ki ima edina večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija. Koeficient tekočega reševanja je tudi med tretjimi državami zelo izenačen, z izjemo Makedonija s koeficientom 606, ki pa je lahko posledica avtomatizacije registra in posledično hitre rešitve zaostankov. Malenkost nižji koeficient kot Slovenija imajo Bolgarija (99) ter Monako in Črna gora (oba 100), višjega pa ima poleg Makedonije tudi Bosna in Hercegovina (110). Nerešenih zadev imajo vse države iz te skupine manj kot Slovenija, pri tem ima najmanj nerešenih zadev Makedonija (0,8) ter največ Bosna in Hercegovina (55).

Upravne zadeve

Podatke je posredovalo 27 držav. Veliko absolutno število pripada zadev imajo sodišča v Franciji (166.785), Nemčiji (580.922), Moldaviji (105.239), na Nizozemskem (145.660), Romuniji (141.879), Rusiji (5.005.000), Španiji (155.403), na Švedskem (103.748), Turčiji (255.464), Ukrajini (110.929) in v VB-Škotska (100.000). Veliko nerešenih zadev na koncu leta je v Franciji (211.990), Nemčiji (598.575), Španiji (129.171) in Turčiji (140.370). (Tabela 7, Graf 9 in Graf 10)

V Sloveniji je bilo na začetku leta 5.210 nerešenih zadev, med letom je pripad novih zadev znašal 4.678, sodišča so rešila 4.481 zadev, na koncu leta je ostalo 5.407 nerešenih zadev. V preračunu na 100.000 prebivalcev to pomeni pripad 234 novih zadev, 224 rešenih in 270 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Po pripadu zadev se Slovenija uvršča na 19. mesto, številu rešenih zadev na 16. mesto,

medtem ko je Slovenija 5. država z največ nerešenimi zadevami - za Litvo (274), Španijo (295), Švedsko (495) in Nemčijo (727).

Povprečje med starimi državami članicami je 853,9 pripada novih zadev, 525,8 rešenih in 505,6 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najnižji pripad zadev ima Francija (pripad 260 in 264 rešenih zadev) in najvišjega VB-Škotska (pripad 1.954). Rešenih zadev ima najmanj Danska (101 rešena zadeva) in največ Švedska (pripad 1.139 in 1.148 rešenih zadev). Sloveniji najbližja je Francija (pripad 264 in 260 rešenih zadev). Vse države v tej skupini imajo večji pripad zadev kot Slovenija, manjše število rešenih zadev pa imata le Danska (101 rešena zadeva) in Luksemburg (201 rešena zadeva). Nerešenih zadev imajo vse 3 države, ki so posredovale podatke, več kot Slovenija - največ Nemčija (727) in najmanj Španija (295)

Med novimi državami članicami je povprečje 255,6 pripada novih zadev, 208,1 rešenih in 170,2 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Z malo rešenimi zadevami izstopa Ciper (pripad 320 in le 87 rešenih zadev), najmanjši pripad pa ima Češka (pripad 116 in 113 rešenih zadev). Največji pripad in število rešenih zadev ima Litva (pripad 787 in 591 rešenih upravnih zadev). Sloveniji najbolj podobna je Slovaška (pripad 195 in 215 rešenih zadev), večji pripad zadev od Slovenije imata Litva (pripad 787 in 591 rešenih zadev) in Ciper (pripad 320 in 87 rešenih zadev), več rešenih zadev pa ima le Litva. Nerešenih zadev ima najmanj Madžarska (59) in največ Litva (274), ki ima edina v tej skupini držav več nerešenih zadev kot Slovenija..

Znatno višje je povprečje upravnih zadev med tretjimi državami – v povprečju je pripad 828,2 novih zadev, 1.041,2 rešenih in 110,9 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Velik pripad in število rešenih zadev imata Rusija (pripad 3.525 in 3.525 rešenih zadev) in Moldavija (pripad 2.932 in 5.863 rešenih upravnih zadev), malo pa na drugi strani Bosna in Hercegovina (pripad 34 in 29 rešenih zadev) in Srbija (pripad 70 in 63 rešenih zadev). Sloveniji najbolj podobna je Andora (pripad 211 in 224 rešenih zadev). Manjši pripad zadev od Slovenije imajo, Andora, Armenija, Srbija ter Bosna in Hercegovina, manj rešenih zadev pa Gruzija, Ukrajina, Srbija ter Bosna in Hercegovina, Andora pa ima enako število rešenih zadev kot Slovenija. Nerešenih zadev na koncu leta

ima najmanj Srbija (20) in največ Črna gora (235). V primerjavi s Slovenijo imajo vse države v tej skupini manj nerešenih zadev.

Koeficient tekočega reševanja upravnih zadev za Slovenijo znaša 96, kar jo skupaj z Finsko in Turčijo uvršča na 15. mesto.

Povprečni koeficient starih držav članic znaša 95. Najnižji koeficient ima Španija (73) najvišjega pa Nemčija (102). Enak koeficient kot Slovenija ima Finska, nižjega pa ima le Španija.

Povprečni koeficient med novimi državami članicami znaša 88,7, navzdol izstopa Ciper s koeficientom 27, navzgor pa Poljska s koeficientom 126. Najbližja Sloveniji je Češka (98), nižji koeficient pa imata le Ciper in Litva (75).

Povprečni koeficient med tretjimi državami znaša 101,3, pri čemer izstopata Bosna in Hercegovina (68) in Moldavija (200). Enak koeficient kot Slovenija ima Turčija, nižjega pa ima 7 držav (Bolgarija, Romunija, Gruzija, Srbija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina in Ukrajina).

Izvršilne zadeve

Podatke je posredovalo 24 držav. Visoko absolutno število pripada zadev je v Avstriji (1.159.004), Nemčiji (3.601.586 rešene zadeve) in na Poljskem (1.669.136). Veliko število nerešenih zadev na koncu leta pa imajo Bosna in Hercegovina (1.079.955), Poljska (1.982.268), Portugalska (968.155) in Španija (1.008.871). Velik pripad na 100.000 prebivalcev imamo v Sloveniji (7.787), Avstriji (13.994), Hrvaški (6.108) in v Makedoniji (6.276). (Tabela 8, Graf 11 in Graf 12)

Slovenija je imela na začetku leta 283.081 nerešenih zadev, med letom je bil pripad novih zadev 155.995, sodišča so rešila 150.456 zadev, na koncu leta je ostalo 288.580 nerešenih zadev. V preračunu na 100.000 prebivalcev to pomeni pripad 7.787 zadev, 7.510 rešenih in 14.405 na koncu leta nerešenih zadev. Slovenija je na 3. mestu po največjem pripadu zadev, številu rešenih zadev ter tudi glede števila nerešenih zadev na koncu leta.

Med starimi državami članicami je povprečje 2.862 zadev pripada, 3.318,5 rešenih in 2.371,3 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Navzdol izstopa po pripadu in številu rešenih zadev Finska (pripad 20 in 18 rešenih zadev) ter navzgor Avstrija (pripad 13.994 in 14.150 rešenih zadev). Vse, razen Avstrije, imajo znatno manjši pripad in število rešenih zadev kot Slovenija, še najbližje je Nemčija s 4.373 rešenimi zadevami. Nerešenih zadev na koncu leta je najmanj na Finskem (6,7) in največ na Portugalskem (9.160), kjer pa jih je še vedno manj kot v Sloveniji.

Novе države članice imajo povprečni letni pripad 3.069,2 zadev, 3.329,4 rešenih in 4147,6 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad in število rešenih zadev ima Madžarska (pripad 37 in 37 rešenih zadev) in daleč največ Slovenija (pripad 7.787 in 7.510 rešenih zadev). Nerešenih zadev ima prav tako najmanj Madžarska (9,4) največ pa Slovenija (14.405).

Med tretjimi državami je povprečni letni pripad 3.204,5 zadev, rešenih je 3.372,6 in 5864,8 je na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad in število rešenih zadev ima Monako (pripad 103 in 118 rešenih zadev), največji pripad Bosna in Hercegovina (pripad 10.425 in 4.434 rešenih zadev) in največ rešenih zadev Hrvaška (pripad 6.108 in 13.955 rešenih zadev). Najbolj podobna Sloveniji je Makedonija (pripad 6.276 in 5.409 rešenih zadev). Višji pripad od Slovenije ima Bosna in Hercegovina, višje število rešenih zadev pa Hrvaška. Nerešenih zadev na koncu leta ima najmanj Romunija (40), največ pa Bosna in Hercegovina (28.104). Makedonija (19.127) ter Bosna in Hercegovina imata edini več nerešenih zadev kot Slovenija.

Koeficient tekočega reševanja je izračunan za 21 držav. Slovenija ima koeficient 96, kar jo uvršča na 15. mesto med vsemi državami.

Povprečni koeficient starih držav članic znaša 96. Najnižji koeficient ima Španija (85), najvišjega pa Italija (103). Podoben koeficient kot Slovenija ima Francija (95), od Slovenije imajo višji koeficient Italija (103), Danska in Avstrija (obe 101).

Povprečen koeficient med novimi državami članicami znaša 99,3. Vse države imajo višji koeficient kot Slovenija, ob tem ima najnižjega Poljska (99) in najvišjega Češka (101).

Povprečni koeficient med tretjimi državami znaša 110,1, zelo nizkega ima Bosna in Hercegovina (43), na drugi strani pa zelo visokega Hrvaška (229). Razen Bosne in Hercegovine ter Makedonije (86) imajo vse države višji koeficient kot Slovenija.

Povprečen čas reševanja pred sodišči prve stopnje

Poleg koeficienta tekočega reševanja zadev (*clearance rate*) nam dodatni vpogled v delovanje pravosodja nudi koeficient obrata (*case turnover ratio*) in povprečen čas reševanja zadeve (*disposition time indicator*), ki oba temeljita na razmerju med rešenimi zadevami v določenem časovnem obdobju (npr. v letu 2006) in nerešenimi zadevami na koncu tega časovnega obdobja ter merita koliko časa traja, da se zadeva posamezne vrste reši. Koeficient obrata izraža kolikokrat na časovno obdobje se povprečna zadeva posamezne vrste reši, izračuna se kot količnik med številom rešenih in številom nerešenih zadev na koncu obdobja.

Čas reševanja zadeve izraža število dni, ko je zadeva nerešena (v reševanju), izračunamo ga kot količnik 365 dni in koeficienta obrata. (Tabela 9, Graf 13)

V Sloveniji se je v povprečju pravnna zadeva reševala 531 dni in nepravdna 226 dni, kar je 5.najslabši rezultat za pravdne in 3. najslabši rezultat za nepravdne zadeve med 29 državami, ki so posredovale podatke.

Povprečen čas reševanja med starimi državami članicami znaša 275 dni za pravdne in 101,1 dan za nepravdne zadeve. Pravdne zadeve je najhitreje rešena v Avstriji (135 dni) in najpočasneje v Italiji (507 dni), kjer pa je rešena še vedno hitreje kot v Sloveniji. Nepravdna zadeva je najhitreje rešena v Franciji (36 dni) in najpočasneje na Švedskem (195 dni), kar pa je prav tako hitreje kot v Sloveniji.

Povprečni čas reševanja med novimi državami članicami znaša 286,3 za pravdne in 108,7 dni za nepravdne zadeve. Pravdna zadeva je najhitreje rešena v Litvi (42 dni) in

najpočasneje na Cipru (672 dni). Nepravdna zadeva je najhitreje rešena na Madžarskem (36 dni) in najpočasneje v Slovaški (229 dni). Dalj časa kot v Sloveniji se pravdna zadeva rešuje le na Cipru, nepravdna pa le na Slovaškem.

Povprečni čas reševanja med tretjimi državami znaša 261,5 dni za pravdne in 98,6 dni za nepravdne zadeve, torej v povprečju hitreje kot v državah članicah. Absolutno najhitrejši pravosodni sistem je v Rusiji (pravdna 25 dni in nepravdna zadeva 22 dni), blizu je Moldavija (pravdna 39 dni in nepravdna zadeva 26 dni). Pravdne in nepravdne zadeve se najdalj rešujejo v Bosni in Hercegovini (pravdna 701 dni in nepravdna zadeva 360 dni). Od Slovenije so glede pravnih zadev počasnejše le Hrvaška (537 dni), Andora (547 dni) ter Bosna in Hercegovina (701 dni), medtem ko se nepravdne zadeve dalj časa rešujejo le v Bosni in Hercegovini (360 dni).

Povprečen čas reševanja **izvršilnih zadev** traja v Sloveniji 700 dni, kar predstavlja 6. najslabši rezultat med 22 državami, ki so posredovale podatke.

Povprečje starih držav članic znaša 437,3 dni. Več kot 1 leto traja postopek v Portugalski (1.275 dni), Španiji (990 dni) in Italiji (465 dni), hiter pa je v Franciji (53 dni) in na Danskem (55 dni). Od Slovenije sta počasnejši le Španija in Portugalska.

Povprečje med novimi državami članicami znaša 290,8 dni, vse imajo krajši čas reševanja kot Slovenija. Še najbliže Sloveniji je Poljska (434 dni), najkrajši čas reševanja pa ima Češka (22 dni).

Povprečje tretjih držav znaša 599,2 dni, pri tem je postopek absolutno najhitrejši v Romuniji (20 dni) in absolutno najpočasnejši v Bosni in Hercegovini (2.313 dni). Dalj čas kot v Sloveniji izvršilni postopek traja v Monaku (1.058), Makedoniji (1.291) ter Bosni in Hercegovini.

Povprečen čas reševanja **zemljiškopravnih zadev** v Sloveniji znaša 118 dni, kar je 4. najslabši rezultat med 11 državami, ki so poslale podatke.

Od starih držav članic sta podatke posredovali le Avstrija (8 dni) in Finska (13 dni), kar znaša v povprečju 10,5 dni.

Med novimi državami članicami znaša povprečje 86,7 dni, vendar so podatke posredovale le Slovenija (118 dni), Madžarska (95 dni) in Poljska (47 dni).

Med tretjimi državami zemljiškopravni postopek povprečno traja 185,7 dni, pri tem močno izstopata Makedonija z 2 dnevi in Turčija z 577 dnevi. Sloveniji podobna je Srbija z 102 dnevi za rešitev zemljiškopravne zadeve, dalj časa kot v Sloveniji pa postopek traja v Ukrajini (153), Turčiji ter Bosni in Hercegovini (186).

Zadeve **sodnega registra** so v Sloveniji v povprečju rešene v 25 dneh, kar je 6. najboljši rezultat med 11 državami, ki so posredovale podatke.

Od starih držav članic je podatke posredovala le Irska, kjer postopek povprečno traja 141 dni.

V novih državah članicah postopek povprečno traja 29 dni, od tega največ na Slovaškem (63 dni) in najmanj na Češkem (12 dni). Najbližje Sloveniji je madžarska, kjer postopek traja povprečno 30 dni, hitrejši od Slovenije sta Češka (12 dni) in Poljska (15 dni).

V tretjih državah postopek v povprečju traja 82 dni, hiter je v Makedoniji (1 dan) in Črni gori (2 dni), medtem ko v Monaku traja 365 dni. Najbližje Sloveniji je Bosna in Hercegovina (33 dni), hitrejši postopek kot v Sloveniji pa je v Makedoniji, Črni gori in Bolgariji (12 dni).

Kazenske in prekrškovne zadeve pred sodišči prve stopnje

Poročilo CEPEJ loči kazniva dejanja in prekrške, pri tem uporablja terminologijo in definicije iz »European Sourcebook of Crimes and Criminal justice«. Vendar pa so države posredovale podatke na podlagi lastnih meril za posamezno vrsto kaznivih ravnanj. Ločitev je potrebna, ker so za prekrške običajno predvideni krajši postopki, posebna sodišča, možnosti alternativnih načinov reševanja (mediacija, poravnava)... Podatke glede kaznivih dejanj je posredovalo 30 in glede prekrškov 29 držav. (Tabela 10, Graf 14)

V Sloveniji je bilo za začetku leta 2006 24.150 nerešenih kazenskih zadev, med letom je znašal pripad 19.145 zadev, sodišča so rešila 20.035 zadev, na koncu leta je

ostalo 23.260 nerešenih kazenskih zadev. To pomeni pripad 956 in 1.161 na koncu leta nerešenih kazenskih zadev na 100.000 prebivalcev. Na začetku leta je bilo prav tako 83.713 nerešenih prekrškovnih zadev, letni pripad je znašal 135.788 zadev, sodišča so tekom leta rešila 119.782 zadev, število nerešenih zadev na koncu leta se je povečalo na 99.718 zadev. To je 6.778 pripada prekrškovnih zadev in 4.978 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Slovenija je po številu pripada prekrškovnih zadev na 4. mestu, večji pripad prekrškovnih zadev imajo le Irska (7.778), Hrvaška (9.431) in Makedonija (11.331). Prav tako je na 4. mestu po največjem številu na koncu leta nerešenih prekrškovnih zadev, več nerešenih zadev imajo le Hrvaška (5.927), Makedonija (9.139) ter Bosna in Hercegovina (10.077). Po pripadu kazenskih zadev je na 10. mestu od 26 držav, po številu nerešenih kazenskih zadev pa na 4. mestu, za Črno goro (1397), Portugalsko (1.386) in Italijo (2.050).

V starih državah članicah je povprečni letni pripad 1.719 prekrškovnih zadev in povprečno 528,6 nerešenih zadev na koncu leta. Najmanj prekrškovnih zadev ima Italija (135) in največ Irska (7.778), ki ima v tej skupini držav tudi edina večji pripad prekrškovnih zadev na 100.000 prebivalcev kot Slovenija. Nerešenih zadev ima najmanj Nemčija (107) in največ Irska (2.004). Vse države v tej skupini imajo manjše število nerešenih prekrškovnih zadev na koncu leta kot Slovenija.

Povprečje v starih državah članicah je 755 pripada novih kazenskih zadev in 647,6 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad ima Irska (63), največjega pa Italija (2.094). Večji pripad kazenskih zadev na 100.000 prebivalcev kot Slovenija ima Italija, Portugalska (1.097), Nemčija (1.037) in Francija (965). Nerešenih kazenskih zadev ima najmanj Danska (73) in največ Italija (2.050). Večje število nerešenih zadev kot Slovenija imata Portugalska (1.386) in Italija.

V novih državah članicah je povprečni pripad 2.220,5 prekrškovnih zadev in 972,9 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Največji pripad ima Slovenija (6.778) in najnižjega Litva (60). Nerešenih zadev ima najmanj Latvija (20) in največ Slovenija (4.978).

Povprečen pripad kazenskih zadev v novih državah članicah zanaša 777,6 zadev, medtem ko je povprečje nerešenih zadev na koncu leta 373,6 zadev na 100.000 prebivalcev. Največji pripad ima Poljska (1.470) in najmanjšega Malta (4). Od Slovenije imata večji pripad le Madžarska (1.346) in Poljska (1.470). Nerešenih zadev ima najmanj Malta (9), največ pa Slovenija (1.161).

V tretjih državah je povprečni letni pripad 2.809,4 prekrškovnih zadev in povprečno 3.275,4 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Največji pripad je v Makedoniji (11.331) in najmanjši v Srbiji (88). Od Slovenije imata večji pripad prekrškovnih zadev le Makedonija in Hrvaška (9.431). Nerešenih zadev je najmanj v Moldaviji (24) in največ v Bosni in Hercegovini (1.077). Večje število nerešenih zadev kot Slovenija imajo Hrvaška (5.927), Makedonija (9.139) ter Bosna in Hercegovina.

V tretjih državah znaša povprečen pripad 888,4 kazenskih zadev in povprečje na koncu leta nerešenih zadev 606,7 zadev na 100.000 prebivalcev. Kazenskih zadev je največ v Bosni in Hercegovini (2.441), najmanj pa v Azejbardžanu (16). Večji pripad od Slovenije imajo Bosna in Hercegovina, Hrvaška (1.983) in Črna gora (1.178). Nerešenih zadev ima najmanj Rusija (43), največ pa Črna gora (1.937), ki ima v tej skupini držav edina večje število nerešenih zadev kot Slovenija.

Podrobnejša analiza postopka ločitve in postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi

CEPEJ poročilo podrobneje obdela 4 področja – ločitve, odpoved pogodbe o zaposlitvi, rop in umor. Podatki (24 držav) se nanašajo na število nerešenih zadev ob začetku in koncu leta 2006 ter pripad in število rešenih zadev.

V Sloveniji je bilo leta 2006 na začetku leta nerešenih 1.235 **ločitvenih zadev**, tekom leta je znašal pripad 2.066 zadev, sodišča so rešila 2.157 zadev, na koncu leta je bilo 1.161 nerešenih zadev. To pomeni 103 zadeve pripada na 100.000 prebivalcev. Ločitveni postopek na prvi stopnji traja povprečno 206 dni, v 7,6% zadev je vložena pritožba, kjer je povprečna dolžina postopka na drugi stopnji 78 dni. Dalj kot tri leta pa traja 1,4% ločitvenih zadev. Glede na dolžino postopka na prvi stopnji je 10. najhitrejša država, in 1. najhitrejša glede dolžine postopka na drugi stopnji ter 3. država z največ

zadevami, ki trajajo nad 3 leta. Po pripadu zadev pa je Slovenija 7. država z najmanjšim pripadom. (Tabela 11)

V starih državah članicah je povprečna dolžina postopka na prvi stopnji 230,4 in na drugi stopnji 290 dni. Najkrajši postopek na 1. stopnji je na Nizozemskem (25 dni) ter najdaljši v Franciji (477 dni), ki ima tudi največji delež pritožb (11,6%). Na 2. stopnji je postopek najhitrejši na Danskem (90 dni), najdaljši pa v Belgiji (564 dni). Po dolžini postopka na 1. stopnji so od Slovenije hitrejši Nizozemska, Danska (90) ter Avstrija in Švedska (obe 183 dni), medtem ko je postopek na 2. stopnji najhitrejši v Sloveniji. Zadev, ki trajajo nad tri leta, nimajo na Finskem, Danskem in VB, v Avstriji pa je teh zadev največ (2,7%), ki ima tudi edina v tej skupini držav večji delež teh zadev kot Slovenija. Povprečni pripad zadev znaša 183,8 zadev na 100.000 prebivalcev, najnižji pripad ima Italija (34) in najvišjega Belgija (382). Manjši pripad kot Slovenija imajo v tej skupini držav le Italija, Portugalska (90), Avstrija (91) in Irska (95).

V novih državah članicah je povprečna dolžina postopka 135,3 na prvi in 83,7 dni na drugi stopnji. Pritožba je vložena v povprečju v 3,8% zadev, največji delež pritožb ima Slovenija. Nad tri leta trajajočih zadev je Sloveniji 1,4%, v Latviji 0,2% in na Poljskem 0,9%. Po dolžini postopka na 1. stopnji so od Slovenije hitrejši Litva (39 dni), Latvija (90 dni) in Poljska (179 dni), po dolžini postopka na 2. stopnji pa je Slovenija najhitrejša. Povprečni pripad zadev znaša 265,1 zadev na 100.000 prebivalce, največji pripad ima Latvija (368) in najnižjega Slovenija (103).

V tretjih državah postopek v povprečju traja 171 na prvi in 165 na drugi stopnji, pritožb je v povprečju 6%. Medtem ko Romunija in Rusija nimata zadev, ki trajajo nad tri leta, je teh v Monaku kar 14,6%, kjer je tudi postopek najdaljši (270 na prvi in 240 dni na drugi stopnji). Pritožb je v Bolgariji 9%, v Romuniji 7,4% in v Rusiji 0,9%. Postopek na 1. stopnji je hitrejši kot v Sloveniji v Azejbardžanu (90) in Turčiji (153 dni), na 2. stopnji pa je v vseh državah v tej skupini počasnejši kot v Sloveniji. Povprečni pripad zadev v tretjih državah znaša 209,7 zadev na 100.000 prebivalcev, najmanjši je v Gruziji (0,2) in največji v Rusiji (368). Manjši pripad kot Slovenija imata v tej skupini držav Gruzija in Armenija (44).

V Sloveniji je leta 2006 znašal pripad zadev povezanih z **odpovedjo pogodbe o zaposlitvi** 49,4 zadev na 100.000 prebivalcev. Pritožba je bila vložena v 37% primerov, dalj kot 3 leta pa se je reševalo 5,7% zadev. Po pripadu zadev je Slovenija uvrščena na 8. mesto, po največjem deležu pritožb na 7. mesto in po deležu zadev, ki se rešujejo dalj kot 3 leta, na 1. mestu. Podatke o pripadu je posredovalo 20 držav, o deležu pritožb 10 držav in o deležu zadev, ki so v reševanju nad 3 leta, 6 držav. (Tabela 12)

V starih državah članicah je povprečen pripad zadev 168,5 zadev na 100.000 prebivalcev, pri tem ima najmanjši pripad Finska (9,8) in največjega Nizozemska (405,9). Vse države, razen Finske, imajo večji pripad kot Slovenija. Povprečno so v starih državah članicah pritožbe vložene v 55,4% primerov, ob tem, da sta podatke posredovali le Finska (48,8%) in Francija (61,9), ki imata sicer obe večji delež pritožb kot Slovenija. Podatek o deležu zadev, ki se rešujejo nad 3 leta, pa je posredovala le Finska, kjer takih zadev nimajo.

V novih državah članicah je v povprečju vloženi 40 zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad ima Latvija (6,4) in največjega Ciper (80,9), večji pripad kot Slovenija ima poleg Cipra še Poljska (55). Pritožbe so v povprečju vložene v 32,3% primerov. Najmanjši delež pritožb ima Poljska (13,9%) in največji Latvija (51,3%), ki ima edina večji delež pritožb kot Slovenija. Zadev nad 3 leta je v povprečju 4,3%, podatke pa so posredovale le Latvija (2%), Poljska (5,2%) in Slovenija (5,7%), ki ima največ zadev, ki se rešujejo več kot 3 leta.

V tretjih državah je povprečen pripad 45,4 zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad ima Azejbardžan (5,6) in največjega Monako (327,3), ki ima v tej skupini držav edini večji pripad kot Slovenija. Povprečen delež pritožb je v tretjih državah 45,4% zadev, pri tem je najmanjši delež pritožb v Rusiji (8,6%) in največji v Bolgariji (77%). Razen Rusije imajo vse države v tej skupini večji delež pritožb kot Slovenija. Nerešenih zadev v tretjih državah ni, podatke sta posredovali le Romunija in Rusija.

Civilne (pravdne, nepravdne, upravne in ostale) in kaznovalne (kazenske in prekrškovne) zadeve pred sodišči 2. stopnje

Glede na to, da je podatke po posameznih vrstah zadev pred sodišči 2. stopnje in najvišjimi sodišči poslalo manjše število držav, je primerjava narejena za sklop civilnih (pravdne, nepravdne, upravne in druge zadeve) in sklop kaznovalnih zadev (kazniva dejanja in prekrški). Podatke o številu civilnih zadev pred sodiščem 2. stopnje je posredovalo 33 držav (Tabela 13, Graf 15), o kaznovalnih zadevah pa 30 držav (Tabela 14, Graf 16).

V Sloveniji je bilo pred sodišči 2. stopnje na začetku leta 12.416 nerešenih **civilnih zadev**, letni pripad je znašal 27.151 zadev, sodišča so rešila 28.227 zadev, na koncu leta je bilo 11.340 nerešenih zadev. To pomeni 1.355 pripada zadev, 1.409 rešenih zadev in 566 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Po pripadu in po rešenih zadevah je Slovenija na 2. mestu, večji pripad in število rešenih zadev ima le Hrvaška (pripad 1.872 in 1.577 rešenih zadev). Glede na največje število nerešenih zadev pa je na 5. mestu, za Monakom (612), Italijo (666), Bosno in Hercegovino (702) ter Hrvaško (1.273).

Med starimi državami članicami je povprečje 256,1 pripada novih zadev, 251,5 rešenih zadev in 207,5 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada zadev ima Nemčija (pripad 70 in 219 rešenih zadev) in najmanj rešenih zadev Finska (pripad 70 in 76 rešenih zadev). Največji pripad in število rešenih zadev ima Španija (pripad 445 in 452 rešenih zadev). Nerešenih zadev ima najmanj Finska (45) in največ Italija (666), ki ima v tej skupini držav edina več nerešenih zadev kot Slovenija. V tej skupini držav imajo vse manj pripada in rešenih zadev kot Slovenija.

Med novimi državami članicami je povprečje 516,5 pripada novih zadev, 543,6 rešenih zadev in 197,4 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad ima Malta (173), najmanj rešenih zadev pa Litva (pripad 372 in 209 rešenih zadev). Najmanj nerešenih zadev ima Estonija (69). Na drugi strani pa ima Slovenija največji pripad in število rešenih zadev (pripad 1.355 in 1.409 rešenih zadev) ter nerešenih zadev (566).

Med tretjimi državami je povprečje 490,3 pripada novih zadev, 464 rešenih zadev in 267,7 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad in število rešenih zadev ima Norveška (pripad 68 in 71 rešenih zadev), največje pa Hrvaška (pripad 1.872 in 1.577 rešenih zadev), ki ima edina v tej skupini držav večje število pripada in rešenih zadev kot Slovenija. Nerešenih zadev ima najmanj Azejbardžan (15), največ pa ponovno Hrvaška (1.273). Več nerešenih zadev kot Slovenija imajo 3 države – Monako (612), Bosna in Hercegovina (702) in Hrvaška.

V Sloveniji je bilo pred sodišči 2. stopnje na začetku leta 2006 2.134 nerešenih **kaznovalnih zadev**, tekom leta je pripad znašal 10.888 zadev, rešenih je bilo 10.930 zadev, na koncu leta je bilo 2.092 nerešenih zadev. To pomeni 543 pripada novih zadev, 546 rešenih zadev ter 104 na koncu leta nerešene zadeve na 100.000 prebivalcev. Po pripadu zadev in po številu rešenih zadev je Slovenija na 6. mestu – večji pripad in več rešenih zadev imajo Hrvaška, Makedonija, Poljska, Bosna in Hercegovina ter Malta. Slovenija je 5. država z največ nerešenimi zadevami, več nerešenih zadev imajo Bosna in Hercegovina (121), Italija (261), Hrvaška (2.004) in Malta (2.354).

V starih državah članicah je povprečno pripad zadev 107,9, rešenih 120,5 zadev in 72,3 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Pripad zadev je najmanjši na Danskem (56), najmanj rešenih zadev pa je v Nemčiji (pripad 85 in 85 rešenih zadev). Največ zadev ima Finska (pripad 156 in 161 rešenih zadev). Vse držav v tej skupini imajo manjši pripad in število rešenih zadev kot Slovenija. Nerešenih zadev ima najmanj Avstrija (12), največ pa Italija (261), ki ima v tej skupini držav edina več nerešenih zadev kot Slovenija.

Med novimi državami članicami je povprečno 600,9 pripada novih zadev, 589,8 rešenih zadev in 274,2 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada in rešenih zadev ima Ciper (pripad 37 in 33 rešenih zadev), največ pa Malta (pripad 3.496 in 3.457 rešenih zadev). Večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija ima poleg Malte še Poljska (pripad 949 in 947 rešenih zadev). Nerešeni zadev ima

najmanj Estonija (10) in največ Malta (2.354), ki ima edina več nerešenih zadev kot Slovenija.

V tretjih državah je povprečje 403,4 pripada zadev, 292,2 rešenih zadev in 204,9 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanjši pripad in število rešenih zadev ima Armenija (pripad 20 in 21 rešenih zadev), največji pripad zadev ima Hrvaška (pripad 1.741 in 718 rešenih zadev) ter največ rešenih zadev Bosna in Hercegovina (pripad 1.159 in 1.124 rešenih zadev). Večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija imajo Makedonija (pripad 757 in 764 rešenih zadev), Bosna in Hercegovina ter Hrvaška. Nerešenih zadev ima najmanj Armenija (1,5), največ pa Hrvaška (2.004). V tej skupini imata več nerešenih zadev kot Slovenija Bosna in Hercegovina (121) ter Hrvaška.

Civilne (pravdne, nepravdne, upravne in ostale) in kaznovalne (kazenske in prekrškovne) zadeve pred najvišjim sodiščem

Podatke o številu zadev pred najvišjim sodiščem v državi je posredovali 36 držav za civilne (Tabela 15, Graf 17) in 33 držav glede kaznovalnih zadev (Tabela 16, Graf 18). V Sloveniji je bilo na najvišjem sodišču na začetku leta 2006 1.365 nerešenih **civilnih zadev**, tekom leta je pripad znašal 2.390 zadev, sodišča so rešila 1.811 zadev, na koncu leta je bilo 1.944 nerešenih zadev. To pomeni 119 zadev pripada, 90 rešenih in 97 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Po največjem pripadu zadev je Slovenija na 10. mestu, po rešenih zadevah na 14. mestu ter po največ nerešenih zadevah na 8. mestu.

Med starimi državami članicami je povprečje 78,7 zadev pripada, 48,1 rešenih zadev in 51,3 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada in rešenih zadev ima Danska (pripad 8 in 8 rešenih zadev), največji pripad ima Irska (364) in največje število rešenih zadev Švedska (pripad 129 in 119 rešenih zadev). Večji pripad kot Slovenija imata Švedska (pripad 129 in 119 rešenih zadev) in Irska (pripad 364 zadev), več rešenih zadev pa Finska (pripad 104 in 114 rešenih zadev) in Irska. Najmanj

nerešenih zadev ima Portugalska (8), največ pa Italija (172). Enako število nerešenih zadev kot Slovenija ima Švedska (97), več nerešenih zadev pa ima le Italija.

V novih državah članicah je povprečje 65,2 zadev pripada, 67,5 rešenih zadev in 30,9 na koncu leta nerešenih zadev. Najmanjši pripad zadev ima Malta (8), najmanjše število rešenih zadev pa Poljska (pripad 17 in 17 rešenih zadev). Največji pripad in število rešenih zadev ima Slovaška (pripad 156 in 164 rešenih zadev). Večji pripad kot Slovenija ima le Slovaška, več rešenih zadev pa imata Slovaška in Češka (pripad 114 in 104 rešenih zadev). Nerešenih zadev je najmanj v Litvi (0,2) ter največ v Sloveniji (97).

V tretjih državah je povprečje 182,4 novih zadev pripada, 187,5 rešenih zadev in 92,3 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada in rešenih zadev ima Norveška (pripad 2 in 2 rešeni zadevi) in največ Romunija (pripad 851 in 854 rešenih zadev). Večji pripad kot Slovenija ima 6 držav – Islandija, Bolgarija, Monako, Makedonija, Turčija in Romunija. Večje število rešenih zadev pa ima 9 držav – Švica, Islandija, Bolgarija, Moldavija, Monako, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Makedonija, Turčija in Romunija. Nerešenih zadev ima prav tako najmanj Norveška (1), največ pa jih ima Bosna in Hercegovina (245). Več nerešenih zadev kot Slovenija ima 5 držav – Bolgarija (171), Romunija (189), Turčija (233), Makedonija (239) ter Bosna in Hercegovina (245).

V Sloveniji je bilo na najvišjem sodišču na začetku leta 2006 384 nerešenih **kaznovalnih zadev**, tekom leta je pripad znašal 938 zadev, rešenih je bilo 1.026 zadev, na koncu leta je ostalo 296 nerešenih zadev. To pomeni 47 pripada novih zadev, 51 rešenih in 15 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Po številu zadev je Slovenija na 8. mestu – večji pripad in več rešenih zadev imajo Moldavija, Ukrajina, Italija, Islandija, Monako, Turčija in Romunija. Glede na nerešene zadeve je Slovenija 6. država z največ nerešenimi zadevami – več jih imajo Islandija, Romunija, Gruzija, Italija in Turčija.

Med starimi članicami je povprečje 19,3 pripada zadev, 20,2 rešenih zadev in 10,9 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najnižji pripad zadev ima Danska (2), najmanj rešenih zadev pa ima Nemčija (pripad 4 in 4 rešene zadeve). Največ

pripada in rešenih zadev ima Italija (pripad 82 in 74 rešenih zadev), ki ima tudi edina v tej skupini držav večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija. Nerešenih zadev ima najmanj Nemčija (0,5), največ pa ponovno Italija (64), ki ima edina v tej skupini več nerešenih zadev kot Slovenija.

V novih državah članicah je povprečje 24,3 pripada zadev, 27,1 rešenih zadev in 5,2 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pripada in rešenih zadev ima Poljska (pripad 7 in 7 rešenih zadev) in največ Slovenija (pripad 47 in 51 rešenih zadev). Nerešenih zadev ima ponovno največ Slovenija (15), najmanj pa jih imajo Madžarska, Latvija, Estonija in Češka (vse do 2).

Med tretjimi državami je povprečje 63,9 pripada novih zadev, 64,7 rešenih zadev in 22,4 na koncu leta nerešenih zadev na 100.000 prebivalcev. Najmanj pšripada in rešenih zadev ima Norveška (pripad 2 in 2 rešeni zadevi), največ pa Romunija (pripad 290 in 286 rešenih zadev). Večji pripad in število rešenih zadev kot Slovenija ima 6 držav – Ukrajina (pripad 55 in 57 rešenih zadev), Moldavija (pripad 58 in 52 rešenih zadev), Monako (pripad 77 in 109 rešenih zadev), Islandija (pripad 83 in 77 rešenih zadev), Turčija (pripad 203 in 196 rešenih zadev) in Romunija (pripad 290 in 286 rešenih zadev). Nerešenih zadev ima najmanj Azejbardžan (0,5), največ pa Turčija (192). Več nerešenih zadev kot Slovenija imajo 4 države – Islandija (18), Romunija (28), Gruzija (29) in Turčija (192).

Javni izdatki za pravosodni sistem

Poročilo CEPEJ deli celotne izdatke za pravosodni sistem na izdatke za sodišča, izdatke namenjene javnemu pregonu in izdatke namenjene brezplačni pravni pomoči. Ker vse države niso bile sposobne sporočiti podatkov za vsako kategorijo posebej, so v teh primerih narejene ocene teh izdatkov, prav tako v posameznih državah določene skupine izdatkov vsebujejo različne postavke. Podatke o celotnih sredstvih namenjenih pravosodju je posredovalo kar 43 držav (od 46). (Tabela 17, Graf 19)

V Sloveniji je bila v letu 2006 višina proračuna namenjenega pravosodnemu sistemu (sodišča + tožilstvo + pravna pomoč) 151.733.315 EUR, od tega je znašal proračun za vsa sodišča 131.981.456 EUR, za javni pregon 17.893.000 EUR in za pravno

pomoč v višini 1.858.859 EUR. Oziroma povedano drugače, Slovenija je namenila celotnemu pravosodju 76 EUR na prebivalca, kar je največ med novimi državami članicami (še najbližje je Ciper s 50 EUR na prebivalca), od starih držav članic je znesek primerljiv s Italijo (70 EUR) in Švedsko (81 EUR), napram tretjim državam pa z izdatkom Andore (77 EUR). Glede na višino sredstev namenjenim pravosodju v EUR na prebivalca se Slovenija uvršča na 12. mesto, več sredstev na prebivalca namenja le 11 držav zahodne, severne in centralne Evrope. Ko primerjamo izdatke za pravosodje izražene v deležu BDP na prebivalca, pa ugotovimo, da je med najvišje uvrščenimi veliko novih držav članic. V Sloveniji izdatki namenjeni pravosodju predstavljajo 0,5% BDP na prebivalca, kar jo umešča na 7. mesto, za Bosno in Hercegovino (0,85%), Hrvaško, Črno goro, VB-Severno Irsko, Poljsko in Makedonijo. Za sodišča Slovenija nameni 0,43% BDP na prebivalca, kar jo uvršča na 4. mesto za Bosno in Hercegovino, Srbijo in Poljsko. Za plače se v Sloveniji nameni 71,4% sredstev namenjenih sodiščem, kar jo med vsemi državami uvršča na 16. mesto držav z največjim deležen namenjenim plačam.

Stare države članice v povprečju namenijo za pravosodni sistem 0,27% BDP na prebivalca, od tega za sodišča 0,14% BDP na prebivalca. Najmanj, 0,1% za pravosodni sistem in 0,05% BDP na prebivalca za sodišča, nameni Irska. Največji delež za pravosodni sistem nameni VB-Severna Irsko - 0,58% BDP na prebivalca, ki edina v tej skupini nameni večji delež za pravosodni sistem kot Slovenija. Za sodišča pa največji delež nameni Portugalska (0,33% BDP na prebivalca za sodišča), kar pa je še vseeno manjši delež kot ga nameni Slovenija.

V okviru proračuna za sodišča je povprečno 64,7% proračuna namenjenega za bruto plače, največ 97% v Grčiji in najmanj 29% v VB - Severna Irsko. Približno tolikšen delež kot v Sloveniji gre za plače tudi na Danskem (71%), v Italiji (72%), Belgiji in na Švedskem (obe 70%). Večji delež sredstev kot Slovenija namenijo za plače Grčija (97%), Luksemburg (87%), Finska (76%) in Italija.

Novе države članice pravosodnemu sistemu v povprečju namenijo 0,35% BDP na prebivalca, od tega 0,27% BDP na prebivalca za sodišča. Več kot Slovenija nameni pravosodnemu sistemu in sodiščem nameni le Poljska (0,55% za pravosodni sistem in

0,44% BDP na prebivalca za sodišča). Najmanj pa nameni Malta in sicer 0,22% za pravosodni sistem in 0,17% BDP na prebivalca za sodišča.

V okviru proračuna za sodišče je v povprečju 63,9% namenjenih bruto plačam. Najmanjši delež plačam namenja Poljska (51%), največjega pa Madžarska (80%). Latvija (68%) in Malta (75%) namenjata najbolj podoben delež plačam kot Slovenija. Za plače večji delež kot Slovenija namenjajo Češka (148% - gotovo pomota), Madžarska (80%), Estonija (79%) in Malta (75%).

Tretje države namenijo v povprečju 0,36% za pravosodni sistem in 0,25% BDP na prebivalca za sodišča. Pri tem najmanjši delež pravosodnemu sistemu in sodiščem namenja Norveška (0,13% za pravosodni sistem in 0,07% BDP na prebivalca za sodišča), največjega pa Bosna in Hercegovina (0,85% za pravosodni sistem in 0,67% BDP na prebivalca za sodišča). Večji delež kot Slovenija za pravosodni sistem namenjajo Bosna in Hercegovina, Hrvaška (0,76%), Črna Gora (0,59%) in Makedonija (0,51%), za sodišča pa le Bosna in Hercegovina ter Srbija (0,62%).

V okviru proračuna za sodišče je v povprečju bruto plačam namenjeno 67%, najmanjši delež za plače je v Gruziji (46%), največji pa v Andori (91%). Podobne deleže kot v Sloveniji pa namenjajo v Moldaviji (73%), Monaku (72%) in Črni gori (71%). Večji delež namenjen plačam kot v Sloveniji je v 7 državah - v Andori (91%), Romuniji (89%), Makedoniji (84%), Azejbardžanu (79%), Švici (77%), Moldaviji (73%) in Monaku (72%).

Status in položaj sodnikov

Število sodnikov in ne-sodniškega osebja

CEPEJ loči tri vrste sodnikov; poklicne sodnike za polni čas, poklicne sodnike, ki delajo občasno in nepoklicne sodnike. Zaradi lažje primerljivosti so države posredovale število poklicnih sodnikov v ekvivalentu števila poklicnih sodnikov za polni delovni čas. Ne-sodniško sodno osebje se deli na strokovne sodelavce, sodne referente, administrativno in tehnično osebje. Vendar, ker Slovenija ni posredovala natančnejše strukture ne-sodniškega osebja, ga obravnavam kot celoto, čeprav poročilo CEPEJ loči posamezne

vrste ne-sodniškega osebja. Podatke je posredovalo 46 držav glede poklicnih sodnikov in 44 držav glede sodnega osebja. (Tabela 18, Graf 20)

V Sloveniji sta bila v letu 2006 1.002 sodnika, 2.705 sodnega osebja, torej na 1 sodnika 2,7 člana sodnega osebja. Po preračunu je v Sloveniji 50 sodnikov in 135 sodnega osebja na 100.000 prebivalcev. Višje število sodnikov ima le Monako (54,5), višje število sodnega osebja pa Črna gora (140), Monako (142), Srbija (144) in Hrvaška (161). Razmerje med sodniki in sodnim osebjem je v Sloveniji 13. najnižje med vsemi državami.

V starih državah članicah je v povprečju zaposlenih 15,4 sodnika in 47,8 sodnega osebja na 100.000 prebivalcev. Ob enem sodniku je v starih državah članicah povprečno zaposlenega še 3,1 člana sodnega osebja. Največ sodnikov ima Luksemburgu (36,8 sodnikov in 52 sodnega osebja, razmerje 1:1,4) in najmanj Irska (3,1 sodnikov in 25 sodnega osebja, razmerje 1:8,1). Najmanj sodnega osebja imata VB-Škotska (4,4 sodnikov in 24 sodnega osebja, razmerje 1:5,5) in Francija (11,9 sodnikov in 24 sodnega osebja, razmerje 1:2), največ pa Španija (10,1 sodnikov in 93 sodnega osebja, razmerje 1:9,2). V Španiji je tudi najvišje razmerje med sodniki in sodnim osebjem, najnižje pa je v Luksemburgu (36,8 sodnikov in 52 sodnega osebja, razmerje 1:1,4). Vse države v tej skupini imajo manjše število sodnikov in število sodnega osebja kot Slovenija, nižje razmerje med sodniki in sodnim osebjem pa ima 6 držav (Islandija, Luksemburg, Grčija, Francija, Nizozemska, Švedska).

V novih državah članicah je v povprečju 24 sodnikov in 82,3 sodnega osebja na 100.000 prebivalcev, pri tem je povprečno na 1 sodnika 3,4 članov sodnega osebja. Največje število sodnikov in sodnega osebja ima Slovenija (50 sodnikov in 135 sodnega osebja, razmerje 1:2,7). Najmanj sodnikov pa ima Malta (8,3 sodnikov in 87 sodnega osebja, razmerje 1:10,5), ki ima na drugi strani najvišje razmerje med sodniki in sodnim osebjem. Sodnega osebja pa ima najmanj Ciper (12,7 sodnikov in 57 sodnega osebja, razmerje 1:4,5). Razmerje med sodniki in sodnim osebjem je najvišje v Malti in najnižje v Sloveniji, še najbolj podobno razmerje slovenskemu ima Madžarska (1:2,8).

V tretjih državah je povprečno 21,6 sodnika in 66,8 sodnega osebja na 100.000 prebivalcev, v povprečju so na 1 sodnika 3,1 člani sodnega osebja. Največ sodnikov ima Monako (54,5 sodnikov in 142 sodnega osebja v razmerju 1:2,6) in najmanj Armenija (5,6 sodnika in 30 sodnega osebja v razmerju 1:5,4). Sodnega osebja im najmanj Gruzija (6,2 sodnika in 16 sodnega osebja v razmerju 1:2,6) in največ Hrvaška (43,3 sodnika in 161 sodnega osebja v razmerju 1:3,7). Monako ima edini več sodnikov kot Slovenija, več sodnega osebja pa imajo poleg Monaka še Črna gora (140), Srbija (144) in Hrvaška (161). Razmerje med sodniki in sodnim osebjem je najnižje na Islandiji (15,7 sodnikov in 20 sodnega osebja, razmerje 1:1,3) in najvišje v Armeniji (5,6 sodnikov in 30 sodnega osebja, razmerje 1:5,4). Nižje razmerje med sodniki in sodnim osebjem kot Slovenija ima 7 držav (Islandija (1,3), Norveška (1,7), Rusija, Romunija (obe 2,1), Bolgarija (2,4), Gruzija in Monako (obe 2,6)).

Način imenovanja sodnikov

Izbirni postopek za sodnike v 12 državah temelji na javnem razpisu (5 starih, 2 novi članici in 5 tretjih držav - Avstrija, Bolgarija, Češka, Italija...), v 10 državah na podlagi delovnih izkušenj (4 stare, 3 nove države članice in 3 tretje države - Slovaška, VB, Norveška, Hrvaška...) in v 17 državah na kombinaciji javnega razpisa in delovnih izkušenj (5 starih, 3 novi državni članici in 9 tretjih držav - Belgija, Danska, Francija, Latvija, Poljska...). Načeloma so izbiri na podlagi delovnih izkušenj naklonjene common law države, izbiri na podlagi javnega razpisa pa kontinentalne države. Izbirni postopek na podlagi javnega razpisa temelji na izobrazbenih pogojih (npr. diploma pravne fakultete) in oceni kandidata, ki jo poda neodvisna komisija, ki je običajno sestavljena iz sodnikov in drugih predstavnikov. V večini držav je izbirni postopek v rokah Ministrstva za pravosodje ali sodnega sveta. Med državami v kategoriji ostali načini izbire (poleg javnega razpisa, imenovanja na podlagi delovnih izkušenj ter kombinacije obojega) - 3 stare, 2 novi državni članici in 3 tretje države - na Madžarskem diplomat pravne fakultete neposredno vloži kandidaturo na sodišče, na Finskem in Švedskem sodnike imenujejo po preteku izobraževanja na sodišču oziroma v primeru Luksemburga lahko tudi

izobraževanja v odvetniški pisarni. Posebnih zahtev za imenovanje pa ni omenjenih za Slovenijo, Švico, Srbijo in Črno goro. (Tabela 19)

Organ, ki vodi izbirni postopek, je običajno sestavljen iz sodnikov in drugih predstavnikov, izključno sodniki ga sestavljajo le v 3 državah (Ciper, Latvija, Litva), izključno ne-sodniki pa v 6 državah (**Slovenija**, Andora, Češka, Luksemburg, Srbija in Ukrajina).

V Franciji sodnike delovnega sodišča imenujejo predstavniki gospodarskih subjektov. V VB-Anglija in Wales imajo dostop do sodniške službe le posamezniki z bogatimi delovnimi izkušnjami na pravnem področju, kandidate izbira JAC (Judicial Appointment Commission).

V veliki večini držav (17) ima pomembno vlogo pri imenovanju sodnikov sodni svet (2 stari članici, 4 nove članice in 12 tretjih držav - **Slovenija**, Armenija, Azejbardžan, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Francija, Gruzija, Litva, Madžarska, Makedonija, Moldavija, Črna gora, Romunija, Srbija, Švedska in Turčija), medtem ko ima to vlogo v Rusiji in Islandiji vrhovno sodišče. V večini držav sodni svet sestavljajo sodniki in ostali predstavniki (odvetniki, predstavniki ministrstva, akademiki), načeloma sprejme mnenje glede imenovanja kandidata, ki je včasih obvezno za organ, ki formalno imenuje sodnike. Sodnike večinoma formalno imenujejo predsednik države (Francija, Madžarska, Litva, Luksemburg, Moldavija, Monako, Romunija) ali vlada (Malta, Švedska), redkeje pa zakonodajna oblast (**Slovenija**, Srbija).

V drugih državah so za imenovanje pristojni ali sodne komisije ali posvetovalni sveti (Danska, Finska, Irska, Latvija, Norveška, Poljska). Te večinoma sestavljajo predstavniki sodnikov in predstavniki oseb s področja pravne stroke, običajno svet sprejme predlog imenovanja naslovljen na Ministrstvo za pravosodje ali parlament, ki je pristojen za formalno imenovanje. Ob tem na Finskem sodnike imenuje predsednik države, v Švici pa sodnike vrhovnih sodišč kantonov in federalne sodnike imenuje kantonalni oziroma federalni parlament, prvostopenjske sodnike pa vrhovno sodišče posameznega kantona.

V Sloveniji izbirni postopek ne temelji niti na delovnih izkušnjah niti na javnem razpisu, Slovenija sodi v kategorijo ostali načini izbiranja in nima postavljenih posebnih meril za izbiro. Postopek izbire vodi organ, sestavljen brez predstavnikov sodnikov, v postoku imenovanja ima pomembno vlogo Sodni svet, sodnike pa formalno imenuje zakonodajna oblast.

(Zakon o sodniški službi - Zakon določa izobrazbene pogoje in pogoj delovnih izkušenj za izvolitev na sodniško funkcijo (ki pa niso kriterij za izbiro med prijavljenimi kandidati, kot je to pri javnem razpisu). Ministrstvo za pravosodje (organ sestavljen iz samih nesodnikov) objavi prosto sodniško mesto, preverja izpolnjevanje procesnih pogojev prijave, nepopolne in prepozne prijave zavrže, ostale posreduje predsedniku sodišča, kjer je razpisano prosto mesto. Vsebinsko o prijavah odloča sodni svet (ni vezan na mnenje predsednika sodišča o ustreznosti kandidata), ki tudi predlaga kandidata, če ta še ni izvoljen v sodniško funkcijo, v izvolitev državnemu zboru. Sodni svet sestavlja 11 članov, od katerih jih 5 izvoli na predlog predsednika republike državni zbor, in sicer izmed univerzitetnih profesorjev prava, odvetnikov in drugih pravnikov, drugih 6 članov pa izvolijo sodniki sami iz svojih vrst. V Sloveniji sodnike voli (ne imenuje) državni zbor na predlog sodnega sveta.)

Izobraževanje sodnikov

Veliko evropskih držav ima posebne organizacije za izobraževanje sodnikov (sodniške šole). Izobraževanje sodnikov poročilo CEPEJ deli na začetno izobraževanje, splošno izobraževanje, splošno izobraževanje za posebne sodniške funkcije, izobraževanje za vodenje sodišča in informacijsko izobraževanje. Začetno izobraževanje je obvezno v 35 državah, splošno izobraževanje v 26, splošno izobraževanje za posebne sodne funkcije v 18, izobraževanje za upravljanje sodišča v 10 in informacijsko izobraževanje v 16 državah. V Sloveniji ni obvezna nobena vrsta izobraževanja, niti začetno niti izobraževanje tekom opravljanja sodniške funkcije (Tabela 20)

Začetno izobraževanje, na katerem se pridobijo znanja nujno potrebna za opravljanje sodniškega poklica, je obvezno v večini držav. Le v 11 državah, vključno s

Slovenijo, je začetno izobraževanje fakultativno (Armenija, Bosna in Hercegovina, Ciper, Hrvaška, Češka, Estonija, Finska, Malta, Moldavija in Srbija).

Tudi tekom opravljanja sodniške funkcije so v nekaterih državah obvezna izobraževanja. V **Sloveniji** ni nobeno izobraževanje tekom opravljanja sodniške funkcije obvezno (prav tako v Hrvaški, Cipru, Češki, Finski in Srbiji). Medtem ko so vse oblike izobraževanj obvezne v Makedoniji, Gruziji, Madžarski, Litvi, Črni gori, Norveški, Romuniji, Švedski in Ukrajini. Portugalska in Nizozemska pa poznata za novo imenovane sodnike posebno tutorsko obdobje.

43 držav omogoča kontinuirano splošno izobraževanje tekom opravljanja sodniške funkcije v različnih časovnih intervalih (letno 9, občasno 10 in redno 26 držav). V 41 držav omogoča izobraževanje za posebne sodniške funkcije (letno 7, redno 19 in občasno 19 držav), 33 držav pripravlja izobraževanja za management sodišča (letno 3, redno 15, občasno 18). V 34 državah pa je omogočeno informacijsko izobraževanje (letno 2, redno 15 in občasno 20 držav).

Plača, druge ugodnosti in dodatne možnosti zaslužka sodnikov

Države so sporočile bruto letne zneske plače za sodnike začetnike in sodnike na najvišjem sodišču v državi ob različnih predpostavkah delovnih izkušenj, različnih predpostavkah o osebnih okoliščinah. Podatke je posredovalo 46 držav. (Tabela 21, Graf 21)

V Sloveniji je v letu 2006 imel sodnik začetnik povprečno letno bruto plačo 23.736 EUR oziroma 1,6-kratnik povprečne bruto plače v RS in sodnik na Vrhovnem sodišču RS 48.660 EUR oziroma 3,3-kratnik povprečne bruto plače v RS. Plača sodnika začetnika izražena v faktorju povprečnih plač je 9. najnižja plača, nižja je le v 8 starih državah članicah. Plača sodnika vrhovnega sodišča izražena v faktorju povprečnih plač pa je 13. najnižja plača od 46 držav, ki so posredovale podatke o plačah sodnikov.

V starih državah članicah je povprečna letna bruto plača sodnika začetnika 75.933,2 EUR oziroma 2,3-kratnik povprečne plače ter povprečna bruto plača sodnika na najvišjem sodišču 144.347 EUR oziroma 4,5-kratnik povprečne bruto plače.

Plači sodnika začetnika sta v razmerju s povprečno plačo najnižji v Nemčiji, kjer je le 0,9-kratnik povprečne plače, in Avstriji, kjer je 1,1-kratnik povprečne plače. Najvišje plače, tako v znesku kot v razmerju z povprečno plačo, imajo sodniki začetniki v anglosaksonskih deželah (med 127.664 EUR in 170.000 EUR) - VB-Severna Irska (5,8-kratnik), VB-Škotska (4,8-kratnik), VB-Anglija in Wales (4-kratnik) ter na Irskem (4,1-kratnik povprečne plače). Najnižja pa je plača sodnika začetnika v Grčiji (33.226 EUR). V vseh starih državah članicah je plača sodnikov v znesku višja kot v Sloveniji, v faktorju povprečnih plač pa je plača sodnika začetnika v 8 državah nižja kot v Sloveniji (Belgija, Finska, Nizozemska, Grčija, Francija, Italija, Avstrija in Nemčija). Približno enako razmerje za sodnika začetnika je v Španiji (1,7-kratnik) ter v Belgiji in Nizozemski (obe 1,5-kratnik), Sodniki na najvišjem sodišču imajo najvišje plače (v znesku in faktorju povprečnih plač) prav tako v anglosaksonskih deželah (med 222.498 EUR in 288.905 EUR) - v VB-Severna Irska (11,9-kratnik), VB-Škotska (7,2-kratnik), VB-Anglija in Wales (6,5-kratnik) ter na Irskem (7,2-kratnik povprečne plače). Najnižjo plača sodnika na najvišjem sodišču je ponovno v Grčiji (73.716 EUR) oziroma v faktorju povprečnih plač v Nemčiji (2,1-kratnik povprečne plače). V vseh starih državah članicah je plača sodnikov v znesku višja kot v Sloveniji, v faktorju povprečnih plač pa je plača sodnika na najvišjem sodišču v 8 državah nižja kot v Sloveniji (Švedska, Belgija, Grčija, Finska, Danska, Nizozemska, Avstrija in Nemčija), približno enako razmerje pa je v Belgiji, Grčiji in na Švedskem (povsod 3,2-kratnik povprečne plače).

V novih državah članicah je povprečna letna bruto plača sodnika začetnika 24.337,6 EUR oziroma 2,6-kratnik povprečne plače in plača sodnika na najvišjem sodišču 42.107,3 EUR oziroma 4,6-kratnik povprečne plače.

Sodnik začetnik ima najnižjo plačo v Latviji (13.677 EUR), Litvi (14.816 EUR) in na Poljskem (14.904 EUR), v primerjavi z povprečno plačo pa je ta najnižja v Sloveniji (1,6-kratnik povprečne plače) in na Poljskem (1,9-kratnik povprečne plače). Najvišja je plača sodnika začetnika na Cipru (52.616 EUR). Višja plača sodnika začetnika v znesku kot v Sloveniji je le v 4 novih državah članicah (Estonija, Malta, Madžarska in Ciper), v

razmerju s povprečno plačo pa je plača sodnika začetnika najvišja na Madžarskem (3,7-kratnik povprečne plače v državi) in najnižja v Sloveniji.

Sodnik na najvišjem sodišču ima najvišjo plačo na Cipru (93.525 EUR) in najnižjo na Slovaškem (27.423 EUR). V razmerju z povprečno plačo pa je plača sodnika na najvišjem sodišču najnižja na Malti (2,5-kratnik povprečne plače) in najvišja v Latviji, kjer znaša 6,1-kratnik povprečne plače. Plače najvišjih sodnikov v znesku so le na Cipru višje kot v Sloveniji, medtem ko je v razmerju do povprečne plače le na Malti (2,5-kratnik) nižja kot v Sloveniji

V tretjih državah je povprečna plača sodnika začetnika 28.468,9 EUR oziroma 2,9-kratnik povprečne plače in sodnika na najvišjem sodišču 45.945,8 EUR oziroma 5,8-kratnik povprečne plače.

Najnižja plača sodnika začetnika v znesku je v Moldaviji (2.352 EUR) najvišja pa v Islandiji (97.240 EUR), v razmerju do povprečne plače je najnižja v Romuniji in Moldaviji (obe 1,9-kratnik povprečne plače) ter najvišja v Armeniji (5,2-kratnik). V znesku je plača sodnika začetnika v 6 državah višja kot v Sloveniji (Bosna in Hercegovina, Monako, Andora, Norveška, Švica in Islandija), medtem ko je v razmerju do povprečne plače plača sodnika začetnika v vseh državah višja.

Sodniki na najvišjem sodišču imajo najnižjo plačo v znesku prav tako v Moldaviji (4.390 EUR), najvišjo pa v Švici (204.968 EUR). V razmerju do povprečne plače je najnižja plača Andori, kjer je 1,8-kratnik povprečne plače, in najvišja v Ukrajini, kjer je 16,1-kratnik povprečne plače. V znesku je sodnika na najvišjem sodišču v 3 državah (Švica, Islandija, Norveška) višja kot v Sloveniji, medtem ko je v razmerju do povprečne plače plača sodnika na najvišjem sodišču nižja le v 3 državah (Norveška, Andora, Islandija) in enaka v primeru Makedonije.

V 4 državah (Makedonija, Francija, Srbija in Španija) so sodniki deležni poleg plače še posebne denarne nagrade ob izpolnjevanju določenih kvantitativnih pogojev.

Druge ugodnosti

Poleg plače so sodniki v nekaterih državah upravičeni do dodatnih ugodnosti – dodatek na delovno uspešnost, posebne upokojitvene sheme, službena stanovanja, posebna zavarovanja, službena vozila, ugodnejši javni prevoz in v nekaterih državah tudi počitniška stanovanja, posebni regres za dopust vezan na starost, življenjsko in nezgodno zavarovanje in povračila stroškov reprezentance. Po številu držav so sodniki upravičeni do nižje obdavčitve (1 država), posebnih pokojninskih sistemov (15 držav), službenih stanovanj (10 držav) in drugih Finančnih ugodnosti (19 držav).

Sodniki so upravičeni do:

- posebnega zdravstvenega zavarovanja (Latvija, Romunija, Rusija, Nemčija, Madžarska),
- ugodnejših stanovanjskih posojil (Poljska, Rusija, Ukrajina, Madžarska),
- povrnitve stroškov reprezentance (Češka, Madžarska),
- fondov službenih stanovanj (Francija, Gruzija, Madžarska, Rusija, Ukrajina),
- povračila za oblačila (Madžarska, Rusija),
- uporabe službenih vozil (Ciper, Črna gora, Rusija, Turčija, Ukrajina),
- ugodnejše uporabe javnih prevoznih sredstev do delovnega mesta (Romunija),
- dodatkov k plači (Ciper, Estonija, Gruzija, Luksemburg, Črna gora, Portugalska, Srbija, Švica) in
- posebnih pokojninskih shem (Estonija, Latvija, Slovaška, Islandija).

V Sloveniji sodniki, glede na poročilo, niso upravičeni do dodatnih ugodnosti, in tudi sicer so ugodnosti deležni predvsem sodniki v vzhodnoevropskih državah. Razen dodatkov k plači (Luksemburg, Portugalska, Švica), posebnih pokojninskih shem (Islandija), službenega stanovanja v Franciji in posebnega zdravstvenega zavarovanja v Nemčiji.

Mandat

Od 47 držav je mandat kar v 40 državah trajen. Za posebne kategorije sodnikov je mandat omejen Andori (6 let), Gruziji (10 let) in Švici (4 do 6 let). Omejene mandate

poleg trajnih pa poznajo tudi v Bosni in Hercegovini (možno je imenovanje pomožnih sodnikov za odpravo sodnih zaostankov ali nadomeščanje odsotnega sodnika), Finski (poleg trajnih so tudi začasni mandati sodnikov), Monaku (trajni mandat za domače sodnike ter 3 letni mandat za prerazporejene francoske sodnike, možna sta le dva mandata) in Norveški (ob določenih pogojih je mogoče imenovati sodnika z omejenim mandatom).

Preizkusno obdobje poznajo v dolžini 5 let v Azejbardžanu, Bolgariji, Hrvaški, Litvi, Malti in Moldaviji, v dolžini 3 let v Litvi in Madžarski, v dolžini 1 leta v Luksemburgu ter v dolžini od 1 do 5 let v Nemčiji.

V Sloveniji so sodniki izvoljeni v trajni mandat brez preizkusnega obdobja.

Nezdružljivost sodniške funkcije

Zaradi varovanja neodvisnosti in nepristranskosti sodnikov večina držav omejuje sodnike pri opravljanju dejavnosti poleg sodniške funkcije. Medtem ko na Nizozemskem ni omejitev glede opravljanja odplačnih dejavnosti sodnikov, je na Hrvaškem prepovedano opravljanje kakršnekoli javne funkcije (odplačno ali neodplačno).

V večini držav so dovoljene poučevanje, raziskovalna in publicistična dejavnost in kulturno ustvarjanje. Poučevanje je odplačno dovoljeno v 36, neodplačno v 8, medtem ko je prepovedano v 2 državah. Raziskovalno in publicistično dejavnost lahko sodniki odplačno opravljajo v 35, neodplačno v 10, medtem ko je prepovedana v 1 državi. Kulturno udejstvovanje sodnikov je odplačno dovoljeno v 17, neodplačno v 12 ter prepovedano v 17 državah. Države, ki dovoljujejo dodatne dejavnosti sodnikov, jih lahko omejujejo z potrebno predhodno odobritvijo ali z prepovedjo odplačnega opravljanja poklicne dejavnosti. Le neodplačno opravljanje dejavnosti je tako dovoljeno v Gruziji, Irski, Malti, Poljski, Portugalski, VB-Škotski, VB-Angliji in Walesu, tudi splošno gledano v zadnjih treh sodniki ne smejo odplačno opravljati poklicne dejavnosti.

V večini držav je prepovedano sodnikom opravljati dejavnost arbitriranja ali svetovanja. Dejavnost arbitriranja lahko odplačno opravljajo v 8, neodplačno v 5, medtem ko je prepovedana kar v 33 državah. Svetovanje lahko sodniki odplačno

opravljajo v 5, neodplačno v 5, medtem ko je prepovedana kar v 36 državah. Kot arbiter lahko sodnik odplačno deluje le v **Sloveniji**, Nemčiji, Finski, Islandiji, Norveški, Nizozemski, Švici in Švedski. Medtem ko lahko dejavnost arbitriranja in svetovanja neodplačno opravlja v Grčiji, Portugalski, VB-Škotski, VB-Severni Irski in VB-Anglija in Wales. Sodniki lahko opravljajo svetovanje, z ali brez plačila, Ministrstvu za pravosodje, parlamentu in vladi v Nemčiji, VB-Anglija in Wales, VB-Škotska, Avstriji, Franciji, Gruziji, Črni gori, Nizozemski in Češki. Ob tem, da v common-law državah sodniki v obdobju prvega imenovanja (ni za polni delovni čas) lahko nadaljujejo svoje delo kot odvetniki.

Slovenije poročilo ne izpostavlja, razen v delu, da lahko v Sloveniji sodnik odplačno opravlja dejavnost arbitriranja.

(Zakon o sodniški službi – zakon dovoljuje sodniku opravljanje pedagoških, znanstvenih, publicističnih, raziskovalnih ali drugih podobnih del v pravni stroki, če s tem ni ovirano opravljanje sodniške službe. Za opravljanje teh del sodnik ne sme skleniti delovnega razmerja in je dolžan predhodno pisno obvestiti predsednika sodišča. Pri tem sodnik ne sme opravljati odvetniških ali notarskih poslov oziroma gospodarske ali druge pridobitne dejavnosti ter biti član upravnega ali nadzornega odbora gospodarske družbe ali druge pravne osebe, ki se ukvarja s pridobitno dejavnostjo.)

Monitoring dela sodnikov

Evropska ustanovna listina o statusu sodnikov nalaga odškodninsko odgovornost države za škodo nastalo s sodno odločitvijo sodnika, njegovim ravnanjem ali z izvrševanjem njegovih pristojnosti. Če je ta škoda posledica sodnikovega neopravičljive kršitve prava, ki ureja njegov položaj, lahko država z regresnim zahtevkom to škodo v celoti ali deloma uveljavlja do sodnika. Vendar je ta možnost le izjema in načeloma pride v poštev disciplinska odgovornost sodnika.

Kljub neodvisnosti je sodnik podvržen številnim obveznostim, kršitev katerih ima lahko za posledico disciplinsko odgovornost sodnika. Načelo zakonitosti zahteva, da mora biti kršitev in kazen zanjo določena z zakonom, ki ureja položaj sodnikov. Vendar v večini držav etična pravila, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, niso določena in ima le Španija

katalog kršitev in kazni zanje. V drugih državah pa se je sodniška odgovornost razvijala skozi kaznovalno prakso organa, pristojnega za kaznovanje sodnikov.

Podatke o disciplinskih postopkih zoper sodnike je posredovalo 29 držav. Disciplinski postopki so v 36% primerov posledica domnevne kršitev poklicne etike, v 32% posledica domnevne strokovne nesposobnosti in v 4% posledica domnevnega kaznivega dejanja sodnika, v 28% pa je vzrok postopka drug. Organ pristojen za kaznovanje sodnikov je običajno organ, pristojen za njihovo imenovanje. Na Norveškem in Danskem lahko vsak uporabnik sodišča vloži pritožbo neposredno na disciplinski organ, če meni, da je bil nepravilno ali nelegalno obravnavan. V VB-Anglija in Wales je to področje v skupni pristojnosti ministra, pristojnega za pravosodje (*Lord Chancellor*) in predsednika najvišjega sodišča (*Lord Chief Justice*), leta 2006 je bil ustanovljen poseben organ za reševanje pritožb glede osebnega ravnanja sodnikov (*Office for Judicial Complaints- OJC*) in je pristojno za sodnike v Angliji in Walesu ter za nekatere sodnike v Severni Irski in na Škotskem. V Italiji, Nemčiji in Španiji lahko vsak državljan da pobudo za začetek postopka disciplinske odgovornosti sodnika, ob tem lahko v Nemčiji obtoženi sodnik sam sproži disciplinski postopek, da dokaže svojo nedolžnost.

Če je sodnik spoznan za odgovornega za kršitev, je po povprečju 34 držav v 48% primerov kaznovan z ukorom, v ostalih primerih z kaznimi, ki vplivajo na njegovo plačo ali sodniški položaj - v 13% primerov z znižanjem plače, v 3% primerov z denarno kaznijo, v 2% zadev z premestitvijo na drugo sodišče ter v 11% zadev s spremembo v sodniški funkciji (to je v 1% z poklicnim nazadovanjem, v 8% z suspenzom in v 2% zadev z odvzemom primerov). V 17% zadev pa se sodnikom izrečejo druge sankcije, ki pa so večinoma izpeljanke zgornjih kazni. (Tabela 22, Graf 22)

V Sloveniji je bil leta 2006 zoper sodnika sprožen 1 disciplinski postopek, prav tako je bil kaznovan 1 sodnik. Tudi po preračunu na 1.000 sodnikov je bil v Sloveniji 1 disciplinski postopek in 1 obsojeni sodnik, kar Slovenijo po številu disciplinskih postopkov uvršča na 7. mesto, takoj za državami, ki niso imele nobenega disciplinskega postopka. Po številu izrečenih kazni pa je na 6. mestu skupaj z Romunijo, Nemčijo in Slovaško.

V starih državah članicah je v povprečju sproženih 9,2 disciplinskih postopkov in 7 izrečenih kazni na 1.000 sodnikov. Največ 16 disciplinskih postopkov je bilo v Španiji, a so bile izrečene le 4 kazni. Najmanj postopkov je bilo v Franciji (0), izrekli pa so dve kazni. Kazni pa je bilo najmanj izrečenih v Nemčiji (1) in največ v Avstriji (16). Razen Francije, kjer ni bilo nobenega disciplinskega postopka, in Nemčije, kjer je bila izrečena 1 kazen je v ostalih državah začetih več postopkov in več izrečenih kazni na 1.000 sodnikov kot v Sloveniji.

V novih državah članicah je povprečno 10 disciplinskih postopkov in 6,75 izrečenih kazni na 1.000 sodnikov. Najmanj začetih postopkov in izrečenih kazni je v Sloveniji (1 disciplinski postopek in 1 kazen) ter največ v Latviji (29 disciplinskih postopkov in 29 kazni). Razen Slovaške z 1 izrečeno kaznijo, imajo vse ostale države večje število disciplinskih postopkov in izrečenih kazni na 1.000 prebivalcev kot Slovenija.

V tretjih državah pa je povprečno kar 41,7 disciplinskih postopkov in 21,9 izrečenih kazni na 1.000 sodnikov. Navzgor izstopata predvsem Gruzija z 309 disciplinskimi postopki in 132 izrečenimi kaznimi, Norveška (119 disciplinskih postopkov in 18 kazni) ter Azejbardžan (83 disciplinskih postopkov in 69 kazni). Nobenega postopka ali kazni pa ni v Monaku, Črni gori, Andori in Islandiji. Poleg teh je manj disciplinskih postopkov kot v Sloveniji še v Srbiji (skupaj v 5 državah), manj izrečenih kazni pa v Rusiji (skupaj v 5 državah), medtem ko ima Romunija enako število kazni na 1.000 sodnikov kot Slovenija.

Organizacija sodišč

Poleg sodišč splošne pristojnosti so tudi specializirana sodišča, večinoma na področjih delovnih sporov, sporov povezanih z najemom hiš, socialnih sporov, gospodarskih sporov in upravnih sporov, ter za specifične skupine oseb, kot so: otroci, mladoletni, gospodarske družbe, vojaške osebe, prejemnike socialne pomoči, žrtve družinskega nasilja, državljani (pri upravnem sporu) in storilci prekrškov. Specializirana sodišča 1.

stopnje imajo v 43 državah, medtem ko jih le v 3 državah ni - v Andori, Bosni in Hercegovini ter Češki. (Tabela 23, Graf 23)

V Sloveniji je v 66 sodnih poslopih 55 sodišč splošne pristojnosti in 5 specializiranih sodišč. To pomeni 2,8 splošnih, 0,25 specializiranih sodišč in 3,3 sodnih poslopij na 100.000 prebivalcev. Glede na število sodišč se Slovenija uvršča na 7. mesto največjega števila sodišč splošne pristojnosti, na 16. mesto za specializirana sodišča in na 7. mesto po največjem številu sodnih stavb.

V starih državah članicah je povprečno 1,4 sodišč splošne pristojnosti in 0,6 specializiranih sodišč na 100.000 prebivalcev. Najmanjše število sodišč splošne pristojnosti ima Irska (0,07) in specializiranih sodišč Nizozemska (0,01), medtem ko ima največ sodišč splošne pristojnosti Španija (4,6) ter specializiranih sodišč Belgija (2,5). Večje število sodišč splošne pristojnosti kot Slovenija imata le Grčija (3,9) in Španija (4,6). Večje število specializiranih sodišč pa ima 7 držav (Nemčija, VB-Škotska, Luksemburg, Portugalska, Španija, Francija Belgija).

V novih državah članicah je povprečno 1,1 sodišče splošne pristojnosti in 0,3 specializiranega sodišča na 100.000 prebivalcev. Največje število sodišč splošne pristojnosti je v Sloveniji in najmanjše na Malti (0,2). Specializiranih sodišč ni na Češkem, najmanj jih je v Latviji (0,04) ter največ na Cipru (1,4), ki ima v tej skupini tudi edini več specializiranih sodišč kot Slovenija.

V tretjih državah imajo v povprečju kar 4,8 sodišč splošne pristojnosti in 2,6 specializiranih sodišč na 100.000 prebivalcev. Sodišč splošne pristojnosti ima najmanj Armenija (0,5) in največ Monako (54,5), več od Slovenije jih imajo 4 države (Švica, Turčija, Rusija, Monako), Črna gora pa jih ima enako kot Slovenija. Specializiranih sodišč nimajo v Gruziji, Andori ter Bosni in Hercegovini, najmanj jih je v Romuniji (0,02) in največ v Monaku (18,2). Večje število specializiranih sodišč kot Slovenija ima 7 držav (Bolgarija, Črna gora, Islandija, Turčija, Švica, Hrvaška, Monako).

V Sloveniji je 3,3 sodnih poslopij na 100.000 prebivalcev.

Povprečna geografska razpršenost sodnih poslopij v starih državah članicah znaša 1,9 sodnega poslopja na 100.000 prebivalcev. Najmanjšo geografsko razpršenost sodišč ima Nizozemska (0,3), največjo pa Irska (4,2). Večje število sodnih stavb kot Slovenija imata le Grčija (3,9) in Irska.

V novih državah članicah je povprečno 1,6 sodne stavne na 100.000 prebivalcev, največ v Sloveniji (3,3) in najmanj na Malti (0,5).

V tretjih državah je povprečno 2,6 sodne stavbe na 100.000 prebivalcev, najmanj v Armeniji (0,7) in največ v Turčiji (7,9). Večje število sodnih stavb od Slovenije imajo Črna gora (3,5), Švica (5,3), Hrvaška (5,8) in Turčija.

Uporaba informacijske tehnologije

Poročilo CEPEJ deli informacijsko tehnologijo na sisteme v neposredno podporo sodnikom in sodnemu osebju, sisteme za vodenje in upravljanje s sodimi spisi, ter sisteme za komunikacijo sodišča z javnostjo. (Tabela 24)

Med državami so najbolj razširjene informacijske tehnologije v podporo sodnikom in sodnemu osebju. V to skupino sodijo urejevalniki besedil, ki so na vseh sodiščih v 42 (od 46) državah, elektronske podatkovne baze sodnih odločitev, ki so na vseh sodiščih v 33 (od 43) državah, elektronska pošta je na vseh sodiščih na voljo v 33 (od 45) državah, vendar večinoma le kot neformalna komunikacija znotraj sodstva, saj se za zunanjo komunikacijo običajno zahteva elektronski podpis dokumenta. Z internetno povezavo so vsa sodišča opremljena v 33 (od 45) državah. Z elektronskim shranjevanjem dokumentov (npr. osnutkov sodb) so opremljena vsa sodišča v 18 (od 41) državah. Finska pa pozna tudi vnaprej pripravljene sodbe (predloge).

Sistemi za registracijo in upravljanje s spisi obsegajo računalniško registriranje spisov, ki je na vseh sodiščih uvedena v 26 (od 44) državah, medtem ko je upravljanje s spisi (podatki o rešenih zadevah, sodnih zaostankih) na vseh sodiščih uvedeno v 20 (od 42) državah, v 26 (od 42) državah je informatizirano finančno poslovanje sodišča.

Pri sistemih za komunikacijo z javnostjo imajo le v 14 (od 41) državah vsa sodišča svojo spletno stran. V nekaterih primerih je sistem centraliziran in so vsi podatki na

strani ministrstva za pravosodje ali najvišjega sodišča. Vsebina spletnih strani je večinoma omejena na področje dela, naslov in uradne ure sodišča, medtem ko so statistični podatki običajno na voljo na spletni strani najvišjega sodišča ali ministrstva (redko na strani sodišča). Na spletnih straneh so pogosto na voljo splošne pravne informacije, npr. kako sprožiti določene postopke. Pogosto so na voljo obrazci, ki pa jih je načeloma potrebno oddati na običajen (ne-elektronski) način. Sodna praksa je v nekaterih državah prosto dostopna (npr. Finska, Irska, Norveška, Velika Britanija) v drugih pa je dostop omejen (npr. v Italiji je odstopna le za določene uporabnike). Specifične pravne informacije o določeni zadevi, npr. povzetki, elektronski dokumenti in sodni dokumenti (spis), načeloma niso dostopne preko spleta. Izjema je elektronski dostop do javnih registrov, kot sta poslovni register in zemljiška knjiga.

Uspešno se informatizirajo spori majhne vrednosti in izvršbe nespornih terjatev – Avstrija, Nemčija, Finska in Velika Britanije. Avstrija, Nemčija, Italija in Nizozemska omogočajo video-konference s sodiščem, predvsem v kazenskih zadevah.

Celostnega pristopa se je lotila Turčija, kjer so sodnikom preko spleta na voljo vsi sodni spisi, kazenske evidence in drugi dokumenti, omogočeno je njihovo združevanje. Odvetniki lahko vpogledajo v zadevo in vlagajo pritožbe. Omogočeno je elektronsko plačevanje sodnih taks, na preizkusu pa je sistem obveščanja preko SMS sporočil. Stranke lahko elektronsko vlagajo zahteve in preko spleta spremljajo potek postopka.

Na področju EU pa je v razvoju evropski e-justice (e-pravosodje), ki naj bi omogočal uporabniku dostop do informacij od držav in sodišč v drugih državah članicah. Splošni javnosti naj bi bilo omogočena komunikacija s sodišči in drugimi državnimi organi ter dostop do pravnih podatkov. Eno od področij e-justice so registri (register stečajev, poslovni register, zemljiška knjiga, in kazenska evidenca).

Glede na uveljavljenost posameznih elementov informacijske tehnologije so bile države točkovane in glede na doseženo število točk razvrščene v 4 skupine – zelo visoka raven informatizacije (14 držav), visoka raven (12 držav), srednja raven (10 držav) in nizka raven informatizacije (10 držav). V Sloveniji je raven informatizacije sodstva visoka.

Med starimi državami članicami ima 7 držav zelo visoko, 5 visoko in 3 srednjo stopnjo informatiziranosti sodstva.

Med novimi državami članicami imajo 4 države zelo visoko, 4 visoko, 1 srednjo in 1 nizko raven informatizacije pravosodja.

Slabša pa je stopnja informatizacije med tretjimi državami, kje ima kar 9 držav nizko stopnjo informatizacije sodstva, 4 imajo srednjo, 3 visoko in 3 države zelo visoko (Turčija, Norveška in Švica).

V Sloveniji je bila v letu 2006 opremljenost sodišč s sistemi za neposredno podporo sodnikov ali sodnega osebja naslednja – vsa sodišča so imela urejevalnike besedila, dostop do elektronske baze sodne prakse, elektronsko pošti in internetno povezavo, več kot 50% sodišč je imelo tudi možnost elektronskega shranjevanja dokumentov. Na področju upravljanja sodišča, so bila vsa sodišča opremljena z informacijskim sistemom za finančno poslovanje sodišča, več kot 50% sodišč je imelo sistem za elektronsko vodenje registra ter manj kot 50% sodišč sistem za upravljanje s spisi (podatki o rešenih zadevah, sodnih zaostankih). Na področju komunikacije z javnostjo so vsa sodišča imela spletno stran in druga sredstva za elektronsko komunikacijo, manj kot 10% pa je omogočalo elektronske spletne obrazce.

Monitoring in ocenjevanje dela sodišč

V upravljanje sodišč sodi periodično ocenjevanje in nadzor učinkovitosti sodišč. V Sloveniji sodišča pripravljajo letna poročila, ki so javno objavljena (skupno letno poročilo pripravi in objavi Vrhovno sodišče RS – moja opomba). Na podlagi sodne statistike in ob uporabi indikatorjev produktivnosti se ocenjuje produktivnost sodišč.

Nadzor/ Monitoring

V 33 državah sodišča pripravljajo letna poročila, ki so na voljo javnosti. V 46 državah redno spremljajo število pripada zadev, v 45 število rešenih zadev ter v 38 državah spremljajo število odloženih zadev in čas reševanja zadeve.

Ocenjevanje

V 36 državah uporabljajo sistem rednega ocenjevanja produktivnosti sodišča, medtem ko le v 10 državah takega sistema nimajo – 3 stare članice, 2 novi članice in 5 tretjih držav (Armenija, Belgija, Bosna in Hercegovina, Češka, Islandija, Irska, Luksemburg, Malta, Rusija in Ukrajina). Ocenjevanje se izvede na podlagi sodne statistike sodišča (število rešenih in nerešenih zadev, število sodnih zaostankov, obremenjenost sodnikov). Npr. v VB-Anglija in Wales in na Norveškem se rezultati primerjajo z vnaprej določenimi standardi. V 36 državah za merjenje produktivnosti sodišča uporabljajo indikatorje produktivnosti, medtem ko jih le v 10 državah ne poznajo - 3 stare članice, 2 novi članice in 5 tretjih držav (Andora, Azejbardžan, Belgija, Češka, Nemčija, Islandija, Luksemburg, Malta, Moldavija In Ukrajina). Najpomembnejši indikatorji produktivnosti so dolžina postopka (29 držav), število nerešenih zadev in sodni zaostanek (28 držav), število rešenih zadev (27 držav) in število pripada zadev (22 držav). (Tabela 25)

Standardi produktivnosti

Od 46 držav ima 18 držav standarde za sodnike in 24 za sodišča, medtem ko 17 držav standardov ne uporablja. V **Sloveniji** so standardi tako za sodišče kot za sodnika, poročilo predstavi Slovenijo kot primer ocenjevanja sodišča in sodnika, kjer Sodni svet sprejme pričakovan obseg dela za sodnika in kriterij kvalitete dela sodnika upoštevajoč vrsto in zapletenost zadeve, način rešitve zadeve, sodelovanje s sodnimi svetovalci in pomočniki. Sodni svet na letni osnovi spremlja in analizira učinkovitost posameznega sodnika. Standarde za sodišče in sodnika ima poleg Slovenije še 12 držav, od tega le 2 stari državni članici (Finska in VB-Škotska) in 2 novi državni članici (Madžarska in Poljska) ter 8 tretjih držav. (Tabela 25)

Stare države članice imajo v največ primerih (7) standarde le za sodišča, v 6 državah ne uporabljajo standardov, 2 državi (Grčija, Španija) imata standarde le za sodnika in prav tako 2 državi (Finska, VB-Škotska) imata standarde tako za sodišča kot sodnike.

Med novimi državami članicami jih kar 6 ne uporablja standardov, 3 države (Madžarska, Malta, Slovenija) imajo standarde za sodnike in sodišča in 1 država (Slovaška) standard le za sodišča.

Med tretjimi državami ima kar 8 držav standarde tako za sodnike kot sodišča, 5 držav ne uporablja standardov, 3 države imajo standarde za sodnike in 3 države standarde za sodišča.

Pristojni organ za določanje standardov in ocenjevanje je odvisen od posamezne države, v 18 državah ima močno vlogo sodni svet, v 15 državah ministrstvo za pravosodje, v 12 državah najvišje sodišče in v 19 državah drugi organi.

Slovenija pozna tako standarde za sodnike kot standarde produktivnosti za sodišča. Sodni svet, kot pristojni organ, določi najmanjši pričakovani obseg dela za sodnika in kriterij kvalitete dela sodnika upoštevajoč vrsto in zapletenost zadeve, način rešitve zadeve, sodelovanje s sodnimi svetovalci in pomočniki. Sodni svet na letni osnovi spremlja in analizira učinkovitost posameznega sodnika.

Sodni zaostanki

41 držav meri sodne zaostanke in le 5 držav ne meri sodnih zaostankov (Češka, Irska, Portugalska, Ukrajina, VB-Škotska). Med državami, ki merijo sodne zaostanke, jih 36 meri sodne zaostanke na področju civilnih, kazenskih in upravnih zadev, 5 držav spremlja sodne zaostanke le za kazenske in civilne zadeve (Avstrija, Grčija, Italija, Malta in Norveška). Čas reševanja zadeve merijo poleg Slovenije merijo še v 20 državah, medtem ko ga kar 25 držav ne meri. (Tabela 26)

Med starimi državami članicami 11 držav meri sodne zaostanke za civilne, kazenske in upravne zadeve, 3 države merijo zaostanke le za civilne in kazenske zadeve, medtem ko 3 države ne merijo sodnih zaostankov. Čas reševanja zadev meri 6 držav (11 držav ne meri časa reševanja zadev).

Med novimi državami članicami jih 8 meri sodne zaostanke za civilne, kazenske in upravne zadeve, Malta ne meri zaostankov za upravne zadeve, sodnih zaostankov pa sploh ne meri Češka. Čas reševanja zadeve merijo v 6 državah (ne merijo v 4 državah).

Med tretjimi državami jih 17 meri sodne zaostanke za vse 3 vrste zadev, Norveška ne meri sodnih zaostankov za upravne zadeve, Ukrajina pa sploh ne meri sodnih zaostankov. Čas reševanja zadeve meri 9 držav (10 držav ne meri čas reševanja zadev).

Slovenija meri sodne zaostanke in čas reševanja zadeve. Za razliko od ostalih držav je v Sloveniji pojem sodni zaostanek natančno definiran za posamezno vrsto zadev.

Sodne takse

V večini držav mora stranka plačati sodno takso za začetek nekazenskega postopka, razen v Franciji, Luksemburgu, Monaku, Črni gori, Španiji in Ukrajini. Nasprotno pa v večini držav ni sodne takse za začetek kazenskega postopka, imajo pa sodno takse za določene posebne kazenske postopke Avstrija, Belgija, Ciper, Nemčija, Portugalska, Švica in Ukrajina. Države brez sodnih taks so: Francija, Luksemburg, Monako, Črna gora in Španija. V Španiji v civilnih in upravnih zadevah fizičnim osebam in pravnim osebam, ki so izvzete iz obdavčitve, ni potrebno plačevati sodnih taks. (Tabela 27)

V Sloveniji so, kot v večini držav, sodne takse za začetek nekazenskih postopkov, medtem ko so kazenski postopki taks prosti. Posameznik ima možnost sklenitve zasebnega zavarovanja za riziko stroškov pravnih postopkov.

V starih državah članicah nimajo taks Španija, Francija in Luksemburg, takse za kazenske postopke imajo v 4 državah (Belgija, Nemčija, Portugalska in Avstrija), medtem ko taks za civilne postopke nimajo le v 3 državah (Španija, Francija in Luksemburg). Zavarovanje za stroške pravnih postopkov je na voljo v vseh državah, razen v Grčiji.

V novih državah članicah ima sodne takse za kazenske postopke le Ciper, medtem ko imajo sodne takse za civilne postopke vse države. Zavarovanje za stroške pravnih postopkov je možno skleniti le v Sloveniji, Estoniji, Litvi in Madžarski.

Med tretjimi državami imata sodne takse za kazenske postopke le 2 državi (Ukrajina, Švica), medtem ko za civilne postopke sodnih taks nimajo le 3 države (Črna gora, Ukrajina, Monako). V kategoriji tretjih držav je zavarovanje načeloma značilnost

zahodnih držav (Norveška, Monako, Švica in Islandija) ter Azejbardžana, v ostalih ni možnosti zavarovanja.

Katera oseba je končni nosilec vseh stroškov postopka (sodne takse, stroški pravnega zastopanja) je v nekazenskih zadevah v vseh državah, ki so odgovorile, odvisno od sodne odločitve v postopku (izida postopka). Medtem ko v kazenskih postopkih izid postopka ne vpliva na stroške kazenskih postopkov v Armeniji, Gruziji, Irski, Litvi, Moldaviji, Monaku, Nizozemski, Norveški, Srbiji in Slovaški.

V Sloveniji je breme stroškov postopka odvisno od izida postopka tako v civilnih kot kazenskih zadevah.

Višina sodne takse variira glede na vrsto zadeve, zapletenost zadeve, vrednosti spornega predmeta (PCTO). V nekaterih državah se sodne takse uporabljajo za kritje stroškov poslovanja sodišč. Npr. Avstrija ima samozadostna sodišča, saj vsota sodnih taks celo presega višino proračuna za sodišča. Vseeno pa v večini držav sodne takse niso opredeljene kot plačilo stroškov sodišč, ampak kot splošni dohodek v državni proračun. Države z visokim deležem sodnih taks v proračunu sodišča so: Avstrija, Nemčija, Italija, Nizozemska, Poljska, Romunija, Turčija ter VB-Anglija in Wales. Visoki deleži so v Avstriji, Nemčiji, Poljski, Turčiji in VB-Anglija in Wales posledica taks za vpogled in vpis pravic v zemljiško knjigo. V Avstriji, Nemčiji in Poljski dohodki izvirajo tudi iz vodenja poslovnega registra. Za Italijo, Nizozemsko in Romunijo ni jasne povezave med sodnimi taksami in vodenjem javnih registrov.

Podatke o deležu sodnih taks v proračunu sodišč je posredovalo 35 držav. V Sloveniji znaša delež sodnih taks v proračunu sodišč 25,8%, kar jo uvršča na 16. mesto po najvišjem deležu taks med 35 državami.

Povprečni delež sodnih taks v proračunu sodišč v starih državah članicah znaša 25,6%, pri tem z visokim deležem izstopa Avstrija (107,3%), z nizkim pa Švedska (0,8%), Belgija (3,8%) in Italija (8,3%). Večji delež sodnih taks kot v Sloveniji imajo poleg Avstrije še Nemčija (45,6%), Danska (28,3%) ter VB-Anglija in Wales (44,6%).

V novih državah članicah je povprečen delež sodnih taks 20,1%, ta je najnižji na Češkem (1%) in najvišji v Slovaški (34%). Od Slovenije imata višji delež taks poleg Slovaške še Latvija (28,5%) in Poljska (30%).

Povprečni delež sodnih taks v tretjih državah znaša 33,9%, najvišji delež imata Črna gora in Moldavija (obe 69,6%) ter Romunija (67,2%), najnižjega pa Azejbardžan (2%) in Islandija (5,5%). Višje deleže sodnih taks v proračunu sodišč od Slovenije ima 8 držav (Romunija, Bolgarija, Moldavija, Turčija, Srbija, Makedonija, Bosna in Hercegovina ter Črna gora).

Brezplačna pravna pomoč

EKČP zagotavlja brezplačno pravno pomoč (BPP) v obliki pravnega zastopanja v primeru kazenskih obtožb. ESČP in Svet Evrope pa spodbujata države k uvajanju BPP tudi na nekazenskem področju. Vse države zagotavljajo pravno zastopanje v kazenskih zadevah, večina pa tudi pravno svetovanje in druge oblike BPP, mnogo pa tudi pravno zastopanje in pravno svetovanje v nekazenskih zadevah. Druge oblike BPP predstavljajo sestava pravnih listin, plačilo stroškov detektiva (Italija), mediacija (Franija, Nizozemska), oprostitev in odložitev plačila sodne takse (Poljska, Romunija, Švedska), oprostitev plačila stroškov izvršilnega postopka (Švedska) in plačilo stroškov sodnega izvedenca (**Slovenija**, Romunija). BPP pomeni poleg pravice posameznika do pravne pomoči, če si jo sam ne more zagotoviti, tudi hitrejšo sodno postopke, saj pred sodišče nastopajo pravni strokovnjaki, kar pospeši postopek in razbremeni sodnika določenih obveznosti (moja opomba, tega poročilo ne zatrjuje). (Tabela 28)

V Sloveniji poznamo vse oblike BPP – v kazenskih in nekazenskih postopkih je možno pravno zastopanje, pravno svetovanje in druge oblike BPP (npr. plačilo stroškov sodnega izvedenca).

Vse stare države članice zagotavljajo pravno zastopanje v kazenskih in nekazenskih postopkih. 15 držav zagotavlja pravno svetovanje v kazenskih in 15 držav v nekazenskih postopkih, za kazenske zadeve ga ne zagotavljajta Švedska in Italija ter Italija in Grčija za nekazenske postopke. Druge oblike pravne pomoči pa zagotavlja 8

držav za kazenske in 7 za nekazenske postopke. Vse oblike BPP zagotavlja 5 držav (Francija, Nemčija, Portugalska, Španija in Avstrija).

V novih državah članicah je vseh državah zagotovljeno pravno zastopanje tako v kazenskih kot nekazenskih postopkih in v vseh, razen na Poljskem, tudi pravno svetovanje za obe vrsti zadev. Druge oblike BPP zagotavljajo 4 države za kazenske in 4 za nekazenske postopke. Poleg Slovenije vse oblike BPP zagotavljata še Estonija in Latvija.

V tretjih državah je v vseh, razen na Islandiji, zagotovljeno pravno zastopanje v kazenskih postopkih. 4 države (Albanija, Armenija, Azejbardžan in Gruzija) ne poznajo BPP v nekazenskih zadevah, tako da pravno zastopanje v nekazenskih postopkih zagotavlja 16 držav. Pravno svetovanje zagotavlja 13 držav v kazenskih in 10 v nekazenskih zadevah, medtem ko druge oblike BPP poznajo 4 države v kazenskih in 6 držav v nekazenskih postopkih. Vse oblike BPP zagotavljata le Bolgarija in Črna gora.

BPP se dodeli ob izpolnjevanju določenih pogojev – materialno stanje prosilca in možnosti za izid zadeve. Le v 7 državah (Andora, Belgija, Bosna in Hercegovina, Makedonija, Norveška, Romunija in Rusija) ni mogoče zavrniti BPP v nekazenskih zadevah zaradi pomanjkanja možnosti za uspeh z zahtevkom. O podelitvi BPP lahko odloča sodišče (13 držav), organ izven sodišča (15 držav) ali mešan organ (9 držav). V Sloveniji o vlogi za BPP odloča sodišče, v nekazenskih zadevah jo je možno zavrniti zaradi pomanjkanja možnosti za uspeh z zahtevkom.

V starih državah članicah o vlogi za BPP odloča v 3 državah sodišče, v 9 organ izven sodišča in v 4 mešan organ. V Belgiji ni mogoče zavrniti BPP v nekazenskih zadevah na podlagi pomanjkanja možnosti za uspeh v postopku.

V novih državah članicah odloča v 5 državah sodišče, v 4 organ izven sodišča in na Cipru mešan organ.

V tretjih državah odloča o vlogi za BPP v 5 državah sodišče v 4 mešani organ in na Islandiji organ izven sodišča. V 6 državah (Andora, Bosna in Hercegovina, Makedonija, Norveška, Romunija in Rusija) ni mogoče zavrniti BPP v nekazenskih zadevah na podlagi pomanjkanja možnosti za uspeh v postopku.

Alternativno reševanje sporov

Alternativni načini reševanja sporov lahko izboljšajo učinkovitost sodstva bodisi kot alternativa sodnemu postopku bodisi kot del njega. Alternativni načini reševanja sporov so mediacija, conciliacija in arbitraži. V Sloveniji so možne vse tri spodaj obravnavane oblike alternativnega reševanja sporov. In sicer je sodna mediacija možna glede civilnih in gospodarskih sporov, družinskih zadev, upravnih zadev, spora glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi in v kazenskih zadev. Glede conciliacije in arbitraže pa poročilo navaja le, da ju v Sloveniji ponujajo nevladne organizacije.

Sodna mediacija

Sodno mediacijo kot vrsto mediacije, katero izvajajo sodniki ali javni tožilci, poznajo v 38 državah, medtem ko je le v 8 državah ne poznajo (Andora, Armenija, Azejbardžan, Ciper, Estonija, Gruzija, Moldavija in Ukrajina). Sodna mediacija je lahko del sodnega postopka. Sodna mediacija je lahko v obliki odobrene zasebne mediacije oz. sodišču pridružene mediacije, lahko jo izvaja sodno odobreni zasebni mediator, javni organ, sodnik ali javni tožilec. Slednji nastopa kot mediator zlasti v kazenskih postopkih - v Sloveniji je v kazenskih zadevah možna mediacija za milejše kršitve. V Sloveniji je sodna mediacija možna glede civilnih in gospodarskih sporov, družinskih zadev, upravnih zadev, spora glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi in v kazenskih zadev. V vseh naštetih zadevah je mediacija možna poleg v Sloveniji še v 8 državah (Avstrija, Hrvaška, Češka, Madžarska, Islandija, Črna gora, Poljska in Srbija). (Tabela 29)

Sodno mediacijo poznajo v vseh starih državah članicah, v 13 državah je možna na področju civilnih in gospodarskih zadev ter na področju družinskih zadev, v 10 državah je možna mediacija o sporih o odpovedi pogodbe o zaposlitvi, v 7 v kazenskih zadevah in le v 3 (Avstrija, Nemčija, Nizozemska) tudi v upravnih zadevah. V vseh naštetih zadevah je mediacija možna le v Avstriji.

Od novih držav članic ni možna sodna mediacija na Cipru in v Estoniji, v vseh ostalih (8 držav) je možna mediacija v civilnih in gospodarskih sporih ter družinskih zadevah. V 7 državah je možna mediacija o sporih glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi,

v po 5 državah pa mediacija v kazenskih in upravnih zadevah. V vseh naštetih zadevah je mediacija poleg Slovenije možna še v Češki Madžarski in Poljski.

Med tretjimi državami sodna mediacija ni možna v 6 državah (Andora, Armenija, Azejbardžan, Gruzija, Moldavija in Ukrajina). V 12 državah je možna mediacija o civilnih in gospodarskih zadevah, v 11 o družinskih zadevah in o sporih o odpovedi pogodbe o zaposlitvi, v 8 državah v kazenskih zadevah in v 5 državah o upravnih zadevah. Hrvaški, Islandiji, Črni gori in Srbiji.

Vrste mediatorjev, brezplačna pravna pomoč in št. mediatorjev

V Sloveniji je možna zasebna ali sodišču pridružena mediacija, kot mediator lahko nastopata tudi javni organ in javni tožilec (ne pa zasebni mediator ali sodnik). Prav tako je v Sloveniji možno pridobiti brezplačno pravno pomoč. V državi je 5,7 registriranih mediatorjev na 100.000 prebivalcev, kar jo uvršča na 9. mesto med 19 državami, ki so posredovale podatke o številu mediatorjev. (Tabela 30)

V starih državah članicah je v 13 državah možna zasebna ali sodišču pridružena mediacija ter zasebni mediator. V 8 državah je mediator lahko javni organ, v 4 sodnik in v Franciji tudi javni tožilec. Brezplačno pravno pomoč za mediacijo nudi 12 držav, v le 5 državah pa ni mogoča. Povprečno število mediatorjev znaša 14,2 mediatorja na 100.000 prebivalcev, pri tem ima najmanj mediatorjev Francija (0,6) in največ Avstrija (42,3). Več mediatorjev kot Slovenija imajo Luksemburg (9,5), Belgija (17,1), Nozozemska (24) in Avstrija (42,3).

V novih državah članicah je možna zasebna ali sodišču pridružena mediacija v 6 državah, v prav tako 6 državah je mediator lahko javni organ, v 7 je lahko zasebni mediator, sodnik lahko kot mediator nastopa le v Litvi, javni tožilec pa le v Sloveniji. V nasprotju s starimi državami članicami pa brezplačno pravno pomoč nudita le Slovenija in Malta. Povprečje je 5,9 mediatorjev na 100.000 prebivalcev, najmanj mediatorjev ima Litva (0,2), več mediatorjev kot Slovenija pa imata Malta (8,6) in Madžarska (12).

V tretjih državah je v 8 državah mogoča zasebna ali sodišču pridružena mediacija, v 7 državah lahko kot mediator nastopa zasebni mediator, v prav tako 7 državah sodnik, javni tožilec lahko nastopa kot mediator v 6 državah in javni organ v 5 državah.

Brezplačno pravno pomoč nudi 8 držav, medtem ko jih 5 ne nudi BPP. Povprečno je v tretjih državah 5,3 mediatorjev na 100.000 prebivalcev, pri tem ima najmanj mediatorjev Bosna in Hercegovina (0,9) in največ Hrvaška (15,1). Več mediatorjev kot Slovenija imata Bolgarija (6,1) in Hrvaška (15,1).

Konciliacija

Konciliacijo kot sredstvo alternativnega reševanja sporov zagotavlja 16 držav, od tega 8 starih držav članic, 3 nove države članice (vključno s **Slovenijo**) in 5 tretjih držav. Ta je lahko del sodnega postopka in jo vodi sodnik (npr. Luksemburg, Švica, Makedonija) ali pa obstajajo posebni conciliacijski odbori. Conciliacija je pogosta na področjih potrošniških sporov, družinskih zadev (Finska, Latvija, Švedska, VB-Anglija in Wales) ter na področju delovnih sporov (Francija, Madžarska), sporov v zvezi z telekomunikacijami (Avstrija), najemom stavb (Avstrija), bankami in zavarovalnicami ter gospodarskih sporov. (Tabela 31)

Arbitraža

Arbitraža je poznana v 33 – v 11 starih državah članicah, v 8 novih državah članicah (vključno s **Slovenijo**) in 13 tretjih državah. V vseh državah je mogoča na področju gospodarskih sporov, in področju avtorskega prava. V večini držav obstaja svet arbitrov pristojen za reševanje gospodarskih sporov. Arbitraža je pogosta tudi na področjih odškodninske odgovornosti v prometu (Malta, Portugalska), športnih sporov (Madžarska), delavnopravnih sporov (Madžarska, Srbija), sporov povezanih z bančnim poslovanjem (Armenija) in odvetniki (Avstrija). (Tabela 31)

PRIMERJAVA

Primerjava podatkov, ki se nanašajo na Slovenijo, med poročilom CEPEJ iz leta 2006 (podatki za leto 2004) in poročilom CEPEJ iz leta 2008 (podatki za leto 2006). Primerjava

zanemarja razlike v številu prebivalstva in različnem datumu števila nerešenih zadev. Razlika v številu prebivalcev med letom 2004 in 2006 znaša 5.768 (2004 – 1.997.590 in 2006 – 2.003.358 prebivalcev), poročilo iz 2006 navaja število nerešenih zadev na 1.1.2005, medtem ko poročilo iz 2008 na 31.12.2006. (Tabela 32)

Pravica do poštenega sojenja in aktivnost sodišč

Število zadev pa 6. členu EKČP, ki jih je ESČP izreklo za nedopustne, število prijateljskih poravnav ter število sodb, ki so ugotovile kršitev konvencije ali skladno ravnanje države poročilo CEPEJ 2006 obravnava le v smislu vsote za vse države skupaj.

Leta 2004 je bil pripad novih **upravnih in pravnih zadev** 25.335 zadev, nerešenih zadev na 1.1.2005 pa je bilo 44.418.

Leta 2006 je bilo na začetku leta 53.407 nerešenih pravnih zadev, pripad je znašal 34.683 zadev, rešenih je bilo 35.880 pravnih zadev, na koncu leta (31.12.2006) pa je bilo 52.210 nerešenih zadev. Upravnih zadev je bilo na začetku 2006 5.210 nerešenih zadev, tekom leta je pripad znašal 4.678 novih zadev, sodišča so rešila 4.481 zadev, na koncu leta je bilo 5.407 nerešenih upravnih zadev.

V letu 2006 je bil pripad novih pravnih in upravnih zadev torej 39.361 zadev, nerešenih na 31.12.2006 pa je bilo 57.617 zadev, kar pomeni 55,3% porast pripada zadev in 29,7% porast na koncu leta nerešenih zadev, ob tem da se je tekom leta 2006 število nerešenih pravnih zadev zmanjšalo za 2,2% (število nerešenih upravnih zadev se je povečalo za 3,8%).

Leta 2004 je znašal pripad **ločitvenih zadev** 157 zadev na 100.000 prebivalcev, postopek je na 1. stopnji trajal povprečno 173 dni.

Leta 2006 je pripad znašal 103 zadev na 100.000 prebivalcev, postopek je na prvi stopnji trajal povprečno 206 dni, v 7,6% zadev je bila vložena pritožba, kjer je bila povprečna dolžina postopka na drugi stopnji 78 dni. Dalj kot tri leta pa traja 1,4% ločitvenih zadev.

Dolžina ločitvenega postopka na 1. stopnji se je podaljšala za 19,1%. Pripad zadev pa se je zmanjšal za 35,2%.

Leta 2004 je znašal pripad zadev glede **odpovedi pogodbe o zaposlitvi** 59 zadev na 100.000 prebivalcev, zadeve so se na 1. stopnji v povprečju reševale 304 dni.

Leta 2006 znašal pripad zadev povezanih z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi 49,4 zadev na 100.000 prebivalcev. Pritožba je bila vložena v 37% primerov, dalj kot 3 leta pa se je reševalo 5,7% zadev.

Med leti 2004 in 2006 se je pripad zadev zmanjšal za 16,3%.

Pripad **kazenskih zadev** je leta 2004 znašal 14.592, na 1.1.2005 je bilo 20.904 nerešenih kazenskih zadev. Na začetku leta 2006 je bilo 24.150 nerešenih kazenskih zadev, med letom je bilo 19.145 pripada, sodišča pa so rešila 20.035 zadev, na koncu leta 2006 je bilo 23.260 nerešenih kazenskih zadev.

Med letoma 2004 in 2006 se je pripad kazenskih zadev povečal za 31,2%, število nerešenih zadev pa se je povečalo za 11,3%, ob tem da se je tekom leta 2006 število nerešenih zadev zmanjšalo za 3,6%.

Javni izdatki za pravosodni sistem

Leta 2004 je proračun namenjen pravosodnemu sistemu (sodišča + tožilstvo + pravna pomoč) znašal 127.100.00 EUR oz. 0,5% BDP na prebivalca, od tega je proračun za sodišča znašal 111.500.000 EUR oz. 0,43% BDP na prebivalca, za javni pregon 15.600.000 EUR oz. 0,06% BDP na prebivalca, za pravno pomoč pa podatka ni. 2004 je Slovenija namenila 63,6 EUR na prebivalca za pravosodni sistem. V okviru proračuna za sodišča se 69,1% sredstev porabi za plače.

Letu 2006 je bila višina proračuna namenjenega pravosodnemu sistemu 151.733.315 EUR, od tega je znašal proračun za vsa sodišča 131.981.456 EUR, za javni pregon 17.893.000 EUR in za pravno pomoč v višini 1.858.859 EUR. Oziroma povedano drugače, Slovenija je namenila celotnemu pravosodju 76 EUR na prebivalca. Izdatki namenjeni

pravosodju pomenijo 0,5% BDP na prebivalca. Za sodišča Slovenija nameni 0,43% BDP na prebivalca. Za plače se v Sloveniji nameni 71,4% sredstev namenjenih sodiščem. Proračuni so se v absolutnih zneskih povečali, medtem ko je proračun za celotni pravosodni sistem in za sodišča izražen v odstotku BDP na prebivalca ostal nespremenjen. Delež sredstev namenjen plačam se je povišal iz 69,1% na 71,4% proračuna sodišč.

Status in položaj sodnikov

Število sodnikov in nesodniškega osebja

Leta 2004 je bilo število poklicnih sodnikov izraženo v ekvivalentu števila poklicnih sodnikov za polni delovni čas 780 in 2.257 nesodniškega sodnega osebja (tudi v ekvivalentu za polni delovni čas). Razmerje je bilo 2,9 sodnega osebja na 1 sodnika. V letu 2006 sta bila 1.002 sodnika, 2.705 sodnega osebja, torej na 1 sodnika 2,7 člana sodnega osebja. Med letoma 2004 in 2006 se je število sodnikov povečalo za 28,5%, število sodnega osebja pa le za 19,8%, kar je povzročilo tudi znižanje razmerja iz 2,9 na 2,7 sodnega osebja na 1 sodnika.

Način imenovanja sodnikov

Organ ki vodi izbirni postopek (Ministrstvo za pravosodje) je sestavljen iz samih nesodnikov (za obe leti 2004 in 2006). Imenovanje sodnika pa formalno opravi Državni zbor RS.

Plača, druge ugodnosti in dodatne možnosti zaslužka sodnikov

2004 je znašala povprečna letna bruto plača sodnika začetnika 22.260 EUR oziroma 1,6-kratnik povprečne bruto plače v RS, Sodnik na Vrhovnem sodišču RS pa je imel 48.260 EUR oziroma 3,6-kratnik povprečne plače.

V letu 2006 imel sodnik začetnik povprečno letno bruto plačo 23.736 EUR oziroma 1,6-kratnik povprečne plače in sodnik na Vrhovnem sodišču 48.660 EUR oziroma 3,3-kratnik povprečne plače.

Med leti 2004 in 2006 se je plača sodnika začetnika v absolutni vrednosti poveča za 6,6%, v primerjavi z povprečno plačo pa je ostala v enakem razmerju. Plača sodnika na Vrhovnem sodišču se je povečala le za 0,8%, v primerjavi z povprečno plačo pa se je znižala iz 3,6-kratnika na 3,3-kratnik povprečne plače.

Plača v nobenem letu ni bila odvisna od doseganja kvantitativnih ciljev, in poleg plače sodnik ni bil upravičen do dodatnih ugodnosti (npr. službena vozila, stanovanja...). Mandat sodnika je trajen. Prav tako se ni spremenila možnost odplačnega opravljanja dejavnosti arbitriranja, ki je načeloma v državah sodnikom prepovedana.

Nadzor dela sodnikov

Leta 2004 in enako leta 2006 je bil začet zoper sodnika 1 disciplinski postopek in izrečena 1 sankcija (ukor).

Organizacija sodišč

Število sodnih stavb in sodišč splošne pristojnosti in specializiranih sodišč se ni spremenilo. Tako 2004 kot 2006 je bilo v 66 sodnih stavbah 55 sodišč splošne pristojnosti in 5 specializiranih sodišč.

Uporaba informacijske tehnologije

Leta 2004 se je Slovenija uvrstila v kategorijo visoko glede implementacije informacijske tehnologije v podporo sodnikom in sodnemu osebju. Medtem ko je bila leta 2006 na tem področju in področju sistemov za komunikacijo z javnostjo uvrščena v najvišjo kategorijo zelo visoko, v kategoriji implementacije informacijske tehnologije (vsi 3 sklopi) pa je bila 2006 ocenjena z visoko stopnjo implementacije.

Leta 2004 so bila na področju sistemov za neposredno podporo sodniku ali sodnemu osebju vsa sodišča opremljena z urejevalniki besedila, dostopom do elektronske baze sodne prakse, elektronsko pošto in internetno povezavo, manj kot 10% sodišč pa je imelo možnost elektronskega shranjevanja dokumentov. Na področju

upravljanja sodišča so bila vsa opremljena z informacijskim sistemom za finančno poslovanje sodišča, več kot 50% sodišč z sistemom za vodenje registra spisov (zadev) in sistemom za upravljanje s spisi (podatki o rešenih zadevah, sodnih zaostankih). Na področju komunikacije z javnostjo so vsa sodišča imela spletno stran, manj kot 10% sodišč pa je imelo spletne elektronske obrazce in druga sredstva elektronskega komuniciranja.

V letu 2006 je bila opremljenost sodišč s sistemi za neposredno podporo sodnikov ali sodnega osebja naslednja – vsa sodišča so imela urejevalnike besedila, dostop do elektronske baze sodne prakse, elektronsko pošti in internetno povezavo, več kot 50% sodišč je imelo tudi možnost elektronskega shranjevanja dokumentov. Na področju upravljanja sodišča, so bila vsa sodišča opremljena z informacijskim sistemom za finančno poslovanje sodišča, več kot 50% sodišč je imelo sistem za elektronsko vodenje registra ter manj kot 50% sodišč sistem za upravljanje s spisi (podatki o rešenih zadevah, sodnih zaostankih). Na področju komunikacije z javnostjo so vsa sodišča imela spletno stran in druga sredstva za elektronsko komunikacijo, manj kot 10% pa je omogočalo elektronske spletne obrazce.

Velikega napredka v razširjenosti informacijske tehnologije na sodnem področju med leti 2004 in 2006 ni bilo, povečal se je delež sodišč (z od manj kot 10% na več kot 50%) z možnostjo shranjevanja elektronskih dokumentov in delež sodišč, ki razpolagajo z drugimi sredstvi za elektronsko komunikacijo (od manj kot 10% na 100% sodišč). Medtem, ko naj bi se opremljenost sodišč z sistemi za upravljanje s spisi zmanjšala (iz več kot 50% na manj kot 50% sodišč).

Monitoring in ocenjevanje

V Sloveniji se (2004 in 2006) pripravlja letno poročilo, ki je javno objavljeno. S pomočjo indikatorjev se oceni delo vsakega sodišča na podlagi sodne statistike. V Sloveniji so (2004 in 2006) standardi produktivnosti (minimalnega obsega dela) na ravni sodnika in na ravni sodišča. V obeh letih se merijo tudi sodni zaostanki (v civilnih, kazenskih in upravnih zadevah) in povprečen čas reševanja zadeve.

Sodne takse

V Sloveniji (2004 in 2006) ni sodnih taks v kazenskih postopkih, medtem ko so v civilnih postopkih. V obeh letih je bila možnost sklenitve zavarovanja za riziko stroškov pravnih postopkov ter je bil končni nosilec stroškov postopka (v civilnih in kazenskih postopkih) odvisen od izida postopka.

Brezplačna pravna pomoč

V Sloveniji v letu 2006 poznamo vse oblike BPP – v kazenskih in nekazenskih postopkih je možno pravno zastopanje, pravno svetovanje in druge oblike BPP (npr. plačilo stroškov sodnega izvedenca). O odobritvi BPP odloča sodišče, v nekazenskih postopkih je BPP možno zavrniti iz razloga pomanjkanja možnosti za uspeh.

Alternativno reševanje sporov

V poročilu CEPEJ iz 2006 je navedeno le, da je bilo v Sloveniji 2006 v kazenskih zadevah 2.283 mediacij (ne sodnih mediacij). Medtem ko se poročilo CEPEJ iz 2006 usmeri predvsem v sodno mediacijo. Ta je v Sloveniji možna glede civilnih in gospodarskih sporov, družinskih zadev, upravnih zadev, spora glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi in glede kazenskih zadev.

Zaključek

Poročilo CEPEJ opozarja, da trend zmanjševanja števila sodnih poslopij, geografske razpršenosti, mogoče res lahko pripomore k učinkovitosti sodišča, a lahko na drugi strani omejuje pravico do dostopa do sodišča.

Poročilo ugotavlja, da bi uvedba e-pravosodja lahko imela pozitivne učinke tako glede dostopa do sodišča kot zmanjševanja sodnih zaostankov in skrajševanja sodnih postopkov.

Trenutni sistem financiranja pravosodnega sistema je v večini držav v rokah Ministrstva za pravosodje, poročilo pa ugotavlja, da bi to pristojnost v določenih državah lahko delno delegirali sodnim oblastem, kot sta Sodni svet in Vrhovno sodišče. Specializirana sodišča bi lahko financirala resorna ministrstva (ministrstvo pristojno za delo, družino). Glede finančnega poslovanja sodišča, pa naj bi bil odgovoren njegov predsednik oziroma poslovni direktor. Poročilo ugotavlja korelacijo med nizko storilnostjo in nizko učinkovitostjo sodnega sistema ter nizkim proračunom zanj, čeprav obratno ne velja nujno.

Poročilo priporoča, da se pozornost posveti nadzoru nad zadevami z nesorazmernim časom trajanja, ter ugotavlja, da obveznosti sodišč povezane z registri (zemljiška knjiga, sodni register) predstavljajo za sodišča breme.

Ker je še vedno veliko obsodb držav po 6. členu EKČP zaradi nerazumno dolgih postopkov (civilnih in kazenskih) in ker prejšnje raziskave CEPEJ kažejo, da se veliko časa izgubi zaradi pasivnosti sodišča, je nujen sistem merjenja časa reševanja zadeve.

V civilnih postopkih učinkovitost in dolžina postopka ni izključno odvisna od interne organizacije sodišč ali pravne ureditve sodnega postopka, ampak tudi od ravnanja strank in odvetnikov. Skrajševanje postopkov se tako lahko doseže s spodbujanjem poravnav in določenimi procesnimi rešitvami – določitev rokov za predložitev dokazov, načrtovanje narokov glavnih obravnav, časovna omejitve za predlaganje novih dejstev.

Učinkovitost sodnih postopkov se lahko izboljša z spremembo procesnih pravil, spremembo metod dela ali z spodbujanjem alternativnih načinov reševanja sporov. Večina članic Sveta Evrope je uvedla poenostavljene pravdne postopke, večinoma za izdajo plačilnega naloga in postopke v sporih majhne vrednosti. Pogosti pa so tudi poenostavljeni postopki v kaznovalnih zadevah, zlasti za milejše prekrške – možnost, da lahko javni tožilec sam kaznuje storilca z denarno kaznijo, poenostavljeni postopki v primeru priznanja storilca, obravnavanje prometnih prekrškov v upravnih postopkih.

V izvršilnih zadevah pa je rešitev lahko v optimizaciji izvršilnega postopka in ureditvi vloge izvršiteljev.

V organih pristojnih za izbiro, imenovanje in napredovanje sodnikov bi morali biti tudi predstavniki sodnikov, plače sodnikov pa morajo biti skladne z njihovim statusom in odgovornostjo.

III. PREGLED LITERATURE NA PODROČJU MERJENJA UČINKOVITOSTI SODNIKOV IN SODIŠČ

CEPEJ poročilo – European judicial systems, edition 2008 (data 2006)

Vsebuje tako število nesodniškega osebja (strukturirano- na sodne pomočnike, administrativno in tehnično osebje – tabela 54, stran 118) po državah, kot tudi podatke za izračunavanje učinkovitosti sodstva v posamezni državi (odvisno, kaj bi se vzelo).

1. Thomas B. Marvell, Carlise E. Moody: Effectiveness of Measures in Increase Appellate Court Efficiency and Decision Output

Po 2. svetovni vojni se je pripad zadev na 2. stopnji približno podvojil vsakih 10 let, rast števila sodnikov je dosegala le 1/3 rasti števila zadev. Zato se je morala znatno povečati produktivnost dela sodnikov – število rešenih zadev na sodnika se je v obdobju 1974 – 1984 povečalo iz 35 na 88 zadev.

Ta članek se zato posveča razlagi sprememb na pritožbenih sodišči, da so dosegli tako povečanje produktivnosti – 7 kategorij sprememb:

- povečevanje števila sodnikov oziroma začasnih sodnikov ali upokojenih sodnikov,
- zaposlovanje sodnih pomočnikov (law clerks and staff attorneys),
- omejevanje obrazložitve z izdajanjem sodb z neobjavljeno obrazložitvijo, nepodpisano obrazložitvijo ali brez obrazložitve,
- ustanavljanje ali povečevanje mediacijskih sodišč,
- zmanjševanje števila sodnikov, ki sodelujejo pri posameznem odločanju,
- omejevanje ustnega nastopanja,

- uporaba krajših postopkov.

Pri preučevanju vpliva posamezne reforme je težava, ker sodišča ponavadi hkrati uvajajo več sprememb, poleg tega pa na produktivnost vplivajo tudi drugi dogodki, ki niso namenjeni povečevanju produktivnosti, kot so – obseg pripada novih zadev, obrat sodnikov in sestava pripada novih zadev.

Nsprejemljivi raziskovalni metodi sta 1. prej in potem ter 2. medsektorka analiza. Dobre raziskovalne metode pa so: čisti naključni eksperiment, dolgoročne raziskave, raziskave več sodišč hkrati v določenem časovnem obdobju (multiple time-series design).

V raziskavi je uporabljena statistična metoda proizvodne funkcije (določena količina proizvodnje se lahko doseže s kombinacijo dela in ostalih faktorjev) ter regresijsko analizo.

Kot enoto raziskovanja je najbolje vzeti celotno sodstvo na 2. stopnji in ne posamezna pritožbena sodišča.

Odvisna spremenljivka v raziskavi je 1. število rešenih zadev na sodnika in 2. število sodnikov.

Rezultati:

1. obstaja močna pozitivna povezava med vloženimi novimi zadevami, zlasti številom vloženih zadev v preteklem letu, in številom rešenih zadev.
2. Povečanje števila sodnikov nima ne jasnega pozitivnega ali negativnega vpliva na produktivnost, povečanje števila začasnih sodnikov ima signifikanten vpliv, delež

v tem leto novih sodnikov (obrat sodnikov) ima šibek signifikanten negativni vpliv.

- 3. število sodnih pomočnikov, povečevanje števila sodnega osebja ima majhen učinek na produktivnost, za individualne sodne pomočnike (law clerks) je učinek signifikanten a šibak (koeficient 0.108 - če vsak sodnik dobi dodatnega sodnega pomočnika, se bo število rešenih zadev na sodnika povečalo le za 10%). Medtem ko število sodnega osebja v splošni raziskavi ne vpliva na produktivnost (v državah z velikimi vmesnimi pritožbenimi sodišči ta učinek obstaja a je šibak). Ker raziskava en pod razlogov za šibek vpliv sodnega osebja na produktivnost, avtor predvideva, da naloge, ki jih izvaja sodno osebje, dodatno obremenjuje sodnike. Glavna naloga sodnega osebja je iskanje sodne prakse, ker dodatno obremenjuje sodnike, poveča pa to kvaliteto odločitve.**
4. Politike obrazložitve sodne odločbe: 1. neobjavljanje sodnih obrazložitvev ima močan signifikanten učinek, pisanje nepodpisanih obrazložitvev (unsigned opinion) – memo opinions ima šibak signifikanten vpliv na produktivnost, 3. sodbe brez obrazložitve znatno povečajo produktivnost.
5. Vmesna pritožbena sodišča (intermediate courts) večji delež vmesnih pritožbenih sodišč ima pozitiven signifikanten vpliv na produktivnost.
6. Senatno odločanje, raziskava kaže, da zmanjševanje senatov ne poviša produktivnosti.
7. Ustni nastopi, zmanjševanj števila zadev kjer so ustne obravnave ima signifikanten vpliv na produktivnost, medtem ko omejevanje časa nastopa nima opaznega vpliva na produktivnost.
8. Skrajšani postopki, ne vplivajo na produktivnost.

Povzetek: Najmočnejši vpliv na število rešenih zadev na sodnika ima število na novo vloženih zadev (če se št. vloženih zadev poveča za 10% se število rešenih zadev poveča za 6%).

2. Richard A. Posner: The federal courts: challenge and reform, poglavje Rise of the law clerk

[delni dostop do knjige:](#)

<http://www.google.com/books?hl=sl&lr=&id=3XgPZAVRBXAC&oi=fnd&pg=PR11&ots=xSXMuntYBN&sig=BHmtRLC68s9uii0DjP8iOBwq2c0#v=onepage&q=&f=false>

3. Terry Dalton, Jordan M. Singer: A Matter of Size: An Analysis of Court Efficiency Using Hierarchical Linear Modeling

Članke preučuje ali je kakšna povezava med velikostjo sodišča (število sodnikov) ter število odvetnikov v zadevi in časom reševanja zadev. Članek ugotovi signifikatntno povezavo med temi spremenljivkami, in sicer so večja sodišča bolj učinkovita kot manjša v civilnih zadevah, kjer sodelujejo 3 ali manj odvetniki, nasprotno pa velja, če na zadevi sodelujejo več kot 3 odvetniki in so bolj učinkovita majhna sodišča.

Čas reševanja zadev je najbolj uveljavljen indikator učinkovitosti sodišč, tega je še najlažje definirati in je objektivno merljiv. Ta članek meri vpliv velikosti sodišča (število sodnikov) in števila odvetnikov, ki sodelujejo v zadevi, na čas reševanja zadeve.

Članek ugotovi povezavo med velikostjo okrožnega sodišča in številom odvetnikov v zadevi ter časom reševanja zadev, in sicer v zadevah, kjer sodeluje manj kot 3 odvetniki, so večja sodišča bolj učinkovita, nasprotno pa so v zadevah, kjer sodelujejo več kot 3 odvetniki bolj učinkovita manjša sodišča.

Raziskava temelji na 6700 spisih z 15 različnih sodišč. Kot element velikosti sodišče še upošteva število imenovanih sodnikov (v kongresu odobrenih sodnikov) – majhna sodišča (2 sodnika), srednje velika sodišča (6-7 sodnikov) in veliko sodišče (11-12

sodnikov). Čas reševanja zadeve se upošteva od vložitve do rešitve zadeve. Število odvetnikov se upošteva število, ki so zastopali stranko pred sodiščem, in ne število odvetnikov, ki je v pisarni delalo na tej zadevi.

Predstavitev računskih modelov ter rezultatov raziskave (povprečen čas reševanja zadeve, povprečno število odvetnikov, izračuni parametrov po posameznih modelih). Npr. 192,6 dni je povprečen čas reševanja na povprečno velikem sodišču, če sta obe stranki brez odvetnikov, -4,6 dni se zmanjša povprečen čas reševanja, če se velikost sodišča poveča za 1 sodnika, za 36,9 dni se podaljša čas reševanja za vsakega dodatnega odvetnika, 1,4 je koeficient povezave med velikostjo in številom odvetnikov – večje če je sodišče, krajši so postopki, več odvetnikov pa pomeni daljše postopke. Pri sodiščih večjih od povprečja vsak dodaten odvetnik pomeni podaljšanje postopka, medtem ko pri sodiščih, manjših od povprečja, pomeni povečevanje števila odvetnikov krajše postopke.

Brez sodelovanja odvetnikov, so manjša sodišča manj učinkovita kot velika sodišča in z rastjo sodišča se čas reševanja zadev skrajšuje, ob pogoju, da ni odvetnikov. To velja tudi ob pogoju, da v zadevi sodelujejo do 3 odvetniki. Če pa v zadevi sodelujejo več kot 3 odvetniki pa imajo prednost manjša sodišča in imajo krajši čas reševanja kot velika sodišča. Z povečevanjem števila odvetnikov povečevanje velikosti sodišča pomeni podaljševanja časa reševanja zadev, ter nasprotno manjše je sodišče krajši je čas reševanja zadev.

Možne razlage:

1. interna kultura znotraj manjših sodišč, ki omogoča tem sodiščem, da so bolj učinkovita, ko se povečuje število odvetnikov. Manj odvetnikov in manj sodnikov ustvarja več medsebojnih povezav in oblikuje predstave kako naj eden in drug ravna v sodni dvorani, tako so postopki krajši.
2. Vendar ta razlaga obrazloži le, zakaj manjša sodišča načeloma rešijo zadeve z več odvetniki hitreje, ne pove pa zakaj je meja ravno pri 3 odvetnikih. Možna razlaga

je, da so večja sodišča bolj opremljena za zaključevanje enostavnih zadev v zgodnjih fazah sojenja – to je v zadevah, kjer je večja verjetnost, da se stranka zastopa sama. In ti posamezniki mogoče ne poznajo pravil postopka, zato so njihove tožbe pogosto zavržene. O tem sicer ni raziskav, ampak mogoče je, da večja sodišča iz strukturnih razlogov, pravne kulture ali obojega, bolj verjetno zavržejo tožbe, ki nimajo pravne podlage, kot manjša sodišča (velika sodišča imajo več sredstev, da imajo lahko več osebja, ki lahko pregleduje tožbe ter veliko število zadev mogoče ustvarja pritisk na sodišče, da se brezvezne zadeve čim hitreje odstrani). Zato velika sodišča hitreje zavržejo enostavne zadeve, ki jih vložijo posamezniki brez pooblaščenca.

Abstract (copy paste iz www.ssrn.com)

Several studies have examined metrics for tracking court efficiency. One important measure is the overall case length - that is, the total time from case filing to final disposition. We take a new look at the variables by means of Hierarchical Linear Modeling, using data from United States District Courts to determine if any factors are useful in predictive modeling to determine overall case length. We find two variables useful in predicting case length: total number of attorneys filing an appearance in the case and number of authorized judgeships for a given district court. Further, we find a significant interaction between these two variables, indicating that larger courts are more efficient than smaller courts at processing civil cases when three attorneys or fewer are involved in a case, but that the opposite holds when more than three attorneys are involved in a case.

Working Paper Series

Date posted: May 14, 2008 ; Last revised: March 25, 2009

4. Lauren K. Robel: Caseload and judging: Judicial adaptation to caseload

Pritožbeni sodniki poročajo, da imajo preveč dela in po njihovih navedbah to vpliva na njihove možnosti, da o zadevah odločajo z ustavno skladnimi standardi. Ta pritisk povzroča stres, frustracije in znižuje sodnikovo raven zadovoljstva ter prepričanje, da so udeleženi v postopku, ki zagotovi pravično rešitev. Razprave glede števila zadev se osredotočijo na izbiro sodnikov med povečevanjem sodnih zaostankov in manj premišljenim reševanjem. Nekateri sodniki so z procesnimi rešitvami za katere menijo da bodo pospešile reševanje ali rešile (odpravile zadeve) brez glavne obravnave. **Poleg tega mnogo sodnikov racionalizira svoj čas in zadeve delegira sodnim pomočnikom.**

Članek opisuje rezultate raziskave, ki je zvezne okrožne in pritožbene sodnike spraševala o učinkih števila zadev na delovne navade in življenje. Članek tudi raziskuje načine, ki jih sodeči in pritožbeni sodniki uporabljajo za reševanje velikega števila zadev in kako to vpliva na sojenje in odločanje o pritožbi.

1. prvostopenjski sodniki

a) kako sodniki dojemajo vpliv večjega števila zadev

Raziskava 10 % sodnikov nikoli nima zadosti časa pregledati relevantne dokaze in probleme pred sojenjem, 13% predelati procesne zaplete pred odločanjem, ter 12% ostati stalno obveščeni o spremembah prava. Vendar pa veliko več sodnikov meni da postaja vse težje učinkovito opraviti ta opravila. 49% sodnikov meni, da pritisk števila zadev negativno vpliva na to kako delajo, 39% meni da občasno. **35% se jih mora zaradi pritiska števila zadev pogosto zanesti na sodne pomočnike, da naredijo kar sicer sodniki mislijo, da bi morali narediti sami.** Samo 23% sodnikov nikoli ni bilo prisiljenih zanesti se na sodne pomočnike v zadevah, kjer mislijo, da bi jih morali narediti sami. V nadaljevanju si izjave sodnikov koliko časa na dan delajo sodniki, ali to vpliva na njihovo življenje, zdravje; kako povečano število zadev vpliva na kvaliteto odločb, reševanja

zadev; **veliko sodnikov se zaradi pritiska števila zadev bolj zanaša na strokovne sodelavce/ law clerks.**

b) obvladovanje/ načini obvladovanja večjega števila zadev

Sodniki veliko pozornost posvečajo času reševanja zadeve. Ker menijo da stranke ne uporabljajo učinkovito sredstev sodišča in da sodniki sami delajo največ kar je možno, so sprejeli ukrepe za omejevanje porabe sredstev sodišča in omejevanje časa, ki ga sami namenijo zadevi v predsodni fazi. To so naredili z povečano udeležbo pri nekaterih vrstah zadev v predsodni fazi ter z izločanjem/ presajanjem zadev, ki jih lahko dodelijo nesodniškemu osebju, ter z načini alternativnega reševanje zadev.

V nadaljevanju članek obdela **ukrepe, ki jih sprejemajo sodniki zaradi obsega števila zadev v posameznih fazah sojenja** 1. faza pred glavno obravnavo, 2. alternativni načini reševanja, **3. delegacija zadev v reševanje ne-sodnikom – law clerks (stran 33) –**

Glede 3. točke – delegacije zadev v reševanje ne-sodnikom imajo sodniki več možnih vrst osebja katerim lahko delegirajo zadeve v reševanje – law clerks, federal magistrates in special masters. Raziskava kaže, da število zadev sodnika prisili, da zadeve rešujejo sodni pomočniki, najpogosteje v obliki pisanja osnutkov sodnih odločb. Drugi problem pa je, da so magistrates postali sodniki za nekatere vrste zadev - veliko zadev rešujejo ne-sodniki, kar daje tem zadevam manjši pomen.

Sodniki čutijo pritisk, da ohranjajo čim manjše število nerešenih zadev, sodniki se poskušajo rešiti zadev in ne odločiti zadev, kar povzroča tudi nezadovoljstvo – in občutek, da delajo v korist pravičnosti.

2. Pritožbena raven

Pritožbeni sodniki uporabljajo za obvladovanje večjega pripada zadev 2 strategiji – z omejevanjem časa, ki ga namenijo zadevi, tako da omejujejo čas za ustne argumente ali z zanašanjem na nesodno osebje, da zagotovijo podatke o zadevi in 2. tako da pisanje obrazložitvev sodb in raziskovanje delegirajo sodnim pomočnikom.

a) kako sodniki dojemajo vpliv večjega števila zadev

Predstavitev rezultatov, kako povečano število zadev vpliva na sodnike (preobremenjujoče; težko, a sem navajen od prej; zaposleno....) in koliko časa delajo in kako to vpliva na njihovo zasebno življenje in zdravje, zadovoljstvo na delovnem mestu.

b) povečanje števila osebja

Stran 38 - law clerks – delajo za enega sodnika, staff attorneys – delajo za celotno sodišče. POSNER: RISE OF THE LAW CLERK (knjiga The federal courts: challenge and reform) – opozori na 2 problema v zvezi z sodnimi pomočniki (2 stroška sodnih pomočnikov):

- 3. stroški povezani z sodnimi pomočniki: njihove sodbe so daljše, manj jasne in vsebujejo manj informacij kot sodbe sodnikov, so manj verodostojne in manj avtoritativne,**
- 4. vzdrževanje sodnih pomočnikov je drago, ker zahteva, da sodnik posveti več časa zaposlovanju, nadzorovanju in vodenju ter manj časa branju, pisanju in razmišljanju. Poleg tega zaradi rednih in teh dodatnih obveznosti z sodnimi pomočniki ima manj časa za posvet s kolegi.**

Glede sodnega osebja (staff attorneys), ker ne delajo stalno z istim sodnikom ta odsotnost tesnega stika lahko povzroči, 1) da sodno osebje ne bo v zadostni meri zajelo sodnikovega osebne pogleda na zadevo, 2) ker niso vezani na sodnika to povzroči razpršitev odgovornosti, 3) povzroči odtujenost sodnikov od zadev, ki jih rešuje sodno osebje, poleg tega pa 4) če zadevo rešuje sodno osebje to pomeni, da jo ne rešuje izvoljeni sodnik, ampak skupina pravnih uradnikov nepoznanih zbornici in javnosti.

V nadaljevanju je predstavljeno, kako pogosto so pritožbeni sodniki morali zaradi števila zadev zadeve delegirati sodnim pomočnikom in kaj vsebinsko so jim zaupali v delo. Kar **63% se mor zanesti na svoje sodne pomočnike, da opravijo delo, ki mislijo, da bi ga morali delati sami.** Pod opise kaj odstopijo sodnim pomočnikom pa najpogosteje navajajo pisanje osnutkov sodb (obrazložitev sodnih odločb), raziskovanje, branje zapisnikov. Vloga sodnih pomočnikov je velika – le 9% sodnikov samih pripravi osnutek odločbe v vseh zadevah, 73% samih pripravi prvi osnutek v nekaterih zadevah in 15% nikoli ne pripravi prvega osnutka samih.

Nasprotno pa se mora le 5% sodnikov pogosto zanašati na sodno osebje (staff attorneys) da opravi delo, ki bi ga morali delati sami, čeprav se 20% sodnikov v veliki meri zanaša na pisanje sodb po sodnem osebju v zadevah brez obravnave.

V nadaljevanju je predstavljeno kako število zadev vpliva na ustno obravnavanje, objavlanje sodb.

5. NCSC Draft - Opportunities to Improve Vermont Court Efficiency Based on the Results of the NCSC's Weighted Case Load Study

Na podlagi raziskave v Vermontu je NCSC ocenil standardne uteži za posamezno vrsto zadev. Utež zadeve pomeni povprečno število minut, ki jih porabi sodnik ali sodno osebje, da rešijo določeno vrsto zadeve. Namen tega poročila je svetovati, kako naj se podatki iz te raziskave uporabijo v reorganizaciji sodstva v Vermontu za doseg cilja zmanjševanja proračuna in implementacijo novih tehnologij ter za svetovanje glede učinkovitosti sodnega osebja in zniževanje stroškov z izboljševanjem delovnega procesa in implementacijo novih tehnologij. V nadaljevanju so predstavljeni trije sklopi

sprememb – spremembe, ki so trenutno v presoji, spremembe, ki se lahko izvedejo v 12 do 24 mesecih, ter posledice implementacije novega sistema upravljanja z zadevami, elektronskih spisov, ter elektronskega vlaganja vlog.

1. aktualne spremembe

1. združitev prvostopnih sodišč in administrativnega osebja
2. sodniki za polni delovni čas
3. združitev dveh sodišč

Raziskave kažejo, da so manjša sodišča načeloma manj učinkovita kot večja sodišča.

Zaradi ekonomije obsega je zaželen določen obseg vloženih zadev.

2. spremembe v 12 do 24 mesecih

Na ravni **države je povprečno razmerje med sodniki in sodnim osebjem okoli 5 za prvostopna sodišča**. Na sodiščih, kjer sodno osebje pomaga sodnikom tako med obravnavo kot tudi izven obravnav zaradi **zapletenosti zadev in potrebe po pisanju zapisnikov ali opravljanju pravnih raziskav, je razmerje med sodniki in sodnim osebjem lahko tudi do 8 ali 10**. Višja razmerja se lahko pojavljajo tudi na sodiščih z veliko zadevami, ki so večinoma enostavne zadeve, če še ni bila implementirana avtomatizacija nesodniških opravil.

Narejena je primerjava med tremi sodišči z Vermonta in vsemi sodišči v državi – primerjava uteži posamezne vrste zadeve za sodnika in drugo sodno osebje (število minut za rešitev posamezne vrste zadeve). Upošteva se 8 urni delavnik in utež posamezne vrste zadev (število minut) ter števila vloženih zadev nato izračunajo potrebno število sodnikov in sodnega osebja.

Za večjo učinkovitost enega sodišča je odvisna od večih faktorjev, obseg in vsebine zadev, pravne kulture,... delovnega procesa najbolj učinkovitega sodišča ni mogoče kar prenesti na ostala sodišča. Najprej je potrebno ugotoviti, kaj je posebnost tega sodišča

in v naslednjem koraku premisliti v kakšnem obsegu bi se ta delovni proces lahko učinkovito prenesel na druga sodišča.

Ni pa še znano koliko je večja učinkovitost posledica enostavno ekonomije obsega. Kar je pomembno, kajti sedaj bodo manjša sodišča implementirala izboljšave temelječe na ekonomiji obsega, ker jim bo informacijska tehnologija omogočala, da bodo delovala kot velika virtualna sodišča.

3. Virtualno sodišče

V tretji fazi je predviden nastanek virtualnega sodišča z elektronskimi spisi in elektronskim vlaganjem vlog za stranke. Stranke bodo lahko vloge vlagale kjerkoli v državi, sodniki pa za delo ne bodo več omejeni na papirnati spis na točno določenem sodišču. Prihranki sprva ne bodo veliki, na dolgi roka pa naj bi bili zelo veliki.

Ocene prihrankov:

1. Upravljanje s spisi (vpisovanje novih spisov, obračun taks, izterjava taks, arhiviranje...) – konzervativna ocena je da se bo 60% opravil, ki jih sedaj dela administrativno osebje, avtomatiziralo.
2. Določanje datumov – avtomatizirati se bo 20%
3. Svetovanje strankam (informacije o zadevah preko telefona ali elektronske pošte) – avtomatiziralo se bo 80% opravil, zaradi spletnega dostopa do informacij o zadevi.
4. Finančno upravljanje – avtomatizirati je mogoče 90% opravil, z novim sistemom upravljanja spisov, avtomatskim odmerjanjem taks z elektronskim plačilom.
5. Podpora v sodni dvorani – (podpora za tipkanje) z razvojem avtomatizacije vodenja zapisnika je mogoče zmanjšati opravila osebja za 10-15%. Nasprotno pa lahko nova tehnologija povzroči tudi povečanje potreb po osebju.
6. Porota – ni predvidenih zmanjšanj potreb po osebju. Z pomočjo spletnih tehnologij pa bi bilo mogoči prihranki do 90% opravil.

6. Maria Dakolias: Court Performance around the World A Comparative Perspective (+ tudi za ocenjevanje sodnikov - zgodovina in namen)

Številne države uvajajo pravne in sodne reforme, kar je posledica spoznanja, da se ekonomski in družbeni razvoje ne more dosežati brez spoštovanja vladavine prava, demokracije in učinkovitega varstva človekovih pravic, ki pa vsa zahtevajo učinkovito sodstvo.

Učinkovito sodstvo rešuje zadeve predvidljivo v razumnem času in je dostopno javnosti. Zamude prizadenejo tako pravičnost kot učinkovitost dela sodišča.

Ocenjevanje dela sodišč je zahtevala javnost in mednarodne organizacije z namenom spodbujanja predvidljivosti in transparentnosti sodstva, poleg tega pa je informiranost predpogoj za sodelovanje javnosti v reformah sodstva. V ta namen vlade naročajo primerjalne študije med državami in študije države skozi čas.

Na voljo je malo kvantitativnih podatkov o učinkovitosti dela sodišč, zato so ocene sodnih reform težke.

Globalizacija je spodbudila mednarodno kvantitativno primerjavo – postale so važne učinkovitost, predvidljivost in stroški poslovanja v tujini. Poleg tega je tudi razvoj demokracije spodbudil zahteve po reformah in transparentnosti sodstva. Vse to pa je vzpodbudilo primerjalne statistične študije sodne učinkovitosti.

1987 so v ZDA razvili prvi sistem indikatorjev (standardov) za ocenjevanje učinkovitosti dela sodišč (trial court performance standards), to odraža zahtevo, da javne institucije odgovarjajo za uporabo javnih sredstev.

Metodologija

Merjenje učinkovitosti in kvalitete dela sodišč zahteva upoštevanje 3 elementov: materialnega prava, pravnih norm, ki jih želi vlada izvršiti, in sodno odločanje, način ko sodišče ugotovijo dejstva in na ta aplicirajo pravo. Predmet te raziskave je predvsem sodna uprava (judicial administration), ki se meri z koncepti učinkovitosti, dostopnosti, pravičnosti, javnega zaupanja in sodne neodvisnosti. Kar je vse tesno povezano z učinkovitostjo. Če pade učinkovitost, pade tudi pravičnost, zaupanje javnosti... zato je temelj raziskave učinkovitost (performance).

1. Učinkovitost in sodna administracija/ upravljanje

Učinkovitost se uporablja zato, ker se lahko indikatorji učinkovitosti kvantitativno merijo, ker so preobremenjenost, zamude, stroški sodnih postopkov najbolj kritizirani v javnosti, in 3. ker je te indikator relativno nepolitičen.

V tem članku upoštevajo:

- število vloženih zadev na leto (meri povpraševanje po sodnem sistemu),
- število rešenih zadev na leto,
- število nerešenih zadev na koncu leta,
- koeficient tekočega reševanja zadev (razmerje med rešenimi in vloženimi zadevami)
- koeficient sodnih zaostankov (presežek nerešenih in vloženih zadev and rešenimi zadevami),
- povprečen čas reševanja posamezne zadeve,
- število sodnikov na 100.000 prebivalcev.

Zbirali so se tudi podatki o kvaliteti – število sodnikov na 100.000 prebivalcev, analiza plač sodnikov, proračuni sodišč in javno mnenje. Posebna študija pa je preučevala, koliko časa sodniki posvetijo posameznim opraviлом (potencialni indikator za ocenjevanje kvalitete sodnega dela).

2. Države in sodišča – predmet raziskave

V tej raziskavi je sodelovalo 11 držav, Prvostopna sodišča so bila vključena v raziskavo zato, ker so bolj obremenjena kot višja sodišča. Civilna sodišča splošne pristojnosti so bila izbrana, ker omogočajo visoko stopnjo primerljivosti na področju gospodarskega prava, ker je zaradi globalizacije gospodarsko prvo vedno bolj enotno, ker je število teh zadev po svetu v zadnjih letih močno raslo.

3. podatki

Podatki izvirajo od sodišč in od nacionalnih statističnih uradov za leta 1990 do 1996. Pri tem je pomembno, da ni enotne definicije pojmov (npr. vložena zadeva) se statistike vodijo po definicijah posameznih držav, tudi kvalitete statistik so različne.

III. Primerjava med državami

V tem poglavju izvede primerjavo med izbranimi državami po prej omenjenih indikatorjih učinkovitosti sodstva in razloži pomen posameznega indikatorja.

Spremljanje koeficienta tekočega reševanja skozi čas je koristno, ker se lahko zgodi da ob naraščanju števila zadev pade, kar pomeni, da sodniki ne morejo prilagoditi svoje produktivnosti.

Medtem ko so nekatere raziskave pokazale, da število zadev vpliva na koeficient tekočega reševanja, so druge zaključile, da število zadev na sodnika ne vpliva na čas reševanja zadeve (str 16). Obstaja točka saturacije, preko katere posamezen sodnik en more več obdelati pripada zadev. (str 16) – od te točke naprej je potrebno zaposlovanje novih sodnikov.

Države z nižjimi stopnjami rasti števila zadev imajo krajše čase reševanja zadev.

Poleg teh (zgoraj) primerja še stroške

Stroški so pomembno merilo učinkovite porabe sredstev. Mnogo sistemov stroške preloži na uporabnike sodišč preko sodnih taks – npr. Singapur – eksponentno so taksirani dnevi na sodišču z namenom spodbujanja odločanja v enem dnevu.

Učinkovitost sodišč (efficiency) raziskave kažejo, da **se učinkovitost prilagaja rasti ali padanju števila vloženih zadev, ne pa celotnemu številu zadev v reševanju**, kar pa pomeni, da se sodnih zaostankov na ta način ne rešuje.

George Priest trdi, da obstaja optimalna točka obremenjenosti sodišč in da ko reforme znižajo čas reševanja, pride do povečanega vlaganja novih zadev, kar ponovno pomeni povečanje časa reševanja zadev in privede ponovno do optimalne točke obremenjenosti sodišč (str 21 oz. George L. Priest: Private Litigants and Court Congestion Problem). Sodišča z visokimi sodnimi stroški bodo imela to optimalno točko obremenjenosti nižje.

Primerjava med povprečno plačo in plačo sodnika daje vpogled v interes sodnika za dejanja korupcije.

Pregledi po posameznih državah

Analiza

Možne reforme: povečanje produktivnosti, začasno povečanje števila sodnikov, trajno povečanje števila sodnikov + katera reforma je glede na vzroke zaostankov primerna

Str 53. V Franciji, Nemčiji in Singapurju so ločene sodne in administrativne naloge in sodniki 100% časa posvečajo sodnim nalogam, medtem, ko v Peruju sodniki sodnim nalogam posvečajo zgolj 45% svojega časa (ni pa nič potem izrecne povezave v primerjavi produktivnosti teh držav – se pa da to izpeljati).

Zaključek

Poudarja pomen zbiranja podatkov, ki so predpostavka za izračun indikatorjev in ocenjevanje učinkovitosti dela sodišč oziroma uspešnosti reform. Podatke se dobi z opazovanji državljanov, vprašalniki, raziskavami, intervjuji, pregledovanji dokumentov in z izračunavanji indikatorjev. Čeprav je doseganje standardov drago, zbrani podatki omogočajo prenos znanja drugim državam in tako znižajo stroške reform.

Javna dostopnost podatkov (do katerih se pride ob reformiranju sodstva) naj bodo javno dostopne saj to spodbuja javno zaupanje ter sodelovanje javnosti v reformah, kar pa povečuje učinkovitost in večjo verjetnost dosega cilja reform. Dostopnost podatkov prav tako omogoča primerjavo med državami – iskanje dobrih praks, spodbujanje konkurenčnosti, produktivnosti. Dostop do podatkov koristi tudi mednarodnim organizacijam – da lahko predlagajo rešitve za podobne primere. Prav tako dostopnost do podatkov koristi tako utrjevanju vladavine prav kot ekonomiji.

7. SALLY J. KENNEY: BEYOND PRINCIPALS AND AGENTS Seeing Courts as Organizations by Comparing Référéndaires at the European Court of Justice and Law Clerks at the U.S. Supreme Court

Članek je namenjen predvsem primerjavi vloge sodnih pomočnikov na ECJ ter na Vrhovnem sodišču ZDA. Predstavi tudi law clerks v ZDA (od strani 9 naprej) – večina 90% law clerk na je na pritožbenem sodišču od 1- 2 leti, načini izbire se razlikujejo, 90% law clerks prihaja iz 16 najboljših pravnih šol, naloga law clerks. Nato članek opiše sodne pomočnike na ECJ.

V nadaljevanju članek predstavi **razmerje med sodnikom in sodnim pomočnikom (law clerk) kot razmerje principala in agenta** (od strani 20 dalje). Če imata sodni pomočnik in sodnik drugačen preference, to ne pomeni, da pomočnik vsiljuje svoje preference sodniku. Če se sodnik premisli po pogovoru s sodnim pomočnikom, to ni nedopustno vsiljevanje preferenc, če je sodnika prepričala argumentacija sodnega pomočnika (tako

se sodnik kvečjemu lahko izogne napaki). Sodni pomočnik pa ima večjo moč v primeru, če je sam izkušen in nasproti njemu pa je neizkušen sodnik (ker ima ta mandat za 6 let na ECJ), lahko ima sodni pomočnik znanje z določenih področij, ki jih sodnik nima, in pride do asimetrije informacij – tu če sodnik ni zainteresiran za pravno razlago ali ima interes nad izidom, lahko sodni pomočnik močno vpliva na sodnika. In 3. če ima sodni pomočnik boljše znanje tujih jezikov kot sodnik, zlasti francoščine (na ECJ sodišču) – tu bo kljub simultanim prevodom sodnik težko nadziral sodnega pomočnika, če je ta boljši v francoščini. 4. sodni pomočniki izdelujejo za sodnika povzetke dokaznega gradiva, pišejo poročila za zaslišanje, delajo preglede zakonodaje in sodne prakse - in tu lahko sodni pomočnik vnese svoj pogled na zadevo. Skratka sodni pomočnik dela na zadevi več časa kot sodnik (ta razdeli svoje zadeve na npr. 3 sodne pomočnike).

Katere mehanizme imajo torej sodniki da zagotovijo, da sodni pomočniki uresničujejo njihovo voljo, ter koliko možnosti ima dejansko sodni pomočnik, da prevladajo njegovi interesi nad sodnikovimi, ter razlike med pristojnosti sodnih pomočnikov na ECJ in Supreme court ZDA. 1. najpomembnejši mehanizem je notranje razumevanje vloge sodnega pomočnika (samokontrola). 2. sodnik lahko sodnega pomočnika odpusti, ali mu dodeljuje manj ali manj zanimive zadeve, 3. sodni pomočniku računajo na ustne reference s strani sodnika, kar jim bo pomagalo v nadaljevanju kariere, 4. sodni pomočniki se ne udeležujejo senatov/ sej, kjer se sodniki odločajo.

Glede asimetrije informacij zaradi pravnega znanja ali poznavanja organizacije članek v nadaljevanju ugotavlja, da 1) je imel sodnik enako ali podobno izobraževanje kot sodni pomočnik in 2) čeprav sodnik ne pozna natančno določenega področja (npr. mlečne kvote) je ta ponavadi starejši in izkušenejši, zato je asimetrija informacij običajno kratkotrajna in možna le na področjih, kjer sodnik nima močnih in jasnih mnenj. Tako je vpliv sodnih pomočnikov le v majhnem številu zadev odločilen - to je, ko sodnik nima jasnih preferenc v zadevi ter ga drugi sodniki na senatnem odločanju ne prepričajo v nasprotno. Kar pa je komaj primer, da agent spremeni voljo principala, ampak imajo

sodni pomočniki na sodnika podoben vpliv kot mediji, pisci amicus curiae pisem... Tudi glede jezikovne prevlade sodnega pomočnika je nevarnost minimalna, saj mora sodnik sodelovati na senatu ter si lahko zagotovi prevode. Še največjo moč ima sodni pomočnik pri povzemanju dokaznega gradiva in zbiranju drugega gradiva, tudi če je popolnoma lojalen pogledom sodnika, ni nujno da pozna vsako mnenje sodnika glede določene zadeve. Največja vloga sodnih pomočnikov je še, da s sodnikom sodelujejo pri reševanju zadeve kot pogovorni partner.

Sodni pomočnik v nobenem primeru ne more vplivati na sodnika, ko ima ta jasno mnenje o zadevi, lahko pa vpliva, če sodnik nima jasnega pogleda na zadevo, kar je dobro in prispeva k odločanju. Najpogosteje bodo imeli sodni pomočniki vpliv v primeru zadev, kjer še ni sodne prakse in kjer so mogoče generacijske razlike v razumevanju zadev, (pravice homoseksualcev, delo nosečih žensk) in v zadevah, kjer sodni pomočnik novo vprašanje reši na način, da prepriča sodnika, ki zastopa določeno stališče v podobnem primeru. Ta vpliv pa ni bistveno drugačen, kot vpliv strank ali prijateljev sodišča (amicus curiae). Sodniki so nedvomno tisti, ki sprejemajo odločitve, četudi določene opravila delegirajo sodnim pomočnikom. Enako kot v vsaki organizaciji pa ima agent (sodni pomočnik) neprimerno moč, če je principal len ali nesposoben.

8. Mira Gur-Arie, Senior Attorney, International Judicial Relations Federal Judicial Center: Legal and Court Staff in the United States Judiciary

Razvoj sodnih pomočnikov – ne-sodniškega osebja, je bil v ZDA posledica razvoja in nuje, medtem ko so bili prvotno mišljeni za intelektualno podporo sodnikom, je rast števila zadev grozila z zlomom sodstva so strategije za zmanjševanje bremena sodnika vključevale tudi razvoj kvazi- oziroma para-sodniških mest kot tudi večjo diverzifikacijo in specializacijo sodnega osebja. Sodno osebje se v ZDA deli na 3 skupine: judicial (commissioner, magistrate judge, para-judge), legal (law clerk, staff attorney) in administrative (clerk of court, circuit executive).

V nadaljevanju sledi opis posameznega sodnega osebja, ter njihove naloge in funkcije.

9. Paul H. Rubin: Judge-made law

Članek primerja učinkovitost zakonskega prava in precedenčnega sistema.

- **str. 7: vpliv števila sodnikov v senatu na odločanje**
- večje število sodnikov poveča pravilnost odločitve,
- sodniki morajo spoštovati rezultat prejšnjih primerov in manj pravila ali razloge prejšnjega primera,
- vsi sodniki tvorijo ekipo, ki ima isti cilj – maksimizacija števila pravih odločitev,
- sodnikovo ravnanje je trade-off med pisanjem obrazložitve, ki jo preferirajo, in med možnostjo zavrnitve (razveljavitve sodbe),
- zakaj pritožbeni sodniki v primeru neobstoja pravnega pravila sledijo sodni praksi (precedensom).

This jurimetric analysis also explains how each factor affecting court efficiency was identified, and how information relating to that factor was gathered and analyzed. It concludes by exploring the results of the analysis addressing how each factor affects procedural time and clearance rates - and the significance of these results for judicial reform programs.

Keywords: judicial reform, legal reform, corruption, litigation, judicial proceedings

JEL Classifications: K00, K10, A12, C40, K19

Working Paper Series

Date posted: September 20, 2006 ; **Last revised:** January 27, 2007

LITERATURA NA PODROČJU OCENJEVANJE SODNIKOV

Povzetek:

- 10 CourtTools iz ZDA
- vprašalniki po posameznih državah ZDA, CEPEJ primer Rovaniemi,
- upoštevanje tako statistično/ kvantitativno ocenjevanje kot kvalitativno ocenjevanje (ankete, strokovne ocene, intervjuji),
- izdelava posebnih spletnih vprašalnikov predvsem za sodnike, drugo sodno osebje in odvetnike po vzoru ZDA, kjer bi ti odgovarjali na postavljena vprašanja glede kakovosti dela sodišča,
- izdelava ocene sodnika, ki bi bila do določene mere javna,
- pri ocenjevanju ločevanje rešenih zadev na način rešitve – procesna rešitev, meritorna rešitev: sodba na podlagi umika, pripoznave, zamudna sodba, normalna sodba... ter koliko zadev sodnik/ sodišče reši z alternativnimi načini reševanja
- pri ocenjevanju upoštevati koeficient tekočega reševanja,
- pri ocenjevanju upoštevati čas čakanja zadeve (npr. preučevanje določenega števila spisov) – čas od vložitve tožbe do pošiljanja tožbe tožencu, čas potreben za izdelavo pisne sodbe,
- pri ocenjevanju upoštevati povprečno število narokov za rešitev zadeve,
- pri ocenjevanju upoštevati povprečen čas reševanja zadeve,

Koristen link:

<http://www.ncsconline.org/WC/CourTopics/ResourceGuide.asp?topic=CtPerS>

SLOVENIJA

29. člen Zakona o sodniški službi

Ocena sodniške službe se sestavi ob upoštevanju naslednjih kriterijev:

1. strokovno znanje, pri čemer se upoštevajo zlasti sodnikova strokovna dejavnost, specialistični in podiplomski študij ter dosežen ugled v pravni stroki;
2. delovne sposobnosti, pri čemer se upoštevajo zlasti doseženo razmerje med opravljenim in pričakovanim obsegom sodnikovega dela, ali sodnik strnjeno razpisuje naroke in strnjeno vodi obravnave, pravočasnost pisne izdelave sodne odločbe in pravočasnost postopanja v zvezi z vloženimi pravnimi sredstvi;
3. sposobnost razreševanja pravnih vprašanj, pri čemer se upoštevajo zlasti dosežena stopnja pravilnosti in zakonitosti sodnikovega odločanja, ugotovljena predvsem v postopkih s pravnimi sredstvi, ali sodnik upošteva dobro sodno prakso in njegove sposobnosti za reševanje zapletenih in kompleksnih zadev;
4. opravljeno delo pri odpravi in preprečitvi sodnih zaostankov, zlasti reševanje zadev po vrstnem redu pripada, upoštevaje število dodeljenih zadev pa tudi razmerje med številom rešenih zadev, ki so določene kot sodni zaostanek, in številom vseh rešenih zadev, razmerje med številom rešenih pomembnejših zadev, ki so določene kot sodni zaostanek, in številom vseh rešenih pomembnejših zadev, ter število sklenjenih sodnih poravnjav;
5. varovanje ugleda sodnika in sodišča, ki se ugotavlja zlasti na podlagi načina vodenja postopkov, komuniciranja s strankami in drugimi organi, varovanja neodvisnosti, nepristranskosti, zanesljivosti in pokončnosti ter obnašanja v službi in zunaj nje;
6. sposobnost ustnega in pisnega izražanja, kakor izhaja zlasti iz spisov obravnavanih zadev, izdelanih odločb in sodnikovega strokovnega delovanja;
7. opravljeno dodatno delo pri izvrševanju sodne funkcije, zlasti v okviru mentorstva, sodelovanje pri izobraževanju in strokovnem izpopolnjevanju ter sodelovanje v zakonodajnih postopkih;
8. odnos do sodelavcev pri opravljanju sodniškega dela;

9. sposobnost opravljanja nalog vodstvenega mesta, če je sodnik imenovan na tako mesto, kakor se kaže zlasti v rezultatih dela na področju, ki je sodniku zaupano.

28. člen Zakona o sodiščih med drugim določa

Sodni svet ima naslednje pristojnosti:

- sprejme merila za najmanjši pričakovani obseg in merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe, pri čemer upošteva zlasti vrsto in težo zadev, način rešitve ter sodelovanje strokovnih sodelavcev, sodniških pomočnikov in drugega sodnega osebja, na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, pa tudi vodenje dvojezičnih postopkov.

Na podlagi akta o sistemizaciji sodniških mest sodni svet spremlja, ugotavlja in analizira učinkovitost dela sodnikov in sodišč, o čemer vodi letno evidenco ter najmanj enkrat letno obvešča Vrhovno sodišče Republike Slovenije in ministrstvo, pristojno za pravosodje.

Evidenca učinkovitosti dela sodišč zajema naslednje podatke: naziv sodišča, pripad zadev, rešene zadeve, nerešene zadeve in skupno število zadev v delu v določenem obdobju.

Evidenca učinkovitosti dela sodnikov zajema naslednje podatke: ime in priimek sodnika ter podatke za identifikacijo iz kadrovske evidence, datum nastopa funkcije, datum prenehanja funkcije, število zadev v delu, število rešenih zadev, število zadev, v katerih je bila vložena pritožba, število potrjenih, spremenjenih ali razveljavljenih odločb, podatke o odsotnosti in druge podatke, ki pripomorejo k določitvi učinkovitosti.

Evidenci iz četrtega in šestega odstavka tega člena zajemata tudi podatke o številu rešenih in nerešenih zadev, ki so opredeljene kot sodni zaostanek.

CEPEJ – How to Asses Quality in Courts?

Datoteka: CEPEJ_ How to Asses Quality in Courts.pdf

ZDA meri kvaliteto dela sodišč že od 1995. Sistem ocenjevanja kvalitete je v razvoju na Nizozemskem in Švedskem. V EU pa je začetnik na tem področju Finska in sicer z projektom Rovaniemi – pritožbeno sodišče Rovaniemi.

Raziskave kvalitete dela so anonimne in se vedno nanašajo na celotno sodišče in ne na posameznega sodnika. Prav tako se ne izvajajo za vsako sodišče vsako leto, ampak na 3-5 let. Te raziskave kvalitete so uporabne za:

- pokazatelj/ temelj za nadaljnji razvoj aktivnosti sodstva,
- za izobraževanje in razvoj sodnikov,
- odpiranje sodne dejavnosti javnosti (ki sedaj lahko pove svoje mnenje).

Kaj se ocenjuje

Potrebno je izbrati najvažnejša vprašanja s posameznega področja, ki vplivajo na kvaliteto. In upoštevati kako kvalitativni standardi zadovoljujejo dostopnost sodišča, pravno varstvo, procesno pravičnost in zaupanje / kredibilnost sodnih postopkov. Ter prav tako morajo biti kvalitativni kriteriji primerni za kazenske in civilne postopke.

CEPEJ predlaga 6 področij, ki skupaj vključujejo 40 kvalitativnih kriterijev:

- postopek (9 kvalitativnih kriterijev),
- odločitev (7 kvalitativnih kriterijev),
- obravnavane strank in javnosti (6 kvalitativnih kriterijev),
- hitrost vodenja postopka (4 kvalitativnih kriterijev),
- spodobnost in profesionalna znanja sodnika (6 kvalitativnih kriterijev),

- organizacijske in administrativne sposobnosti (8 kvalitativnih kriterijev).

Kot primer CEPEJ predlaga za področje postopka:

- odprtost in transparentnost postopka do strank,
- neodvisno in nepristransko ravnanje sodnika,
- učinkovito vodenje postopka,
- aktivno, a ne prisilno, postopanje za spodbuditev poravnave med strankama,
- stroškovna ekonomičnost vodenja postopka – postopek je bil voden tako, da so nastali minimalni stroški strankam in drugim udeležencem,
- fleksibilnost v vodenju postopka,
- zagotavljanje najvišje možne mere odprtosti potoka javnosti,
- postopke je bil obojestranski/ kontradiktoren.

in za hitrost vodenja postopka:

- zadeva je bila obravnavana znotraj optimalnih obravnavnih rokov določenih za sodno delovanje,
- pri razpisovanju obravnav je bilo upoštevana pomembnost zadeve za stranke in dolžina predhodnega postopka,
- občutek strank, da je bil postopek hiter,
- predpisani ali določeni roki so bili spoštovani.

Glede ocenjevanja predlaga CEPEJ ocenjevanje na 6 stopenjski lestvici od 0 do 5.

Celotna ocena kvalitete mora temeljiti na večih temeljih:

- samoocena,
- ankete, raziskave,
- strokovna ocena,
- statistična analiza,
- odgovor sodišča.

**CEPEJ, Barcelona 2-3- junij 2005, Working group on evaluation of judges, Final
Report**

Datoteka: CEPEJ_EvalJuges_en.pdf

Sistemi ocenjevanja sodnikov so zelo različni, v kariernih sistemih z organom znotraj pravosodnega sistema za ocenjevanje sodnikov so individualne ocene povsem običajne, medtem ko v nekariernih sistemih tega ni. Tako ni individualnega ocenjevanja sodnikov Angliji, Walesu in Škotski. V državah severne Evrope (Danska, Finska, Švedska in Nizozemska) so sodniki le ocenjevani objekti in se ocene uporabljajo le za izboljševanje sodnega sistema. V tretji skupini držav (Nemčija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Francija, Madžarska, Italija, Litva, Poljska, Portugalska, Romunija) so individualne ocene sodnikov primerno namenjene napredovanju sodnika (karierni sistem).

Tako sta dva cilja individualnega ocenjevanja sodnikov (1) izboljšanje delovanja sodnega sistema kot celote ali (2) za potrebe napredovanja posameznega sodnika.

1. VSEBINA OCENJEVANJA

Temelje za ocenjevanje mora glede na cilj postaviti zakon.

Kvantitativni/ kvalitativni pristop

Nekatera poročila/ ocene se osredotočijo na učinkovitost/ produktivnost in hitrost reševanja zadev (kvantitativni pristop) – Danska, Španija, Švedska.

Druga poročila poleg kvantitativnih elementov analize statističnih podatkov upoštevajo tudi kvalitativne elemente sodnikovega dela – Nemčija, Bolgarija, Finska, Madžarska, Italija, Litva, Nizozemska, Poljska, Romunija.

Ocenjevanje pravilnosti odločitev – sodb

V Belgiji in Franciji ni vsebina odločitev nikoli ocenjevana. Kjer se vsebina ocenjuje, se upošteva:

- formalna pravilnost rzsodbe,

- logičnost,
- hitrost izdelave sodbe,
- aktualnost pravnega znanja sodnika (spremljanje razvoja sodne prakse).

Etični vidiki

Nekatere ocene vsebujejo etično oceno, in kjer upoštevajo etično komponento se upošteva poklicna etika – profesionalno delovanje sodnika. V Franciji se zasebna ravnanja načeloma ne upoštevajo, razen ko bi lahko vplivala na kredibilnost njihovega poklicnega delovanja.

Načini izvedbe ocenjevanja

Ocenjevanje se izvaja na različne načine. V večini primerov so v ocenjevanje udeleženi ocenjevani sodnik, višji sodnik, drugi sodniki in kolegjsko organi. Ocenjevanje se ponavadi izvaja z ocenami, ali splošno ali po področjih.

V sistemih kjer je cilj učinkovitost sodstva se zbiranje individualnih podatkov osredotoči na zadeve.

2. POSTOPEK OCENJEVANJA

V državah kjer so ne-anonimne ocene so načeloma vsi sodniki podvrženi ocenjevanju, frekvenca pa se razlikuje. V Avstriji, Belgiji in Franciji določene skupine sodnikov niso podvržene ocenjevanju.

Organ ki ocenjuje

Ocenjevanje je pogosto organizirano na dveh stopnjah:

- pred-ocena narejena s strani nadrejenega sodnika, posebne službe ali kolegjskega organa
- nato pa višji organ poda glede na pred-oceno končno oceno

V sistemih kjer je cilj učinkovitost sodstva pogosto ocenjujejo ad hoc organi.

Pogostnost ocenjevanja

V kariernih sistemih je pogostnost ocenjevanja povezana s potrebo po ugotavljanju strokovnosti sodnika zaradi napredovanja. Zato so v kariernih sistemih običajno redna ocenjevanja, lahko pa so tudi neredna ocenjevanja, ki se izvedejo na željo sodnika ali ocenjujočega organa.

Tudi v nekarirnih sistemih so omogočena nekatera napredovanja in odločitve pogosto temelji na neformalni oceni sodnikovega dela.

Sodelovanje sodnikov

V kariernih sistemih imajo sodniki v postopku ocenjevanja več možnosti:

- dialog med sodnikom in ocenjevalcem,
- predstavitev ocenjevanja sodniku,
- pravica sodnika, da predstavi svoja opažanja, pripombe pred sprejetjem končne ocene,
- pravica pritožbe zoper oceno.

3. OCENJEVANJE, KARIERA, DISCIPLINSKA ODGOVOROST in NEODVOSNOST

V kariernih sistemih se običajno izvajajo periodična ocenjevanja in / ali ocenjevanja pred napredovanjem oziroma imenovanjem za izbiro med kandidati. Ni pa ocenjevanje nujno povezano z napredovanjem, cilj je tudi redno spremljanje dela sodnika.

V nekaterih sistemih se ocene sodnikov uporabljajo za potrebe upravljanja s človeškimi viri – kadrovanje.

Ocena ima lahko finančne posledice za sodnika (Belgija). Poleg tega se lahko zaradi nezadovoljive ocene ustavi napredovanje.

V oceni ugotovljena velika malomarnost je običajno lahko podlaga tudi za disciplinsko odgovornost sodnika.

V nekaterih državah ni individualnega ocenjevanja, tu štejejo, da je močnejša pravica neodvisnost sodnika – ocenjevanje bi poseglo v načelo neodvisnosti sodnika. Vendar pa to ne izključuje neformalnega ocenjevanja.

V sistemih ki dovoljujejo ocenjevanje je le-to običajno anonimno, ni v personalni mapi sodnika in ne vpliva na napredovanje.

V drugih sistemih ocenjevanje ni opredeljeno kot neskladnost z neodvisnostjo sodnika. Za zagotavljanje neodvisnosti so sprejeti številni ukrepi pri ocenjevanju – kriteriji ocenjevanja in postopek so javno objavljeni. Važno je tudi kdo ocenjuje in pravice ocenjevanega sodnika v postopku ocenjevanja.

4. OCENEJVANJE SODNIKA IN OCENJEVANJE SODSTVA

Nekatere države imajo sodne svete, ki so zadolženi za napredovanje, za organizacijo in administracijo sodstva. Druge države imajo visoko avtonomijo posameznih sodišč in je pristojnost sodnih svetov manjša. V prvi skupini držav prevladujejo individualne ocene. Objavljeni kriteriji ocenjevanja vsebujejo tudi ukrepe proti zlorabam, napakam in pristranskosti, kar se pogosto zagotavlja s sodniki samimi (kolegijski ocenjevalni organ) ali so podvrženi nadzoru upravnega sodišča (Belgija, Francija, Italija, Portugalska). Za drugo skupino držav je cilj ocena dela sodišč in vprašanje napredovanja ni predmet ocene (Danska, Finska, Nizozemska in Švedska).

Individualni model temelji na ideji, da bo na podlagi izboljšanja dela vsakega posameznega sodnika prišlo do izboljšanja celotnega sodnega sistema. V drugem sistemu je zaupanje v sodnikih in se ocenjuje le splošno raven sodstva.

Dokazi kažejo, da je tesna povezava med kvaliteto sodstva in delom vsakega posameznega sodnika. Profesionalnost sodnikov sama ne more zagotoviti kavalitenega

sodstva, saj je ta odvisna od učinkovitosti orodij in organizacije ki podpira sodnikovo dejavnost.

Sistemi ocenjevanja sodstva kot celote poudarjajo, da so individualni podatki v največji meri zgolj kvantitativni podatki ki se nanašajo na sodnikov obseg dela in produktivnost (Danska, Španija, Finska, Švedska). Nadaljnji razvoj pa je začel upoštevati tudi kvalitativne kriterije – npr. Nizozemska s sistemom RechtspraakQ in Finska. Ti sistemi so dopolnjeni s kvaliteto storitve, z definiranjem kvalitativnih standardov (postopkovni del, odločitev, organizacija, razpisovanje narokov, sprejem in obravnava zahtevkov) in rednim merjenjem kvalitete. Ta kvalitativni sistem je važen za reforme (Španija in Italija).

5. VLOGA SODNEGA SVETA

V večini držav, ki imajo sodni svet ali podoben organ, je ta pristojen za individualno ocenjevanje sodnikov. Medtem ko splošne usmeritev daje zakonodajna veja oblasti.

V večini držav ocenjevanja ne izvaja sodni svet, ampak višji sodnik ali ocenjevalni odbor. V Bolgariji, Italiji, Španiji in Portugalski ocenjevanje izvaja sodni svet.

V večini držav imajo individualne ocene pomembno, če ne odločilno vlogo, v napredovanju.

Mnoge države omogočajo sodniku pritožbo zoper oceno, pritožbeni organ je redko sodni svet. Običajno so pritožbeni organi: nadrejeni, ocenjevalni organ, redno sodišče, upravno sodišče.

Svetovna Banka: Court Performance Around the World (1999)

http://books.google.si/books?id=BXMCvOWILuoC&lpg=PA8&ots=rpHlgu_ZXH&dq=judicial%20performance%20germany&pg=PP1#v=onepage&q=judicial%20performance%20germany&f=false

V publikaciji so obravnavani indikatorji učinkovitosti:

- število novih zadev na sodnika
- število rešenih zadev na sodnika
- koeficient tekočega reševanja (delež tekoče rešenih zadev)
- število nerešenih zadev na sodnika
- število zadev v reševanju na sodnika
- koeficient zastoja (število zadev v reševanju/ rešene zadeve – pove koliko časa bi potreboval, da bi rešil vse zadeve)
- čas reševanja zadeve
- število sodnikov na 100.000 prebivalcev
- stroški na zadevo

Richard Y. Schauffler: Judicial accountability in the US state courts Measuring court performance

<http://www.ncsconline.org/WC/CourTopics/ResourceGuide.asp?topic=CtPerS>

Datoteka: ZDA_Schauffler_Judicial accountability in the US state courts.pdf

National Center for State Courts (NCST) je razvil standarde učinkovitosti – Trial Courts Performance standards (TCPS), komisija za standarde učinkovitosti je razvila 22 standardov z 68 indikatorji na 5 področjih: dostop do sodišča, hitrost in časovni standardi, enakost, pravičnosti in integriteta, neodvisnost in pravna varnost (predvidljivost odločitve), javno zaupanje. TCPS so načeloma namenjeni ocenjevanju sodišča, ne sodnika posameznika.

TCPS niso bili uspešni med drugim zaradi (1) prevelikega števila indikatorjev, ki so bili preveč kompleksni in brez jasne prioritete; (2) informacijski sistem sodišč ni bil prilagojen izpisovanju zahtevanih informacij.

V 90-ih se je začel razvijati nov sistem, ki ga je med drugim spodbudila tudi informacijska tehnologija, ki sedaj omogoča avtomatski izpis nekaterih ključnih indikatorjev učinkovitosti. NCSC je tako razvil 10 CourTools, zbirko 10 meritev učinkovitosti (10 indikatorjev učinkovitosti), ki merijo manjši delež aktivnosti sodišča. Temeljijo na TCPS, pri čemer upoštevajo (1) temeljne vrednote sodstva, (2) uravnotežen pogled na delo sodišča in (3) izvedljivost in trajnost.

CourTools indikatorji:

1. Dostop in pravičnost – ocena uporabnikov sodišča o dostopnosti sodišča in odnos do strank v smislu pravičnosti, enakosti in spoštovanja.
2. Koeficient tekočega reševanja – delež rešenih zadev v razmerju do števila novih zadev.
3. Čas reševanja – delež rešenih zadev znotraj določenih časovnih obdobj/standardov.
4. Starost aktivnih nerešenih zadev – čas aktivnih zadev od vložitve tožbe do odločitve.
5. Gotovost obravnavnega roka/ dneva – število preložitvev datuma obravnave.
6. Zanesljivost in integriteta sodnih spisov – delež spisov, ki se lahko najdejo znotraj časovnih standardov in ustrezaj standardom popolnosti in točnosti vsebine.
7. Izterjava denarnih kazni – delež izterjanih denarnih kazni v določenem časovnem roku.
8. Učinkovita uporaba sodnikov porotnikov – delež državljanov, ki se odzove pozivu za porotnika, in delež dejansko uporabljenih porotnikov od tistih, ki se odzovejo.
9. Zadovoljstvo zaposlenih – ocena zaposlenih o kvaliteti delovnega okolja in odnosih med zaposlenimi.
10. Stroški na zadevo – povprečen strošek na zadevo, za posamezne vrste zadev.

TOČNA VPRŠANJA ZA POSAMEZNI SKLOP SO:

http://www.ncsconline.org/D_Research/CourTools/ctTemplates.htm

Utah je uvedel CourTool in rezultati so javno dostopni na spletni strani. Severna Karolina je uvedla sistem Court Performance Measurement System (CPMS), ki je tudi javno dostopen na spletni strani, in meri gibanje števila zadev – koeficient tekočega reševanja, čas reševanja in starost aktivnih nerešenih zadev. Kalifornija je v postopku uvajanja CourTools, enako Arizona. Oregon je osnoval zbirko proračunsko naravnanih indikatorjev učinkovitosti iz 17 indikatorjev, ki so podobni CourTools. Massachusetts pa je enako sprejel sistem merjenja gibanja zadev: koeficient tekočega reševanja, čas reševanja, starost nerešenih zadev, gotovost datuma sojenja/ naroka. Prav tako se podobnih projektov lotevajo tudi sama sodišča, brez posredovanja države (federalne enote).

10 CourTools – elektronski obrazci kamor se vnašajo odgovori (ocene od 1 - močno ne strinjam - do 5 - močno strinjam), nato pa program sam izračunava http://www.ncsconline.org/D_Research/CourTools/ctTemplates.htm in v prilogah excel datoteke z imenom ZDA_CourTools_.....

1. Dostop in pravičnost

a) dostopnost

- Iskanje sodišča je bilo enostavno.
- Potrebni obrazci so razumljivi.
- V sodni stavbi sem se počutil varno.
- Sodišče se trudi, da preseže fizične in jezikovne ovire.
- Svoje sodne opravke sem opravil v zmernem času.
- Sodno osebje se je posvetilo mojim problemom.
- Obravnavan sem bil vljudno in spoštljivo.
- Enostavno sem našel sodno dvorano oziroma pisarno.
- Spletna stran sodišča je koristna.

- Poslovni čas sodišča mi omogoča, da opravi, kar je treba.

b) Pravičnost

- Zadeva je bila pošteno obravnavana.
- Sodnik je poslušal mojo plat zgodbe preden je odločil.
- Sodnik je imel informacije potrebne za dobro odločitev v zadevi.
- Obravnavan sem bil tako kot vsak drug.
- Ko sem zapustil sodišče, sem vedel, kaj moram glede zadeve narediti v nadaljevanju.

c) ozadje

- Kaj ste danes delali na sodišču (iskanje dokumentov, plačilo, pričanje, stranka v postopku, kot odvetnik zastopal stranko...)?
- Kako pogosto ste običajno na tem sodišču?
- Za katero vrsto zadeve ste bili danes na sodišču (prometna, kazenska, civilna,...)?
- Vaš spol?
- Kako identificirate sebe po narodnosti?

2. Koeficient tekočega reševanja

- Vnaša se število novih zadev in število rešenih zadev po mesecih za vsako leto.

3. Čas reševanja

- Ločeno za kazenske in civilne zadeve se po mesecih vpisuje število zadev ter koliko od teh je bilo rešenih v določenem časovnem obdobju, ter povprečen čas reševanja in mediano.

4. Starost aktivnih nerešenih zadev

- vpisuje se število zadev v reševanju/ nerešenih zadev glede na starost v dneh po skupinah (0-90, 90-180,...) program pa računa odstotke.

5. Gotovost obravnavnega roka/ dneva

- vpiše se opravilna številka zadeve, vrsta zadeve ter kolikokrat je bil določen obravnavni dan/ narok.

6. Zanesljivost in integriteta sodnih spisov

- Vpisuje se za posamezen spis (1) koliko čas je bilo potrebno, da se ga najde (0-15 min, 16,30 min...); (2) Urejenost (zaupni dokumenti, časovni žig, pravilna zajetost) in popolnost spisa (tožba, dokazi, sodba / sklep) in (3) natančnost vpisov (vsak vpis ima svoj dokument, vsak dokument ima svoj vpis)

7. Izterjava denarnih kazni

- Vpisuje se datum plačila, znesek plačila ter koliko je bilo plačano (nekaj se še vpisuje ??)

8. Učinkovita uporaba sodnikov porotnikov

- tega v slo ni

9. Zadovoljstvo zaposlenih

- Razumem kaj se pričakuje od mene.
- Sem obveščten.
- Imam sredstva, da lahko dobro pravim delo.
- Vsak dan lahko naredim maksimalno.
- Komunikacija znotraj moje enote / okolja je dobra.
- Priznali so mi, da dobro opravljam svoje delo.
- Nekdo na sodišču se zanima zame/ v smislu ni jim vseeno zame.
- Imam možnost izraziti svoja stališča.
- Sodišče je spoštovano v javnosti.
- S sodelavci dobro sodelujemo pri delu.
- Spodbujen sem, da poskušam na nov način opraviti delo.
- Razumem delo, ki ga delam, in cilje sodišča.

- Moji delovni pogoji mi omogočajo, da dobro opravim svoje delo.
- Nadrejeni me ceni.
- Počutim se, da lahko prosto izražam svoja mnenja.
- Nekdo je govoril z mano glede moje delovne uspešnosti.
- V veselje mi je prihajati na delo.
- Sodelavci težijo k kvaliteti opravljenega dela.
- Obravnavan sem spoštljivo.
- Ponosen sem, da delam na sodišču.

10. Stroški na zadevo

- Vpisuje se (1) kdo je sodeloval na posamezni vrsti zadeve (sodno osebje, sodnik) in ali je bila to ena ali več nalog, ter procenti; (2) celotni stroški sodišča in stroški na posamezno vrsto zadeve; in (3) razporeditev stroškov sodišča na posamezno vrsto zadeve in (4) stroški na posamezno zadevo.

National Institute of Justice: Efficiency, Timeliness, and Quality: A New Perspective From Nine State Criminal Trial Courts

<http://www.ncsconline.org/WC/CourTopics/ResourceGuide.asp?topic=CtPerS>

National Center for State Courts (NCSC) in American Prosecutors Research Institute (APRI) sta na 9 sodiščih izvedla raziskavo kazenskih zadev, predvsem glede (1) način obravnavanja zadev, (2) geografska lokacija in socio-ekonomske značilnosti in (3) zagotavljanje pravne pomoči revnim obtožencem – kako to vpliva na čas reševanja zadeve.

Za raziskavo so (1) pregledali 400 naključno izbranih kazenskih spisov in izpolnili obrazec o vsakem spisu, (2) anketni vprašalniki za tožilce in kazenske odvetnike, (3) pogovori s sodniki in sodnimi delavci. Raziskovalci so 3 dni spremljali obravnave in anketirali 3 sodnike, 3 tožilce, 3 javne pravobranilce in kazenske odvetnike, sodnega administratorja, 2 sodna pomočnika, 2 policista (nadzornika pogojnega izpusta), in 2

policista. Pogovori so trajalo 60 do 90 minut. Ter (4) vsi sodniki in tožilci so izpolnili anketni list.

ZDA - Kansas

ZDA - Kansas Commission on Judicial Performance

<http://www.kansasjudicialperformance.org/index.cfm?Page=Home>

primer javne ocene sodnika – datoteka: ZDA_OCENA_SODNIKA_Asher-Martin.pdf

Po zapisu Komisije za učinkovitost sodstva so raziskave narejene z namenom (1) izboljšanja dela posameznega sodnika ter (2) pri voljenih sodnikih tudi za lažjo odločitev volivcev. Komisija sprašuje po mnenju osebe, ki so imele dovolj stika s sodstvom. Gre za individualne vprašalnike za posameznega sodnika, vprašalniki so zaupni in od anketiranca zahtevajo, da oceni sodnikovo pravno sposobnost, integriteto, nepristranskost, komunikacijske sposobnosti, profesionalnost, osebnost in administrativne sposobnosti. Raziskave se delajo četrletno, ko pa so narejene za celoten mandat (4 ali 6 let), se nato računa povprečje tako, da se novo četrletje prišteje zadnje pa se odšteje. Raziskava temelji na vprašalnikih poslanim 1. pravnim strokovnjakom (sodniki, odvetniki) in 2. laikom (stranke, priče, sodniki porotniki, policisti, sodno osebje, socialni delavci...) – npr. sodnika 1. st. sodišča ocenjujejo tudi sodniki pritožbenega sodišča in obratno. V 4 letih naj bi se poslalo po 400 vprašalnikov na sodnika oziroma 25 na četrletje, in sicer se sodnikom in odvetnikom pošiljajo po elektronski poti, laikom pa po pošti (ker el. naslovi niso na voljo). Končna poročila so javno dostopna za vsakega posameznega sodnika na spletu (pisno mnenje, prikaz z grafi posamezen sodnik v primerjavi z povprečjem vseh sodnikov in rezultati prikazani v tabeli).

Anketirance se izbere iz zadev zaključenih pred enim sodnikom v določenem letu (stranke...). Laikom se pošilja na navadni naslov (v papirnati obliki), najprej dopisnico z obvestilo, da bodo prejeli vprašalnik in na to čez 2-3 tedne vprašalnik z povratno

kuverto. Odvetnikom se pošlje najprej pismo z linkom do raziskave, nato se pošlje elektronska pošta z linkom do raziskave, če ne odgovorijo se pošlje vprašalnik po pošti in če še ne odgovorijo se jih pokliče po telefonu in anketira (to zadnje le za sodnike z majhnim vzorcem). Odzivnosti so bile približno 43% pri odvetnikih in 21% pri neodvetnikih (pod 20% pri strankah in pričah, 44% pri policistih, 56% pri porotnikih in 76% pri zaposlenih).

Vprašalnik je sestavljen iz 7 sklopov v vsakem sklopu so vprašanja na katera se odgovori z oceno od 1 do 5 (v originalu sicer F = 0, A = 4, B = 3, C = 2, D = 1). Iz odgovorov se izračuna povprečje za posamezno postavko in povprečje posameznega sklopa (npr. pravne sposobnosti) ter povprečna ocena sodnika na vseh področjih.

VPRAŠALNIKI

Link: <http://www.kansasjudicialperformance.org/index.cfm?Page=Questionnaires>

I. Vprašanja za odvetnike

1. Ocena delovanja

- Splošna ocena delovanja kot sodnik

2. Pravne sposobnosti

- Odločitev utemelji na relevantnih dokazih
- Pozna postopkovna pravila
- V določitvah sledi precedensom (sodni praksi)
- Uporablja sodno diskrecijo za doseg pravičnih odločitev

3. Integriteta

- Vodi obravnave brez neprimernosti ali videza neprimernosti
- Se ne vključuje v komunikacij, ko na sodišču niso prisotne vse stranke

4. Nepristranskost

- Ne prejudicira končne odločitve postopka
- Stranke obravnava pošteno
- Odločitev sprejme neodvisno od identitete strank
- Odločitev sprejme neodvisno od identitete odvetnikov
- Obravnava odvetnike enako neglede na spol in raso

5. Komunikacijske sposobnosti

- Se prepriča, da udeleženci razumejo postopek
- Jasna in logična komunikacija
- Sodbe so jasne, natančne in dobro obrazložene

6. Profesionalnost

- Naredi domačo nalogo in se pripravi za obravnavo
- Vzdržuje red in ugled v sodni dvorani
- Primerno uporablja/ izvršuje sodne odločitve, sodne roke (npr, prekluzije)

7. Osebnost

- V postopkih vzdržuje občutek dostojanstva
- Spoštljivo obravnavanje ostalih udeležencev
- Vljudnost med postopki
- Ravna potrpežljivo in s samo-nadzorom

8. Administracija

- Obravnave začne ob razpisanem času
- Nameni dovolj časa za predstavitev zadeve
- Vodi postopek tako, da zmanjša izgubo časa
- Zagotavlja takojšen dostop do sodišča v nujnih zadevah

- Primerno uporablja poravnalne naroke in mehanizme alternativnega reševanja sporov
- Spoštuje časovne omejitve za odločitev po Sodbi vrhovnega sodišča 166 v vseh civilnih zadevah v tem mnenju

9. Naklonjenost strankam v kazenskih zadevah

- Zelo naklonjen tožilstvu
- Nekoliko naklonjen tožilstvu
- Nevtralen
- Nekoliko naklonjen obrambi
- Zelo naklonjen obrambi

10. Kako močno predlagate, da je sodnik ponovno izvoljen ali ne?

- Močno priporočam ponovno izvolitev
- Približno priporočam ponovno izvolitev
- Približno priporočam ne ponovne izvolitve
- Močno ne priporočam ponovne izvolitve

II. Ocena višjih sodnikov

Ti le podajo splošno oceno sodnika od 1 do 5.

III. Vprašanja za laike

1. Ocena delovanja

- Splošna ocena delovanja kot sodnik

2. Integriteta

- Sodne obravnave vodi brez neprimernosti ali videza nepreimernosti
- Sprejme odločitev čeprav je politično nepopularna

3. Nepristranskost

- Vsem strankam da pošteno priložnost za sodelovanje v postopku
- Pošteno obravnava osebe, ki nastopajo brez pooblaščenca
- Ne prejudicira odločitve v zadevi
- Predstavlja nepristranskost pri sojenju
- Pošteno obravnava vse, ne glede na to kdo so

4. Profesionalnost

- Vzdržuje primeren nadzor nad postopkom
- Je pripravljen na zadeve
- V postopkih vzdržuje občutek dostojanstva

5. Komunikacijske sposobnosti

- Se prepriča, da udeleženci razumejo dogajanje v dvorani
- Uporablja razumljiv jezik
- Govori dovolj glasno, da ga vsakdo v sodni dvorani lahko sliši
- Poda razloge za odločitev

6. Osebnost

- Pokaže občutek sočutja in razumevanja do strank
- Vljudnost med postopki
- Ravna potrpežljivo in s samo-nadzorom

7. Administracija

- Začne obravnave ob razpisanem času

- Razpisuje zadeve v razumljivih urnikih
- Vodi postopek tako da zmanjša izgubljeni čas
- Zagotavlja takojšen dostop do sodišča v nujnih zadevah

8. Naklonjenost strankam v kazenskih zadevah

- Zelo naklonjen tožilstvu
- Nekoliko naklonjen tožilstvu
- Nevtralen
- Nekoliko naklonjen obrambi
- Zelo naklonjen obrambi

9. Kako močno predlagate, da je sodnik ponovno izvoljen ali ne?

- Močno priporočam ponovno izvolitev
- Približno priporočam ponovno izvolitev
- Približno priporočam ne ponovne izvolitve
- Močno ne priporočam ponovne izvolitve

New Mexico – podobno

<http://www.nmjpec.org/process>

Komisija za ocenjevanje učinkovitosti sodstva izdeluje ocene sodnikovega dela, in sicer med mandatom (ta ni objavljen, namen izboljšanje dela sodnika) in na koncu mandata pred ponovnimi volitvami (to poročilo je objavljeno, z namenom informiranja volivcev). Poročilo temelji na (1) anonimnih pisnih raziskavah pravnih strokovnjakov (odvetniki, sodniki) in laikov ter (2) intervjuju z ocenjevanim sodnikom ter na sodnikovi samooceni.

Ocenjevanje poteka po področjih:

1. pravne sposobnosti:
 - Razumevanje materialnega in procesnega prava
 - Zavedanje in pozornost na dejanskih in pravnih vprašanj pred sodiščem

- Pravilna uporaba zakonov, sodnih precedensov in drugih virov prava
2. Pravičnost
 - Izogiba se neprimernosti ali videzu neprimernosti
 - Kaže pravičnost in nepristranskost do vseh strank
 - Se izogiba komunikaciji le v prisotnosti ene stranke (ko vse stranke na sodišču niso prisotne)
 3. komunikacijske sposobnosti
 - Jasna obrazložitev ustnih odločitev
 - Jasna pisne sodbe oz. mnenja
 - Jasno obrazloži poroti pomembne informacije
 4. Priprava, pozornost, osebnost, nadzor postopka
 - Je pripravljena na zaslišanja in naroke
 - Učinkovita poraba sodnega časa
 - Izdaja pisnih odpravkov (sodb) v rokih
 - Učinkovito vodenje glavne obravnave
 - Učinkovito vodenje postopka.

New Hampshire – podobno

<http://www.courts.state.nh.us/sitewidelinks/evaluations.htm>

Program ocenjevanja učinkovitosti temelji na anonimnih vprašalnikih o učinkovitosti, ki se pošljejo ter vprašalnikih o samooceni sodnika, ki se izvajajo vsake 3 leta. Po opravljeni raziskavi se pri oceni upošteva še razgovor s sodnikom in prejete pritožbe in pohvale za sodnika. Poleg tega spremljajo tudi število novih, število rešenih, povprečen čas reševanja, čas do oprave posamezne postopkovne dejavnosti.

V vprašalniku in vprašalniku za samoocenecvanje je 7 področij:

1. delo (sposobnost prepoznave in analize problemov, sodbe in uporaba prava) – 11 vprašanj

2. osebnost in obnašanje – 8 vprašanj
3. vodstvene sposobnosti – 7 vprašanj
4. pravno znanje – 3 vprašanja
5. pozornost/ natančnost – 2 vprašanja
6. pristranskost in objektivnost – 3 vprašanja
7. pripravljenost – 2 vprašanja

Aljaska – podobno

<http://www.courts.state.nh.us/sitewidelinks/evaluations.htm>

Posebna državna komisija pošilja vprašalnike (leta 2000 poslali malo pod 10.000 vprašalnikov) – laikom in odvetnikom, ki so pred sodnikom imeli najmanj 6 zadev. V vprašalnikih ocenjevalci ocenjujejo sodnika na področju pravičnosti, integritete, pravnih sposobnosti, osebnosti, vodenja postopka. Komisija pa upošteva tudi pritožbe in pregled razveljavljenih odločitev sodnika, občasno pa sodnika tudi intervjuja. Poročilo o vsakem sodniku je javno objavljeno na spletu in raziskava s priporočili se pošilja tudi na dom registriranim volivcem, pa tudi sicer komisija skrbi za medijsko obveščenost.

Podobno tudi – Arizona (področja pravne sposobnosti, integriteta, komunikacijske sposobnosti, osebnost, administrativne sposobnosti, aktivnosti alternativnega reševanja sporov), posebna komisija se pogovori z sodnikom glede močnih in šibkih točk ter pripravi načrt izboljšanja; Kolorado; Utah

UTAH - <http://www.utcourts.gov/knowcts/judsel.htm>

<http://stevenstorch.com/?p=33>

NIZOZEMSKA – CEPEJ

CEPEJ: Monitoring and Evaluation of Court System: A Comparative Study

Datoteka: CEPEJ_Monitoring and Evaluation of Court System A Comparative Study

Link: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/series/default_en.asp

Ocenjevanje kvalitete sodstva temelji na indikatorjih učinkovitosti – med drugimi število zadev in dolžina postopka. Sodna oblast je postavila cilje in meri sodnih statistik sodne zaostanke na civilnem, kazenskem in upravnem sodišču, čakalne čase v sodnih postopkih preko. Sodišča pa na podlagi nacionalne agende interno ocenjujejo in nadzirajo delovni proces znotraj sodišč, z ciljem poenotiti organizacijo sodišč. Vršni se tako nadzor o ocenjevanje nad posameznim sodnikom kot nad sodišči.

Redno se **spremlja število novih zadev, število rešenih zadev, nerešenih zadev, čas reševanja ter reden nadzor učinkovitosti sodstva z merjenjem produktivnosti**. Redno se izvaja tudi nadzor dela/ aktivnosti vsega osebja, od administrativnega osebja do sodnikov, ali delajo na zadevah, se izobražujejo ali delajo administrativne zadeve. Ta nadzor dela sodnik- manager z ciljem izboljšati učinkovitost posameznega sodišča.

Nadzor in ocenjevanje kvalitete sodstva temelji na podatkih iz letnih poročil. V letnem poročilu se obravnava celotno produktivnost, upoštevajoč podatke o novih in rešenih zadevah, produktivnost v zvezi z novimi zadevami, stroški za sodstvo (proračun), produktivnost ter finance.

Prav tako mora vsako sodišče sprejeti uradni načrt in leno poročilo glede financiranja in produktivnosti sodišča. Vsako sodišče za pomočjo IT tehnologije vodi statistiko posameznega oddelka in sodišča kot celote.

Obstaja pa **tudi sistem ocenjevanja kvalitete RechtspraakQ**, ki je razvil nacionalne standarde za merjenje produktivnost, in sicer računanje časov reševanja zadeve, deleža nadaljevanja, sodelovanja sodnikov v različnih organiziranih aktivnostih in gibanje zadev. Ter kvalitativne standarde, kot so sposobnosti sodnikov, hitrost in pravočasnost ter

enotnost uporabe prava. Na podlagi teh nacionalnih standardov, se sodišča lahko primerjajo.

NEMČIJA

1. Otto Mallmann: Experience in Germany in evaluating quality of justice and of judicial decisions

Datoteka: NEMCIJA_Mallmann_CCJE.pdf

Ocene sodniškega dela (pogosto jih piše predsednik sodišča) povečano poudarjajo število rešenih zadev, ki je ključno za napredovanje, upoštevajo pa tudi druge vidike, je pa očitno poudarek na količini. Na nekaterih sodiščih izvajajo raziskave – stranke ter (večinoma) odvetniki, ocenjujejo sodnike npr. sposobnost vodenja obravnave, pripravljenost sodnika nuditi informacije, sprejemljivost in razumljivost odločitev, dolžina postopka, prijaznost sodnega osebja z ocenami od 1 do 6.

2. NEMČIJA –CEPEJ, profil države

http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/profiles/germany_en.asp

Izvajajo raziskave o zaupanju in/ ali zadovoljstvu, in sicer so anketirali sodno osebje, tožilce, odvetnike, državljane (ne pa sodnike in drugih uporabnikov sodišč). Izvajajo se občasne (ne redne) raziskave na ravni sodišča (ne pa na nacionalni ravni).

Sodišča niso dolžna pripraviti letnega poročila. Obstaja pa **sistem vodenja števila zadev**, in sicer **števila novih zadev, rešenih zadev, nerešenih zadev, čas reševanja/ dolžina postopka**. Na podlagi teh podatkov se izvaja **ocenjevanje dela sodišča**. Ni pa definiranih indikatorjev produktivnosti na ravni države, približno polovica dežel pa ima izoblikovane indikatorje - najpogosteje število novih zadev, dolžina postopka, število rešenih zadev, število zadev v reševanju, produktivnost posameznega sodnika in

sodnega osebja, delež zadev v obravnavi enega sodnika, povprečno število obravnavnih dni v kazenskih zadevah, povprečna starost zadev v reševanju, kvaliteta dela. **Niso določeni pričakovan obseg dela/ standardi dela za sodnika in ne za sodišče.** Delo sodišč ocenjujejo na deželna in nacionalna ministrstva. **Obstajajo posebni kvalitativni standardi** – uporabniku prijazna sodišča, za katere imajo poseben organ. Država vodi število sodnih zaostankov na civilnem, kazenskem in upravnem področju. Ni sistema, ki bi analiziral čas čakanja tekom postopka.

Napredovanje sodnikov temelji na kvalifikacijah, učinkovitosti in sposobnostih.

Sodniki so prva 3 leta na preizkušnji, 3-krat se ocenijo, če niso primerni se jih ne sprejme. Sodnike se ocenjuje vsaka 4 leta, do dopolnitve 49 leta starosti. Ta ocenjevanja so temelj napredovanja

Statistični urad

<http://www.destatis.de/jetspeed/portal/cms/Sites/destatis/Internet/EN/Navigation/Statistics/Rechtspflege/Rechtspflege.psm1>

- število sodnikov, skupaj in število žensk: na federalni ravni, na deželni ravni, po sodiščih glede na pristojnost (sodišča splošne pristojnosti, delovna, upravna, finančna/davčna in socialna sodišča. Število tožilcev (skupaj in število žensk), število odvetnikov in število notarjev.
- Število sodnega osebja (in posebej število žensk) na sodiščih splošne pristojnosti v deželah: skupno število sodnega osebja, ter število sodnikov in ostalega sodnega osebja (po kategorijah višji uslužbenci, sodne sluge, nižji uslužbenci) – za okrajna, regionalna in višja regionalna sodišča
- Število sodišč po posameznih deželah: okrajnih sodišč, regionalnih sodišč, višjih regionalnih sodišč ter število 1. stopenjskih delovnih, upravnih, socialnih in davčnih sodišč

- Število novih postopkov in število rešenih postopkov pred sodišči na 1. stopnji in na pritožbeni stopnji glede na področja: civilno, družinsko, kazensko sodišče ter ločeno po stopnjah sodišč (okrajno, regionalno, višje regionalno sodišče in federalno sodišče)
- Število obdolžencev, ki so jih obravnavala sodišča, ter število obsojenih oseb: skupaj, število moških in število žensk
- Število oseb v priporu (skupaj, moški, ženske) za posamezne skupine kaznivih dejanj
- Število obsojenih oseb (skupaj, mladoletniki, starejši mladoletniki, odrasli) po posameznih skupinah kaznivih dejanj
- Državno tožilstvo. Število novih postopkov, število predhodnih zaslišanj, način rešitve (število obtožnic, poravnave, zavrženj, poravnave), delež zadev končanih v 6 mesecih, delež zadev končanih v 12 mesecih, ter število na koncu leta nerešenih zadev

The Justice System of the Federal Republic of Germany: Lessons for Developing and Transition Countries

- število nerešenih zadev
- merjenje sodnih zaostankov
- število zaposlenih sodnikov
- povprečen čas reševanja zadeve pred posameznim sodiščem
- deleži na kakšen način se zadeva zaključi (priznanje obdolženca, odpoved zahtevku, poravnava, umik tožbe)
- povprečen letni pripad zadev na sodnika

Differentiated judicial statistics are kept for all judicial work in Germany. These permit the quantity of the cases received, time taken by the proceedings, the course of the proceedings, the outcome of the proceedings, and the duration of the proceedings at Federal, Regional and Higher Regional Court district and court level to be recorded.

Sodišča vodijo

- število novih zadev
- čas sojenja
- potek (vrsta postopka) sojenja
- rezultat sojenja in
- čas sojenja na federalni, regionalni in pritožbeni regionalni ravni

Criminal Justice in Germany, Fifth Edition 2009; http://www.bmj.bund.de/files/-/960/Criminal%20Justice%20in%20Germany_Auflage%205_englisch.pdf

- število postopkov na 1. stopnji pred posameznim sodiščem, ter število postopkov na pritožbeni ravni ob ločitvi ali gre za pritožbo zoper dejansko stanje ali gre za pritožbo zoper uporabo prava ter glede na pristojno sodišče
- sodišče vodi evidenco števila postopkov in evidenco števila obdolžencev
- način končanja postopka po številu obdolžencev, v deležih: s sodbo, kaznovani nalog (po glavni obravnavi), drugi razlogi (pomanjkanje dokazov, pristojnosti...) – kaznovalnih nalogov izdanih po predlogu tožilstva brez glavne obravnave sem ne štejejo, ampak te zadeve vodijo le v statistikah tožilstva
- razmerje med osebami zoper katere se je kazenski postopek končal in osebami katere so obsojene na zaporno ali denarno kazen
- struktura v deležih posamezne vrste zadev (kazenski prometni prekrški, kazniva dejanja zoper premoženje...) na podlagi števila izrečenih kazni (pri tem se v primeru steka kaznivih dejanj v evidenco vpiše le kazen za najtežje kaznivo dejanje)
- število in delež obsojenih oseb po izrečni kazni: denarna kazen, zaporna kazen, pogojna zaporna kazen, ter delež obsojenih žensk
- struktura (po dolžini, višini) zapornih in denarnih kazni

- poravnava med storilcem in žrtvijo; število zadev, delež poravnav glede na fazo postopka (kdaj se uporabi – pred začetkom glavne obravnave ali po začetku)
- struktura zadev v poravnavanju (delež premoženjskih KD, delež KD zoper življenje in telo...), ter delež moških in žensk, ter delež odraslih in mladoletnih
- v kolikšnem deležu se s poravnavo strinjajo obdolženci in v kolikšnem oškodovanci

ŠVEDSKA – CEPEJ, profil države

http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/profiles/sweden_en.asp

Izvaja raziskave o zaupanju in/ ali zadovoljstvu s storitvami sodstva, in sicer so anketirali sodnike, sodno osebje, državljane in druge uporabnike sodišč (ne pa odvetnikov in tožilcev), raziskave se občasne (ne redne) izvajajo na državni ravni in na ravni sodišča.

Sodišča letno pripravijo poročilo, ki vključuje število novih zadev, število rešenih zadev, dolžino postopka (ne pa števila nerešenih zadev). **Obstoji redni sistem ocenjevanja sodišč – vložene, rešene, nerešene in starostna struktura zadev.**

Švedska ima indikatorje učinkovitosti za sodišča (število novih zadev, število zadev v reševanju in nerešene zadeve, dolžina postopka, sodna in organizacijska kvaliteta sodišč). **Za sodnike ni določenih pričakovanega obsega dela/ standardov produktivnosti, so pa za sodišča**, pri čemer je glavni cilj povprečna dolžina postopka. Delo sodišč ocenjuje ministrstvo za pravosodje. **Ni kvalitativnih standardov za sodišča**, tudi ni posebnega organa za ta namen. Država vodi število sodnih zaostankov na civilnem, kazenskem in upravnem področju. Ni možnosti spremljanja časa čakanja med postopkom.

VELIKA BRITANIJA, Anglija in Wales - CEPEJ, profil države

http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/profiles/uk_en.asp

Država izvaja raziskave merjenja zaupanja in/ ali zadovoljstva sodnikov, sodnega osebja, tožilcev, odvetnikov, državljanov in drugih strank sodišča. Raziskave se izvajajo na ravni sodišča tako redno kot občasno.

Sodišča so dolžna narediti letno poročilo, ki vključuje število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev ter čas reševanja. **Delo sodišč se redno ocenjuje, glede na dosežene cilje. Država ima izoblikovane standarde učinkovitosti – najvažnejši: dolžina postopka, število rešenih zadev, zadovoljstvo strank, sodna in organizacijska kvaliteta sodišč. Cilji učinkovitosti/ pričakovanega obsega dela so za sodišča ne pa za sodnike** (glavni cilji so: povečevanje števila kaznivih dejanj za katere storilec sodijo na sodišču, grajenje zaupanja v sodni sistem, doseganje zgodnejših in bolj sorazmernih rešitev pravnih problemov in sporov, zmanjševanje deleža spornih zahtevkov rešenih z zaslišanjem, povečevanje števila zaslišanj v sporih majhne vrednosti, ki se izvedejo znotraj načrtovanega časa). Država **ima tudi kvalitativne standarde za sodišča**, sicer pa za vodenje kvalitativne politike nima posebnega organa. Ne meri časa čakanja zadeve v postopku reševanja. Država medi sodne zaostanke ne civilnem, kazenskem in upravnem področju.

Pogoji za napredovanje sodnikov so enaki kot za imenovanje, razen za starejše in za specializirana mesta se izvedele le intervju.

OSTALO –vodenje statističnih podatkov

- število zadev: nove zadeve (vložene, reopened, reactivated), rešene zadeve, (primarna sodba, rešitev reopened zadeve, status neaktivnosti), nerešene zadeve (aktivne, neaktivne),

- ločevanje v okviru nerešenih zadev na aktivne in neaktivne (te se iz razlogov izven sodišča ne rešujejo),
- način rešitve zadeve; brez sojenja, z sojenjem – sodba, zamudna sodba, sodba na podlagi odpovedi, končanje s sklepom (zavrženje, ustavitev postopka), sodna poravnava, drugi alternativni načini reševanja (npr. delež koliko zadev sodnik uspe rešiti z mediacijo, na poravnalnem naroku, s sodno poravnavo...),
- koeficient tekočega reševanja (kolikšen del pripada sodnik tekoče reši),
- čas čakanja zadeve – čas od prejema tožbe do vročitve, od vložitve tožbe do razpisa prvega naroka, od zaključka glavne obravnave do izdaje sodbe,
- povprečno število glavnih obravnav za rešitev zadeve,
- povprečen čas reševanja zadeve/ deleži rešenih zadev v določenem časovnem obdobju (to 2. se v RS že vodi za sodišča),
- število sodnih zaostankov na sodnika ali sodišče,
- povprečen znesek stroškov na zadevo na posameznem sodišču (za sodnika to verjetno ni izvedljivo).
- v potencialni vprašalnik poleg vprašanj glede sodnika vključiti tudi splošna vprašanja v zvezi z dostopom do sodišča, razumljivosti postopkov, spletnih strani....

BRAZILIJA

- podatki temeljijo na individualnih mesečnih poročilih sodnikov, mesečne podatke sodišča objavljajo na spletnih straneh, na letni ravni pa jih zbira in objavlja Sodni svet - National Judicial Council (in Portuguese, Conselho Nacional de Justiça CNJ) v publikaciji Justice in Numbers (in Portuguese, “Justiça em Números”).
- Vendar so sistemi evidentiranja podatkov zelo različni, zato so skupni podatki nedosledni in nezanesljivi

- nekatera sodišča ločujejo postopke po: vrsti tožbe, vrsti postopka, vrsti postopkovnih/ procesnih pravil in vrsti zadeve. Vendar kriterije sodišča izbirajo prosto, npr. državna sodišča v Sao Paulo-u imajo 1084 kategorij
- Informacije ki jih objavlja CNJ se deli na 1) informacije o stroških in sestavi (organizaciji) sodišča in 2) del na informacije o številu zadev za posamezno sodišče
- 1) informacije o stroških in organizaciji:
 - o stroški posameznega sodišča v razmerju z BDP in NDP (neto družbeni proizvod)
 - o stroški za osebje sodišča
 - o stroški preračunani na prebivalca (US\$ na prebivalca)
 - o število sodnikov na prebivalca po posameznih vrstah sodišč (federalno sodišče, državno sodišče in delovno sodišče) in posameznih federalnih enotah
- 2) informacije o številu zadev:
 - o število novih zadev na sodnika in število novih zadev na 100.000 prebivalcev
 - o število zadev v reševanju (nerešene zadeve) = število nerešenih zadev prejšnjega obdobja + število novih zadev
 - o koeficient zaostanka; dobimo ga z deljenjem števila rešenih zadev z številom nerešenih zadev
- število sodnikov in število sodnega osebja ter število sodnikov na 100.000 in število sodnega osebja na 100.000 prebivalcev, število računalnikov na uporabnika (zaposlenega), število oseb na m², število zadev na m², število zadev na sodnika na 1. in na 2. stopnji, število brezplačnih pravnih pomoči, delež nerešenih zadev na 1. in na 2. stopnji

- število predvidenih prostih sodniških mest po državah, število zasedenih in število nezasedenih, koeficient zasedenosti sodniških mest, delež ženskih sodnic, število prebivalcev v državi, ter število državljanov na 1 sodnika;
- struktura zadev, po deležih upravne, ustavne, civilne, kazenske... zadeve

Judicial Administration in Brazil: Courts Caseload Statistics st per prepared for the International Conference of Law and Society in the 21 Century, Humboldt University, Berlin, Germany, July 25–28, 2007;

<http://www.direitogv.com.br/appdata/publication/wp15.pdf>

- sodniki vsak mesec pošljejo poročilo o številu in kvaliteti sodnikovih mesečnih aktivnosti, poročila vsebujejo število novih zadev za posamezno enoto sodišča, število sojenj in število rešenih zadev na mesec. (zaradi tega ker so poročila individualna, ni mogoča primerjava med podatki sodečega sodnika in podatki pritožbenega sodišča. Prav tako je nemogoče spremljati povprečno dolžino postopka in reševanja zadeve na sodišču)
- vsako sodišče ima svoj statistični informacijski sistem, tako združevanje in komunikacija z informacijskimi sistemi drugih sodišča nista možna
- večina sodišč objavlja mesečne podatke na internetni strani, vendar so to običajno le mesečni podatki ali povzetki, tako da je nemogoče spremljati učinkovitost po posameznih področjih
- nekatera sodišča ločujejo postopke po: vrsti tožbe, vrsti postopka, vrsti postopkovnih/ procesnih pravil in vrsti zadeve. Vendar kriterije sodišča izbirajo prosto, npr. državna sodišča v Sao Paulo-u imajo 1084 kategorij
- do leta 2004, ko je bil ustanovljen Sodni svet, je bil za zbiranje in objavljanje informacij o delovanju vseh sodišč v Braziliji pristojen National Judiciary Database (Nacional do Poder Judiciário) – ki je bil del Vrhovnega sodišča. Ta

podatkovna baza letnih poročil o poteku postopkov (to je številu novih zadev, številu opravljenih sojenj, in številu objavljenih pritožbenih odločitev) za sodišča Superior Tribunal de Justiça ter za državna, federalna, delovna, elekcijska ter vojaška sodišča od 1990 do 2004 je dostopna na spletni strani

<http://www.stf.gov.br>

- podatki o Zveznem vrhovnem sodišču obsegajo potek postopkov (to je številu novih zadev, številu opravljenih sojenj, in številu objavljenih pritožbenih odločitev) in številu zadev vrsto postopka in glede na vsebino zadeve
- od 2004 naprej zbiranje in objavljanje informacij o delovanju sodišč v Braziliji opravlja Sodni svet National Judicial Council (in Portuguese, Conselho Nacional de Justiça CNJ).
- Določena je najvišja sodniška plača, priporočeno je, da se napredovanje sodnika zaradi zaslug izvede na javni seji, z možnostjo javnega pregleda ob sumu na goljufijo
- Po ustanovitvi sodnega sveta, 2004, je bil vzpostavljen sodni statistični sistem in vsa sodišča morajo pošiljati obvestila o aktivnosti sodišča. Te podatke Sodni svet letno objavi v publikaciji Justice in Numbers (in Portuguese, "Justiça em Números")
- Informacije ki jih objavlja CNJ se deli na 1) informacije o stroških in sestavi (organizaciji) sodišča in 2) del na informacije o številu zadev za posamezno sodišče
- 1) informacije o stroških in organizaciji:
 - o stroški posameznega sodišča v razmerju z BDP in NDP (neto družbeni proizvod)
 - o stroški za osebje sodišča
 - o stroški preračunani na prebivalca (US\$ na prebivalca)
 - o število sodnikov na prebivalca po posameznih vrstah sodišč (federalno sodišče, državno sodišče in delovno sodišče) in posameznih federalnih enotah

- 2) informacije o številu zadev:
 - število novih zadev na sodnika in število novih zadev na 100.000 prebivalcev
 - število zadev v reševanju (nerešene zadeve) = število nerešenih zadev prejšnjega obdobja + število novih zadev
 - koeficient zaostanka; dobimo ga z deljenjem števila rešenih zadev z številom nerešenih zadev

Mednarodno spremljanje Brazilskih sodišč

- Center of Justice Studies of the Americas (in Spanish, Centro de Estudios de Justicia de las Americas – CEJA). Attached to the OAS (Organization of American States); <http://www.cejamericas.org/>. Ta priporoča, da sodišče vodi statistiko aktivnosti tako, da so te informacije dostopne, sveže in so primerljive tako nacionalno kot mednarodno. Tako naj bi sodišče vodilo število novih zadev, število zadev v reševanju, število zadev v reševanju in število rešenih zadev, organizirane po vsebini zadeve, vrsti sodišča (1. stopnja ali pritožbena raven) in pristojnosti. Poleg tega morajo biti ti podatki predstavljeni tudi za 5 let nazaj.
- Faculty of Economy of the University of Centro de Estudos da Faculdade de Economia da Coimbra, Portugal (in Portuguese, Universidade de Coimbra – CES), poleg števila novih in rešenih zadev, bi morali voditi še statistiko po posameznih pravnih področjih in povprečen čas reševanja zadeve.
- Svetovna banka predlaga vodenje: števila novih zadev, števila rešenih zadev, koeficienta tekočega reševanja (clearance rate), koeficienta zaostankov (congestion rate), povprečen čas reševanja zadeve in število sodnikov na prebivalce. Te evidence morajo biti usklajene in centralizirane na državni ravni
- CEPEJ: voditi je potrebno: število novih zadev, število rešenih zadev in število nerešenih zadev. Podatki morajo biti urejeni po času in po pristojnosti, prav tako so nujne enotna metoda in kriteriji zbiranja klasifikacije zadev.

Kaj je Brazilija vodi po mednarodnih zahtevah (po oceni avtorja)

- vodi: število novih zadev, število rešenih, število nerešenih zadev (pending cases)
- problemi: način zbiranja, doslednost in zanesljivost. Poročila temeljijo na individualnih mesečnih poročilih sodnikov, ti v svojem mandatu ne morejo spremljati pot posamezne zadeve skozi sodni sistem, niti čas reševanja in niti vsebino končne rešitve zadeve. Takšno zbiranje otežuje tudi vodenje števila zadev glede na vsebino zadeve (civilne odškodninske, nepremičninske... zadeve). Posamezne zadeve ni možno slediti niti znotraj posameznega sodišča. Prav tako sistema evidentiranja zadev 1. stopenjskih in pritožbenih sodišč nista povezana, tako da ni mogoče slediti posamezni zadevi, kar slabi ocenjevanja učinkovitosti sodišča.
- Tako zbrani podatki ne morejo biti v pomoč vodenju sodišč ali izvajanju reform. Poleg tega zbiranje informacij opravlja neusposobljeno osebje, pomanjkanje kriterijev za delitev zadev glede na tožbo, vsebino zadeve, vrsto obtožnice in vrsto postopka. Prav tako se evidentiranje med različnimi organi (sodišče, tožilstvo) močno razlikuje in ne omogoča izmenjave informacij, kajti uporabljajo različne informacijske statistične sisteme. Poleg tega prihaja do velikih razlik med letnim poročilom sodnega sveta (CJN) in številkami, ki jih na svojih spletnih straneh objavljajo posamezna sodišča.
- ZAKLJUČEK: ni dovolj da centralni organ zbira in objavlja podatke, potrebno je tudi zagotoviti enotne standarde evidentiranja podatkov. LE tako se lahko doseže skladne in zanesljive podatke primerne za primerjavo (tako znotraj države, kot mednarodno)

Brazil,

<http://www.glin.gov/download.action?fulltextId=76147&documentId=160322&glid=160322>

- število predvidenih prostih sodniških mest po državah, število zasedenih in število nezasedenih, koeficient zasedenosti sodniških mest, delež ženskih sodnic, število prebivalcev v državi, ter število državljanov na 1 sodnika; Vir: Banco Nacional de Dados do Poder Judiciário, BNDPJ
- število novih zadev, število prenesenih zadev, število sodb, število objavljenih sodb (Acordãos publicados)
- struktura zadev, po deležih upravne, ustavne, civilne, kazenske... zadeve
- število zadev, ločeno za število prenesenih zadev in število zadev v katerih je bilo odločeno, število sodnikov (število predpisanih in število zasedenih mest), ter število prenesenih zadev na sedečega sodnika in število sojenih zadev na sedečega sodnika (na zasedeno sodniško mesto), Vir: Conselho da Justiça Federal, BNDPJ
- po državah število specializiranih sodišč, število vloženi novih zadev in število rešenih zadev za vse zadeve ter ločeno za kazenske in civilne zadeve

“Invisible Power”: the Brazilian Judicial Bureaucracy – A study of cases in registry offices , SSRN

sodstvo je počasno, kar je posledica organizacije sodstva.

Problemi: omejevanje dostopa do sodišča, počasnost, prestrog formalizem, neučinkovitost odločitev sodstva... nizko število sodnega osebja na 100.000 prebivalcev in velik pripad na enega sodnika. Pomanjkljivo je izvedena informatizacija sodstva (sodišča imajo manj kot 1 računalnik na uporabnika), niso urejeni standardi produktivnosti na enega sodnika, politike spodbujanja učinkovitosti, 25% sodišč nima sistema za spremljanje denarnega toka.

- število novih zadev, število novih zadev na sodnika, število novih zadev na 100.000 prebivalcev, število sodnikov in število sodnega osebja ter število sodnikov na 100.000 in število sodnega osebja na 100.000 prebivalcev, število računalnikov na uporabnika (zaposlenega), število oseb na m², število zadev na

m², število zadev na sodnika na 1. in na 2. stopnji, število brezplačnih pravnih pomoči, delež nerešenih zadev na 1. in na 2. stopnji

- število in delež v celoti uspešnih in izvršenih poravnav, delež delno uspešnih in delež neuspešnih
-
- število pogojnih (obsodb); vodijo na dva načina število preizkusnih dob v teku na določen datum (31.12) in število preizkusnih dob, ki so se zaključile v tem letu – ter ločeno število in delež za mladoletnike
- razlogi za izrek pogojne obsodbe (začasno odložen izvršitev celotne kazni aličasna odložitev izvršitve dela kazni)
- po deležih razlogi za prenehanje pogojne obsodbe (preklic, odpustitev kazni, potek preizkusne dobe) – posebej za odrasle in mladoletne

AVSTRALIJA

Posebnosti:

- **ima posebno Komisijo za učinkovitost / Productivity Commission**, neodvisni raziskovalni in svetovalni organ vlade na področju ekonomskih, socialnih in okoljskih vprašanj ki vplivajo na blagostanje državljanov
- komisija za učinkovitost pripravlja poročilo Report on Government Services, kjer izrecno **uporabi naslednje indikatorje učinkovitosti sodišč:**
 - Povprečna višina sodne takse: povprečna višina plačane takse za novo zadevo na posameznega tožnika = pobrana sodna taksa/ nove zadeve
 - indikator zaostankov: indikator časovnih standardov reševanja zadeve, primerja čas reševanja nerešenih zadev na sodišču in časovne standarde za rešitev zadev

- sodni uslužbenci: indikator dostopnosti sredstev (število uslužbencev, ki lahko sprejmejo zavezujočo odločitev sodišča)
 - indikator pozornosti/ števila glavnih obravnav (attendance indicator): povprečno število potrebnih sestankov strank in sodišča (npr. glavnih obravnav) za rešitev zadeve (štejejo se zadeve, ki so rešene v obravnavanem letu, medtem ko se upoštevajo vse glavne obravnave, ki so bile izvedene ali preložene ali predstavljene v tej rešeni zadevi)
 - koeficient tekočega reševanja: razmerje med rešenimi zadevami in pripadom novih zadev
 - stroški na rešeno zadevo: neto stroški (stroški-prihodki) posameznega sodišča / število rešenih zadev na tem sodišču v 1 letu
- število novih zadev in število rešenih zadev – po posameznih vrstah sodišč in po posameznih regijah
 - že Komisija predstavi odhodke sodišča in prihodke sodišča (brez sodnih taks) in neto odhodke sodišča po vrstah sodišč in regijah

Poročila sodišč

- sodišča v poročilih poročajo o številu novih zadev, številu rešenih zadev in številu nerešenih zadev
- čas reševanja zadeve v deležih rešenih zadev po posameznih časovnih obdobjih (rešeno do 3 mesecev, od 3 do 6 mesecev...)
- zelo natančno finančno poročilo sodišča
- število zaposlenih (po nazivih in ločitev na moške in ženske), ter njihova razporeditev v plačne razrede
- delež pritožb zoper določitve sodišča
- magistratsko sodišče opravlja redno raziskavo o kvaliteti dela sodišča
- magistratsko sodišče spremlja hitrost dela Nacionalne svetovalne pisarne
- število in uspešnost uporabe alternativnih načinov reševanja sporov
- število na internetu objavljenih sodb

I. Productivity Commission: Report on Government Services 2008;

<http://www.pc.gov.au/gsp/reports/rogs/2008/justice>

I. indikatorji (uvod)

1. Preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kriminala

- javno mnenje o varnosti osebni in premoženjski doma, na javnih mestih in v javnih prevoznih sredstvih
- statistika zaznanih kaznivih dejanj in raziskave viktimizacije – razlika med prijavljeno in neprijavljeno kriminaliteto
- število vseh predkazenskih postopkov, število zaključenih predkazenskih postopkov in število predkazenskih postopkov, ki se zaključijo z pregonom obdolženca pred sodiščem. Oceno kvalitete dela policije (zbiranje dokazov in priprava zadeve za sojenje) lahko ugotovimo z povezavo statistike priznanja krivde obdolžencev pred sodiščem.

2. Sodišče

- podatki o številu zadev

3. Izvrševanje kazenskih sankcij

- število/ delež pobegov iz zapora
- število/ delež napadov zapornikov na drugega zapornika in število/delež smrti zapornikov
- povprečno število ur zapornikov izven zaporne celice med izvrševanjem zaporne kazni.

- delež dejansko opravljenih ur del v javno korist (napram izrečenem številu ur)
- delež zapornikov, ki je udeležen v izobraževanju ali ima v zaporu zaposlitev.
- delež povratnišva: koliko oseb, ki so bili že obravnavani v kazenskem pravosodju je ponovno aretiranih, ponovno obsojenih ali ponovno kaznovanih (zaenkrat so na voljo le podatki za tiste, ki so ponovno na prestajanju kazni, ne pa za ponovno aretirane in ponovno obsojene obdolžence – podatke zagotavljajo zavodi za prestajanje zaporne kazni)
- delež zapornikov, ki se vrne v zapor v 2 letih po odpustu iz zapora
- delež zapornikov, ki se vrnejo v corrective services (to je ali zapor ali community correction) v 2 letih po odpustu

4. Stroški

- višina porabljenih sredstev za policijo, civilno sodno administracijo, kazensko sodstvo in izvrševanje kazni, ter kolikšen delež predstavlja posamezna postavka (npr. policija 66%, civilno sodstvo 5%, kazensko sodstvo 6%, izvrševanje kazni 23%)
- učinkovitost: višina porabljenih sredstev v pravosodju na osebo, ter v znesku in deležu koliko znaša posebej za policijo, civilno, kazensko sodstvo in izvrševanje kazni.
- policija in institucije za izvrševanje kazni tudi merijo delež staroselskega prebivalstva – način je na podlagi samoidentifikacije obravnavane osebe (vprašanje)

POROČILO – poglavje 7

Poročilo temelji na ločitvi kazenskih in civilnih zadev, nadalje na poročanju po vrstah sodišč za posamezno regijo, za federalno raven in za vse skupaj.

Osredotočeno je na učinkovitost sodišč in en na rezultate sodišča (sodbe). V poročilu niso vključeni Višje sodišče Avstralije in tribunali in specializirana sodišča.

Court administration agencies zagotavljajo storitve za učinkovit sodni sistem, te storitve so predvsem:

- upravljanje s sodnimi stavbami, osebjem, varovanjem sodišča in pomožnimi storitvami – registri, knjižnice
- zagotavljanje storitev za časovno planiranje, upravljanje z zadevami
- izvrševanje sodnih odločitev

Večina sodišč je administrativno razdeljena na civilni in kazenski del, zato temu sledi tudi poročilo.

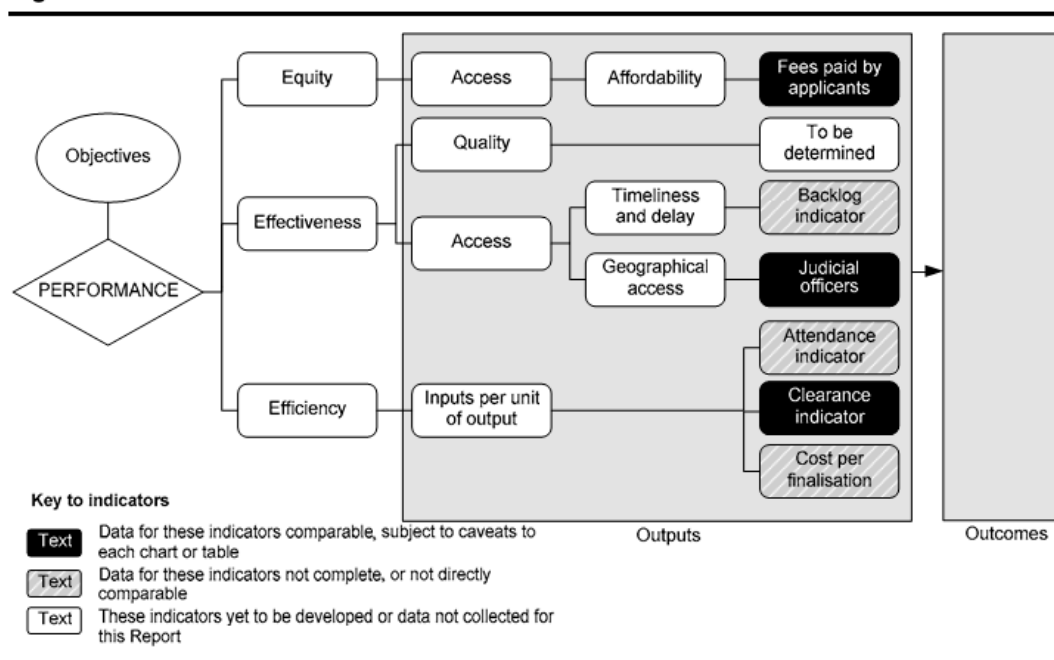
- višina porabljenih sredstev sodišč po administrativnih regijah in na ravni države (federalna raven) ter skupaj za posamezne vrste sodišč: civilna sodišča, kazenska sodišča, informatizirana sodišča, družinska sodišča, federalna magistratska sodišča, mrliška sodišča (obravnavajo nasilne smrti), ter overitev oporoke pred višjim sodiščem.
- V enaki strukturi so prikazani prihodki posameznega sodišča (in skupaj) brez sodnih taks, ter tudi neto stroški sodišča (stroški-prihodki)
- Deleži neto stroškov (stroški-prihodki) po regijah, federalna raven in skupaj za vrhovna sodišča, magistratska sodišča, okrajna sodišča ločeno za civilne in ločeno za kazenske zadeve
- Število novih zadev posebej za kazenske zadeve in posebej za civilne zadeve, število po posameznih vrstah sodišč in po regijah, za federalno raven in skupaj
- Ter v enaki obliki tudi deleži pripada zadev za posamezno sodišče,
- V enaki obliki kot za nove zadeve je tudi rešene zadeve (posebej za civilne in kazenske)
- Enaki podatki (nove in rešene zadeve) so na voljo tudi v številu na 100.000 prebivalcev

Indikatorji učinkovitosti (cilji ENAKOST; UČINKOVITOST; PRODUKTIVNOST)

Opredelitev indikatorjev:

- Povprečna višina sodne takse: povprečna višina plačane takse za novo zadevo na posameznega tožnika = pobrana sodna taksa/ nove zadeve
- indikator zaostankov: indikator časovnih standardov reševanja zadeve, primerja čas reševanja nerešenih zadev na sodišču in časovne standarde za rešitev zadev
- sodni uslužbenci: indikator dostopnosti sredstev (število uslužbencev, ki lahko sprejmejo zavezujočo odločitev sodišča)
- indikator pozornosti/ števila glavnih obravnav (attendance indicator): povprečno število potrebnih sestankov strank in sodišča (npr. glavnih obravnav) za rešitev zadeve (štejejo se zadeve, ki so rešene v obravnavanem letu, medtem ko se upoštevajo vse glavne obravnave, ki so bile izvedene ali preložene ali predstavljene v tej rešeni zadevi)
- koeficient tekočega reševanja: razmerje med rešenimi zadevami in pripadom novih zadev
- stroški na rešeno zadevo: neto stroški (stroški-prihodki) posameznega sodišča / število rešenih zadev na tem sodišču v 1 letu.

Figure 7.3 Performance indicator framework for court administration

Indikator dostopa do sodišča, enakosti

- povprečna višina sodne takse v civilnih zadevah po posameznih vrstah sodišč, posebej za vsako regijo, federalno raven in vse skupaj (povprečje za posamezno vrsto sodišča, povprečje vseh sodišč)
- delež pobranih sodnih taks napram stroškom sodišča/ delež pokritja stroškov sodišča s sodnimi taksami – za posamezne vrste sodišč, po regijah, za federalno raven in skupaj

Indikator učinkovitosti

- sodni zaostanki: delež nerešenih zadev starejših od 12 mesecev, in delež zadev starejših od 24 mesecev – po vrstah sodišč in regijah, federalni ravni in skupaj, ter ločeno za kazenske in civilne zadeve (na dan 30.6)

- število sodnih uradnikov (ki lahko sprejmejo zavezujočo odločitev sodišča = rešitev primera) v ekvivalentu števila uradnikov za polni delovni čas, po posameznih vrstah sodišč, po regijah, federalni ravni in skupaj
- ter število sodnih uradnikov na 100.000 prebivalcev

Indikator produktivnost

- povprečno število sestankov strank in sodišča/glavnih obravnav (tudi preložene) na rešeno zadevo, ločeno za civilne in kazenske zadeve pred posamezno vrsto sodišča po regijah, na federalni ravni in skupaj (povprečje za posamezno vrsto sodišča, in povprečje vseh sodišč)
- koeficient tekočega reševanja; posebej za civilne, posebej za kazenske zadeve in skupaj za vse zadeve po vrstah sodišč za regije, federalno raven in skupaj (povprečni koeficienti za posamezno vrsto sodišča in povprečje vseh sodišč)
- povprečna višina neto stroškov (stroški – prihodki) na rešeno zadevo posebej za civilne in posebej za kazenske zadeve po posameznih vrstah sodišč in regijah, na federalni ravni in skupaj (povprečje za posamezno vrsto sodišč – npr. povprečen strošek na zadevo pred okrajnim sodiščem – in povprečje vseh sodišča)
- višina in medsebojna primerjava neto stroškov na rešeno zadevo kazensko zadevo in na rešeno civilno zadevo med posameznimi vrhovnimi sodišči regij in Federalnim sodiščem Avstralije
- višina in medsebojna primerjava neto stroškov na rešeno zadevo kazensko zadevo in na rešeno civilno zadevo med okrajnimi sodišči regij in povprečjem teh sodišč; enako je še za magistratska sodišča, ter za informatizirao sodišče - sistem za elektronsko obtožbo in izvršbo (prisojen za prekrške), ter primerjava med regijami (za vsa sodišča) in povprečnim stroškom na rešeno zadevo.
- pregled po regijah, kako *court administrative agencies* upravljajo s sredstvi sodišča, in sicer: revalvacijska metoda (poštena vrednost, tržna vrednost), pogostnost revalvacije, življenjska doba (npr IT – 4 leta),

II. Vrhovno sodišče Avstralije - High Court of Australia, Annual Report, 2007–08; <http://www.hcourt.gov.au/index.html>

- število in seznam sodnikov
- število glavnih obravnav/ zaslišanj (brez prošenj za dovolitev pritožbe) na plenarnem zasedanju sodišča
- število odločitev sodišče sprejetih na plenarnem zasedanju (razen prošenj za dovolitev pritožbe)
- število prošenj za dovolitev pritožbe in delež prošenj, ki jih vlagajo prosilci sami brez pravnega zastopnika ter kolikšen delež vseh prošenj predstavljajo migracijske zadeve
- število novih zadev skupaj, glede na register (npr. slo kazenski vpisnik, civilni vpisnik...) ter glede na vsebino zadeve (prošnja za pritožbo, pritožba, zadeve iz originarne pristojnosti, drugo)
- število rešenih zadev skupaj, glede na register (npr. slo kazenski vpisnik, civilni vpisnik...) ter glede na vsebino zadeve (prošnja za pritožbo, pritožba, zadeve iz originarne pristojnosti, drugo)
- število nerešenih zadev na 30.6. skupaj, glede na register (npr. slo kazenski vpisnik, civilni vpisnik...) ter glede na vsebino zadeve (prošnja za pritožbo, pritožba, zadeve iz originarne pristojnosti, drugo)
- način rešitve pritožb in prošenj za pritožbe v številu in po deležih
- čas reševanja pritožb in prošenj za pritožbe po številu in po deležih za razrede – manj kot 3 mesece, 3-6, 6-9, 9-12 in nad 12 mesecev
- zelo natančna finančno poročilo sodišča - poročilo o dohodkih (dohodki po kategorijah in odhodki po kategorijah), bilanca stanja (sredstva in obveznosti do virov sredstev), poročilo o spremembah vrednosti/knjižne vrednosti, poročilo o

denarnem toku, seznam obveznosti, seznam zunanje reguliranih postavk ter nadaljnja pojasnila k poročilu (skupaj 38 strani)

- Število zaposlenih (moški, ženske, skupaj) za polni in za polovični delovni čas po posameznih oddelkih sodišča, ter umestitev teh oseb v plačne razrede

III. Magistratsko sodišče - Federal Magistrates Court of Australia—Annual Report 2007–08; www.fmc.gov.au

Pristojno za družinske zadeve in deljena pristojnost za zadeve federalne pristojnosti (stečajne zadeve, upravne zadeve, človekove pravice, migracijske zadeve...)

- število sodnikov, število sodnega osebja (ločijo ongoing in non-ongoing osebje)
- redna sodna raziskava o kvaliteti dela sodišča (cilj zagotavljanje cenejše, enostavnejše in hitrejše metode za odločanje v enostavnejših družinskih zadevah in zadevah federalne ravni) – ali je bila vaša zadeva hitro rešena, ali so sodna pravila enostavna in učinkovita, mnenje o dostopnosti informacij o storitvah sodišča, relativni stroški urejanja zadeve na sodišču.

Učinkovitost sodišča

- število in delež zadev ki so rešene do 6 mesecev, od 6 do 12 mesecev za posamezno vrsto zadev
- delež pritožb zoper odločitve tega sodišča
- število novih zadev, za posamezno področje - družinske zadeve, federalne zadeve - in deleži družinskih in federalnih zadev, ter znotraj npr. družinskih zadev število posameznih zadev in delež (npr. število in delež razvez v okviru družinskih zadev)
- število zadev prenesenih s Družinskih sodišč, po posameznih magistratskih sodiščih in skupaj vseh prenesenih zadev

- število zadev prenesenih iz magistratskega sodišča na družinska sodišča (na vsako posamezno magistratsko sodišče in skupaj)
- število zadev prenesenih s Federalnega sodišča, po posameznih magistratskih sodiščih in skupaj vseh prenesenih zadev
- število zadev prenesenih iz magistratskega sodišča na Federalna sodišča (na vsako posamezno magistratsko sodišče in skupaj)

Družinske zadeve

- struktura družinskih zadev po številu in v deležih (npr. razveze zakonske zveze,časne odredbe...), ter ločeno za vsako magistratsko sodišče posebej
- enako kot zgoraj le brez zadev razveze zakonske zveze, ter nato še za vsako posamezno družinsko zadevo (število zadev po posameznih magistratskih sodiščih)

Federalne zadeve

- število in deleži posameznih federalnih zadev skupaj ter po posameznih magistratskih sodiščih
- ter število posameznih federalnih zadev (stečaj, človekove pravice, avtorske pravice...) po posameznih magistratskih sodiščih
- število objavljenih sodb (na internetu - australasian legal information institute (austlii))
- delež zadev rešenih v roku 6 mesecev in delež zadev rešenih v roku do 12 mesecev
- število vloženih pritožb zoper odločitve magistratskega sodišča – za federalne zadeve in posebej za družinske zadeve – ter podrobnejša delitev (število pritožb zoper stečajne zadeve in delež teh pritožb) ter uspešnost pritožb v deležih -

- odločitev pritožbenega sodišča v deležih (zavrnjena, ugodeno pritožbi, umik pritožbe, predhodno vprašanje)
- število uporabljenih alternativnih načinov reševanja sporov na posameznem področju – družinske in federalne zadeve in podrobneje (npr. stečajne zadeve, avtorskopravne zadeve...)
 - uspešnost uporabe alternativnih sredstev reševanja sporov = mediacija za federalne zadeve v deležih – rešitev spora, delna rešitev, nerešeno, drugo
 - uspešnost uporabe alternativnih sredstev reševanja sporov za družinske v deležih – rešitev spora, delna rešitev, nerešeno, drugo, posebej za poravnavo, ki jo izvajajo javne agencije, in za conciliacijo, ki jo izvaja Družinsko sodišče
 - delež družinskih zadev po posameznih zadevah, ki jih vložijo posamezniki brez pravnega zastopanja

 - v okviru dostopa do sodišča poročilo obravnava Nacionalni svetovadni center: 80% klicev je odgovorjenih v roku 90 sekund, manj kot 10% klicev je preusmerjenih na register družinskega sodišča, manj kot 5% klicev je prekinjenih, 100% email sporočil je odgovorjenih v roku 7 dni, 100% prošnje za ločitvene papirje je poslano v roku 3 dni

 - finančna učinkovitost sodišča: prihodki, odhodki, brezplačna uporaba sredstev (uporaba stavb v gostujočih sodiščih), sodne takse, finančni transferji sodišča
 - zelo natančna finančno poročilo sodišča - poročilo o dohodkih (dohodki po kategorijah in odhodki po kategorijah), bilanca stanja (sredstva in obveznosti do virov sredstev), poročilo o spremembah vrednosti/knjižne vrednosti, poročilo o denarnem toku, seznam obveznosti, seznam zunanje reguliranih postavk ter nadaljnja pojasnila k poročilu

 - število sodnikov ter sodnega osebja (moški, ženske, skupaj) po posameznih magistratskih sodiščih in skupaj

- razporeditev števila zaposlenih ter ločeno število žensk in število moških po posameznih plačnih razredih
- spisec zunanjih izvajalcev, z kratkim opisom zadeve, zneskom, in načinom izbire izvajalca

ZDA:

V okviru pripada novih zadev ločijo:

- na novo vložene zadeve; zadeve, ki so bile vložene v obravnavanem časovnem obdobju
- ponovno odprte zadeve (reopened); zadeve v katerih je bila sodba že izrečena, a je sedaj vložena zahteva za spremembo ali izvršitev sodbe in je potrebna nadaljnja aktivnost sodišča
- reaktivirane zadeve (reactivated); zadeve, ki so bile označene kot neaktivne nerešene zadeve, a so se v obravnavanem obdobju izvršila nadaljnja sodni postopki v smeri rešitve zadeve.
- To sodiščem omogoča, da spremljajo dejanski pripad novih zadev, ocenjujejo trende povečevanja novih zadev, in tako lažje utemeljujejo potrebe po povečanju kadra.

V okviru rešenih zadev ločijo:

- izdaja primarne sodbe
- reopened disposition; zadeve katere so bile v obravnavanem časovnem obdobju rešene s spremembo in/ali izvršitvijo prvotne sodbe
- označitev zadeve za neaktivno; administrativna opredelitev zadeve za neaktivno, v tej zadevi sodišče ni aktivno, dokler nek dogodek na povzroči, da se zadeva ponovno opredeli kot aktivna nerešena zadeva

V okviru nerešenih zadev na začetku in na koncu obdobja ločijo:

- aktivne nerešene zadeve: zadeve, ki se rešujejo
- neaktivne nerešene zadeve: zadeve, ki so bile administrativno opredeljene kot neaktivne in se iz razlogov izven sodišča ne rešujejo.
- Ta ločitev sodiščem omogoča da natančneje določijo starost nerešenih zadev, čas reševanja zadeve in boljše upravljanje s sredstvi sodišča.

State Court Guide to Statistical Reporting predvideva naj bi sodišča vodila evidence v naslednji obliki (ni pa obvezno):

- **obremenjenost sodišč**; nerešene zadeve na začetku obdobja (aktivne in neaktivne zadeve) nove zadeve (novo vložene, reopened, reactivated zadeve), rešene zadeve (sodba, reopened disposition, opredelitev za nekativno zadevo), nerešene zadeve na koncu obdobja (aktivne in neaktivne zadeve) po posameznih področjih (odškodnine, pogodbene, nepremičnine in še dodatna delitev znotraj teh kategorij)
- **način rešitve**; ali se je zadeva rešila z ali brez posredovanja sodišča in kakšne vrste je bila vloga sodišča (ali se je sojenje zaključilo ali pa je pred tem prišlo do poravnave) ali je šlo za porotno ali senatno sojenje; **na pritožbeni ravni** pa obsega način rešitve zadeve (npr. sodišče odloči o zadevi, zavrže zadevo, umik) ter če sodišče odloči o zadevi v kakšni obliki odločbe odloči (polno mnenje, memorandum...) in kakšna je vsebina odločitve (zavrne pritožbo če je diskrecijaka pritožba, potrди sodbo nižjega sodišča, ne potrди, spremeni/ delno potrди, zavrže, drugo)
- način rešitve civilnih zadev, število rešenih zadev po posameznih področjih (odškodnine, pogodbe, nepremičnine):
 - o I. rešitve brez sojenja: umik tožbe, zamudna sodba, kratka sodba - summary judgement (dejanska vprašanja niso sporna, sporna so le pravna vprašanja), 2. poravnava in umik (a – brez posredovanja sodišča, b

– po sestanku ali glavni obravnavi na sodišču, c – ADR ki jih zagotavlja sodišče), 3. drugi razlogi zavrženja, 4. odstop drugemu sodišču zaradi nepristojnosti

- II. rešitev zadeve s sojenjem 1. porotno sojenje (a – sodba, b – začne se sojenje a se ne konča s sodbo (običajno poravnava med sojenjem)) 2. senatno sojenje (a – sodba, b – sojenje se začne a ni sobe (poravnava med sojenjem))
- ter celotno število rešitev brez sojenja in rešitev s sojenjem (znotraj tega skupno število rešitev z porotnim sojenjem in s senatnim sojenjem)

Enako je za družinske zadeve

Kaznovalno pravo – loči prekrške in kazniva dejanja. Poročanje o obremenjenosti sodišč je enako, nekaj razlike je pri načinu rešitve.

Način rešitve zadeve (po posameznih vrstah kaznivih dejanj in ločeno za vrste prekrškov):

- I. rešitev brez sojenja 1. priznanje krivde pred sojenjem (guilty plea), 2. umik obtožnice, 3. določitev pogojne obsodbe po priznanju krivde (brez sojenja, kot v slo pogojno odloženi pregon), 4. zavrženje zadeve, 5. prenos na pristojno sodišče, 6. odstop zadeve s sodišče omejene pristojnosti na sodišče splošne pristojnosti, 7. drugo
- II. rešitev s sojenjem: 1. porotno sojenje (obsodba, oprostitev, priznanje krivde med sojenjem) 2. senatno sojenje (obsodba, oprostitev, priznanje krivde med sojenjem) ter število skupaj rešenih zadev brez sojenja in rešenih s sojenjem (znotraj tega pa število rešenih zadev s poroto in s senatnim sojenjem)

Zelo podobno kot za kazensko pravo je tudi evidentiranje načina rešitve zadev v zvezi s prometom, parkiranjem in lokalnimi odloki/zakoni – velja osnovna delitev na rešitev

zadeve brez sojenja in rešitev zadeve s sojenjem, ob čemer se loči porotno in senatno sojenje.

Mladoletniki – vodi se dve evidenci eno za mladoletnike storilce (droge, premoženjska, osebna kazniva dejanja, javni red in drugo) ter evidenca mladoletnikov kot žrtev (zloraba, zanemarjanje, odvzem starševskih pravic, drugo) enako je glede obremenjenosti sodišč, način rešitve pa je prilagojen obravnavanju mladoletnikov – umik obtožbe, zamudna sodba (če subjekt obtožbe ne odgovori), priznanje krivde, alternativni načini reševanja, podobno kot pogojno odloženi pregon (le da ga izvaja sodišče) - Deferred or Stayed Adjudication or Findings, Adjudicated After Evidentiary Hearing, prenos zadeve na sodišče za odrasle, prenos na drugo sodišče, drugi vzroki zavrženja

Statistično v ZDA obravnavajo zadeve v okviru 5 vsebinskih skupin – civilne zadeve, družinske zadeve, kaznovalne zadeve (kazniva dejanja in prekrški), mladoletniške zadeve ter zadeve prometa, parkiranja in lokalnih odlokov. Ter na pritožbeni ravni, obvezna pritožba, diskrecijska pritožba, smrtna kazen, izvirna pristojnost pritožbenega sodišča (npr. pri odvzemu prostosti), ter podrobnejša analiza po sklopih npr. civilne zadeve – odškodninske, nepremičninske pogodbene zadeve,...

Examining the Work of State Courts, 2007 – povzetek:

- Število sodnega osebja za vsa sodišča in po posameznih vrstah sodišč – splošne pristojnosti, združene pristojnosti in specialnih sodiščih
- Število novih zadev na 1 člana sodnega osebja splošno za vsa sodišča in po posameznih vrstah sodišč (splošna, specialna in združena pristojnost)
- Število sodnikov za polni delovni čas po državah, preračun na 100.000 prebivalcev (po državah) in število novih zadev na 1 sodnika (po državah – nove zadeve razen prekrškovnih)

- število novih zadev, pri tem loči na novo vložene zadeve, ponovno odprte (reopened) in reaktivirane/ponovno aktivne (reactivated) zadeve
- število novih zadev vseh skupaj in po posameznih vsebinskih področjih (civilne, kazenske zadeve...) in dodatna delitev znotraj vsebinskih sklopov (npr. odškodninske, nepremičninske zadeve...),
- število novih zadev glede pristojnost (združena, splošna ali specialna) za vse zadeve in ločeno za posamezen vsebinski sklop (civilno, kazensko)
- število novih zadev po državah in preračun na 100.000 prebivalcev (za posamezne države) po posameznih vsebinskih sklopih (kazensko, civilno) in znotraj sklopa podrobneje (npr. odškodnine)
- delež reopened in reactivated zadev v okviru novih zadev – po posameznih vsebinskih sklopih (civilne, kazenske zadeve...) in znotraj sklopa podrobneje (odškodnine, nepremičnine, pogodbe)
- struktura novih zadev (npr. civilne zadeve struktura: odškodnine, pogodbe, nepremičnine,...), kolikšen delež predstavlja posamezna kategorija (npr. delež odškodnin v vseh civilnih zadevah), ter struktura po državah in po pristojnih sodiščih (ne za vse, le npr. za odškodnine)
- pristojnost sodišč po državah po posameznih vsebinskih sklopih (kazensko, civilno) in kategorijah znotraj tega (npr. kazniva dejanja, prekrški)
- koeficient tekočega reševanja zadev (rešene zadeve / nove zadeve – kolikšen odstotek novih zadev v določenem časovnem obdobju (1 leto) sodišča rešijo do konca tega časovnega obdobja (1 leto) oz. ali sodišča tekoče rešujejo pripad zadev) po sklopih (civilno, kazensko) in podrobneje (npr. odškodnine) ter tudi koeficienti tekočega reševanja pred posameznimi sodišči (združena, splošna in specialna pristojnost)

Examining the Work of State Courts, 2007 - podrobno

Examining the Work of State Courts, 2007 obravnava področje sodne statistike v 5 vsebinskih sklopih – civilne, družinske, kazenske, mladoletniške in prometne zadeve ter pritožbeno raven.

Splošno za vsa področja

- Število novih zadev vseh in po kategorijah prometni prekrški, kazenske, civilne zadeve, družinske zadeve, mladoletni
- Število novih zadev (v odstotku) po pristojnost združena, splošna, omejena pristojnost in združena/splošna za kategorije prometni prekrški, kazenske, civilne zadeve, družinske zadeve, mladoletni
- število sodnega osebja (judicial officer) za vsa sodišča skupaj, za sodišča omejene pristojnosti in sodišče splošne/združene pristojnosti
- število novih zadev na 1 člana sodnega osebja za vsa sodišča, sodišče omejene pristojnosti in sodišča splošne/združene pristojnosti
- število sodnikov za polni delovni čas po posameznih zveznih državah (tudi v razmerju na 100.000 prebivalcev) ter število novih zadeve razen prekrškovnih zadev na sodnika, ločeno za združena sodišča in sodišča splošne pristojnosti
- države ki ločujejo reopened in reactivated zadeve od na novo vloženi novih zadev
- v katerih državah in na katerih področjih (5 vsebinskih področij) so nerešene zadeve pred sodišči splošne pristojnosti (pri tem v ZDA ločijo neaktivne in aktivne nerešene zadeve (aktivne – se rešujejo, neaktivne se ne rešujejo iz razlogov zunaj sodišča))

civilne zadeve

- število vseh novih civilnih zadev ter novih zadev po kategorijah (odškodninsko pravo, pogodbeno pravo, nepremičninsko pravo, spori majhne vrednosti, lastniški spori, avtomobilske odškodnine, medicinska malomarnost, odgovornost za proizvode, skrbništvo, trusteeship, meddržavne/oporoke/sodna oporo) glede na pristojnost združena/splošna ali specialna
- pristojnosti sodišč po državah za posamezna področja civilnih zadev (npr. odškodnine, pogodbe, nepremičnine...)
- nove civilne zadeve po državah v absolutni številki in v zadevah na 100.000 prebivalcev ter v deležih pristojnosti sodišč (splošne pristojnosti ali sodišč specialne pristojnosti)
- Delež reopened in reactivated zadev ter delež na novo vloženi zadev v novih civilnih zadevah skupno za ZDA ter posamično po državah
- Koeficient tekočega reševanja (rešene/nove zadeve za obdobje) civilnih zadev po državah in ločitvi na unified sodišče in sodišče splošne pristojnosti
- Delež posameznih vrst novih zadev (pogodbe, odškodnine, nepremičnine, spori majhne vrednosti, sodne oporoke, duševno zdravje, pritožbe, drugo) v novih civilnih zadevah za celotne ZDA
- Delež pogodbenih, odškodninskih in nepremičninskih zadev pred združenimi sodišči in sodišči splošne pristojnosti po posameznih državah
- Število novih odškodninskih zadev, delež odškodninskih zadev v celotnem primeru (novih) civilnih zadev, števil novih odškodninskih zadev na 100.000 prebivalcev pred sodišči splošne pristojnosti in združenimi sodišči za posamezne države
- Deleži posameznih vrst odškodninskih zadev (odgovornost za proizvode, avtomobilska, zdravniška malomarnost in drugo) znotraj novih odškodninskih zadev pred sodišči splošne in združene pristojnosti

- Delež posameznih vrst odgovornosti pri poklicni malomarnosti (pravna, zdravniška, druga) znotraj novih odškodninskih zadev pred sodišči splošne in združene pristojnosti
- Število novih zadev medicinske malomarnosti, ter delež v novih odškodninskih zadevah, število zadev na 100.000 prebivalcev pred sodišči splošne in združene pristojnosti po posameznih državah
- Število novih pogodbenih zadev, število zadev na 100.000 prebivalcev, delež novih pogodbenih sporov v novih civilnih sporih pred združenimi sodišči in sodišči splošne pristojnosti po državah
- število novih sporov majhne vrednosti, meja za spor majhne vrednosti, delež teh zadev v novih civilnih zadevah, absolutno število in število zadev na 100.000 prebivalcev za posamezno državo
- število novih ne-družinskih prepovedi približevanja, delež v vseh novih civilnih zadev, število zadev na 100.000 prebivalcev po državah

Družinske zadeve

- število novih zadev vseh družinskih zadev in po posameznih področjih (ločitev, skrbništvo, posvojitev, preživnina, spor o ugotavljanju očetovstva, civilna odredba za varnost/prepoved približevanja – civil protection order)
- pristojnost sodišč za posamezna področja družinskih zadev (ločitev, posvojitev...) po državah
- deleži pristojnosti za družinske zadeve za združena, splošna in specialna sodišča za celotne ZDA
- število novih družinskih zadev skupaj in število v pristojnosti sodišča splošne in število v pristojnosti specialnega sodišča, ter število zadev na 100.000 prebivalcev po posameznih državah ter delež pristojnosti (splošna ali specialna pristojnost) po posameznih državah

- delež reopened/reactivated zadev med vsemi novimi družinskimi zadevami ter delež reopene/reactivated novih družinskih zadev po državah
- struktura novih družinskih zadev (ločitev, prepoved približevanja, starševstvo, preživnina, skrbništvo, posvojitev...) glede na pristojnost (združena, splošna ali specializirana) in kakšna pristojnost je v posamezni državi
- Koeficinet tekočega reševanja družinskih zadev

Kazenske zadeve

- skupno število novih kaznovalnih zadev, ter število v pristojnosti specialne in število v splošni/združeni pristojnosti
- pripad novih kazenskih zadev - samo splošna/združena pristojnost
- pripad novih prekrškovnih zadev po številu za specializirana sodišča in splošna/združena sodišča
- pristojnost po državah za kaznovalne zadeve – splošna/združena ali specializirana
- pristojnost po državah za kazenske zadeve – splošna/združena pristojnost
- pristojnost po državah za prekrškovne zadeve – specializirana in splošna/združena pristojnost
- število novih kaznovalnih zadev po državah: število vseh novih in število novih pred sodišči splošne pristojnosti in število novih pred specialnimi sodišči, ter enaka struktura v številu na 100.000 prebivalcev
- delež reopened/reactivated zadev in delež novo vloženih zadev v novih kaznovalnih zadevah za celotne ZDA
- delež reopened/reactivated v vseh novih zadevah zadev glede na pristojnost (splošna ali specializirana) in po posameznih državah.
- struktura kaznovalnih zadev (kazniva dejanja, prekrški, drugo) za posamezno pristojnost splošna, združena in specializirana sodišča
- Število kazenskih zadev na 100.000 prebivalcev po posameznih državah in glede na pristojnost – splošna pristojnost in združena pristojnost

- Koeficient tekočega reševanja za kazenske zadeve po državah in glede na ali splošno ali združeno pristojnost
- Struktura kazenskih zadev (mamila, premoženja, življenje in telo, motorna vozila, drugo)
- Število prekrškovnih zadev na 100.000 prebivalcev po državah
- Koeficient tekočega reševanja prekrškovnih zadev po državah in glede na pristojnost (združena, splošna in specializirana sodišča)

Mladoletniki

- Število vseh novih mladoletniških zadev glede na pristojnost - splošna/združena in specializirana)
- število novih mladoletniških zadev glede na pristojnost – splošna/združena in specializirana – za prestopništvo, zlorabe in zanemarjanje mlad. osebe, statusne prekrške ter glede na pristojnost – splošna/združena in specializirana
- pristojnost po državah (združena/splošna in specializirana pristojnost) za vse mladoletniške zadeve, za prestopništvo, skrbniške zadeve (zloraba in zanemarjanje mlad. Osebe) in statusne prekrške
- število novih mladoletniških zadev po državah in število na 100.000 mladoletnikov
- število novih mladoletniških zadev in število reopened/reactivated zadev ter število na novo vloženi zadev po posameznih državah
- delež reopened/reactivated zadev in delež novo vloženi zadev v vseh novih mladoletniških zadevah po državah
- koeficient tekočega reševanja vseh mladoletniških zadev po državah
- koeficient reševanja po državah glede na vrsto mladoletniške zadeve (mladoletniška kazniva dejanja, skrbništvo, mladoletniški prekrški)
- struktura mladoletniških zadev (kazniva dejanja, prekrški, skrbništvo, drugo) glede na pristojnost združena, splošna in specializirana sodišča

Prometne zadeve

- število vseh novih prometnih zadev glede na enotno/splošno in specializirano pristojnost
- število novih prometnih zadev glede na vrsto- kršitev predpisov in nepravilno parkiranje - ter glede na pristojnost (splošna/združena in specializirana); za parkiranje je le specialna pristojnost
- pristojnost po državah za vse prometne zadeve, za kršitev predpisov in za nepravilno parkiranje (splošna/združena in specializirana pristojnost)
- število novih pripada prometnih zadev po državah in število novih zadev na 100.000 prebivalcev
- delež prometnih zadev v celotnem pripadu vseh novih zadev po državah
- koeficint reševanja prometnih zadev po državah
- struktura prometnih zadev (ne-kezenske proemtnne zadeve, nepravilno pariranje, drugo) glede na pristojnost – splošna/združena ter specialna pristojnost

Pritožbene zadeve (poročilo + članek CSP: Caseload highlights)

- zadeve se delijo na področja: obvezna pritožba, diskrecijska pritožba, smrtna kazen, izvirna pristojnost pritožbenega sodišča (npr. pri odvzemu prostosti)
- nerešene na začetku in ob koncu obdobja (ločeno aktivne in neaktivne), nove zadeve (na novo vložene, reactivated), rešene zadeve (rešene, označene za neaktivne)
- število novih pritožbenih zadev
- po državah število novih pritožbenih zadev, delež obveznih in delež diskrecijskih pritožb ter število pritožb na 100.000 prebivalcev pri tem se države ločijo glede na to ali imajo vmesno pritožbeno sodišče (ali pa le najvišje sodišče)
- po državah število sodnikov najvišjih sodišč (ni pritožbe) in število 2. stopenjskih sodnikov po državah ter države brez 2. stopenjskih sodišč (le z višjimi sodišči)

- vsebinska področja pritožbenih sodišč (civilna, kazenska, upravne agencije in drugo), posebej smerna kazen in področja izvirne pristojnosti (npr. odločanje o odvzemu prostosti)
- način rešitve zadeve – odločitev, zavrženje pred odločitvijo, umik, poravnava, prenos na drugo sodišče, drugo
- vrste odločb sodišča (če sodišče odloči) – polna mnenje, memorandum, povzetek (summary opinion), drugo
- končna rešitev zadeve (tiste zadeve v katerih je sodišče odločilo) – zavrnitev prošnje za pritožbo, potrditev sodbe nižjega sodišča, razveljavi sodbo oz. ne potrdi sodbe (reversed/denied), spremeni sodbo, zavrže, drugo

SLOVENIJA: Povzetek

- število sodnikov (število moških), preračun števila zaposlenih iz ur rednega dela = število dejansko zaposlenih
- število višjih pravosodnih svetovalcev in ostalega sodnega osebja, ter število prvih in drugih ter vseh (celotnega sodnega osebja) na enega sodnika
- število vseh novih, rešenih in nerešenih zadev, ter število zadev v delu (rešene + nerešene)
- posebej je obravnavano VS RS, kjer se vodi število novih zadev, število rešenih zadev in število nerešenih zadev ter povprečen čas reševanja zadeve za VS, ter ločeno za posamezne oddelke VS, struktura novih zadev po oddelkih VS, ter način rešitve zadev, po oddelkih število sodnikov, višjih pravosodnih svetovalcev in razmerje med njimi.
- Število zadev starejših od 10 let (evidenco vodi VS)
- Služba za razvoj sodne uprave: v okviru projekta Lukenda po sodiščih spremlja pripad zadev na sodnika, pripad zadev na sodno osebje in enako za število rešenih zadev in število nerešenih zadev – glede na to dobi sodišče rang uspešnosti poslovanja glede na ostala sodišča v skupini; nadalje spremlja čas reševanja zadev po posameznih sodiščih – VENDAR V LETNEM POROČILU NI PODATKOV, le piše, da se to vodi
- število predvidenih sodniških mest in mest sodnega osebja, ter število dejansko zasedenih mest (sodniških in mest sodnega osebja), ter število nezasedenih mest na dan 31.12.
- število sodnikov: preračun števila zaposlenih iz ur rednega dela
- število razpisanih prostih mest in število uspešnih razpisov za okrajna in okrožna sodišča
- izobraževanje; število posameznih vrst izobraževanja
- sprejeti proračun, realizacija proračuna (dejanska poraba), in deleži porabljenih sredstev za plače, materialne stroške, stroške sodnih postopkov, male investicije,

- za BPP, za podprograme pri VS RS (npr. Lukenda) in za namenske izdatke proračuna
- pripad vseh zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev na 31.12, število zadev v reševanju
 - loči nerešene zadeve na 31.12. in sodne zaostanke – kaj je to definira 50. člen Sodnega reda in sicer glede na čas od vložitve za posamezne vrste zadev (npr. pravnne in nepravdne zadeve ter gospodarski spori: v roku 18 mesecev od prejema zadeve do odprave odločbe I. stopnje)
 - struktura vseh novih zadev (pomembnejše zadeve, zemljiškknjižne zadeve in izvršilne zadeve, ostalo) in struktura rešenih in struktura nerešenih zadev
 - število vseh novih zadev brez prekrškovnih pred posamezno vrsto sodišča (okrajno, okrožno, višje...), enako za rešene zadeve in nerešene zadeve ter povprečen čas reševanja
 - pomembnejše zadeve; število novih, rešenih, nerešenih zadev pred posamezno vrsto sodišča (okrajno, okrožno, višje, delovno in socialno...), in povprečen čas reševanja vseh pomembnejših zadev pred posameznimi sodišči (višje, okrajno,...), ter za posamezne vrste sodišč (okrajno, višje,..) delež zadev (pravnih, nepravnih, gospodarskih) rešenih v določenih časovnih obdobjih (npr. do 1 meseca, 1-3 meseci...)
 - zemljiškknjižne zadeve; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja, povprečna stopnja naloženosti v zemljiško knjigo (in število sodišč ki ima višjo in nižjo naloženost)
 - izvršilne zadeve; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev
 - o COVL: število predlogov, delež elektronsko vloženi (delež preko spletnega obrazca in delež paketnega vlaganja) in delež v pisni obliki, delež nepopolnih predlogov (ločeno za elektronske in pisne), delež pritožb in delež ugovorov, delež umika predloga v celoti in delež delnega

umika predloga, delež izdanih sklepov v 2 delovnih dneh, delež izdanih sklepov v enem tednu.

- Delež znižanja nerešenih izvršilnih zadev na okrajnih sodiščih zaradi delovanja COVL
- prekrškovne zadeve; število pripada zadev, rešenih zadev in nerešenih zadev pred okrajnimi in višjimi sodišči in skupaj
- sodni zaostanki; pred okrajnimi, okrožnimi in višjimi sodišči za posamezne vse zadev (npr. okrajno – kazenske, pravnne, nepravdne, zapuščinske, preiskovalna dejanja ter skupaj pomembnejše zadeve ter izvršilne zadeve in ZK zadeve), ter skupaj število sodnih zaostankov pred posamezno vrsto sodišča),
- sodni zaostanki; število sodnih zaostankov pred Vrhovnim sodiščem, Upravnim sodišče, Višjim DSO (delovni, socialni spori) ter delovnimi in socialnimi sodišči (delovni, socialni spori)
- brezplačna pravna pomoč; število pripada zadev, število zadev v delu, rešenih zadev in nerešenih zadev, višina porabljenih sredstev

LETNO POROČILO 2008

- kratka predstavitev sodnega sistema
- število sodnikov (število moških), preračun števila zaposlenih iz ur rednega dela = število dejansko zaposlenih
- število višjih pravosodnih svetovalcev in ostalega sodnega osebja, ter število prvih in drugih ter vseh (celotnega sodnega osebja) na enega sodnika
- število novih, rešenih in nerešenih zadev, ter število zadev v delu (rešene + nerešene)

Vrhovno sodišče RS

- gibanje števila zadev,
- povprečen čas rešitve zadeve
- po oddelkih (civilni, kazenski, gospodarski, delovno-socialni oddelek) število novih, rešenih, nerešenih in število zadev v delu
- po oddelkih: struktura pripada, struktura rešenih zadev, struktura nerešenih zadev, struktura zadev v delu (za civilni oddelek – pritožbe, spori o pristojnosti, zahteve za varstvo zakonitosti, revizije..)
- po oddelkih: število sodnikov, višjih pravosodnih svetovalcev in razmerje
- po oddelkih: povprečen čas reševanja zadev, ločeno za vse zadeve in za glavne zadeve (pritožbe, revizije, ZVZ)
- po oddelkih: način reševanja zadev za revizije in ZVZ –število ugodenih, zavrženih, drugo in delež ugodenih
- po oddelkih: pomembnejša strokovna vprašanja, število pomembnejših sodnih odločb objavljenih v Sodnikovem informatorju, Sodni praksi in Zbirki odločb
- drugo delo sodnikov, ukrepi za izboljšanje, cilji za naslednje leto
- število zadev starejših od 10 let (na vseh sodiščih, evidenco vodi evidenčni oddelek VS RS)
- publicistična dejavnost VS (Evidenčni oddelek) število Sodnikovih informatorjev, Pravosodnih biltenov, knjigo Zbirka odločb civilnega oddelka in knjigo Zbirka odločb delovno socialnega oddelka
- Centralna pravosodna knjižnica: število nabavljenih enot, število izposoj, proračun
- Center za informatiko: število nabavljene IT opreme (računalniki, strežniki...)
- Služba za razvoj sodne uprave: v okviru projekta Lukenda po sodiščih spremlja pripad zadev na sodnika, pripad zadev na sodno osebje in enako za število rešenih zadev in število nerešenih zadev – glede na to dobi sodišče rang uspešnosti poslovanja glede na ostala sodišča v skupini; nadalje spremlja čas

reševanja zadev po posameznih sodiščih - VENDAR V LETNEM POROČILU NI
PODATKOV, le piše, da se to vodi

- Služba za razvoj sodne uprave: izračun povprečne storilnosti sodnikov v letu 2007 za posamezno vrsto sodnih zadev na višjih, okrožnih in okrajnih sodiščih, za pomembnejše zadeve in pravna področja
- Število zahtev za dostop do informacij javnega značaja

Sodstvo:

- število predvidenih sodniških mest in mest sodnega osebja, ter število dejansko zasedenih mest (sodniških in mest sodnega osebja), ter število nezasedenih mest na dan 31.12.
- število sodnikov: preračun števila zaposlenih iz ur rednega dela
- število razpisanih prostih mest in število uspešnih razpisov za okrajna in okrožna sodišča
- seznam sodniških šol, seznam tečajev, in število izvedenih uvajalnih šol na posameznem višjem sodišču, število izvedenih izobraževanj po skupinah (sodniške šole, uvajalne šole, seminarji za sodniške pripravnike, ostalo...)
- prostorske razmere: kupljene nepremičnine (naslov, kvadratura in cena), menjava nepremičnin, interni nakup nepremičnin (od drugih državnih organov), najem nepremičnin (število sklenjenih in odpovedanih najemnih razmerij)
- finance: sprejeti proračun, realizacija proračuna (dejanska poraba), in deleži porabljenih sredstev za plače, materialne stroške, stroške sodnih postopkov, male investicije, za BPP, za podprograme pri VS RS (npr. Lukenda) in za namenske izdatke proračuna. Nekatere ugotovitve notranje revizijske službe
- posamezni projekti modernizacije sodstva (predvsem uvajanje elektronskih vpisnikov, sodni register, centralna elektronska evidenca o BPP, kazenski vpisnik, pravni informacijski sistem, elektronski vpisnik za postopke o prekrških, število obiskov spletne strani (www.sodisce.si in www.sodnapraksa.si) na mesec in na leto (gosti, obiski, strani, zadetki in pretok podatkov (GB)). Nadalje projekt

zemljiška knjiga, projekt izvršba, projekt povezave z izvornimi evidencami, projekt izračun zamudnih obresti, projekt podatkovno skladišče in poslovno obveščanje (sporočanje statističnih podatkov iz elektronskih vpisnikov), projekt evidenca obveznosti.

Sodstvo v številkah

- pripad vseh zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev na 31.12, število zadev v reševanju
- loči nerešene zadeve na 31.12. in sodne zaostanke – kaj je to definira 50. člen Sodnega reda in sicer glede na čas od vložitve za posamezne vrste zadev (npr. pravnne in nepravne zadeve ter gospodarski spori: v roku 18 mesecev od prejema zadeve do odprave odločbe I. stopnje)
- struktura novih zadev (pomembnejše zadeve, zemljiškooknjižne zadeve in izvršilne zadeve, ostalo) in struktura rešenih in struktura nerešenih zadev
- število vseh novih zadev brez prekrškovnih pred posamezno vrsto sodišča (okrajno, okrožno, višje...), enako za rešene zadeve in nerešene zadeve ter povprečen čas reševanja

- pomembnejše zadeve - število vseh novih zadev brez prekrškovnih pred posamezno vrsto sodišča (okrajno, okrožno, višje...), enako za rešene zadeve in nerešene zadeve ter povprečen čas reševanja
- pomembnejše zadeve - višja sodišča, število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja (za vse zadeve pred višjimi sodišči) ter deleži (kazenskih pritožbenih, civilnih pritožbenih, gospodarskih sporov, izvršilnih in gospodarskih izvršilnih sporov) rešenih v določenem časovnem obdobju (do 1meseca, 1-3 meseci...). Način rešitve zadev v deležih po posameznih področjih (npr. Kazenske pritožbe – delež spremenjenih, razveljavljenih in delež potrjenih)

- pomembnejše zadeve - okrožna sodišča; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja (za vse zadeve), ter delež zadev po področjih (gospodarske pravnne zadeve, pravnne zadeve, kazenske preiskovalne zadeve, stečaj, kazenske zadeve, kazenske mladoletniške zadeve) končane v določenem obdobju (do 3 mesecev, 3-6 mesecev, skupaj do 1 leta...)
- pomembnejše zadeve - okrajna sodišča (zaradi velikega števila izvršilnih in ZK so te predstavljene posebej) – le pomembnejše zadeve; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja (za vse zadeve) ter delež zadev po področjih (pravnne, nepravdne, zapuščinske, kazenske zadeve) končane v določenem obdobju (do 3 mesecev, 3-6 mesecev, skupaj do 1 leta...)
- pomembnejše zadeve - Višje delovno in socialno sodišče; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja (za vse zadeve) ter delež zadev (delovne, socialne zadeve) rešenih v določenem časovnem obdobju (do 1 meseca, 1-3 mesece,..)
- pomembnejše zadeve - delovna in socialna sodišča; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja (za vse zadeve) ter delež zadev (delovne, socialne zadeve) rešenih v določenem časovnem obdobju (do 3 mesecev, 3-6 mesecev, skupaj do 1 leta...)
- pomembnejše zadeve - upravno sodišče; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja (za vse zadeve) ter delež zadev rešenih v določenem časovnem obdobju (do 3 mesecev, 3-6 mesecev, skupaj do 1 leta...)
- zemljiškoknjižne zadeve; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev in povprečen čas reševanja, povprečna stopnja naloženosti v zemljiško knjigo (in število sodišč ki ima višjo in nižjo naloženost)

- izvršilne zadeve; število novih zadev, število rešenih zadev, število nerešenih zadev
 - o COVL: število predlogov, delež elektronsko vloženi (delež preko spletnega obrazca in delež paketnega vlaganja) in delež v pisni obliki, delež nepopolnih predlogov (ločeno za elektronske in pisne), delež pritožb in delež ugovorov, delež umika predloga v celoti in delež delnega umika predloga, delež izdanih sklepov v 2 delovnih dneh, delež izdanih sklepov v enem tednu.
 - o Delež znižanja nerešenih izvršilnih zadev na okrajnih sodiščih zaradi delovanja COVL

- prekrškovne zadeve; število pripada zadev, rešenih zadev in nerešenih zadev pred okrajnimi in višjimi sodišči in skupaj

- sodni zaostanki; pred okrajnimi, okrožnimi in višjimi sodišči za posamezne vse zadev (npr. okrajno – kazenske, pravnne, nepravdne, zapuščinske, preiskovalna dejanja ter skupaj pomembnejše zadeve ter 2.izvršilne zadeve in 3. ZK zadeve), ter skupaj število sodnih zaostankov pred posamezno vrsto sodišča),
- sodni zaostanki; število sodnih zaostankov pred Vrhovnim sodiščem, Upravnim sodišče, Višjim DSO (delovni, socialni spori) ter delovnimi in socialnimi sodišči (delovni, socialni spori)

- brezplačna pravna pomoč; število pripada zadev, število zadev v delu, rešenih zadev in nerešenih zadev, višina porabljenih sredstev

POTENCIALNO MERJENJE V SLOVENIJI

1) CEPEJ - CEPEJ GUIDELINES ON JUDICIAL STATISTICS (GOJUST)

Proračun:

- vodenje proračuna mora biti strukturirano tako, da so razvidna sredstva za:
 - o plače
 - o brezplačno pravno pomoč
 - o informacijsko tehnologijo (oprema, investicije in vzdrževanje)
 - o stroški sodišča
 - o investicije v nepremičnine
 - o stroški vzdrževanja in delovanja sodnih poslopij
 - o izobraževanje sodnikov in tožilce
- ločeno vodenje proračuna za sodišča in tožilstvo
- vodenje tako odobrenega proračuna kot višino dejansko porabljenih sredstev

Osebj:

- število sodnega osebja (sodniki, tožilci, sodni pomočniki, strojepisci,...) v številu za polni delovni čas

Aktivnost sodišča, časovni roki:

- statistični sistem mora omogočati oceno časa reševanja posameznih vrst zadev tako na ravni sodišča kot na nacionalni ravni
- povečana pozornost na vodenju časa reševanja posamezne zadeve, zaradi kršitev 6. člena EKČP – pravice dosojenja v razumnem roku
- voditi podatke o času reševanja zadev najmanj za: tožbene razveze zakonske zaveze, odpoved pogodbe o zaposlitvi, rop in umor

- izračunavati najmanj: koeficient tekočega reševanja – clearance rate, čas reševanja zadeve - disposition time, in koeficient učinkovitosti – efficiency rate.

Kršitve 6. člena EKČP

- vodenje statistike nacionalnih zadev pred ESČP, v posameznem letu za: število vloženih zadev, število zadev ki jih sodišče razglasi za neprimerne, število prijateljskih poravnav, število sodb ko sodišče ugotovi kršitev in število sodb ko sodišče ne ugotovi kršitve – vsaj za kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in za neizvršitev sodne odločbe

Nadzorovanje dela sodišč

Splošne informacije

- javno dostopnost nadzora dela sodišč in splošna struktura sodnega sistema, s poudarkom na časovnih okvirjih reševanja zadeve. Podatki morajo vsebovati:
 - o število in vrsto sodišč ter njihovo pristojnost;
 - o število in vrsto postopkov pred sodišči
 - o postopki, ki so označeni kot nujni
- podatki o sodnem sistemu morajo biti redno osveženi, dosegljivi najmanj na letni ravni, vključujejo naj:
 - o število nerešenih zadev na začetku obdobja (npr. 1.1.)
 - o število novih zadev
 - o število rešenih zadev
 - o število nerešenih zadev na koncu obdobja (31.12.)
- rešena zadeve se evidentira ločeno vsaj za zadeve rešene z sodbo (vsebinsko rešene) in rešene na drugačen način (umik, poravnava, zavrženje)

Informacije o vrstah zadev

- podatki o številu zadev morajo biti vodeni v skupni številki, kot v številu posameznih zadev – splošne kategorija civilne, kazenske in upravne zadeve in nadaljnja ločitev znotraj teh skupin. V tem trenutku lahko sodišče vodi kategorija po svoje, CEPEJ zahteva le vodenje tožbenih razvez zakonske zveze, odpovedi pogodbe o zaposlitvi, rop in umor (te kategorije CEPEJ tudi definira – za potrebe mednarodne primerljivosti)

Informacije o časih reševanja zadev

- vsako sodišče mora voditi čas reševanja zadev. Pri tem kategorizirati čas reševanja zadeve – od takrat ko zadeva pride na sodišče do rešitve zadeve pred tem sodiščem – po številu zadev v posameznem časovnem obdobju (do 1 meseca, 1-3 mesecev, 4-5 mesecev.. 1-2 leti...). Priporočljivo je ločevanje zadev ki so se vsebinsko rešile (sodba) od zadev ki so rešene na drug način (umik zahtevka, obtožbe, nepristojnost,...) – *v sodni statistiki so časi reševanja zadev tako za posamezna sodišča kot skupno za okrajna, okrožna,... sodišča (število kazenskih, pravnih... zadev rešenih v določenih časovnih obdobjih – do 1 meseca, 1-3 meseci...)*
- celoten čas reševanja zadeve, če je mogoče vključno z izvršilnim postopkom – *ni izrecno izražen, je pa čas reševanja na okrajnih, okrožnih sodiščih in čas reševanja posameznih vrst izvršilnih zadev*
- voditi pa je potrebno tudi (poleg časa reševanja) časovna obdobja na vmesnih stopnjah – najmanj čas od vložitve zadeve do 1. glavne obravnave o zadevi, čas od 1. do zadnje glavne obravnave, čas od zadnje glavne obravnave do odločitve o zadevi, ter tudi časi reševanja pritožbe in drugih pravnih sredstev. Posebna pozornost naj bo posvečena času neaktivnosti – času čakanja. – *Vodi se čas do izdelave odločbe (po kategorijah do 8 dni, nad 8 do 30 dni...) pred okrajnimi, okrožnimi sodišči za pravnne, kazenske, zapuščinske in nepravdne zadeve.*

Analitično informacije in indikatorji

- koeficient tekočega reševanja: razmerje med številom novih zadev in številom rešenih zadev v enem letu.
- koeficient obrata zadev: razmerje med številom rešenih in številom nerešenih zadev na koncu obdobje.
- Koeficient časa reševanja: primerja število rešenih zadev tekom leta in število nerešenih zadev na koncu leta. 365 delimo z številom rešenih zadev tekom leta deljenim z številom nerešenih zadev na koncu leta, tako dobimo število dni. Koeficient meri koliko časa traja reševanja standardne zadeve.
- Koeficient učinkovitosti: razmerje med številom zaposlenega sodnega osebja na posameznem sodišču in številom rešenih zadev na tem sodišču
- Koeficient sodnega zaostanka: število zadev nerešenih na koncu obdobja, razlika med številom novih in številom rešenih zadev tekom leta
- Koeficient rešitve zaostankov: čas potreben za rešitev sodnega zaostanka v mesecih ali dnevih, izračuna se kot razmerje med številom zadev in koeficientom časa reševanja (npr. če je sodnega zaostanka 100 in sodišče v enem letu reši 200 zadev, je koeficient rešitve zaostankov 180 dni ali 6 mesecev)
- Število zadev na sodnika: število posameznih vrst zadev na enega sodnika
- Koeficient povprečnega odstopa od časovnih standarda: koliko je dejanski čas reševanja zadeve presegel časovno standard za to vrsto zadeve v odstotkih ali v dnevih. (npr. če je standard za vrsto zadeve 200 dni, povprečen čas reševanja te vrste zadev pa znaša 240 dni, to pomeni koeficient povprečnega odstopa od časovnega standarda 40 dni ali 20%.)

SLO vodi

- *delež (v %) zmanjšanja nerešenih zadev tekom leta (razmerje med nerešenimi na 1.1. in nerešenimi zadevami na 31.12) po posameznih sodiščih*
- *delež (v %) zmanjšanja sodnih zaostankov (napram prejšnje leto) po posameznih sodiščih*

- *delež nerešenih zadev v primeru novih zadev v % (število nerešenih/število novih zadev) – t.i. Realizacija Projekta Lukenda – ki sodni zaostanek definira, kot nerešene spise, katerih število presega polovico povprečnega letnega pripada zadev posameznega sodišča*
 1. *če znaša izračunan % več kot 100% to pomeni, da je nerešenih zadev absolutno več, kot znaša pripad v obdobju; takšen rezultat ni ugoden,*
 2. *če je izračunani % med vrednostmi 50 in 100% to pomeni, da je nerešenih zadev absolutno sicer manj kot znaša letni pripad, vendar še vedno več kot polovica letnega pripada; tudi takšen rezultat z vidika zasledovanja cilja Lukenda ni ugoden,*
 3. *v primeru, da je izračunan % za sodišče v mejah od 0 do 50% to pomeni, da je nerešenih zadev manj kot znaša polovica pripada; takšen rezultat je ugoden in pomeni, da je sodišče že realiziralo cilj projekta Lukenda.*

- *brezplačna pravna pomoč – število in porabljeni znesek za kazenske, ne-kazenske postopke in skupaj – številčno se loči, ne pa po porabljenih sredstvih (na kazenske in ne-kazenske zadeve)*
- *število sodnikov in drugega sodnega osebja v ekvivalentu za polni delovni čas*
- *opremljenost sodišč (100% sodišč, 50% sodišč...) z informacijski tehnologijo po posameznih področjih*
 1. *IT v podporo sodnikom (urejevalniki besedila, elektronska baza sodne prakse, el. Pošta, elektronsko shranjevanja dokumentov, internet)*
 2. *IT za upravljanje s sodiščem (elektronski vpisniki, sistem za upravljanje sodišča, finančni informacijski sistem), in*
 3. *IT za komunikacijo med sodiščem in strankami (elektronski obrazci, spletna stran, druge elektronske komunikacije)*

2) OSTALO - povzetek:

- podrobnejše vodenje števila zadev (novih, rešenih, nerešenih) po posameznih sodiščih (npr. Okrajno sodišče na Vrhniki),
- podrobnejše vodenje strukture zadev, ne 1. pomembnejše zadeve, 2. ZK zadeve, 3. izvršilne zadeve, ampak 1. pomembnejše zadeve in nato nadaljnja delitev na civilne/pravdne zadeve (a. odškodnine, b. nepremičnine, c. pogodbe) na kazenske (a, b, c, po vrstah kaznivih dejanj)... – *razvidno je število posameznih zadev (npr. civilne zadeve: a, b, c) pred okrajnimi, okrožnimi,... sodišči in vsebinsko manj strukturirana delitev števila novih, rešenih in nerešenih zadev pred posameznim sodiščem (ločitev na pravdne zadeve, kazenske zadeve...)*
- vodenje povprečnega časa reševanja zadev in deležev zadev rešenih v določenem časovnem obdobju za posamezne vrste sodišč (ali podrobneje za posamezna sodišča) in po posameznih vsebinskih področjih civilno (a, b, c), kazensko (a, b, c) – *tako da je razvidno, koliko časa se povprečno rešuje odškodninska zadeva pred okrajnim/okrožnim sodiščem (ali pred npr. Okrajnim sodiščem na Vrhniki, in nato povprečje za posamezne vrste sodišč in vsa sodišča skupaj in povprečje za civilne zadeve, kazenske zadeve... SEDAJ je povprečen čas reševanja izračunan le za vse pomembnejše zadeve pred posamezno vrsto sodišča (okrajno, okrožno, višje...) in podrobneje za posamezna sodišča (kolikšen delež zadev je rešen v določenih časovnih obdobjih), ni pa razvidno, koliko časa se rešuje odškodninska zadeva pred Okrajnim sodiščem v Škofji Loki (ali na splošno pred okrajnimi, okrožnimi,.. sodišči – to bi vodili le za zadeve, kjer je več pripada teh zadev (npr. odškodninski, lastnina nepremičnin, prodajna pogodba nepremičnin, skupno premoženje) je pa razvidno kolikšen delež kazenskih, pravdnih, nepravdnih.. zadev je rešen v določenem obdobju pred posameznim sodiščem*

- enako glede vodenja ostalih indikatorjev (vodenje po posameznih sodiščih in po strukturi zadev (1. pomembnejše zadeve, 1.1 civilne zadeve, 1.1.1 odškodninske zadeve... 2. ZK zadeve, 3. izvršilne zadeve)
- razlikovanje: nove zadeve (vložene, reopened, reactivated), rešene zadeve (primarna sodba, rešitev reopened zadeve, status neaktivnosti), nerešene zadeve (aktivne, neaktivne) – *tako bi se npr. izvršilne zadeve kjer je upnik predlaga odlog izvršbe za več let to štelo kot rešena zadeva- dodelitev statusa neaktivne zadeve (do poteka odloga) in bi bilo statistično manj nerešenih zadev in manj sodnih zaostankov (kajti izvršilne zadeve predstavljajo 61% nerešenih zadev, pri sodnih zaostankih je tudi kar 71% izvršilnih zadev)*
- vodenje števila rešenih zadev po načinu rešitve (vsebinsko); ali se je zadeva rešila z ali brez posredovanja sodišča in kakšne vrste je bila vloga sodišča (ali se je sojenje zaključilo ali pa je pred tem prišlo do poravnave); način brez sojenja (umik tožbe, zamudna sodba, poravnava pred sojenjem), način z sojenjem (sodba, brez sodbe – poravnava med sojenjem) – *to je v sodni statistiki razvidno za posamezne vrste zadev (pravdne, kazenske, gospodarske pravdne...zadeve) na ravni vrste sodišča (okrajna, okrožna, višja... sodišča)*
- pritožbeni ravni pa obsega način rešitve zadeve (npr. sodišče odloči o zadevi, zavrže zadevo, umik) ter če sodišče odloči o zadevi v kakšni obliki odločbe odloči (sodba, sklep...) in kakšna je vsebina odločitve (potrdi sodbo nižjega sodišča, razveljavi, spremeni/ delno potrdi, zavrže, drugo)
- delež vloženi pritožb zoper sodbe sodišča 1. stopnje
- uporaba indikatorjev učinkovitosti (koeficient tekočega reševanja, Povprečna višina sodne takse indikator zaostankov, indikator pozornosti/ števila glavnih obravnav, stroški na rešeno zadevo, čas reševanja zadeve – do rešitve zadeve, kot čas od vložitve do posameznih faz), *SEDAJ se ne uporabljajo, razen povprečnega časa reševanja, deleža zadev rešenih v določenih časovnih, deleža nerešenih zadev v primeru novih zadev in deleža (v %) spremembe posameznih vrednosti (nerešene zadeve, sodni zaostanki) napram preteklo obdobje*

- delež oseb zastopan po odvetniku
- število zaposlenih (sodnikov, drugega sodnega osebja) po posameznih sodišči/
po posameznih vrstah sodišč in njihova razporeditev v plačne razrede
- natančno finančno poročilo sodišča – kot je npr. potrebno za gospodarske družbe

OSTALO - PODROBNJE

ORGANIZACIJA SODSTVA

- število zaposlenih (po nazivih in ločitev na moške in ženske, mogoče rasna/
narodnostna struktura (rasno strukturo vodijo v ZDA)), ter njihova razporeditev
v plačne razrede
- število sodnega osebja za vsa sodišča in po posameznih vrstah sodišč – okraja,
okrožna, delovna in socialna, višja sodišča..., in tudi število sodnikov na
posameznem sodišču (npr. Okrajno sodišče na Vrhniki – 3 sodniki, 5 strokovnih
sodelavcev), *tako bi se nato ob izračunavanju indikatorjev učinkovitosti (rešene
zadeve na sodnika) za posamezno sodišče videlo, kakšna velikost sodišča/
razmerje med sodniki in strokovnimi sodelavci je najbolj učinkovito*
- natančno finančno poročilo sodišča (Avstralija) – kot je npr. potrebno za
gospodarske družbe (Avstralija: poročilo o dohodkih (dohodki po kategorijah in
odhodki po kategorijah), bilanca stanja (sredstva in obveznosti do virov
sredstev), poročilo o spremembah vrednosti/knjižne vrednosti, poročilo o
denarnem toku, seznam obveznosti, seznam zunanje reguliranih postavk ter
nadaljnja pojasnila k poročilu)
- seznam zunanjih izvajalcev, opis zadeve, cena in način izbire
- stroški posameznega sodišča v razmerju z BDP in NDP (neto družbeni proizvod)
- stroški preračunani na prebivalca (EUR na prebivalca)
- število računalnikov na uporabnika (zaposlenega), število oseb na m², število
zadev na m²

- število na internetu objavljenih sodb
- disciplinska odgovornost sodnikov

GIBANJE ŠTEVILA ZADEV

- razlikovanje: nove zadeve (vložene, reopened, reactivated), rešene zadeve (primarna sodba, rešitev reopened zadeve, status neaktivnosti), nerešene zadeve (aktivne, neaktivne) – *tako bi se npr. izvršilne zadeve kjer je upnik predlaga odlog izvršbe za več let to štelo kot rešena zadeva- dodelitev statusa neaktivne zadeve (do poteka odloga) in bi bilo statistično manj nerešenih zadev in manj sodnih zaostankov (kajti izvršilne zadeve predstavljajo 61% nerešenih zadev, pri sodnih zaostankih je tudi kar 71% izvršilnih zadev)*
- delež reopened in reactivated zadev med novimi zadevami (kolikšen % so na novo vložene zadeve) skupaj in po posameznih področjih – kazensko, civilno, družinsko (lahko tudi podrobneje odškodnine, pogodbe, nepremične) in po pristojnih sodiščih (okrajna, okrožna, delovna in socialna, upravno)
- podrobnejša vsebinska struktura pripada zadev za vsa sodišča ali podrobneje (pred okrajnimi, okrožnimi...) (ne le število civilnih zadev, ampak podrobneje – število odškodninskih zadev: ter nadalje delež posamezne vrste odškodninske zadeve – medicinska malomarnost, odgovornost za proizvode...) in nadalje tudi izračuni indikatorjev npr. koeficienta tekočega reševanja za odškodninske zadeve (le za pomembnejše zadeve z večjim pripadom)
- podrobnejša struktura pripada zadev glede na pristojnost – okrajna, okrožna, delovna in socialna, upravno... sodišče.
- Število rešenih zadev po načinu rešitve (vsebinsko); ali se je zadeva rešila z ali brez posredovanja sodišča in kakšne vrste je bila vloga sodišča (ali se je sojenje zaključilo ali pa je pred tem prišlo do poravnave); način brez sojenja (umik tožbe, zamudna sodba, poravnava pred sojenjem), način z sojenjem (sodba, brez sodbe – poravnava med sojenjem)

- način rešitve npr. civilnih zadev, število rešenih zadev po posameznih področjih (odškodnine, pogodbe, nepremičnine):
 - I. rešitve brez sojenja: umik tožbe, zamudna sodba, 2. poravnava in umik (a – brez posredovanja sodišča, b – po sestanku ali glavni obravnavi na sodišču, c – ADR ki jih zagotavlja sodišče), 3. drugi razlogi zavrženja, 4. odstop drugemu sodišču zaradi nepristojnosti
 - II. rešitev zadeve s sojenjem a – sodba, b – sojenje se začne a ni sobe (poravnava med sojenjem)
 - ter celotno število rešitev brez sojenja in rešitev s sojenjem (znotraj tega skupno število rešitev z porotnim sojem in s senatnim sojenjem)
- na pritožbeni ravni pa obsega način rešitve zadeve (npr. sodišče odloči o zadevi, zavrže zadevo, umik) ter če sodišče odloči o zadevi v kakšni obliki odločbe odloči (sodba, sklep...) in kakšna je vsebina odločitve (potrdi sodbo nižjega sodišča, razveljavi, spremeni/ delno potrdi, zavrže, drugo)
- način končana postopka (vrsta odločbe): s sodbo, kaznovani nalog (po glavni obravnavi), drugi razlogi (pomanjkanje dokazov, pristojnosti...)
- število in delež obsojenih oseb po izrečeni kazni: denarna kazen, zaporna kazen, pogojna zaporna kazen, ter delež obsojenih žensk – *je v letnem poročilu Državnega tožilstva (točen naslov: Skupno poročilo o delu državnih tožilstev)*
- delež pritožb zoper določitve sodišča
- število postopkov na pritožbeni ravni ob ločitvi ali gre za pritožbo zoper dejansko stanje ali gre za pritožbo zoper uporabo prava ter glede na pristojno sodišče – *je pa razviden razlog razveljavitve ali spremembe odločbe 1. stopenjskega sodišča*
- *glede kaznivih dejanj vodi v Sloveniji tožilstvo (Skupno letno poročilo o delu državnih tožilstev) evidenco obtoženih, število in uspešnost alternativnih načinov reševanja (poravnava, pogojno odložen pregon) obsojenih, vrste izrečenih kazni in podrobneje za posamezna kazniva dejanja...(ob tem da tožilstvo vodi število obdolženih oseb, sodišče pa število zadev)*

UČINKOVITOST

- produktivnost – število sodb na sodnika; tehtani model produktivnosti – posamezne vrste zadev imajo različne uteži/vrednosti (npr. kakšne vrste zadeve se hitro rešijo) še vedno pa to ne upošteva zapletenosti posamezne zadeve
- dolžina časa sojenja (odločanja), verjetnost da bo sojenje (odločanje) zaključeno v določenem času (standardu), povprečna nepričakovana zamuda med dejanskim in razpisanim časom sodne obravnave – *razviden je povprečen čas reševanja zadev pred okrajnimi, okrožnimi... sodišči in natančen prikaz po sodiščih za pravdne, kazenske, izvršilne.. zadeve v kakšnih deležih so rešene v določenem časovnem obdobju (do 1 meseca, 1-3 mesece...)*
- strošek na zadevo po posameznih sodiščih in za vsa sodišča skupaj (vsa okrajna, okrožna.. ali vsa sodišča)
- ustanovitev posebne Komisije za učinkovitost / Productivity Commission (Avstralija), neodvisni raziskovalni in svetovalni organ vlade na področju ekonomskih, socialnih in okoljskih vprašanj ki vplivajo na blagostanje državljanov; *v Sloveniji bi to lahko delal Evidenčni oddelek VS RS*
- komisija za učinkovitost pripravlja poročilo Report on Government Services, kjer izrecno **uporabi naslednje indikatorje učinkovitosti sodišč:**
 - Povprečna višina sodne takse: povprečna višina plačane takse za novo zadevo na posameznega tožnika = pobrana sodna taksa/ nove zadeve
 - indikator zaostankov: indikator časovnih standardov reševanja zadeve, primerja čas reševanja nerešenih zadev na sodišču in časovne standarde za rešitev zadev – *to so pri nas sodni zaostanki*
 - sodni uslužbenci: indikator dostopnosti sredstev (število uslužbencev, ki lahko sprejmejo zavezujočo odločitev sodišča)
 - indikator pozornosti/ števila glavnih obravnav (attendance indicator): povprečno število potrebnih sestankov strank in sodišča (npr. glavnih obravnav) za rešitev zadeve (štejejo se zadeve, ki so rešene v

- obravnavanem letu, medtem ko se upoštevajo vse glavne obravnave, ki so bile izvedene ali preložene ali prestavljene v tej rešeni zadevi)
- koeficient tekočega reševanja: razmerje med rešenimi zadevami in pripadom novih zadev
 - stroški na rešeno zadevo: neto stroški (stroški-prihodki) posameznega sodišča / število rešenih zadev na tem sodišču v 1 letu
- višina porabljenih sredstev za policijo, civilno sodno administracijo, kazensko sodstvo in izvrševanje kazni, ter kolikšen delež predstavlja posamezna postavka (npr. policija 66%, civilno sodstvo 5%, kazensko sodstvo 6%, izvrševanje kazni 23%)
 - učinkovitost: višina porabljenih sredstev v pravosodju na osebo, ter v znesku in deležu koliko znaša posebej za policijo, civilno, kazensko sodstvo in izvrševanje kazni – *strošek oskrbnega dne v zaporu je razviden iz Letnega poročila Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij*
 - višina porabljenih sredstev sodišč ter skupaj za posamezne vrste sodišč: okrajna, okrožna, delovna in socialna, upravna, višja,... ter višina prihodkov sodišča (brez sodnih taks) ter neto stroški sodišča (odhodki – prihodki)
 - povprečna višina neto stroškov (stroški – prihodki) na rešeno zadevo posebej za civilne in posebej za kazenske zadeve po posameznih vrstah sodišč in skupaj (povprečje za posamezno vrsto sodišč – npr. povprečen strošek na zadevo pred okrajnim sodiščem – in povprečje vseh sodišč)
 - čas reševanja zadeve – do rešitve zadeve, kot tudi čas od vložitve do posameznih faz (razpisa glavne obravnave, od aretacije do zaslišanja pred preiskovalnim sodnikom)

DOSTOP DO SODIŠČA

- povprečna višina sodne takse v civilnih zadevah po posameznih vrstah sodišč (povprečje za posamezno vrsto sodišča, povprečje vseh sodišč)

- delež pobranih sodnih taks napram stroškom sodišča/ delež pokritja stroškov sodišča s sodnimi taksami – za posamezne vrste sodišč in skupaj za vsa sodišča
- delež zadev po posameznih vrstah zadevah, ki jih vložijo posamezniki brez pravnega zastopanja – *to se deloma loči pri kazenskih zadevah, ko se vodi, kdo je upravičeni tožilec (državni tožilec, zasebni tožilec ali oškodovanec kot tožilec), ki je vložil obtožni akt*
- dolžina pripora pred sojenjem pri obdolžencih ki jim je dodeljena BPP napram običajnim (ne-revnim) osebam – *vodi se na splošno trajanje pripora v zadevah kjer ni bil vložen obtožni akt (po kategorijah do 3 dni, od 3 do 15 dni)*
- delež odstopa od pregona za posamezne skupine prebivalstva (v smislu, da se vidi ali je institut diskriminatoren)
- Pogostnost kontaktov obdolženega z odvetnikom
- Čas ki ga stranke brezplačne pravne pomoči preživijo v priporu (pred obsodbo)
- število obsodb na zaporno kazen in povprečna dolžina med strankami brezplačne pravne pomoči
- zadovoljstvo strank z brezplačno pravno pomočjo
- ugled zagovornikov brezplačen pravne pomoči

ALTERNATIVNI NAČINI REŠEVANJA

- poravnava med storilcem in žrtvijo; število zadev, delež poravnav glede na fazo postopka (kdaj se uporabi – pred začetkom glavne obravnave ali po začetku) – *deloma je to v Letnem poročilu Državnega tožilstva za kazenske zadeve*
- struktura zadev v poravnavanju (delež premoženjskih KD, delež KD zoper življenje in telo...), ter delež moških in žensk, ter delež odraslih in mladoletnih
- v kolikšnem deležu se s poravnavo strinjajo obdolženci in v kolikšnem oškodovanci
- število in uspešnost uporabe alternativnih načinov reševanja sporov

- število uporabljenih alternativnih načinov reševanja sporov na posameznem področju (npr. civilne, kazenske zadeve...)
- uspešnost uporabe alternativnih sredstev reševanja sporov – rešitev spora, delna rešitev, nerešeno, drugo

IV. PRIPOROČILA SPREMLJANJA SPREMENLJIVK NA PODROČJU OCENJEVANJA SODNIKOV IN SODIŠČ ZA SLOVENIJO GLEDE NA PRIMERJALNO ANALIZO

Glede na pregled držav menimo, da bi Slovenija lahko uvedla evoidentiranje naslednjih spremenljivk:

Proračun:

- informacijsko tehnologijo (oprema, investicije in vzdrževanje)
- investicije v nepremičnine
- stroški vzdrževanja in delovanja sodnih poslopij
- izobraževanje sodnikov in tožilce
- natančno finančno poročilo sodišča – kot je npr. potrebno za gospodarske družbe

Aktivnost sodišča, časovni roki:

- povečana pozornost na vodenju časa reševanja posamezne zadeve, zaradi kršitev 6. člena EKČP – pravice do sojenja v razumnem roku
- voditi podatke o času reševanja zadev najmanj za: tožbene razveze zakonske zaveze, odpoved pogodbe o zaposlitvi, rop in umor

- izračunavati najmanj: koeficient tekočega reševanja – clearance rate, čas reševanja zadeve - disposition time, in koeficient učinkovitosti – efficiency rate.

Kršitve 6. člena EKČP

- vodenje statistike nacionalnih zadev pred ESČP, v posameznem letu za: število vloženih zadev, število zadev ki jih sodišče razglasi za neprimerne, število prijateljskih poravnav, število sodb ko sodišče ugotovi kršitev in število sodb ko sodišče ne ugotovi kršitve – vsaj za kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in za neizvršitev sodne odločbe

Nadzorovanje dela sodišč

Informacije o časih reševanja zadev

- Priporočljivo je ločevanje zadev ki so se vsebinsko rešile (sodba) od zadev ki so rešene na drug način (umik zahtevka, obtožbe, nepristojnost,...) – *v sodni statistiki so časi reševanja zadev tako za posamezna sodišča kot skupno za okrajna, okrožna,... sodišča (število kazenskih, pravnih... zadev rešenih v določenih časovnih obdobjih – do 1 meseca, 1-3 meseci...)*
- celoten čas reševanja zadeve, če je mogoče vključno z izvršilnim postopkom – *ni izrecno izražen, je pa čas reševanja na okrajnih, okrožnih sodiščih in čas reševanja posameznih vrst izvršilnih zadev*
- voditi pa je potrebno tudi (poleg časa reševanja) časovna obdobja na vmesnih stopnjah – najmanj čas od vložitve zadeve do 1. glavne obravnave o zadevi, čas od 1. do zadnje glavne obravnave, čas od zadnje glavne obravnave do odločitve o zadevi, ter tudi časi reševanja pritožbe in drugih pravnih sredstev. Posebna pozornost naj bo posvečena času neaktivnosti – času čakanja. – *Vodi se čas do izdelave odločbe (po kategorijah do 8 dni, nad 8 do 30 dni...) pred okrajnimi, okrožnimi sodišči za pravnne, kazenske, zapuščinske in nepravdne zadeve.*

Analitično informacije in indikatorji

- Koeficient časa reševanja: primerja število rešenih zadev tekom leta in število nerešenih zadev na koncu leta. 365 delimo z številom rešenih zadev tekom leta deljenim z številom nerešenih zadev na koncu leta, tako dobimo število dni. Koeficient meri koliko časa traja reševanja standardne zadeve.
- Koeficient učinkovitosti: razmerje med številom zaposlenega sodnega osebja na posameznem sodišču in številom rešenih zadev na tem sodišču
- Koeficient rešitve zaostankov: čas potreben za rešitev sodnega zaostanka v mesecih ali dnevih, izračuna se kot razmerje med številom zadev in koeficientom časa reševanja (npr. če je sodnega zaostanka 100 in sodišče v enem letu reši 200 zadev, je koeficient rešitve zaostankov 180 dni ali 6 mesecev)
- Število zadev na sodnika: število posameznih vrst zadev na enega sodnika
- Koeficient povprečnega odstopa od časovnih standarda: koliko je dejanski čas reševanja zadeve presegel časovno standard za to vrsto zadeve v odstotkih ali v dnevih. (npr. če je standard za vrsto zadeve 200 dni, povprečen čas reševanja te vrste zadev pa znaša 240 dni, to pomeni koeficient povprečnega odstopa od časovnega standarda 40 dni ali 20%.)
- če se Višje sodišče odloči o zadevi v kakšni obliki odločbe odloči (sodba, sklep...)

Gibanje števila zadev:

- podrobnejša vsebinska struktura pripada zadev za vsa sodišča ali podrobneje (pred okrajnimi, okrožnimi...) (ne le število civilnih zadev, ampak podrobneje – število odškodninskih zadev: ter nadalje delež posamezne vrste odškodninske zadeve – medicinska malomarnost, odgovornost za proizvode...) in nadalje tudi izračuni indikatorjev npr. koeficienta tekočega reševanja za odškodninske zadeve (le za pomembnejše zadeve z večjim pripadom)
- razporeditev sodnikov v plačne razrede
- način rešitve npr. civilnih zadev, število rešenih zadev po posameznih področjih (odškodnine, pogodbe, nepremičnine):

- I. rešitve brez sojenja: umik tožbe, zamudna sodba, 2. poravnava in umik (a – brez posredovanja sodišča, b – po sestanku ali glavni obravnavi na sodišču, c – ADR ki jih zagotavlja sodišče), 3. drugi razlogi zavrženja, 4. odstop drugemu sodišču zaradi nepristojnosti
- II. rešitev zadeve s sojenjem a – sodba, b – sojenje se začne a ni sobe (poravnava med sojenjem)
- ter celotno število rešitev brez sojenja in rešitev s sojenjem (znotraj tega skupno število rešitev z porotnim sojem in s senatnim sojenjem)

V. SKLEP

Primerjalna prednost Slovenije na področju institucionalne organiziranosti sodnega sistema so gotovo široke pravne osnove in potenciali za alternativno reševanje sporov. Ta potencial bi izkoristili pri zmanjševanju sodnih zaostankov oziroma povečanju tekoče učinkovitosti sodstva. Slabosti pa najdemo na področju informatizacije sodišč, predvsem pa pri uporabi razpoložljivih podatkov za boljše upravljanje pravosodnega sistema in za vzpostavljanje učinkovitega sistema odgovornosti sodnikov za svoje delo.

VI. ČLANKI NAPISANI NA PODLAGI RAZISKAVE

1) Članek bo objavljen v lektorirani obliki v spomladanski številki *International Journal of Court Administration*, 2011

What Do the European Judges Strive for - An Empirical Assessment

Prepared for the 32 Annual EGPA Conference 2010 Temporalities, Public Administration and Public Policy, September 8-10, Toulouse, France - Study group on Law and Public Administration

Katarina Zajc and Mitja Kovač

*University of Ljubljana, Faculty of Law and Faculty of Economics, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana
e-mail: katarina.zajc@pf.uni-lj.si , mitja.kovac@ef.uni-lj.si*

Abstract:

Backlogs and quality of judicial decision-making have attracted worldwide scholarly attention for quite some time. The puzzle lies in the explanation of the observed persistence of backlogs and the permanent quest for improvement in judicial decision-making, especially since many countries, while trying to cope with this challenging issue, continue to enact seemingly improving regulatory provisions.

The principal and agent theory suggests that the incentives of the agent (courts) and the principal (citizens) are going to be aligned under certain circumstances. This article analyzes the incentive mechanisms of continental judicial administration in view of the traditional principal-agent theory and provides additional insights into the current legal, behavioral and economic discussion. Specifically, the article analyses whether the current incentives for judges are in line with the theoretical predictions. If one takes for granted

that the European-continental judicial systems can be treated as bureaucratic systems, then discussion should, apart from their salary increases, focus upon interpretation of the observed differences in evaluation of the judges in different countries, and upon the main incentives for judges' good performance and their promotion. This article offers an in-depth multidisciplinary analysis of current European and the most recent Finnish guidelines on effectiveness and quality of judicial administration, and provides an empirical assessment of the proposed guidelines. In addition, the assessed guidelines are examined by a traditional set of theories that explain judicial behavior as proposed by traditional literature (attitudinal, strategic, sociological, psychological, organizational, economic, pragmatic, phenomenological and legalist theory). However, the article also offers additional insights from behavioral law and economics' perspectives and suggests a set of possible improvements in the alignment of the principal-agent incentive mechanisms which would improve the effectiveness of judicial administration and the quality of justice.

2.) Članek bo objavljen v 8 zvezku Podjetja in dela v letu 2010

prof. dr. Katarina Zajc in Luka Markelj^{*,1}

UČINKOVITOST SODSTVA – PRIMERJALNI POGLED

3.) Članek *Court Output, Judicial Staffing, and the Demand for Court Services: evidence from Slovenian Courts of First Instance* bo predvidoma leta 2011 objavljen v International Journal of Law and Economics, dostopen je na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1621717

* Dr. Katarina Zajc, LL.M. je izredna profesorica na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer poučuje ekonomsko analizo prava in politično ekonomijo oziroma ekonomijo. Luka Markelj, univ. dipl. pravnik je sodniški pripravnik po Zakonu o pravniškem državnem izpitu, zaposlen pri Višjem sodišču v Ljubljani.

¹ Avtorica je članica Sodnega sveta RS, vendar pa stališča v tem članku izražajo njeno osebno mnenje in nikakor ne mnenje Sodnega sveta RS.

VII. ZAKLJUČNO POROČILO INŠTITUTA ZA KRIMINOLOGIJO

**Zagotavljanje navzočnosti strank in drugih
udeležencev v sodnih postopkih (2. del)**

Ljubljana, september 2010

- I. DEL: TEORETIČNA IZHODIŠČA

- 1. PRAVICA OBDOLŽENCA V

KAZENSKEM POSTOPKU, DA SE MU

SODI V NJEGOVI NAVZOČNOSTI

- 1.1. Uvodno

Pravica do sojenja v navzočnosti ni novejšega izvora. V zvezi s tem je zanimivo stališče sodnika Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) dr. Boštjana M. Zupančiča, ki poudarja sojenje v navzočnosti kot eno od najstarejših temeljnih pridobitev kazenskega postopka, ko pravi: »...nikdar ne smemo pozabiti na razvojno prvinskost postopkov, odprtosti in poštenosti pravnega procesa - nad materialnim pravom. Številni pravniki se ne zavedajo, da ob Justinjanovi objavi prvega osnutka Corpus iuris civilis leta 529 v današnjem Carigradu to ni bila kodifikacija. To je bilo večinoma povzemanje pravnih mnenj sodnikov (praetores). Kako so te specifične rešitve resničnih sporov sploh nastale, tj. kaj je bilo pred nastankom materialnih pravnih norm? Prvo pravilo zakonika XII plošč je imelo eno samo sporočilo. Vsak spor je treba predložiti v reševanje sodišču in obtoženec mora biti prisoten...«²

Ustava³ v drugi alineji 29. člena vsakomur, ki je obdolžen kaznivega dejanja, zagotavlja pravico, da se mu sodi v njegovi navzočnosti. Postavitev te pravice v okvir 29. člena Ustave kaže na poseben pomen, ki ga je ustavodajalec namenil tej pravici. To pravico obdolžencu zagotavlja tudi točka e) drugega odstavka 14. člena Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (v nadaljevanju MPDPP).⁴ Drugače kot MPDPP pravica do sojenja v navzočnosti v Evropski konvenciji za človekove pravice (v nadaljevanju EKČP)⁵ ni izrecno omenjena, kar pa še ne pomeni, da je EKČP ne priznava.

² Zupančič 2006, str. 9.

³Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/2003, 69/2004.

⁴ Uradni list SFRJ, št. 7/71, in Uradni list RS, št. 14/92.

⁵ Uradni list RS, št. 33/94.

ESČP je v zadevi Colozza proti Italiji⁶ odločilo, da je iz vsebine in namena 6. člena EKČP razvidno, da ima vsako, ki je obdolžen kaznivega dejanja, pravico sodelovati na obravnavi, saj v nasprotnem primeru ne bi mogel uveljavljati pravic, ki mu jih sicer zagotavlja 6. člen EKČP.⁷ Pravico do sojenja v navzočnosti je zato skladno z ustaljeno presojo ESČP treba razumeti kot integralni del jamstev, ki jih zagotavlja 6. člen EKČP.⁸

- 1.2. Razpolaganje s pravico do sojenja v navzočnosti v kazenskem postopku

Navzočnost obdolženca pri dejanjih v postopku, zlasti glavni obravnavi, ni le dobrina v interesu obdolženca, ampak tudi ena od predpostavk za uspešno izvedbo postopka. Navzočnost na sojenju je v interesu obdolženca zato, ker si s tem zagotovi možnost učinkovitega uresničevanja pravice do obrambe (nenazadnje ima pravico, da se brani sam). Na drugi strani je navzočnost obdolženca v interesu sodišča, kolikor je obdolženec lahko dokazno sredstvo, njegova fizična navzočnost pa nujna za uspešno izvršitev morebitne sankcije z odvzemom prostosti. Zato ima obdolženec pravico, da je navzoč na sojenju, in hkrati tudi dolžnost udeležiti se sojenja.⁹ Vendar pa to ne pomeni, da se obdolženec - v določenih okoliščinah - ne sme odločiti, da se sojenja ne bo udeležil. Zato je v primeru pravice do sojenja v navzočnosti težko govoriti o dolžnostnem upravičenju.¹⁰ Prej bi kazalo primere, ko obdolženec ne more uveljaviti svoje odločitve o neudeležbi na sojenju, obravnavati kot omejitev razpolaganja s tem procesnim jamstvom.

⁶Sodba št. A 89 z dne 12.2.1985, par. 27 sodbe.

⁷Na tem mestu je potrebno opozoriti, da Konvencija sicer govori o pravicah posameznika, zoper katerega je vložena kazenska obtožba, vendar je v odločitvah ESČP jasno izraženo stališče, da morajo temeljna načela kazenskega prava in temeljna procesna zagotovila v njem veljati ne le za kazniva dejanja strictu sensu, ampak tudi za vse tiste vrste kaznivih ravnanj, ki so po naravi »kazenske zadeve«, torej tudi za prekrške, ki so take narave.

⁸ Tako ustavno sodišče v odločbi št. Up-124/04 z dne 9.11.2006.

⁹ Kühne, 2007, str. 69.

¹⁰Pavčnik, 2007, str. 199: za dolžnostno upravičenje je značilno, da nosilec pravice nima možnosti pasivne izbire - torej mora vedno ravnati tako, da dobro, ki mu jo nudi pravica, tudi uživa.

S pravico do sojenja v navzočnosti je mogoče razpolagati - se ji odpovedati.¹¹ Izrecno razpolaganje v ZKP ni urejeno, v praksi pa kaže kot take opredeliti enostavne izjave obdolženca, da na naroku (glavne obravnave) ne bo navzoč. O obdolženčevi volji odpovedati se temu procesnim jamstvom pa je mogoče sklepati tudi iz njegovega ravnanja, neudeležbe na naroku. Ustavno sodišče RS je pritrdilo možnosti konkludentnega razpolaganja s tem procesnim jamstvom v odločbi Up-124/04: "Sodišče je torej pritožnika na glavno obravnavo pravilno vabilo, kar v ustavni pritožbi priznava tudi sam, vendar nanjo ni prišel. Namesto tega je /.../ neposredno pred glavno obravnavo, sodišču poslal sporočilo, v katerem navaja, da 'ugovarja zoper glavno obravnavo.' Ugovor je utemeljeval s tem, da naj ne bi vedel, za kakšno zadevo gre, in da je dobil štiri enaka vabila na glavno obravnavo, na katerih naj bi pisalo le, da je storil kaznivo dejanje po 217/II KZ, drugega pa nič. V svoji vlogi ni predlagal preložitve glavne obravnave niti ni navajal razloga, ki bi takšno preložitve utemeljeval. Sodišče je pritožniku torej dalo možnost, da se glavne obravnave udeleži in je na njej (ponovno) zaslišan, vendar je pritožnik to možnost opustil, ne da bi zato navedel ustrezen razlog."¹²

Vendar pa je iz iste odločbe razbrati, da je obdolženčevo razpolaganje s pravico do sojenja v navzočnosti mogoče le v določenih okoliščinah. Ustavno sodišče RS je zapisalo, da "sojenje v nenavzočnosti ni dopustno, če obdolžencu ni bila dana možnost zaslišanja po tem, ko mu je bila znana obtožba zoper njega, s čimer se je imel tudi možnost izjaviti o njej."¹³ V citiranem primeru je Ustavno sodišče ocenilo, da se je obdolženec lahko o obtožbi izjavil že v preiskavi; očitke v zahtevi za preiskavo se namreč od dejanja, očitane v obtožnem aktu, ni bistveno razlikoval, zaradi česar sodišče ni bilo dolžno zagotavljati obdolženčeve navzočnosti na glavni obravnavi.¹⁴ Z drugimi besedami, obdolženec ima možnost, da s pravico do navzočnosti na glavni obravnavi sam razpolaga, če se je o obtožbi že izjavil. Od te točke dalje je sicer sodišče še vedno dolžno

¹¹Esser, 2002, str. 722. Glej tudi sodbo Vrhovnega sodišča RS, št. I Ips 57/2002.

¹²Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-124/04, obrazložitev para. 16.

¹³Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-124/04, obrazložitev para. 12. Podobno, v isti odločbi: "Skladno s pravico do obrambe iz 29. člena Ustave je treba obdolžencu dati možnost, da je na glavni obravnavi o obtožbi zaslišan in to tudi v primeru, če se obtožba od zahteve za preiskavo ni v ničemer spremenila."

¹⁴"Ker se obtožba zoper pritožnika v posameznih fazah kazenskega postopka ni vsebinsko spremenila in ker je bil ta v preiskavi že zaslišan, sodišče glede na okoliščine konkretnega primera ni imelo dolžnosti zagotoviti pritožnikovo navzočnost na glavni obravnavi in ga (ponovno) zaslišati v zvezi z očitanim dejanjem." Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-124/04, obrazložitev para. 15.

omogočiti obdolžencu, da se izjavi o obtožbi, vendar sme obdolženec odločiti drugače in se ne udeležiti sojenja.¹⁵

Razpolaganje z navzočnostjo na sojenju ima torej svoje meje: nikakor ne sme voditi v položaj, ko bi se obdolženec odpovedal pravici do obrambe v celoti - z drugimi besedami, obdolženec mora v postopku imeti možnost izjaviti se o obtožbi; če te možnosti v postopku še ni imel, mora sodišče zagotoviti njegovo navzočnost, pa čeprav hoče obdolženec drugače. Ustavno sodišče RS je podobno stališče zavzelo že prej, v odločbi Up-328/03. Dejansko stanje je sicer nekoliko drugačno od dejanskega stanja v odločbi Up-124/04. V zadevi Up-328/03 je državni tožilec spremenil obtožni akt na naroku, ki se ga obdolženec ni udeležil, ker je menil, da nanj ni bil pravilno vabljen. Vrhovno sodišče RS je zavzelo stališče, da se je s tem obdolženec odpovedal aktivni obrambi in prevzel vsa tveganja, povezana s pravico do uveljavljanja obrambnih ugovorov - torej tudi tveganje, da bo tožilec spremenil obtožbo, obdolženec pa se o njej ne bo mogel izjaviti. Vrhovno sodišče RS je torej štelo, da se je obdolženec s tem, ko se je odpovedal navzočnosti na sojenju, v celoti in vnaprej odpovedal lastni procesni subjektiviteti, t.j. pravici do obrambe kot celoti. Ustavno sodišče RS pa je menilo drugače in poudarilo, da sprememba obtožbe ne sme "okrniti" pravice biti obveščen natančno in določno o dejanskih in pravnih okoliščinah obtožbe in pravice do primernih možnosti in časa za pripravo obrambe.¹⁶

Lahko bi dejali, da se razpolaganje s pravico do sojenja v navzočnosti ne sme sprevreči v "bianco" razpolaganje obdolženca s svojim položajem v postopku. Ni v neskladju s pravico do obrambe, če obdolženec po svoji volji ni navzoč na glavni obravnavi - kolikor to ne pomeni splošnega in vnaprejšnjega razpolaganja s pravico do izjave v kazenskem postopku. Obdolženec bi se s takim razpolaganjem de facto izločil iz postopka in izgubil procesnoppravno subjektiviteto - kar pa, tako je razumeti stališče Ustavnega sodišča - ne more biti namen tega procesnega jamstva.

Na drugi strani pa prepoved sojenja v nenavzočnosti obdolženca, ne da bi se ta izjavil o obtožbi, odpira vrata možnosti oviranja izvedbe kazenskega postopka, na primer z neodzivanjem vabilom z obstruktivnim namenom.¹⁷ Ustavno sodišče RS je to nevarnost prepoznalo v odločbi Up-755/04: "Razlog, izven kroga tistih, ki so navedeni v prvem odstavku 201. člena ZKP, in iz katerega je pod točno, zakonsko določenimi in izpolnjenimi pogoji iz drugega odstavka 307. člena ZKP tudi dopustno odrediti pripor, je tudi razlog očitnega izmikanja in obtoženčevega nehotenja priti na glavno obravnavo. V tem primeru gre za obstrukcijsko ravnanje obdolženca, ki poskuša ovirati učinkovito izvedbo kazenskega postopka kot enega izmed ciljev kazenskopravnega sistema. Gre v

¹⁵Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-124/04, obrazložitev para. 15.

¹⁶Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-328/03, obrazložitev para. 13 in 16.

¹⁷.....Prim. Hauser/Schweri/Hartmann, 2005, str. 269.

bistvu za obdolženčevo (generično) opustitveno ravnanje, saj biti navzoč na glavni obravnavi ni samo pravica obdolženca, temveč tudi njegova dolžnost. /.../"¹⁸

V takih primerih si sicer ni mogoče zamisliti ureditve, ki bi obdolženca prekludirala pri uveljavljanju te pravice. Položaj je namreč bistveno drugačen, kot v podobnih primerih uveljavljanja pravice do nepristranskega sodnika, vlaganju dokaznih predlogih ali predlogih za zaslišanje obremenilnih prič: sodišče brez navzočnosti obdolženca, ki se ni imel možnosti izjaviti o obtožbi, namreč sploh ne more izpeljati glavne obravnave. Zato se pravni red na tako ravnanje¹⁹ obdolženca odziva tako, da poudarja dolžnost udeležiti se sojenja, v primeru kršitve pa predvideva sankcije, ki naj vzpostavijo "prejšnje" stanje (t.j. navzočnost obdolženca), ko je prisilna privedba in v skrajnih primerih, pripor.²⁰ A kljub temu jedro argumenta ostaja nespremenjeno: obdolženec, ki se z zavlačevalnim namenom ne udeleži glavne obravnave, zlorablja to procesno jamstvo - le pravna posledica je drugačna.

- 1.3. Razpravna sposobnost obdolženca

- 1.3.1. Uvodno

Sodobna teorija kazenskega procesnega prava obravnava vprašanje sposobnosti obdolženca sodelovati v postopku z dveh različnih vidikov. Dežman in Erbežnik razlikujeta (1) sposobnost za stranko v kazenskem postopku in (2) sposobnost za izvrševanje procesnih dejanj.²¹ Obdolženec ne more biti stranka kazenskega postopka, če ni subjekt kazenskega materialnega prava. Vendar pa je lahko tudi obdolženec, ki je sicer

¹⁸Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-755/04, obrazložitev para. 13.

¹⁹. Glej v nadaljevanju tudi o samozakrivljeni razpravni nesposobnosti.

²⁰Zato velja pritrditi stališču Fišerja, ki se mu pridružuje v ločenem mnenju k odločbi Up-755/04 Modrijanova, da je pripor zaradi zagotavljanja navzočnosti bolj podoben ukrepom za discipliniranje prič: "Čeprav je sojenje v navzočnosti obdolženca pravilo, praktično vse moderne kazenske procesne zakonodaje dopuščajo tudi sojenje v nenavzočnosti. /.../ Odvzem prostosti kot disciplinski ukrep je v sistemu potreben kot grožnja, s pomočjo katere lahko sodišče sankcionira svojo odločitev glede navzočnosti obdolženca na glavni obravnavi."

²¹ Dežman/Erbežnik, 2003, str. 305.

spособen za stranko, nesposoben izvrševati procesna dejanja, če nastopi, na primer, duševna bolezen.²²

Hrvaška in avstrijska teorija kazenskega postopka razlikujeta (1) strankarsko (Parteifähigkeit), (2) procesno (Prozessfähigkeit) in (3) razpravno sposobnost (Verhandlungsfähigkeit).²³ Obdolženec je strankarsko sposoben, če je starejši od 14 let in če ne uživa materialne ali procesne imunitete.²⁴ Procesno je obdolženec sposoben, če izpolnjuje vse zakonske pogoje za samostojno opravljanje procesnih dejanj. Krapac ugotavlja, da procesna sposobnost obdolženca (fizične osebe) ugotavlja glede na njegovo strankarsko sposobnost, t.j. da se ti merila strankarske in procesne sposobnosti prekrivajo.²⁵ Razpravna sposobnost pa je dejanska sposobnost obdolženca, da sodeluje v kazenskem postopku. Obdolženec ni razpravno sposoben, če zaradi psihofizičnih lastnosti ni sposoben razumeti obtožbe zoper sebe, spremljati poteka postopka in uresničevati procesnih jamstev.²⁶

Pristop nemške teorije je nekoliko drugačen. Nemško kazensko procesno pravo ne razlikuje med strankarsko in procesno sposobnostjo, ampak na prvem mestu - kot procesno predpostavko - obravnava vprašanje, ali je mogoče obdolženca imeti za (aktivnega) subjekta kazenskega prava (Strafmündigkeit).²⁷ Odsotnost obdolženčeve (aktivne) subjektivitete kazenskega prava narekuje ustavitev kazenskega postopka. Druga predpostavka, ki se nanaša na obdolženca, pa je njegova razpravna sposobnost (Verhandlungsfähigkeit), ki jo razumejo v zgoraj opisanem pomenu, t.j. kot sposobnost obdolženca, da umno skrbi za lastne interese v postopku in zunaj njega, da vodi svojo obrambo na razumljiv in razumen način ter da se lahko v postopku izjavlja oziroma sprejema izjave.²⁸

²² Dežman/Erbežnik, 2003, str. 305.

²³ Krapac, 2007, str. 171 in sl.; Seiler, 2008, str. 63.

²⁴ Krapac, 2007, str. 172.

²⁵ Krapac, 2007, str. 172.

²⁶ Krapac, 2007, str. 173.

²⁷ Glej, na primer: Beulke, 2006, str. 165; Volk, 1978, str. 229-230; za pojem aktivne subjektivitete kaznivega dejanja, Ambrož, v Bavcon/Šelih in dr., 2009, str. 247-248.

²⁸ Po sodni praksi Beulke (2006, str. 166).

Ločiti je torej treba vsaj dve vprašanji:²⁹ (1) sposobnost obdolženca biti subjekt kazenskega postopka (strankarska sposobnost), in (2) sposobnost obdolženca sodelovati v kazenskem postopku (razpravna sposobnost). Strankarska sposobnost šteje – tudi v primerjalnopравни perspektivi – izključno za procesno predpostavko: kazenskega postopka ni mogoče voditi zoper osebo, ki je mlajša od 14 let ali ki uživa imuniteto.

Razpravna sposobnost pa učinkuje bodisi kot procesna predpostavka bodisi kot predpostavka obdolženčevih procesnih dejanj.³⁰ V obeh primerih gre za vprašanje psihofizičnega stanja obdolženca.³¹ Šele obdolženec, ki bo v ustreznem telesnem in duševnem stanju, bo mogel voljno izvrševati procesna jamstva. Razlika je le v njuni časovni dimenziji. Če je razpravna nesposobnost obdolženca trajne narave,³² potem ni pričakovati, da bo mogoče izvesti kazenski postopek zoper obdolženca, ki ne bo sposoben skrbeti za svoje interese.

Pravila o razpravni sposobnosti varujejo obdolženčevo osebnost in dostojanstvo. To je poudarilo tudi Ustavno sodišče RS v odločbi U-I-6/08, Up-1198/05, Up-786/06:

²⁹Razlikovanje med strankarsko in procesno sposobnostjo obdolženca je smiselno le, kolikor je obdolženec pravna oseba, ki ni sposobna samostojno opravljati procesnih dejanj (Krapac, 2007, str. 172-173).

³⁰Glej, na primer: Krapac, 2007, str. 215; Roxin, 1998, str. 165; LR-Kühne, 2006, str. 385; Beulke, 2006, str. 175; Meyer-Goßner, 2008, str. 22; Joecks, 2006, str. 13. Tudi Dežman/Erbežnik, 2003, str. 305.

³¹Ugotavljanje razpravne (ne)sposobnosti in ugotavljanje neprištevnosti je treba strogo razlikovati. Ugotavljanje neprištevnosti pomeni ugotavljanje dejstev v času storitve kaznivega dejanja, t.j. bioloških in psiholoških dejavnikov, zaradi katerih oseba, ki sicer izpolni vse znake kaznivega dejanja in ravna protipravno, ne more biti kriva. Ugotavljanje razpravne sposobnosti lahko pomeni ugotavljanje podobnih dejstev, ki pa morajo obstajati ob začetku kazenskega postopka ali pa nastanejo, ko postopek že teče. Gl. tudi odločbo Ustavnega sodišča, št. U-I-6/08, Up-1198/05, Up-786/06, obrazložitev para. 14. Prav to napako je zagrešilo prvostopenjsko sodišče v citirani zadevi: ukrep opazovanja v zdravstvenem zavodu (265/II ZKP), ki je namenjen ugotavljanju izključene ali zmanjšane prištevnosti, je uporabilo z namenom ugotavljanja razpravne sposobnosti obdolženca. Glede na povedano je bila odločitev Ustavnega sodišča pričakovana: ZKP namreč ukrepa opazovanja v psihiatričnem zavodu zaradi ugotavljanja razpravne sposobnosti ne pozna.

³²..... V nemškem pravu, Meyer-Goßner (2008, str. 22-23, 801 in sl.).

"[i]zvedba kazenskega postopka zoper obdolženca, ki ni sposoben sodelovati v postopku, bi bila v nasprotju z njegovo pravico do spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva v kazenskem postopku."³³

V nadaljevanju je zato treba preučiti, kdaj obdolženec "ni sposoben sodelovati v postopku." Na konkretni ravni se odpira vprašanje, kako vrednotiti posamezne okoliščine obdolženčevega telesnega in duševnega stanja pri odločanju, ali je zoper obdolženca mogoče voditi kazenski postopek oziroma ali je obdolženec sposoben izvrševati procesna jamstva. Zato predstavljam izbrane primere nemške sodne prakse in judikature ESČP, iz katerih je že mogoče razbrati odgovore na ta vprašanja. Drug vidik pravil o razpravni sposobnosti pa je abstraktne narave. Videli smo, da sta obdolženčevi osebnost in dostojanstvo dobrini, ki se v pretežni meri zagotavljata tudi z varovanjem drugih procesnih jamstev. Ali je mogoče razpravno nesposobnost obdolženca "sanirati", na primer, s postavitvijo zagovornika po uradni dolžnosti ali uporabo pravil o sojenju v nenavzočnosti?

- 1.3.2. Vrednotenje telesnih in duševnih pomanjkljivosti obdolženca in concreto

- 1.3.2.1. Razpravna sposobnost kot procesna predpostavka

Kakšne narave morajo biti telesna ali duševne pomanjkljivosti obdolženca, da narekujejo ustavitev kazenskega postopka, ker bi sicer tvegali kršitev pravice do spoštovanja njegove osebnosti in dostojanstva? Odločitev je sad tehtanja. Interese, ki jih je treba postaviti na tehtnico, je jasno opredelilo BVerfG, ko je presojalo ustavnost sklepa drugostopenjskega sodišča, s katerim je razveljavilo sklep o ustavitvi postopka na prvi stopnji zaradi razpravne nesposobnosti obdolženca.³⁴ Pri tehtanju je na eno stran

³³Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-6/08, Up-1198/05, Up-786/06, obrazložitev para. 12.

³⁴BVerfG, 19. junija 1979, št. 2 BvR 1060/78. Obdolženca, starega 71 let, so namreč morali takoj po branju obtožnega akta z reševalnim vozilom odpeljati v bolnišnico, kjer je ostal tri mesece. Zdravnik je pri obdolžencu ugotovil občasne motnje zavesti in govora, omotičnost in tresavico, odmiranje okončin, odpoved

postavilo dolžnost države, da vzpostavi delujoč kazenskopравни sistem (kot element pravne države), ki bo hkrati obravnaval vse obdolžence enako. Iz tega izhaja, da mora država predpisati pogoje za začetek in vodenje kazenskega postopka. Ti pogoji morajo biti oblikovani tako, da omogočajo odločanje o začetku in vodenju kazenskega postopka neodvisno od pripravljenosti obdolženca sodelovati v kazenskem postopku – v nasprotnem primeru bi bila odprta vrata poskusom ovirati začetek in tek postopka.³⁵ Na drugo stran pa je BVerfG postavilo - podobno kot slovensko Ustavno sodišče - varstvo obdolženčeve osebnosti, konkretneje, njegove varnosti, in s tem dolžnost države varovati obdolženčevo življenje in zdravje. Dolžnost države zagotoviti učinkovito kazenskopravno varstvo ne upravičuje vodenja kazenskega postopka, kadar bi vodenje kazenskega postopka ogrozilo obdolženčevo življenje ali občutno prizadelo njegovo zdravje .

Napetosti med obema ustavno varovanima interesoma po presoji BVerfG ni mogoče rešiti tako, da bi na abstraktni ravni odločili, kateri uživa prednost. Kolizijo obeh interesov je treba razrešiti na konkretni ravni ob upoštevanju načela sorazmernosti. Pri tem BVerfG kot okoliščine, ki naj jih sodišče upošteva, primeroma našteva trajanje postopka ter vrsto in intenzivnost grozečih poškodb, vključno z možnostmi njihove kasnejše "sanacije." Pri tem je oblikovalo naslednje smernice.

Prvič, pravica do osebne varnosti obdolženca bo kršena, če se ugotovi, da bi bila zaradi vodenja kazenskega postopka podana neposredna in konkretna nevarnost (naheliegende konkrete Gefahr) za njegovo življenje ali občutno poslabšanje njegovega zdravja. Drugič, izvedba kazenskega postopka ni dovoljena, če sodišče oceni, da bi bilo obdolženčevo zdravje resno in občutno ogroženo. Tretjič, sodišče sme pri tej oceni upoštevati, ali so poškodbe, ki grozijo obdolžencu, trajne (in torej nepopravljive) ali le začasne narave; v prvem primeru je postopek gotovo treba ustaviti. In četrtič, odločitev o ustavitvi postopka ali njegovem nadaljevanju sme sodišče opraviti le ob ustrezni prognozi vpliva izvedbe postopka na obdolženca in s tem oceni verjetnosti, da bodo obdolženčevo življenje ogroženo ali njegovo zdravje občutno prizadeto. Ocena verjetnosti se giblje med dvema skrajnostma. Na eni strani sodišče ne bo zavezano ustaviti postopka, če je podana le splošna nevarnost ali nevarnost, ki je neizogibno (za vsakega obdolženca) povezana z izvedbo kazenskega postopka. Na drugi strani pa to ne pomeni, da mora biti grozeča nevarnost obdolžencu ugotovljena s stopnjo gotovosti, prej obratno: stališče, da mora grozeča nevarnost biti ugotovljena z gotovostjo, je po mnenju BVerfG v nasprotju s pravico do osebne varnosti obdolženca.³⁶

desne noge in visok krvni tlak.

³⁵BVerfG pri tem primeroma našteva zlorabo zdravil in mamil, gladovno stavko, samopoškodbe in celo opustitev zdravstveni storitev.

³⁶Prav to je bilo v konkretnem primeru odločilno za BVerfG pri razveljavitvi izpodbijanega sklepa: drugostopenjsko sodišče je namreč zavzelo stališče, da v konkretnem primeru ni mogoče ugotoviti okoliščin, iz katerih bi izhajalo, da bo

- 1.3.2.2. Razpravna sposobnost kot predpostavka procesnih dejanj

Razpravna sposobnost učinkuje kot predpostavka procesnih dejanj obdolženca v primerih, kadar se vprašanje ogrožanja njegovega življenja ali zdravja zaradi vodenja postopka bodisi ne postavlja, bodisi je že razrešeno. Ocena, da vodenje kazenskega postopka ne predstavlja neposredne in konkretne nevarnosti za življenje obdolženca, ne pomeni, da morebitne fizične ali duševne pomanjkljivosti niso več relevantne: vplivajo lahko na obdolženčevo razpravo sposobnost kot predpostavko njegovih procesnih dejanj.

ESČP je vprašanje razpravne sposobnosti (četudi tega izraza ne uporablja) obravnavalo - skupaj s pravico do sojenja v obdolženčevi navzočnosti - kot jamstvo učinkovitega udeleževanja v postopku (right to effective participation).³⁷ Zgolj sojenje v (fizični) navzočnosti obdolžencu namreč ne zagotavlja učinkovite udeležbe v postopku: obdolžencu mora biti zagotovljeno, da lahko spremlja postopek (to hear and follow the proceedings), kar je - po mnenju ESČP - vgrajeno v samo jedro kontradiktornega postopka, v kazenskih zadevah pa, konkretnije, v pravico obdolženca, da se brani sam (6/III(c) EKČP).

V zadevi Liebreich je ESČP povzelo ključne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da je tem pogojem zadoščeno: (1) obdolženec mora biti sposoben na splošno razumeti naravo postopka in njegove morebitne posledice, vključno z zagroženo kaznijo (a broad understanding of the nature of the trial process and of what is at stake, including the significance of any penalty which may be imposed), in (2) obdolženec mora biti sposoben komunicirati, zlasti s svojim zagovornikom, če ga ima, razložiti svoje videnje zadeve, pomisleke ali opozarjati na okoliščine, ki bi lahko bile pomembne za obrambo (to explain to his own lawyer his version of events, point out any statements with which he disagrees and make him aware of any facts which should be put forward in his defence).³⁸

obdolženec brez dvoma doživel kap zaradi kazenskega postopka.

³⁷ Odločba ESČP Liebreich v. Nemčija, št. 30443/03.

³⁸Primerjaj ravnanje prvostopenjskega sodišča, povzeto v sodbi Vrhovnega sodišča RS, št. I Ips 269/2006: "Na podlagi mnenja sodnega izvedenca psihiatrične stroke sodišče prve stopnje ni dvomilo v sposobnost obsojenega D. razumeti pomen procesnih pravic, ki mu jih daje kot obtožencu Zakon o kazenskem postopku in jih tudi uporabljati. Presodilo je, da je obsojenec sledil postopku in ga razumel, ker je večkrat podal zagovor. Vsebina zagovora pa je

Kako naj sodišče presodi, ali je obdolženec razpravno nesposoben? V zadevi Liebreich je ESČP ob gornjih kriterijih presoјalo, ali je na razpravno sposobnost pritožnika vplivalo njegovo zdravstveno stanje. Pritožnik je pred nemškim sodiščem zatrjeval, da trpi za depresijo, in predložil, med drugim, tudi več zdravniških spričeval. Med drugim je predložil tudi spričevalo, v katerem je zdravnik navedel, da obdolženec trpi za anksioznostjo in depresijo, morda pa tudi osebnostno motnjo, ter da se zdravi z antidepresivi. Razpravljajoči sodnik je prekinil glavno obravnavo. Medtem je sam poklical obdolženčevega lečečega zdravnika in se prepričal o pristnosti spričevala, zdravnik pa mu je zagotovil, da se obdolženec lahko udeležuje postopka. ESČP je pritožbo zavrglo kot očitno neutemeljeno, pri čemer sta bila, glede na gradivo, s katerim je razpolagalo, odločilna dva dejavnika. Prvič, zdravstveno stanje ni onemogočalo sodelovanja obdolženca na obravnavi. Iz spričevala, ki je bilo izdano šest tednov pred obravnavo, namreč ne izhaja, da bi bil obdolženec trajno - torej tudi še v času obravnave - nesposoben udeleževati se postopka. In drugič, obdolženec se je med postopkom redno sam posvetoval s svojim zagovornikom.

Vendar pa to ne pomeni, da je le duševno zdravje tisto, ki lahko vpliva na sposobnost udeleževati se kazenskega postopka. ESČP je v zadevi Barberà, Messegué in Jabardo ocenilo, da je bila pravica do obrambe resno okrnjena že zaradi telesne (in šele posledično duševne) izčrpanosti obdolžencev, ki so jih v kraj sojenja prepeljali šele v

glede na obravnavane dogodke smiselna, razumljiva in logična /.../”

noči pred začetkom glavne obravnave.³⁹ ESČP je ocenilo, da je napor, povezan s samim prevozom, tolikšen, da so bile fizične in duševne sposobnosti okrnjene do mere, ko se niso mogli niti učinkovito posvetovati s svojim zagovornikom.

Če primerjamo težo okoliščin, ki jih mora sodišče upoštevati zato, da se prepriča o razpravni sposobnosti obdolženca in s tem zagotovi pošteno sojenje, je treba ugotoviti, da so relevantne že okoliščine, ob katerih vodenje postopka nikakor ne bi ogrozilo življenja ali občutno poslabšalo obdolženčevega zdravja, in ki so praviloma začasne narave. Podobno kot prištevnost, se tudi razpravna sposobnost domneva,⁴⁰ in podobno kot pri ugotavljanju neprištevnosti, je tudi pri vprašanju razpravne sposobnosti treba (1) ugotavljati telesne ali duševne pomanjkljivosti obdolženca, in (2) njihov vpliv na (a) sposobnost obdolženca razumeti in spremljati kazenski postopek ter (b) sposobnost izjavljati se o procesnih dejanjih in procesnem gradivu. Ugotavljanje razpravne nesposobnosti praviloma zahteva angažiranje izvedenca.⁴¹ Sodnik namreč z znanjem, ki je potrebno za oceno obdolženčevega zdravstvenega stanja in prognozo njegovih sposobnosti sodelovati v postopku, najbrž ne bo razpolagal.

- 1.3.3. Razpravna (ne)sposobnost,

³⁹Sodba ESČP, Barberà, Messegué in Jabardo v. Španija, obrazložitev para. 69:

"On 11 January 1982, that is to say the day before the opening of the hearing before the Audiencia Nacional, the applicants were still in Barcelona Prison. They did not leave for Madrid until the evening of 11 January. They arrived early in the morning of the following day after a journey of more than 600 kilometres in a prison van, although the hearing was due to start at 10.30 a.m." In para. 70: "Mr Barberà, Mr Messegué and Mr Jabardo thus had to face a trial that was vitally important for them, in view of the seriousness of the charges against them and the sentences that might be passed, in a state which must have been one of lowered physical and mental resistance. Despite the assistance of their lawyers, who had the opportunity to make submissions, this circumstance, regrettable in itself, undoubtedly weakened their position at a vital moment when they needed all their resources to defend themselves and, in particular, to face up to questioning at the very start of the trial and to consult effectively with their counsel."

⁴⁰Krapac, 2007, str. 173.

⁴¹BVerfG, 24. februarja 1995, št. 2 BvR 345/95.

zagovornik in sojenje v nenavzočnosti

- 1.3.3.1. Zagovornik razpravno nesposobnega obdolženca

V slovenskem pravu 70/I ZKP narekuje postavitve zagovornika po uradni dolžnosti, če je "obdolženec nem, gluha ali sicer nezmožen, da se sam uspešno brani." Tudi Ustavno sodišče RS je v nekaterih določbah namignilo, da je institut zagovornika po uradni dolžnosti namenjen temu, da se zagotovi uspešna obramba v primerih, ko se obdolženec zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ne more braniti sam: "Obligatorna formalna obramba je /.../ urejena kot absolutni sistem, ki nastopi ne glede na to, ali obdolženec to želi ali ne. Upravičenost instituta obvezne obrambe je v predpostavki, da se obdolžencu neodvisno od njegove volje nudi strokovna pomoč, kadar se sam ne more uspešno braniti - bodisi da gre za huda kazniva dejanja bodisi kadar se upravičeno domneva, da je obdolženec nesposoben, da se zaradi osebnih lastnosti (fizičnih ali psihičnih pomanjkljivosti) ali procesnih ovir (nenavzočnost na sojenju, nemožnost vročitve sodbe) v določeni procesni situaciji brani sam. V takšnih primerih je torej šele obvezna obramba tista, ki omogoča uresničitev ustavne pravice iz druge alineje 29. člena Ustave in ki daje zadostno jamstvo za pošten postopek." (poudarek P.G.)⁴²

Stališče, da lahko postavitve zagovornika nevtralizira tudi telesne ali fizične pomanjkljivosti, ki onemogočajo obdolžencu, da se brani sam, ni povsem skladno s stališči ESČP. Ureditev, da se obdolžencu, ki je nem, gluha ali "sicer nezmožen, da se sam uspešno brani," postavi zagovornika po uradni dolžnosti, kolikor si ga ne vzame sam, ne more biti problematična. Napačno pa bi bilo sklepati, da se sme postopek voditi zoper razpravno nesposobnega obdolženca, čim mu je postavljen zagovornik. V zadevi Liebreich je ESČP poudarilo, da duševne ali telesne pomanjkljivosti obdolžencu ne smejo preprečevati izražati pomislekov ali opozarjati na koristne dokaze - še posebej svojega zagovornika. Zato postavitve zagovornika po uradni dolžnosti obdolžencu, kateremu duševno ali telesno stanje ne dopušča, da z njim učinkovito komunicira, ne mora zagotoviti učinkovitega udeleževanja postopka v smislu 6 EKČP.⁴³ Razpravne nesposobnosti zaradi dejavnikov, ki obdolžencu preprečujejo učinkovito komuniciranje z zagovornikom, ni mogoče sanirati s postavitvijo zagovornika po uradni dolžnosti.⁴⁴

⁴²Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-453/01, obrazložitev para. 18.

⁴³Prim. sodbo ESČP, Barberà, Messegué in Jabardo v. Španija, obrazložitev para. 70.

⁴⁴.....Prim. Krapac, 2007, str. 173; tudi Esser, 2002, str. 729.

V tej luči je tudi treba razlagati 70 ZKP. Okoliščina, zaradi katere se obdolženec ni zmožen uspešno braniti, bo vodila v sklep o razpravni nesposobnosti obdolženca, če se obdolženec zaradi nje ne bo sposoben sporazumevati z zagovornikom. Če je pričakovati, da bodo ti dejavniki trajali dalj časa, bo razpravna nesposobnost kot procesna predpostavka v slovenskem pravu vodila v zavrženje obtožnice (352 ZKP). Če je mogoče pričakovati, da bo v krajšem času mogoče zagotoviti komunikacijo med obdolžencem in zagovornikom, se glavna obravnava preloži. Postavitev zagovornika po uradni dolžnosti je smiselna le, če je obdolženec še vedno v takem duševnem in telesnem stanju, da lahko z njim komunicira. Če to ni mogoče in je pričakovati, da bo tako stanje trajalo dalj časa, je treba obtožnico zavreči.

- 1.3.3.2. Razpravna sposobnost in pravica do sojenja v navzočnosti

V judikaturi ESČP sta razpravna sposobnost in navzočnost na sojenju le dva posebna vidika pravice do učinkovitega udeleževanja (effective participation) v kazenskem postopku. Obdolženec more učinkovito uresničevati procesna jamstva le, če lahko spremlja (to hear and to follow) potek kazenskega postopka, kar pomeni, da je načeloma mogoče postopek voditi le v navzočnosti razpravno sposobnega obdolženca. Tudi primerjalnopravno se nenavzočnost in razpravna nesposobnost obdolženca obravnavata podobno. Schroeder, na primer, razume pojem navzočnosti (Anwesenheit) ne samo v smislu telesne, fizične navzočnosti.⁴⁵ Fizično navzoči obdolženec mora biti tudi razpravno sposoben.

Podobno obravnavanje razpravne nesposobnosti in obdolženčeve fizične nenavzočnosti zato terja, da ju podobno vrednotimo. Navzočnost na glavni obravnavi po večinskem prepričanju ni le pravica obdolženca, pač pa tudi njegova dolžnost,⁴⁶ ki jo je mogoče prisilno izvršiti, tipično z ukrepi prisilne privedbe in z omejevalnimi ukrepi,⁴⁷ ki naj preprečijo obstrukcijo kazenskega postopka zaradi obdolženčeve nenavzočnosti. Podobno ima obdolženec pravico, da se postopek zoper njega vodi le, če je razpravno sposoben; na drugi strani pa se je dolžan vzdržati ravnanj, ki vodijo v razpravno nesposobnost, z namenom ovirati izvedbo kazenskega postopka. Z drugimi besedami, podobno je treba obravnavati obdolženca, ki se z namenom ovirati tek postopka ne udeleži naroka, in obdolženca, ki z namenom ovirati tek postopka sam povzroči začasno razpravno nesposobnost. Šele v primeru s strani obdolženca zakrivljene začasne razpravne

⁴⁵Schroeder, 2007, str. 152-153.

⁴⁶ Na primer, Kühne, 2007, str. 69.

⁴⁷Tudi Ustavno sodišče RS, odločba št. Up-755/04, obrazložitev para. 13.

nesposobnosti je treba ravnati kot v primeru njegove nenavzočnosti ali celo kot v primeru samovoljne odstranitve oziroma izostanka z glavne obravnave.⁴⁸

Slovensko pravo na več mestih nudi izhodišča, ki kažejo na podobno obravnavo nenavzočnosti in samozakrivljene razpravne nesposobnosti obdolženca. Zakon med razlogi za prekinitev preiskave (179 ZKP) enako obravnava obdolženca, ki trpi za duševno motnjo, duševno ali drugo hudo bolezen, zaradi katere se dalj časa ne more udeleževati postopka, in obdolženca, ki je na begu. Podobno velja tudi za preložitve glavne obravnave: 310 ZKP enako obravnava obdolženca, ki trpi za začasno duševno bolezen, duševno motnjo ali pri katerem so prisotne druge (začasne) ovire za uspešno izvedbo glavne obravnave, in obdolženca, ki je v redu povabljen, pa ne pride na glavno obravnavo in izostanka ne upraviči. V obeh primerih se glavna obravnavna preloži (310 in 307/I ZKP).⁴⁹

Ustavno sodišče RS je v odločbi Up-124/04 postavilo temeljno merilo, ki mora biti izpolnjeno, da je obdolžencu mogoče soditi v nenavzočnosti: obdolženec mora biti seznanjen z obtožbo in imeti možnost, da se o njej izjavi ter s tem brani.⁵⁰ Odločitev Ustavnega sodišča RS Up-124/04 sicer ne obravnava vprašanja sojenja razpravno nesposobnemu obdolžencu, a podobnost med fizično nenavzočim obdolžencem in obdolžencem, ki je sam zakrivil začasno razpravno nesposobnost, vseeno dopušča uporabo tu oblikovanih kriterijev. Uporaba pravil o sojenju v nenavzočnosti takemu obdolžencu je mogoča, če je imel obdolženec možnost izjaviti se o obtožbi, preden je postal po lastni krivdi začasno razpravno nesposoben zaradi oviranja teka postopka.

Močan primerjalnopравни argument je določba 231a nemškega StPO, ki v primerih zakrivljene razpravne nesposobnosti omogoča sojenje pod podobnimi (celo strožjimi) pogoji, kot jih za sojenje v nenavzočnosti predpisuje 307/IV ZKP.⁵¹ Obdolžencu, ki je sam zakrivil začasno razpravno nesposobnost, je mogoče po nemškem pravu soditi kot v nenavzočemu, tudi če še ni bil zaslišan o obtožbi, če njegova navzočnost po prepričanju sodišča ni nujna in če ima zagovornika. Določba 231a StPO je že prestala ustavno

⁴⁸ .. Stališča nemške sodne prakse povzeta po Schroeder, 2007, str. 152.

⁴⁹ Prim. 406 hrZKP/08, ki med razlogi za preložitve glavne obravnave izrecno navaja razlog razpravne nesposobnosti obdolženca.

⁵⁰ V citirani odločbi je bilo tem zahtevam zadoščeno s tem, da se je obdolženec z obtožbo seznanil v zahtevi za preiskavo in bil o njej zaslišan v preiskavi, pri čemer je jedro obtožbe, ki jo je vseboval obtožni akt, ostalo v bistvenem enako kot v fazi preiskave.

⁵¹ Primerjaj tudi 531/II hrZKP/08. Taka rešitev je predvidena le v skrajšanem postopku. V rednem postopku razpravna nesposobnost redoma pomeni preložitve glavne obravnave (406 hrZKP/08).

presojo pred BVerfG, ki je zavzelo stališče, da je sojenje v primeru naklepne, krivdne povzročitve razpravne nesposobnosti sicer poseg v pravico do izjave in poštenega postopka. Vendar pa obdolženec, ki razpolaga s to pravico na tak način, ne zasluži pravnega varstva. Sodišče je pri tem poudarilo, da mora država, katere dolžnost je zagotoviti učinkovit pravosodni sistem, preprečiti morebitne zlorabe tudi takrat, kadar obdolženec vpliva na svojo razpravno sposobnost.⁵² Podobno stališče je zavzelo tudi BGH: pritrdilo je sodišču, ki je uporabilo določbe o sojenju v nenavzočnosti v primeru, ko je razpravna nesposobnost posledica poskusa samomora, ki ga je obdolženec poskusil storiti v razsodnem stanju.⁵³

- 1.3.4. Sklepno

Zahteva, da se kazenski postopek vodi le zoper razpravno sposobnega obdolženca, je pravzaprav le drugače izražen argument varstva obdolženčeve osebnosti in dostojanstva, ki se je oblikoval skozi analizo meja razpolaganja s procesnimi jamstvi. Tudi predpostavka razpravne sposobnosti riše mejo med obdolžencem, subjektom kazenskega postopka, in obdolžencem, objektom postopanja. Le da tokrat ne gre (samo) za nadzor nad podatki, ki jih obdolženec posreduje organom pregona zaradi dokazovanja, ampak za sodelovanje v najširšem smislu, t.j. za sprejemanje (to hear and to follow) in posredovanje izjav vseh vrst in oblik drugim udeležencem, ne le v vlogi dokaznega vira, ampak tudi ob izvrševanju procesnih pravic, katerih nosilec je obdolženec. Pravilo, da more veljavna procesna dejanja opravljati le razpravno sposoben obdolženec v ospredje postavlja njegovo sposobnost biti naslovnik izjav drugih udeležencev oziroma sposobnost biti seznanjen s procesnim gradivom. Šele, če je sposoben spremljati postopek, se je sposoben nanj tudi odzivati (se izjavljati o procesnem gradivu). Z drugimi besedami, predpostavka razpravne sposobnosti zagotavlja, da bo kazenski postopek tekkel le zoper obdolženca, ki ima možnost nastopiti kot kompetenten sogovornik drugim udeležencem postopka.

⁵² BVerfG, 21. januarja 1976, št. 2 BvR 941/75.

⁵³ BGH, 26. julija 1961, št. 2 StR 575/60.

- 2. POSEBNOSTI PRAVICE DO SOJENJA V NAVZOČNOSTI V POSTOPKU O PREKRŠKU

- 2.1. Uvodno

Ustava Republike Slovenije vsekakor jasno in brez izjem določa, da ima vsak obdolženec pravico, da se mu sodi v navzočnosti. Kljub brezpogojnosti ustavnega jamstva do sojenja v navzočnosti pa Zakon o prekrških (v nadaljevanju ZP-1) v poglavju o ustni obravnavi vsebuje določbe, ki dovoljujejo omejevanje te temeljne pravice.⁵⁴ Po ZP-1 je sojenje v odsotnosti⁵⁵ obdolženca na ustni obravnavi dovoljeno, če:

1. je bil v redu povabljen;
2. če je bil prej že zaslišan;
3. če njegova navzočnost ni nujna za pravilno ugotovitev stanja stvari.

To zakonsko določbo je potrebno razlagati restriktivno, saj pomeni izjemo od splošnega načela sojenja v navzočnosti. Zato odločanje o tem, ali se bo obdolžencu sodilo v nenavzočnosti ali ne, zahteva natančno ugotavljanje v zakonu predpisanih pogojev oziroma predpostavk ter tudi njihovo nadvse skrbno presojo.

- 2.2. Načelna izhodišča ureditve sojenja

⁵⁴Sojenje v nenavzočnosti je potrebno jemati kot skrajno izjemo in je dovoljeno le v primerih, ko se mu obdolženec odpove, bodisi izrecno bodisi s svojim ravnanjem, na katerega posledice mora biti izrecno opozorjen.

⁵⁵Dežman in Erbežnik (2003) opozarjata na vsebinsko razliko med pojmom sojenje v nenavzočnosti in odsotnosti. Nenavzoči obdolženec naj sploh ne bi vedel, da mu je sojeno medtem, ko je odsoten obdolženec tisti, ki je bil pravilno vabljen, pa se kljub pravnemu pouku o posledicah izostanka ustne obravnave ni udeležil.

v nenavzočnosti v postopku o prekrških

- 2.2.1. Načelo učinkovitosti

To načelo v ZP-1 ni nikjer eksplicitno zapisano, vpliva pa na večino institutov, ki jih zakon vsebuje. Kot učinkovitost lahko razumemo rešitev prekrškovne zadeve v čim krajšem času ob spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin⁵⁶ ter drugih predpostavk poštenega sojenja.

ZP-1 upošteva načelo učinkovitosti postopka o prekršku ter s tem povezano ustavno pravico do sodnega varstva brez nepotrebne odlašanja. Po 23. členu Ustave ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Tudi po 6. členu EKČP ima vsakdo pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnikoli kazenskih obtožbah zoper njega, pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko ter z zakonom ustanovljeno sodišče. Namen te pravice je učinkovitost sodnega varstva, pomeni pa tudi kvaliteto samega postopka.⁵⁷

ZP-1 v 72. členu navaja, da si mora sodišče prizadevati, da izvede postopek brez zavlačevanja in da onemogoči sleherno zlorabo pravic, ki gredo udeležencem v postopku. Sodišče in udeleženci postopka morajo delovati tako, da bo postopek o prekršku čimprej končan. Ena izmed temeljnih dolžnosti sodnika pri izvajanju procesnega vodstva je namreč preprečevanje procesnih zlorab. Kajti dlje kot traja sam postopek, dlje obstaja določena pravna negotovost, s predolgim trajanjem postopka pa le ta izgubi vsakršen pomen, izgubi svojo moč.

Vsekakor je nujno, da sodišča uveljavljajo svojo avtoriteto in odločno zahtevajo disciplino vseh udeležencev postopka – pri tem pa se morajo zavedati vseh ukrepov, ki jih imajo na voljo, da bi zagotovili učinkovit, hiter in pravičen postopek o prekršku.

- 2.2.2. Načelo materialne resnice

⁵⁶Načelo varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter načelo učinkovitosti, si stojita nasproti. V različnih obdobjih se daje različen poudarek na eno in na drugo. Vsekakor pa je potrebno iskati pravo mero sorazmernosti med njima.

⁵⁷..... Šturm, 2002, str. 253.

Načelo materialne resnice je vodilno načelo v rednem sodnem postopku in pomeni dolžnost sodišča in državnih organov, ki sodelujejo v postopku o prekršku, da po resnici in popolnoma ugotovijo dejstva, pomembna za izdajo zakonite sodne odločbe. Enako pazljivo morajo preizkusiti in ugotoviti: a) dejstva, ki obdolženca obremenjujejo, in b) dejstva, ki so obdolžencu v korist.

Seveda ne moremo govoriti o absolutni materialni resnici, ampak mora biti resnica ugotovljena le do določene visoke stopnje gotovosti, kar pomeni, da je življenjska, logična, sprejemljiva in v skladu z izvedenimi dokazi, s katerimi se je materialna resnica ugotavljala.⁵⁸ Pravilno je potrebno ugotoviti tako okoliščine, ki predstavljajo zakonske znake prekrška (objektivni dejanski stan), kot okoliščine v zvezi z odgovornostjo storilca (subjektivni dejanski stan) in okoliščine, ki vplivajo na odmero sankcije.

Materialne resnice pa vendarle ne gre ugotavljati za vsako ceno. Predvidene so namreč omejitve tega načela. Eden izmed institutov, ki pomenijo odstop od načela materialne resnice je priznanje prekrška (118. člen ZP-1), ki sodišče odvezuje od iskanja materialne resnice. Pogoj za odstop od tega načela je, da je storilčevo priznanje jasno in popolno.⁵⁹ Storilec s svojim priznanjem prevzame določeno vlogo v postopku o prekršku, sodišče pa se odreče delu materialnega procesnega vodstva.⁶⁰ Obstajajo pa tudi druge omejitve tega načela, npr. dokazne prepovedi, ne bis in idem, itd.

Na tem mestu kaže opozoriti na to, da je določba 118. člena ZP-1 glede na prejšnji zakon o prekrških nova, sama vključitev v obstoječe pravo o prekrških, ki je sicer naravnano k iskanju materialne resnice, pa morda ni izpeljana najbolj spretno. Določba namreč ne zagotavlja, da bo s priznanjem materialna resnica tudi zares ugotovljena,⁶¹ s tem pa tudi okoliščine, ki so bistveno pomembne za pravilno odločitev o zadevi. Zakon prav tako ne predvideva rešitve za primere, ko bi storilec na koncu postopka svoje priznanje morebiti spremenil ali celo preklical.

⁵⁸ Bele in dr., 2005.

⁵⁹ Govorimo o t.i. »konstruktivnem priznanju«, kar pomeni, da mora priznanje vsebovati elemente, ki sodišče pripeljejo do materialne resnice.

⁶⁰ Bele in dr., 2005.

⁶¹ Sodišče mora popolnost priznanja preveriti. To je mogoče z uporabo že zbranih dokazov in če ta preizkus ne izkaže popolnosti priznanja, mora sodišče kljub vsemu izvajati še druge dokaze. Šele ob doseženi skladnosti priznanja z izvedenimi dokazi je mogoče govoriti o njegovi popolnosti. Iz tega izhajajo, da tudi ob obdolženčevem priznanju načelo materialne resnice ni bistveno prizadeto.

Kljub določbi omenjenega člena, pa le ta sodišču ne prepoveduje, da kljub priznanju prekrška še naprej zbira oziroma izvaja dokaze v skladu z načelom materialne resnice.

- 2.2.3. Načelo zaslišanja

Pravica obdolženca v postopku o prekršku, da se izjavi o vseh dejanskih in pravnih vidikih zadeve, je zagotovljena z 22. členom Ustave. Tako kot za kazenski postopek velja tudi za postopek o prekršku načelo ustnosti, ki je eno izmed najpomembnejših načel postopka o prekršku. Iz tega razloga se tudi postopek o prekršku praviloma odvija ob navzočnosti obdolženca in z njegovim ustnim zagovorom.

Zaslišanje obdolženca pomeni določeno rahljanje načela akuzatornosti oziroma kontradiktornosti. Kajti s tem, ko je obdolženec v postopku zaslišan, postane dokazno sredstvo (objekt postopka), hkrati pa je zaslišanje realizacija obdolženčeve pravice do obrambe, kot subjekta postopka o prekršku. Zaslišanje obdolženca v postopku je njegova osebna pravica in ni dopustno, da se namesto njega zasliši katerakoli druga oseba oziroma obdolženčev zagovornik ali pooblaščenec.⁶²

Obdolžencu se mora pred zagovorom jasno povedati česa je obdolžen, treba ga je opozoriti, da se ni dolžan zagovarjati in tudi ne odgovarjati na vprašanja. Če se zagovarja, se ni dolžan izpovedati zoper sebe, svoje bližnje ali priznati odgovornosti za prekršek.

ZP-1 pozna izjeme od načela zaslišanja, ki pa ne veljajo za mladoletne storilce prekrška, saj se sodba oziroma sklep v postopku proti mladoletniku ne moreta izdati brez njegovega zaslišanja. Izjeme od načela so:

- če je obdolženec pravilno povabljen in ne pride na zaslišanje, svojega izostanka pa ne opraviči, lahko sodišče v primeru, kadar oceni, da zaslišanje ni potrebno za pravilno odločitev o zadevi, izreče sodbo brez zaslišanja obdolženca (2.odst. 69.čl. ZP-1). V skladu z 115. členom ZP-1 je obdolženca v vabilu potrebno opomniti, da bo sodba o prekršku izdana brez njegovega zaslišanja, če se vabilu ne bo odzval;
- sodnik lahko v primeru, če spozna, da glede na pomen prekrška in podatke, ki so navedeni v obdolžilnem predlogu, ni potrebno neposredno ustno zaslišanje, obdolženca pozove, da svoj zagovor poda v pisni obliki. Obdolženec lahko to možnost odkloni in kljub odločitvi sodišča zahteva ustno zaslišanje (6.odst. 114.čl. ZP-1). Sodnik mora obdolženca o njegovi pravici, da lahko namesto

⁶²Bele, 2005, str. 274.

- predložitve pisnega zagovora zahteva ustno zaslišanje, izrecno poučiti.⁶³ Po določbah ZKP sodnik nima možnosti odločanja ali bo opravil neposredno zaslišanje ali zahteval pisni zagovor, medtem ko mu ZP-1 to možnost daje;
- če sodnik, na podlagi obdolžilnega predloga ter vsebine dokazov, ki so priloženi obdolžilnemu predlogu, spozna, da je obdolženec storil prekršek, lahko o zadevi odloči brez zaslišanja obdolženca in izda sodbo o prekršku v skrajšanem postopku.

Posebno preiskovalno dejanje je tudi zaslišanje priče, s katerim se pridobi izpovedba osebe, ki ni obdolženec ali udeleženec pri prekršku, znane pa so ji določene okoliščine, ki so pomembne za sam postopek o prekršku. Čeprav je zasliševanje prič v sodni praksi najpogosteje uporabljeno dokazno sredstvo v postopku o prekršku, se lahko izkaže, da so izpovedbe včasih tudi zelo nezanesljivi dokazi, saj je izpovedba priče odvisna od številnih objektivnih in subjektivnih okoliščin.

- 2.2.4. Varstvo človekovih pravic v postopku o prekršku

Človekove pravice so »označevalec nečesa globljega, prvinskega, realnega« in nas kot takšne usmerjajo k človekovemu (individualnemu in družbenemu) bistvu. V tej kakovosti so človekove pravice nenehni spremljevalec človeka in njegovega iskanja samega sebe.⁶⁴

Po dognanjih pravne teorije in sodne prakse spadajo prekrškovni postopki v okvir represivnega odziva države na družbeno negativne pojave in so zaradi tega del kaznovalnega prava.⁶⁵ To ima za posledico upoštevanje in spoštovanje temeljnih načel urejanja tega področja, upoštevajoč posebnosti področja o prekrških.

⁶³Glej odločbo št. U-I-380/98 z dne 20.6.2002. Prejšnja ureditev ni izrecno določala, da mora sodnik obdolženca poučiti, da lahko namesto predložitve pisnega zagovora zahteva ustno zaslišanje, vendar je bilo mogoče zakonske določbe razlagati na ustavnoskladen način. ZP-1 sedaj izrecno določa, da mora sodnik obdolženca poučiti o tej pravici (sedmi odstavek 114.člena ZP-1).

⁶⁴..... Pavčnik, v Cerar, 1993, str. 7.

⁶⁵.....Glej odločbo US RS, št. U-I-213.

ESČP, je v zadevi Öztürk proti Nemčiji (1984)⁶⁶ oblikovalo merila za presojo o tem, katere zadeve se šteje za »kazenske« zadeve v smislu EKČP. Merila, po katerih je moč posamezno zadevo kvalificirati kot kazensko, so naslednja:

- pripadnost predpisa v nacionalnem pravu
- narava kršitve;
- vrsta in teža zagrožene sankcije.

Odločitev o tem, da gre za kazensko zadevo v smislu konvencije, pomeni, da za tako zadevo veljajo materialno - in procesno-pravne garancije, določene s 5. in 6. členom te konvencije. Odločbe ESČP (Öztürk proti Nemčiji, Palaoro proti Avstriji, Pramstaller proti Avstriji, Schmutz proti Avstriji, Gradinger proti Avstriji in druge) nedvomno kažejo na to, da sodi kategorija ravnanj, ki jih v našem pravnem redu označujemo kot prekrške, v kategorijo kazenskih zadev v smislu EKČP kar pomeni, da morajo biti tudi obdolžencu v postopku o prekršku zagotovljene garancije, ki jih določa EKČP, zlasti 6. člen EKČP, ki zagotavlja pravico do poštenega obravnavanja.

Gorkič odločbe ESČP razume kot potrditev stališč, da posameznik tudi v prekrškovnem pravu uživa varstvo temeljnih pravic, ki pa vendarle ostaja pod ravnijsko varstva, ki ga uživa na področju kazenskega prava in je drugače vrednoteno. Podlago za tako stališče najdemo tudi v vedno obsežnejši judikaturi slovenskega Ustavnega sodišča.⁶⁷

Po mnenju Ustavnega sodišča⁶⁸ so prekrški praviloma lažje kršitve z manj hudimi posledicami tako za varovane dobrine kot za storilca. Ker pa se v postopku o prekršku izrekajo tudi sankcije, ki so po svoji naravi primerljive s kaznimi, ki se izrekajo za kazniva dejanja, morajo biti tudi obdolžencu v tem postopku zagotovljena temeljna jamstva glede poštenega postopka, vendar je raven zagotovljenih pravic lahko v primeru lažjih kršitev z manj hudimi posledicami za kaznovano osebo nižja od tiste, ki je zagotovljena v kazenskem postopku. Bistveno je, da so obdolžencu dane ustrezne in zadostne možnosti, da zavzame stališče tako glede dejanskih kot glede pravnih vidikov nanj naslovljenega očitka. Kriterij za presojo, ali je bil obdolžencu v postopku o prekršku zagotovljen pošten postopek, je jamstvo enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave v povezavi z 29. členom⁶⁹ Ustave o pravnih jamstvih v kazenskem postopku.⁷⁰ Gorkič na

⁶⁶ Gre za nosilno odločbo ESČP na tem področju.

⁶⁷ Gorkič, 2007.

⁶⁸ Glej odločbo št. Up-120/97 z dne 18.3.1999.

⁶⁹Določba 29. člena Ustave določa minimalne pravice, ki jih ima obdolženec v kazenskem postopku in katerih namen je, da se mu zagotovijo pošteno sojenje pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem. Ta določba je specialna v razmerju do pravic iz 22. člena. Ustavno sodišče pa še ni jasno začrtalo obsega njene uporabe v postopku o prekršku.

tem mestu opozarja na zadržanost sodišča, da bi tudi v postopku o prekrških vzpostavilo enak sistem procesnih jamstev, kot veljajo za kazenski postopek. Zastavlja se mu vprašanje, kje iskati podlago za razlikovanje med ravnijo varstva človekovih pravic v postopku o prekrških in ravnijo varstva v kazenskem postopku. Enega od možnih odgovorov vidi v odklonilnem ločenem mnenju sodnika Udeta k prej povzeti odločbi.⁷¹ Ude meni, da je razlikovanje med kaznivimi dejanji in prekrški v teoriji in praksi tako sporno in nejasno, da ne opravičuje različnega nivoja procesnih garancij, ki jih je treba zaradi uveljavitve pravice do poštenega sojenja in pravice do obrambe zagotoviti obdolžencu. V Ustavi sami namreč ni podlage za tako razlikovanje.⁷²

Sodišča morajo obdolžencem v postopku o prekršku zagotoviti pošteno obravnavo. Melartova meni, da morajo sodišča voditi postopek tako, da je zadoščeno zahtevi po enakopravnosti in procesnem ravnotežju strank. Nobene zakonske določbe ne smejo uporabiti tako, da bi bile s tem kršene človekove pravice in temeljne svoboščine.⁷³

Kečanović pa navaja, da se za prekrškovne postopke na splošno zdi, da v senci velikega brata, kazenskega prava, nimajo posebne potrebe po lastni doktrini varstva pravic posameznika, vendar opozarja, da bi jih kazalo kljub »debeli senci velikega brata« sistematično preučiti in dognanja o tem strniti v doktrino varstva pravic v prekrškovnem pravu. Hkrati pa opozarja na potrebo in dolžnost države, da zagotovi uresničevanje standardov, ki jih v svojih odločbah zahtevata Ustavno sodišče in EKČP.⁷⁴

- 2.3. Ustna obravnava v postopku o prekršku

- 2.3.1. Uvodno

Ustna obravnava se upravičeno označuje kot temeljni kamen postopka. Pravila o ustni obravnavi morajo zagotavljati tak postopek, ki je primeren za ugotavljanje resnice. Temeljna načela ustne obravnave v postopku o prekršku so:

⁷⁰ Tako Ustavno sodišče v odločbi št. Up- 120/97 z dne 18.3.1999.

⁷¹ Gorkič, 2007.

⁷² Glej odločbo št. Up-120/97 z dne 18.3.1999, odklonilno ločeno mnenje sodnika Udeta.

⁷³ Melart, 2007.

⁷⁴ Kečanović, 2007.

1. načelo javnosti;
2. načelo ustnosti;
3. načelo neposrednosti;
4. načelo zgoščenosti;
5. načelo materialne resnice.⁷⁵

ZP-1 ima določbe o ustni obravnavi umeščene v poglavje o rednem sodnem postopku. V 67. členu pa pri izvedbi ustne obravnave odkazuje na uporabo določb ZKP o izvedbi glavne obravnave v skrajšanem postopku pred okrajnim sodiščem. Medtem ko se kazenski postopek praviloma ne more zaključiti z izrekom sodbe brez predhodno opravljene glavne obravnave,⁷⁶ se v postopku o prekršku to lahko zgodi in je odločitev za izvedbo ustne obravnave v celoti v rokah sodnika, ki ga vodi.⁷⁷ Odločitev za ustno obravnavo naj bi bila utemeljena s sodnikovim prepričanjem, da bo s takšnim izvajanjem dokaznega postopka omogočil celovitejšo, neposrednejšo, boljše razjasnitev prekrška,⁷⁸ sicer pa se v postopku o prekršku dokazni postopek večinoma vodi zunaj obravnave na posameznih narokih in tako tudi zaključiti.

Priprave na ustno obravnavo so v pretežni meri tehnična faza postopka, ki je praktično skoraj v celoti v rokah sodnika, ki vodi postopek. Sodnik določi kraj in čas izvedbe ustne obravnave in odredi, katere osebe naj se nanjo povabijo. Ustna obravnavo bi, spoštujoč načelo neposrednosti, morala teči praviloma nepretrgoma in se končati z izrekom sodbe. Ali bo tako tudi v resnici, je v precejšnji meri odvisno od tega, kako kvalitetne so bile sodnikove priprave.

Zaradi neposrednosti izvajanja dokazov na ustni obravnavi, hkratne prisotnosti obdolženca, prič in morebiti tudi izvedencev, je ustna obravnavo idealna priložnost za optimalno razjasnitev tistih vprašanj, pri katerih so izpovedbe navedenih oseb različne, neusklanjene oziroma si nasprotujejo. V ta namen je mogoče na ustni obravnavi opraviti soočenja med pričami in obdolžencem ter tudi med pričami samimi.⁷⁹

⁷⁵ Bele in dr., 2005, str. 354.

⁷⁶Izjema je določena le pri postopku za izdajo kaznovalnega naroka.

⁷⁷ Florjančič, 2006, str. 83.

⁷⁸ Florjančič, str. 84.

⁷⁹ Florjančič, str. 91.

- 2.3.2. Zagotavljanje navzočnosti

udeležencev ustne obravnave

Če sodnik oceni, da je za razjasnitev⁸⁰ stvari to potrebno, bo v postopku o prekršku razpisal ustno obravnavo in nanjo obvezno povabil obdolženca, njegovega morebitnega zagovornika, priče in po potrebi tudi izvedenca. O datumu ustne obravnave bo sodišče obvestilo tudi predlagatelja⁸¹ in oškodovanca, njuna prisotnost pa ni pogoj za njeno uspešno izvedbo. Zakon sicer nikjer ne navaja, da se na ustno obravnavo povabi tudi tolmač, vendar je to nujno, če udeleženec v postopku ne uporablja jezika, ki je na sodišču v uradni rabi.

Za zagotovitev navzočnosti udeležencev ustne obravnave lahko sodišče uporabi prisilne ukrepe (ukrepi za zagotavljanje navzočnosti).⁸² Vsi udeleženci v postopku morajo biti o posledicah svojega izostanka opozorjeni v vabilu. Prisilni ukrepi ponavadi največkrat doletijo nediscipliniranega obdolženca, lahko pa se uporabijo tudi za priče in izvedenca. Sodišče lahko zoper obdolženca, ki je bil v redu vabljen ter opozorjen na posledice svojega izostanka, vendar pa le tega ni opravičil, odredi prisilno privedbo, druga možnost, ki jo ima sodišče je, da obdolžencu sodi v njegovi nenavzočnosti.

- 2.3.3. Ustna obravnava v odsotnosti

obdolženca

Čeprav ima po Ustavi⁸³ obdolženec pravico, da se mu sodi v njegovi navzočnosti, se ta pravica ne sme sprevreči v sredstvo za zavlačevanje postopka ali celo za izmikanje le temu.⁸⁴ Zakon o prekrških taksativno našteva pogoje, pod katerimi se lahko ustna obravnava opravi tudi v obdolženčevi odsotnosti. Pogoji za sojenje v nenavzočnosti morajo biti podani kumulativno. Če kateri izmed njih ni podan, je treba ustno obravnavo

⁸⁰ Za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja.

⁸¹ Če se predlagatelj ustne obravnave udeleži, lahko predlaga dokaze in daje predloge, ter z dovoljenjem sodnika postavlja vprašanja osebam, ki se zaslišujejo (129. čl.ZP-1).

⁸² Glej 2. točko naloge.

⁸³ Glej 2. alinejo 29. čl. Ustave.

⁸⁴ Fišer, 2002, str. 133.

razpisati ponovno, obdolženec, ki se prejšnje ustne obravnave neopravičeno ni udeležil, pa se na novo ustno obravnavo prisilno privede.⁸⁵ Pogoji za izvedbo ustne obravnave v odsotnosti obdolženca so:⁸⁶

1. obdolženec je moral biti na ustno obravnavo v redu povabljen (veljajo ustrezne določbe ZKP);
2. obdolženec je že bil predhodno zaslišan;
3. sodnik, ki vodi postopek, je spoznal, da obdolženčeva navzočnost ni nujna za pravilno ugotovitev stanja stvari.⁸⁷

- 3. PRAVICA DO PRISOTNOSTI NA GLAVNI OBRAVNAVI V PRAVDNEM POSTOPKU

- 3.1. Uvodno

Pravice do navzočnosti v pravnem postopku ne najdemo izrecno zapisane v Ustavi RS. A kot bo pokazala nadaljnja analiza ustavnih določb in določb EKČP, lahko vendarle govorimo o pravici do prisotnosti na glavni obravnavi tudi v pravnem (dokaznem) postopku, in sicer kot del pravice do poštenega postopka, katerega sedes materiae v slovenskem pravu je v 22. členu URS.

Na drugi strani pa prav tako drži, da navzočnost strank v pravnem postopku ni dobrina, ki bi bila hkrati tudi v interesu države. Če je v kazenskem in prekrškovnem postopku mogoče trditi, da je navzočnost obdolženca tako njegova pravica kot tudi dolžnost, je ta dolžnostna komponenta v pravnem postopku manj poudarjena, s tem pa izgubijo pravno podlago tudi prisilni ukrepi zoper stranki, ki se postopka ne udeležita. Istočasno to seveda ne pomeni, da neudeležba v postopku - tudi z nenavzočnostjo na narokih - nima

⁸⁵ Bele, in dr., 2005, str. 356.

⁸⁶1. odst. 126. čl. ZP-1.

⁸⁷Njegova navzočnost bi bila nujna, če njegov prejšnji zagovor ne bi bil popoln, če bi ga bilo potrebno soočiti s soobdolžencem ali pričo itd.).

negativnih posledic v postopku. Te se, kot rečeno, ne kažejo v uporabi prisilnih ukrepov, ampak - poenostavljeno rečeno - kot neuspeh v postopku.

- 3.2. Pravica do prisotnosti na obravnavi v EKČP

Tudi na ravni EKČP pravica do sojenja v navzočnosti ni izrecno zagotovljena v primerih pravnih postopkov. Vendar pa teorija ugotavlja, da je mogoče pravico do prisotnosti na ustni obravnavi šteti za del pravice do poštenega obravnavanja po 1. odstavku 6. člena EKČP. EKČP v citiranem členu zagotavlja javnost postopka, ta pa je zagotovljena le, če je izpeljana ustna (glavna) obravnava.

A že na tej točki se kaže razlikovanje s kazenskim postopkom: pravica do prisotnosti ni brezpogojna. Temu procesnemu jamstvu je v večini primerov zadoščeno, če je na obravnavi prisoten odvetnik stranke. Na podlagi tega procesnega jamstva stranka ne more zatrjevati, da ji je zagotovljena osebna navzočnost na obravnavi. Osebna navzočnost je zagotovljena le v tistih primerih, ko je sodnikov vtis o "osebnem značaju in načinu življenja" bistven za odločitev sodišča - tak primer so družinskopravni spori. Kršitev pravice do (osebne) prisotnosti na glavni obravnavi si tako lahko predstavljamo le, kadar v takih primerih država bodisi zoper stranko izvaja prisilne ukrepe, ki ji udeležbo preprečujejo (na primer, odvzem prostosti) bodisi zakonsko omeji javnost tudi za stranke.

Obveznost zagotoviti prisotnost stranke na glavni obravnavi ugasne, če se stranka odpove tej pravici - bodisi izrecno bodisi konkludentno. Odpoved je pod določenimi pogoji mogoča tudi z opustitvijo, kadar stranki naložimo breme zahtevati razpis naroka, pa stranka to opusti. Izjema je skladno z judikaturjo ESČP odločanje o zahtevku na povrnitev nepremoženjsko škodo - v primeru Goc je ESČP zavzelo stališče, da mora stranka svoje stališče osebno predstaviti.

V drugih primerih pa je mogoče opustiti zagotavljanje prisotnosti na ustni obravnavi, kadar to dopuščajo okoliščine primera - tj. če je mogoče vsa relevantna vprašanja pravne ali dejanske narave rešiti na podlagi spisa.

- 3.3. Pravica do navzočnosti pri izvajanju dokazov kot del garancije enakega varstva pravic (22. člen Ustave

RS)

Ustavno sodišče RS je ob razlagi 22. člena URS dosledno prepoznalo pravico do prisotnosti (navzočnosti) pri izvajanju dokazov kot element pravice do enakega varstva pravic, in s tem kontradiktornosti.

V novejši praksi je jedro jamstev 22. člena URS v pravnem postopku povzelo v odločbi U-I-164/09-13 z dne 4. 2. 2010 (obrazložitev, para. 13):

" /.../ Pravica do kontradiktornega sodnega postopka je eden od najpomembnejših izrazov pravice do enakega varstva pravic. Sodišče mora dati vsaki stranki možnost, da se izjavi o navedbah in zahtevkih nasprotne stranke. Iz Ustave izhaja, da se mora postopek voditi ob spoštovanju temeljne zahteve po enakopravnosti in procesnem ravnotežju strank ter ob spoštovanju njihove pravice, da se lahko branijo pred vsemi procesnimi dejanji, ki bi lahko vplivala na njihove pravice ali interese. S tem temelji na spoštovanju človekove osebnosti, saj vsakomur zagotavlja možnost priti do besede v postopku, ki zadeva njegove pravice in interese, in tako preprečuje, da bi človek postal le predmet postopka. Stranki in vsakomur, ki ima stranki enak položaj, mora biti zato omogočeno, da navaja argumente za svoja stališča ter da se izjavi tako glede dejanskih kot glede pravnih vprašanj. Stranki mora biti zagotovljena pravica, da navaja dejstva in dokaze ter da se izjavi o navedbah nasprotne stranke in o rezultatih dokazovanja, kot tudi pravica, da je ob izvajanju dokazov navzoča. /.../"

- 3.4. Ekonomičnost postopka kot načelno izhodišča sankcioniranja pasivnosti strank v pravnem postopku

V slovenski teoriji civilnega procesnega prava je že dolgo pripoznano, da interes pospešitve pravnih postopkov (in s tem tudi interes stroškovne ekonomičnosti) dopušča uporabo procesnih sankcij zoper stranke. Pri tem velja ponovno poudariti, da zoper stranke ni dopustno uporabiti prisilnih ukrepov - nenazadnje država interesa zagotoviti njihovo osebno prisotnost niti nima, vsaj ne v obsegu, kot ga ima v kazenskem postopku.

Sankcije v tem primeru so predvsem povečevanje možnosti za neuspeh stranke, ki se postopka ne udeležuje skrbno. V sistem tovrstnih sankcij sodita - poleg predpisovanja stroškovnih sankcij - predvsem zamudna sodba (318. člen ZPP) in prekluzija navajanja dejstev in dokazov (286. člen ZPP).

- 3.4.1. Zamudna sodba

Zamudno sodbo je izvorno v slovenskem pravnem postopku bila dopustna pod določenimi pogoji, kadar tožena stranka ni odgovorila na tožbo v roku 30 dni po vročitvi tožbe. Novela ZPP-D je možnost zamudne sodbe bistveno razširila in v 282. členu ZPP:

"Če na poravnalni narok ali na prvi narok za glavno obravnavo, če poravnalni narok ni bil razpisan, ne pride tožena stranka, sodišče pod pogoji, ki jih določa ta zakon, izda zamudno sodbo, čeprav je tožena stranka odgovorila na tožbo. /.../"

Zamudna sodba izhaja iz ti. sistema afirmativne litiskontestacije, kar pomeni, da toženčevo pasivnost razumemo kot priznavanje tožnikovih dejanskih navedb. V slovenski teoriji civilnega procesnega prava je danes ta sistem splošno sprejet in ga v tem smislu sprejema tudi Ustavno sodišče RS. Tako že v odločbi Up-201/01 z dne 6.11.2003:

"... Zamudno sodbo sodišče lahko izda le, če so za to izpolnjeni posebni, z zakonom predpisani pogoji (318. len Zakona o pravnem postopku, Uradni list RS, t. 26/99 in nasl. - v nadaljevanju ZPP). Na podlagi navedene dolobe ZPP izda sodišče sodbo, s katero ugotovi tobenemu zahtevku (zamudno sodbo), če tožena stranka na pravilno vročeno tožbo v določenem roku ne odgovori in če so izpolnjeni naslednji pogoji: da je toženi stranki pravilno vročena toba v odgovor; da ne gre za zahtevek, s katerim stranke ne morejo razpolagati (tretji odstavek 3. lena ZPP); da izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka iz dejstev, ki so navedena v tožbi; ter da dejstva, na katera se opira tožbeni zahtevek, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil sam tožnik, ali z dejstvi, ki so splošno znana. Pasivnost toženca je torej eden izmed pogojev za izdajo zamudne sodbe. Po sistemu afirmativne litiskontestacije, ki je uveljavljen po mnenju vejega dela teorije in prakse, se pasivnost toženca ocenjuje kot priznanje tožnikovih dejanskih navedb. V postopku za izdajo zamudne sodbe zato sodišču dejanskega stanja ni treba ugotavljati, ampak kot podlago zamudne sodbe vzame dejansko stanje, ki je navedeno v tožbi. Iz domneve o priznanju dejstev logično sledi, da zamudne sodbe s pritobo ni mogoče izpodbijati zaradi zmotne ugotovitve dejanskega stanja (drugi odstavek 338. lena ZPP)."

Pasivnost stranke v kazenskem postopku v citirani sodbi je zakonodajalec v zgoraj citiranem spremenjenem 282. členu ZPP razširil tudi na neudeležbo na naroku poravnalnem naroku ali prvem naroku za glavno obravnavo. Ustavno sodišče je v odločbi : U-I-164/09-13 z dne 4.2.2010 razveljavilo, izhajajoč, da določba posega v pravico do izjavljanja v pravnem postopku, katere temelj je 22. člen ustave. Obrazložitev in v njej navedene zakonodajalčeve usmeritve jasno kažejo trend, ki zavoljo ekonomičnosti postopka ne le dovoljuje izvedbo postopka brez prisotnosti (tožene) stranke, ampak njeno izogibanje bremenu ter odgovornosti tudi sankcionira. Ustavno sodišče je zakonodajalčeve cilje povzelo takole:

"... Zakonodajalec je ocenil, da je bila sistemska pomanjkljivost ureditve pravnega postopka pred novelo ZPP-D v tem, da ZPP sodiščem ni dajal zadostnih možnosti za

zagotovitev koncentracije glavne obravnave kot enega izmed temeljnih instrumentov za zagotovitev pospešitve in ekonomičnosti postopka.⁽³¹⁾ Zakonodajalec je imel za doseganje tega namena nedvomno na razpolago več možnosti, znanih tako v teoriji kot v primerjalnem pravu. Pomembno je, da se pri zasledovanju ciljev pospešitve, ekonomičnosti in koncentracije pravnega postopka ni omejil le na novo ureditev sankcij zaradi izostanka z naroka. ZPP-D v splošnem bolj, kot je to veljalo doslej, poudarja načelo, da je tudi odgovornost oziroma breme strank, da prispevajo h koncentraciji in pospešitvi postopka, kot tudi k vsebinski kakovosti sodnega varstva...."

Vendar pa ustavno sodišče razširitvi zamudne sodbe tudi na primere izostanka s poravnalnega naroka ali prvega naroka glavne obravnave ni potrdilo, predvsem zaradi dvomov v njeno učinkovitost:

"... Vse pomisleke glede dejanskega učinka prisiljevanja tožene stranke k udeležbi na glavni obravnavi je (kot je Ustavno sodišče nakazalo že v 20. točki obrazložitve te odločbe) ZPP-D z novimi pooblastili sodišča in novimi procesnimi bremenimi strank le okreplil. Struktura ZPP sodišču zdaj omogoča, da že pred glavno obravnavo zbere procesno gradivo in pridobi potrebna pojasnila od obeh strank postopka – prav tako pa mu omogoča, da ob upoštevanju večje procesne aktivnosti tožnika, ki bo pogosto vplivala na izid postopka, primerno sankcionira toženo stranko, ki kljub pravilnemu vabljenju ne pride na prvi narok za glavno obravnavo. Tudi za »prisilno« udeležbo na poravnalnem naroku (ki se ga tožena stranka ne udeleži zaradi iskrene pripravljenosti na sodno poravnavo, pač pa le iz strahu pred izdajo zamudne sodbe) ni mogoče sklepati, da lahko nezanemarljivo poveča število sodnih poravnjav. Zato Ustavno sodišče ugotavlja, da izpodbijana določba nima nobenega dodatnega koristnega učinka na doseganje ciljev učinkovitosti, hitrosti, ekonomičnosti in koncentracije pravnega postopka..."

Če si nekoliko natančneje pogledamo obrazložitev, pa bomo ugotovili, da nosilna misel odločbe ni kvazi-empirična ugotovitev, da sankcioniranje pasivnosti tožene stranke ne more biti učinkovita, ampak stališče, da je nesorazmerna glede na celoten kontekst zbiranja procesnega gradiva, v katerem je zakonodajalec istočasno tudi okreplil pooblastila materialnega procesnega vodstva ter mehanizme zbiranja procesnega gradiva

pred glavno obravnavo.⁸⁸ Šele upoštevajoč te mehanizme se sankcioniranje z zamudno sodbo kaže kot prekomerno.

- 3.4.2. Prekluzija

V ustavnosodni praksi in teoriji je sistem prekluzij že dolgo pripoznan mehanizem zagotavljanja ekonomičnosti pravnega postopka. Institut zaradi negativnih učinkov kopičenja procesnega gradiva (eventualne maksime) ni nesporen. Ustavno sodišče je njegove meje začrtalo v odločbi Up-329/01 z dne 20.11.2001, na primeru prekluzivnih rokov za vložitev pravnega sredstva:

"Prekluzivni roki za vložitev pravnih sredstev sicer predstavljajo poseg v pravico stranke, da se izjavi (22. člen Ustave), saj sodišče vloge oziroma dopolnitve pravočasno vložene vloge, ki navaja razloge ali dejstva, ki niso bila navedena v pravočasni vlogi, vložene po preteku takšnega roka, ne bo vsebinsko obravnavalo. Določitev takšnih rokov pa je ustavno dopustna, saj služi zagotovitvi jasnosti in gotovosti v medsebojnih pravnih razmerjih in je s tem v interesu vseh strank pravnega razmerja, prav tako pa v interesu instituta učinkovitega sodnega varstva v celoti (23. člen Ustave). Podan mora biti torej legitim namen določitve prekluzivnega roka.

Tako določeni roki tudi ne smejo biti pretirano kratki, saj bi se sicer praktično izenačili z odvzemom pravice do sodnega varstva. Dolžina teh rokov kot tudi njihov prekluzivni

⁸⁸Iz obrazložitve: "Takih novosti je v ZPP več – za obravnavani primer so pomembne npr. izrecno zapisana zahteva po obrazloženem in substanciranem prerekanju dejstev (drugi odstavek 214. člena ZPP); možnost, da sodišče stranki naloži predložitev pisnega povzetka obsežne listinske dokumentacije (četrti odstavek 226. člena ZPP); možnost pridobitve pisnih izjav prič (236.a člen ZPP); pooblastilo sodišču za izvajanje materialnega procesnega vodstva v fazi priprav za glavno obravnavo, skupaj s postavljanjem rokov za opravo procesnih dejanj in premikom prekluzij glede navajanja dejstev in predložitve dokazov na čas pred prvo glavno obravnavo (prvi trije odstavki 286.a člena ZPP) ter obveznost pravočasnega vlaganja pripravljalnih vlog tako, da ne bo potrebna preložitve naroka (četrti odstavek 286.a člena ZPP). Namen teh sprememb je predvsem zagotoviti, da bo procesno gradivo zbrano čim prej, tako da bi bil postopek končan že na prvem naroku, kakor tudi v povečanju možnosti sodišča, da okvir in način vodenja postopka prilagaja okoliščinam in značilnostim vsakega posameznega primera."

učinek morata tudi dovolj jasno in nedvoumno izhajati iz zakona. Ni namreč dopustno, da bi zaradi ne dovolj jasne zakonske norme stranki bila dokončno odvzeta pravica do sodnega varstva."

- 3.4.3. Sankcioniranje stranke v vlogi dokaznega sredstva

Podoben pristop k sankcioniranju strank ureditev pravnega postopka ubira tudi takrat, kadar te nastopajo v vlogi dokaznega sredstva, se pravi, kadar sodišče izvede t.i. zaslišanje strank. Drugače, kot to velja za pričo, zoper stranko ni dovoljeno uporabiti prisilnih ukrepov, ampak z neodzivanjem na vabilo stranka tvega, da se bo sodišče oprlo le na izpovedbo tiste stranke, ki se je vabilu odzvala. ZPP v tem smislu določa (2. odstavek 258. člena), da "lahko sodišče odloči, da zasliši samo eno stranko, če druga stranka noče izpovedati ali če se ne odzove sodnemu vabilu."

4.4. Prisilni ukrepi zoper stranke pravnega postopka

Splošno sprejeto je, da prisilnih ukrepov zoper stranke pravnega postopka ni dopustno uporabiti. V veljavni ureditvi to jasno prepoveduje 262. člen ZPP: "Nobeni prisilni ukrepi niso dovoljeni zoper stranko, ki se ni odzvala sodnemu vabilu na zaslišanje; prav tako se stranka ne more prisiliti k izpovedbi." Slednje celo v primeru, ko stranka nastopa kot dokazno sredstvo, ko se njen položaj približuje položaju priče.

- 3.4.4. Ukrepi za zagotavljanje navzočnosti drugih udeležencev postopka

Ukrepi zoper druge udeležence (priče in izvedence, pooblaščenca ipd.) pravnega postopka sodijo v ustaljeni repertoar prisilnih ukrepov, ki jih poznamo v vseh sodnih postopkih. Sem sodijo:

- prisilna privedba
- dolžnost plačila stroškov, in
- denarna kazen.

- II. DEL: UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE NAVZOČNOSTI UDELEŽENCEV POSTOPKA

- 4. UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE OBDOLŽENČEVE NAVZOČNOSTI

- 4.1. Uvodno

EKČP v 6. členu zagotavlja pravico do poštenega sojenja.⁸⁹ Med minimalnimi pravicami, ki jih v zvezi s tem našteva, ne določa izrecno pravice obdolženca, da se mu sodi v njegovi navzočnosti. Vendar pa pravica do sojenja v navzočnosti izhaja iz pravice obdolženca, da se brani sam, kar pomeni pravico obdolženca do obrambe ob sočasni pravni pomoči zagovornika. Ker je izvrševanje te pravice (obdolženca, da se brani sam) na sojenju v njegovi odsotnosti neizvedljivo, predstavlja njen korelat predvsem dolžnost države, da sojenje izpelje izključno v navzočnosti obdolženega.⁹⁰

Ustava Republike Slovenije⁹¹ kot eno temeljnih pravnih jamstev v kazenskem postopku zagotavlja vsakomur, ki je obdolžen kaznivega dejanja, pravico, da se mu sodi v njegovi navzočnosti (in da se brani sam ali z zagovornikom).⁹² Obdolžencu je zagotovljeno izvajanje dokazov v njegovo korist.⁹³ Navedeni ustavni določbi sta torej selektivno povzeti po EKČP, pri čemer zagotavljata širši obseg pravic – onstran minimalnih jamstev

⁸⁹ Povzeto po Skubic, v Bošnjak, 2005, str. 334.

⁹⁰ Zupančič, 2000, str. 1042.

⁹¹ Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/2000, 24/2003, 69/2004, v nadaljevanju Ustava.

⁹² Druga alineja 29. člena Ustave (pravna jamstva v kazenskem postopku).

⁹³ Tretja alineja 29. člena Ustave (pravna jamstva v kazenskem postopku).

EKČP. Ustava vsekakor jasno in brez izjem določa, da ima vsak obdolženec pravico, da se mu sodi v njegovi navzočnosti.

Po drugi strani pa Zakon o kazenskem postopku⁹⁴ izrecno ne določa, da ima obdolženec pravico, da se mu sodi v njegovi navzočnosti.⁹⁵ Iz Ustave je povzeta pravica obdolženca, da se brani sam ali s strokovno pomočjo zagovornika (prvi odstavek 12. člena ZKP), kar sodi med temeljna načela kazenskega postopka. Kot je bilo poudarjeno, se obdolženec lahko brani samo, če je navzoč.⁹⁶

Obvezna navzočnost obdolženca na sojenju izhaja tudi iz načela kontradiktornosti.⁹⁷ V kazenskem postopku imata obdolženec in tožilec položaj enakopravnih strank. Tožilec mora navesti dejstva, na katera opira svoj zahtevek, in predlagati dokaze, s katerimi ta dejstva dokazuje, obdolženec pa ima pravico navajati dejstva in predlagati dokaze, ki so mu v korist (drugi in tretji odstavek 16. člena ZKP). Da lahko navaja dejstva in predlaga dokaze, mora biti obdolženec navzoč pri njihovem izvajanju in pri ugotavljanju dejstev.⁹⁸

ZKP v XVII. poglavju našteva ukrepe za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti, za odpravo ponovitvene nevarnosti in za uspešno izvedbo kazenskega postopka.⁹⁹ Ti ukrepi so:

4. vabilo,

⁹⁴Ur. l. RS, št. 63/1994, 72/1998, 6/1999, 66/2000, 111/2001, 56/2003, 426/02, 43/2004, 101/2005; v nadaljevanju ZKP.

⁹⁵Glede na določbo prvega odstavka 15. člena Ustave RS so sodišča dolžna uporabljati ustavne določbe o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah neposredno, zato taka določba v ZKP niti ni potrebna. Glej Skubic, v Bošnjak, 2005, str. 335.

⁹⁶..... *Ibidem*, str. 335.

⁹⁷Načelo kontradiktornosti (razpravnosti) velja predvsem na glavni obravnavi, vendar je naš kazenski postopek prežet s kontradiktornimi elementi tudi v fazah preiskave, preizkusa obtožnice ter v postopku s pravnimi sredstvi. Podrobneje o kontradiktornem načelu glej Dežman/Erbežnik, 2003, str. 246–249.

⁹⁸Kljub brezpogojnosti ustavnega jamstva do sojenja v navzočnosti pa vsebuje ZKP v poglavju o pogojih za glavno obravnavo in poglavju o vodstvu glavne obravnave določbe, ki dovoljujejo omejevanje te temeljne pravice. Po ZKP je – sicer izjemoma – sojenje v obdolženčevi nenavzočnosti pod določenimi pogoji dovoljeno. Podrobneje Skubic, v Bošnjak, 2005, str. 335–336.

⁹⁹..... 192–213d člen ZKP.

5. privedba,
6. obljuba obdolženca, da ne bo zapustil prebivališča,
7. prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi,¹⁰⁰
8. javljanje na policijski postaji,
9. varščina,
10. hišni pripor
11. in pripor.

Poleg teh ukrepov ZKP v poglavju o pogojih za glavno obravnavo določa še dva ukrepa, in sicer privedbo in pripor obdolženca, ki ne pride oziroma se izmika prihodu na glavno obravnavo (prvi in drugi odstavek 307. člena ZKP).¹⁰¹ Po ZKP so raztreseni tudi drugi ukrepi, ki posegajo v pravice in svoboščine domnevnega storilca kaznivega dejanja, še preden je bila ugotovljena njegova krivda.¹⁰²

Pri izbiri ukrepa mora sodišče upoštevati pogoje, ki so določeni za posamezne ukrepe, in spoštovati načelo sorazmernosti, torej da ne uporabi strožjega ukrepa, če se da isti namen

¹⁰⁰Prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi je nadomestni ukrep, kadar obstajajo priporni razlogi iteracijske nevarnosti (nevarnost, da bo obdolženec uničil sledove kaznivega dejanja, vplival na priče, udeležence ali prikrivalce) ali ponovitvene nevarnosti (nevarnost, da bo obdolženec ponovil kaznivo dejanje, dokončal poskušano kaznivo dejanje ali storil kaznivo dejanje, s katerim grozi), in vsebinsko ne sodi med ukrepe za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti. Skubic, v Bošnjak, 2005, str. 284.

¹⁰¹Pri vseh naštetih ukrepih gre za ukrepe procesnega prisiljenja, četudi so v ZKP urejeni v dveh različnih poglavjih. Fišer, 2002, str. 88.

¹⁰²..... Podrobneje, glej Fišer, 2002, str. 88.

doseči z milejšim.¹⁰³ Za varščino lahko (skoraj) zanesljivo rečemo, da je »alternativa priporu«, torej nadomestni ukrep za strožji ukrep.¹⁰⁴ S tem ukrepom se obdolženčeva temeljna pravica do osebne svobode omejuje, ne pa tudi odvzema.¹⁰⁵

- 4.2. Posebej o vročanju v kazenskem postopku

- 4.2.1. Splošne določbe o vročanju

Vročanje je procesno dejanje sodišča ali drugega organa kazenskega postopka, ki ga odredi zato, da se stranka ali drug udeleženec v postopku seznaní z odločbo ali obvesti o procesnem dejanju, ki je bilo opravljeno ali naj se opravi.¹⁰⁶ Vročanje je torej v svojem bistvu administrativno-tehnično opravilo, vendar je kljub temu izjemno pomembno za zakonit potek kazenskega postopka. Prav tako je pomembno za stranke, saj jim omogoča uresničevanje njihovih pravic v postopku. Zakon z določbami o vročanju pisanj predpisuje, na kakšen način mora biti pisanje vročeno, da lahko nastopijo procesne posledice vročitve.¹⁰⁷

¹⁰³Fišer opozarja, da so medsebojna razmerja med omejevalnimi ukrepi skrajno kompleksna: nekateri se lahko med seboj nadomeščajo, drugi ne, nekateri se deloma prekrivajo, deloma pa prepletajo, različne so navezave (na storilca, na kaznivo dejanje, na priporni razlog, na oškodovanca, medtem ko pri varščini sploh nimamo neposredne povezave med ukrepom in nevarnostjo, ki jo želimo preprečiti, ipd.), nekatere je med seboj mogoče in dopustno kumulirati, drugih pa ne, in podobno. Nadalje, nekateri ukrepi delujejo v širokem spektru, drugi le v zelo omejenem segmentu. To dejstvo ima velik vpliv na odločanje sodišča v vsakem posameznem primeru. Prav tam, str. 91–93.

¹⁰⁴Zakonodajalec je po odločbi Ustavnega sodišča RS, št. U-I-18/93, s katero je to ugotovilo neskladnost ZKP z Ustavo, uredil milejše ukrepe kot »alternativo priporu. Glej Skubic, v Bošnjak, 2005, str. 287; tudi Fišer, 2002, str. 91–93.

¹⁰⁵.....Selinšek, 2004, str. VIII.

¹⁰⁶.....Fišer, 2002, str. 51.

¹⁰⁷.....Horvat, 2004, str. 258.

Zakon o kazenskem postopku (v nadaljevanju: ZKP)¹⁰⁸ določa, da se pisanja¹⁰⁹ vročajo (1) po pošti, (2) po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje kot registrirano dejavnost, (3) po uradni osebi organa, ki je odredil vročanje ali (4) neposredno pri organu.¹¹⁰ Vročitev, ki je sodišče ne bi opravilo po subjektih, ki jih predvideva zakon (npr. vročitev prek policije), bi bila sicer neveljavna, vendar pa tudi takšna vročitev konvalidira, če ji prejemnik ne ugovarja, ter tako postane veljavna. Način vročitve določi sodnik v odredbi o vročitvi. Če ga ne določi, se vročitev opravi po pošti. Pisanja, ki jih vroča sodišče neposredno, pa lahko naslovnik prevzame v sodni pisarni ali odpravi sodišča.¹¹¹

Vabilo na glavno obravnavo in druga vabila lahko sodišče naznani osebi, ki je pred njim, tudi ustno.¹¹² Ta določba se uporabi v primeru preložitve glavne obravnave za določen čas ter pri preložitvi oziroma določitvi naroka za opravo posameznih preiskovalnih dejanj. Vabljenje na takšen način pomeni udejanjanje načela ekonomičnosti postopka, saj prispeva k pospešitvi ter pocenitvi postopka.¹¹³

Sodna pisanja se vroča podnevi od 6. do 20. ure.¹¹⁴ Izjema je obdobje sodnih počitnic (od 15. julija do 15. avgusta), ko se sodna pisanja – razen v nujnih zadevah – ne vročajo.¹¹⁵

¹⁰⁸Zakon o kazenskem postopku (uradno prečiščeno besedilo) (ZKP-UPB4), Ur.l.RS, št. 32/2007.

¹⁰⁹S »pisanji« so mišljena vsa sodna pisanja: odločbe sodišča, vabila, obvestila in podobno, pa tudi pisanja strank in drugih procesnih subjektov, ki jih mora sodišče v kazenskem postopku vročiti nasprotni stranki ali drugim upravičencem (npr. obtožni akt, pravna sredstva itd.); vročitev pisanja, ki bi jo opravile med seboj stranke same, nima procesnih učinkov. Horvat, nav.delo, str. 258.

¹¹⁰..... Čl. 117/I ZKP.

¹¹¹..... Horvat, nav.delo, str. 259.

¹¹²..... Čl. 117/III ZKP.

¹¹³..... Horvat, 2004, str. 259.

¹¹⁴Čl. 139/I Zakona o pravdnem postopku (uradno prečiščeno besedilo) (ZPP-UPB2) Ur.l. RS, št. 36/2004. V primerih, ki jih ZKP ni predvidel, se skladno s 126. členom ZKP za vročitev uporabijo določbe, ki veljajo za pravdni postopek. Subsidiarna uporaba določb pravnega postopka pa ni mogoča v primerih, ki so v ZKP urejeni, pa čeprav morda na manj ustrezen ali učinkovit način kot v Zakonu o pravdnem postopku.

¹¹⁵Čl. 83 Zakona o sodiščih (uradno prečiščeno besedilo) (ZS-UPB4/) (Ur.l. RS,

Če je bilo sodno pisanje vročeno, začnejo teči procesni roki prvi dan po izteku sodnih počitnic. Zakon dovoljuje vročanje vsak dan v tednu, tudi ob vikendih in praznikih, vendar pa se v praksi vročanje praviloma omejuje le na delavnike. Če se vroča po pošti, je vročanje prilagojeno poštnemu poslovanju, v drugih primerih pa vročevalci sami ocenijo, kdaj je najprimernejši čas za uspešno vročitev.¹¹⁶ Če vročitev v terminu med 6. in 20. uro ni mogoča, sodišče odloči, da se vročitev opravi v drugem času.¹¹⁷ Zoper takšno odločbo ni pritožbe, prav tako odločbe ni potrebno obrazložiti.¹¹⁸ Sodišče sme vročanje ponoči odrediti šele, ko vročanje v splošno predvidenem času ni bilo uspešno.¹¹⁹

(Ne)uspešnost vročanja je razvidna iz vročilnice (oziroma povratnice pri vročanju po pošti). Vročilnica je javna listina, ki dokazuje, kdaj in komu je bilo pisanje vročeno ter kdo ga je opravil. Vročilnico oziroma povratnico podpišeta prejemnik in vročevalec; prejemnik zapiše z besedo tudi datum prejema pisanja. Tudi pri vročitvi po pošti se za datum vročitve šteje tisti datum, ki ga je napisal prejemnik in ne datum na poštnem žigu. V primeru izgube vročilnice ali dvoma v njeno avtentičnost je vročitev mogoče dokazovati tudi z drugimi dokazi.¹²⁰

- 4.2.2. Vročanje v tujino

Vročanje v tujino se opravlja na podlagi mednarodne pravne pomoči. Po kakšni poti se pošiljajo zaprosila v tujino, je praviloma določeno v mednarodnih pogodbah¹²¹. Sodišča

št. 94/2007).

¹¹⁶ Rijavec, 2005, str. 554.

¹¹⁷ Čl. 139/IV ZPP.

¹¹⁸ Čl. 139/V ZPP.

¹¹⁹ Rijavec, 2005, str. 555.

¹²⁰ Horvat, 2005, str. 267.

¹²¹ Zaradi številnih dvo- in večstranskih mednarodnih pogodb je poznavanje ureditve mednarodne kazenskopravne pomoči precej zahtevno. V praksi je lahko sporno, katero pogodbo – dvostransko ali večstransko – je treba v konkretnem primeru uporabiti. Teorija šteje, da je večstranska pogodba močnejša od dvostranske. Vendar pa praviloma večstranske pogodbe dopuščajo državam, da se lahko v dvostranski pogodbi dogovorijo tudi drugače (z namenom, da dopolnijo določbe večstranske pogodbe oziroma da olajšajo uporabo posameznih načel večstranske pogodbe). Če kasnejša večstranska pogodba posamezna vprašanja ureja podrobneje kot večstranska, se dvostranska pogodba

lahko pošiljajo zaprosila neposredno tujemu sodišču¹²², po resorni poti prek Ministrstva za pravosodje ali pa po diplomatski poti¹²³, to je prek Ministrstva za zunanje zadeve. Kadar gre za kaznivo dejanje pranja denarja ali za kazniva dejanja v zvezi z s tem kaznivim dejanjem, se lahko vroča tudi po organu¹²⁴, ki je pristojen za preprečevanje pranja denarja.¹²⁵ Nekatere mednarodne pogodbe pa določajo še, da se v nujnih primerih lahko zaprosilo pošlje tudi prek Interpola.¹²⁶ Praviloma se zaprosilo ter pisanje, ki ga je treba vročiti, pošljeta v jeziku proseče države, s prevodom v jezik zaprosene države ali kakšen tretji jezik.

Državljanom RS, ki se nahajajo v tujini, se lahko opravi vročitev s posredovanjem diplomatskega ali konzularnega predstavništva. V kolikor se vročanje opravlja po konzularni poti¹²⁷, je za veljavno vročitev treba izpolniti dva pogoja: tuja država ne sme

uporabi kot *lex specialis*. Horvat, 2004, str.1078.

¹²²Evropska konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah (Ur.l. RS-MP, št. 25/1999) npr. omogoča, da lahko v nujnih zadevah komuniciranje poteka tudi neposredno med sodišči oz. med drugimi organi kazenskega postopka dveh držav, vendar samo za opravo dejanj, ki so v konvenciji posebej navedena. Na ta način se pospeši postopek, saj je pošiljanje zaprosil po resorni in še zlasti po diplomatski poti zelo dolgotrajno.

¹²³Vročanje po diplomatski poti poteka tako, da sodišče zaprosilo s prilogami najprej dostavi Ministrstvu za pravosodje, ki ga posreduje Ministrstvu za zunanje zadeve, to pa ga posreduje naprej diplomatsko-konzularnemu predstavništvu v zaproseni državi. Ta zaprosilo posreduje naprej ministrstvu za zunanje zadeve zaprosene države, ki pošlje pisanje ministrstvu za pravosodje zaprosene države. Ministrstvo ta pravosodje nato zadevo preda v reševanje pristojnemu sodišču svoje države. Rijavec, 2005, str. 548.

¹²⁴V Sloveniji je to Urad RS za preprečevanje pranja denarja; če gre za kaznivo dejanje pranja denarja po 252. členu KZ, sodišče presodi, ali bo pravno pomoč iz tujine dobilo prek Urada ali prek Ministrstva za notranje zadeve. Horvat, 2004, str. 1079, 1080.

¹²⁵ Čl. 515/II ZKP.

¹²⁶ Horvat, 2004, str. 1079.

¹²⁷Vročanje po konzularni poti poteka tako, da sodišče posreduje zaprosilo Ministrstvu za pravosodje, ki ga preda slovenskemu konzularnemu

nasprotovati takemu načinu vročitve ter naslovnik mora privoliti, da se mu pisanje vroči na omenjen način.¹²⁸ V takšnem primeru gre za t.i. neformalen način vročanja pisanj, ki se opravi preko Ministrstva za pravosodje in za katerega ni potrebno prilagati prevoda pisanja v jezik države, v kateri se opravi vročitev.¹²⁹

Sodni red¹³⁰ natančneje predpisuje obliko sodnih pisanj, ki se vročajo v tujino. Pisanja morajo biti pisana na celih listih, na pol lista se izpolnijo le sodni obrazci, če jim ni treba prilagati prevoda. Če se priloži prevod, ki ga je treba z izvirnikom speti, se pisanje izpolni na celem listu. Na vsakem pisanju je nadalje potrebno poleg označbe spisa vpisati tudi zaporedno številko pisanja, ki naj se vroči, in enako številko še na vročilnici.¹³¹

- 4.2.3. Osebna in nadomestna vročitev

Pomembnejša pisanja se v kazenskem postopku vročajo osebno oziroma neposredno, manj pomembna pa lahko tudi posredno, to je s t.i. nadomestno vročitvijo. Pisanje, za katero je z zakonom določeno, da se vroča osebno, se izroči neposredno naslovníku. Če osebe, kateri se mora pisanje vročiti, ni tam, kjer naj se vročitev opravi, poizve vročevalec, kdaj in kje bi jo mogel najti ter ji v hišnem predalčniku ali pri (1) kateremu od njenih odraslih¹³² družinskih članov, (2) hišniku ali sosedu, (3) osebi za sprejemanje pošte na delovnem mestu ali (4) komu, ki dela na istem delovnem mestu, pusti pisno sporočilo, naj bo določenega dne ob določeni uri v svojem stanovanju¹³³ ali na delovnem mestu, da sprejme pisanje. Če vročevalec tudi potem ne najde tistega, ki bi mu moral vročiti pisanje, vroči pisanje (1) kateremu od njegovih odraslih družinskih članov, ki je pisanje dolžan sprejeti, (2) hišniku ali sosedu, če v to privolita, (3) osebi za sprejemanje

predstavništvu v zaproseni državi. Rijavec, 2005, str. 548.

¹²⁸ 124/IV ZKP.

¹²⁹ Horvat, 2004, str. 270.

¹³⁰ Sodni red, Ur.l. RS, št. 17/1995, 35/1998, 91/1998, 45/1999.

¹³¹ 89. člen Sodnega reda.

¹³² ZKP ne zahteva, da so družinski člani polnoletni; po določbi 54. člena

Pravilnika o splošnih pogojih za opravljanje poštnih storitev (prenehal veljati 2003, se še uporablja) je odrasel član naslovníkovega gospodinjstva oseba, ki je starejša od 15 let in ki živi z naslovníkom v skupnem gospodinjstvu.

¹³³ Pojem stanovanja se ne pokriva s pojmom prebivališča; pojem stanovanja je treba razumeti v dejanskem smislu. Za vročanje je odločilen kraj dejanskega prebivanja. Rijavec, 2005, str. 558.

pošte na delovnem mestu, ki je prav tako dolžna sprejeti pisanje ali (4) komu, ki dela na istem delovnem mestu, če le-ta v to privoli. Na tak način se opravi nadomestna vročitev. Razlika med pisanji, ki se morajo vročiti osebno, ter pisanji, za katera se takšna vročitev ne zahteva, je samo v tem, da se pri slednjih, če ni možna osebna vročitev, lahko takoj opravi nadomestna vročitev, medtem ko mora pri pisanjih, za katera ZKP zahteva osebno vročitev, vročevalec najprej pustiti posebno pisno sporočilo in nato ponoviti poskus osebne vročitve ter šele pri ponovljeni neuspeli osebni vročitvi lahko opravi nadomestno vročitev.

Pisanja, za katera ZKP ne zahteva, da se naslovníku vročijo osebno, so vabila pričam in izvedencem ter odločbe, ki se vročajo procesnim udeležencem, ki niso stranke v postopku.

Če je bila opravljena nadomestna vročitev, mora biti iz vročilnice razvidno, kdaj je bil opravljen prvi poskus vročanja ter sorodstveno ali drugo razmerje prejemnika pisanja do naslovníka. Če prejemnik pisanja ni hkrati naslovník, se šteje, da je bila vročitev opravljena, ko je pisanje prejel prejemnik.¹³⁴

Če na pisanju ni naveden pravilen naslov prebivališča oziroma delovnega mesta naslovníka, vročevalec ni dolžan ugotavljati pravilnega oziroma novega naslova, temveč pisanje vrne nazaj sodišču ter pri tem navede, zakaj vročitev ni bila opravljena. Enako se pisanje takoj vrne sodišču, če vročevalec že pri prvem poskusu vročitve ugotovi, da gre za dalj časa trajajočo odsotnost naslovníka, tako da tudi pri drugem poskusu vročanja nadomestna vročitev ne bi bila dopustna.

Nepravilno opravljena vročitev ni procesno veljavna ter se mora opraviti ponovno. Če kljub nepravilnemu postopku vročevalca ne bi bilo sporno, da je naslovník pisanje dejansko prejel, ponovna vročitev ni nujna, vendar v takem primeru rok za pravno sredstvo prične teči od dne, ko je naslovník pisanje dejansko prejel.¹³⁵

Če naslovník ali njegov odrasli družinski član (ko gre za nadomestno vročitev) pisanja noče sprejeti, zapiše vročevalec na vročilnici datum, uro ter razlog odklonitve sprejema, pisanje pa pusti v naslovníkovem stanovanju ali na delovnem mestu v prostoru, kjer ta dela. S tem se šteje vročitev za opravljeno.¹³⁶ Sporočilo o prispeli pošiljki pusti vročevalec naslovníku samo v primeru, da omenjenih oseb ni našel v stanovanju ali na delovnem mestu ter v situaciji, ko druge osebe, katerim se pisanje lahko izroči le z njihovo privolitvijo, takšne privolitve niso dale. Če naslovník v določenem roku ne dvigne pošiljke na pošti, se šteje, da vročitev ni opravljena.¹³⁷

¹³⁴ Horvat, 2004, str. 260.

¹³⁵ Horvat, 2004, str. 260, 261.

¹³⁶ čl. 123 ZKP.

¹³⁷ZKP ne pozna ureditve kot nekateri drugi predpisi (ZUP, ZPP), da se tudi v primeru, če naslovník v določenem roku ne prevzame pisanja na pošti, šteje, da

Vročevalec nadomestno vročitev opravi le v primerih krajše odsotnosti naslovnika. V primeru odsotnosti naslovnika vročevalec največkrat ne more vedeti, ali bodo osebe, katerim izroči pismo, pisanje še pravočasno izročile prejemniku. Tudi pri nadomestni vročitvi namreč teče rok za vložitev pravnega sredstva od vročitve prejemniku in ne šele naslovniku. Če gre za daljšo ali glede trajanja nedoločljivo odsotnost naslovnika, se pisanje vrne z navedbo, kje se naslovnik nahaja.¹³⁸

Če se prejemnik ne more podpisati na vročilnico ali je nepismen¹³⁹, ga podpiše vročevalec, zraven pa navede datum ter opombo, zakaj je podpisal prejemnika.¹⁴⁰ Če prejemnik noče podpisati vročilnice (pisanje pa sprejme), zapiše vročevalec to na vročilnici, zraven pa navede datum vročitve. S tem se vročitev šteje za opravljeno.¹⁴¹ Drugače je v situaciji, ko naslovnik ali njegov odrasli družinski član brez zakonitega razloga¹⁴² odkloni tako podpis vročilnice kot tudi prejem pisanja. V takšnem primeru zapiše vročevalec na vročilnici datum, uro ter razlog odklonitve in pisanje pusti v naslovnikovem stanovanju oziroma prostoru, kjer ta dela. S tem se vročitev šteje za opravljeno.¹⁴³

ZKP pa ne ureja situacije, ko naslovnik oziroma delodajalec vročevalcu ne dovoli vstopa v stanovanje oziroma v prostor, kjer naslovnik dela. V takem primeru se skladno s 126. členom ZKP uporabijo določbe ZPP; slednji v 144. členu določa, da v primeru, ko vročevalec ne more pustiti pisanja v stanovanju ali v prostorih, kjer naslovnik dela, pisanje pusti v hišnem oziroma izpostavljenem predalčniku, če tega ni, pa pisanje pritrdi na vrata stanovanja oziroma delovnih prostorov. Vročevalec mora nato na vročilnici navesti razlog za takšno vročitev ter kje je pustil pisanje.¹⁴⁴

je bila vročitev opravljena. Horvat, 2004, str. 262.

¹³⁸ Horvat, 2004, str. 262, 263.

¹³⁹ ... Drugače kot pri zapisniku (čl. 82/IV ZKP) pri vročanju v primeru nepismenosti prejemnika le-temu ni potrebno vzeti njegovega prstnega odtisa. Horvat, 2004, str. 267.

¹⁴⁰ Čl. 122/II ZKP.

¹⁴¹ Čl. 122/III ZKP.

¹⁴² Takšen razlog bi lahko bil npr. takojšnja vročitev družinskemu članu namesto naslovniku, nadomestna vročitev v primeru daljše odsotnosti naslovnika, vročitev v nočnem času ipd. Horvat, 2004, str. 268.

¹⁴³ Čl. 123. ZKP.

¹⁴⁴ Horvat, 2004, str. 268.

- 4.2.4. Posebnosti v zvezi z naslovnikom

Glede osebnega vročanja ZKP razlikuje situaciji, ko obdolženi ima zagovornika ter takrat, ko ga nima. Ne glede na to (ali ima zagovornika ali ne) pa je treba obdolžencu osebno vročiti tako (1) vabilo na prvo zaslišanje v predhodnem postopku kot tudi (2) vsa vabila na glavno obravnavo.¹⁴⁵

Obdolžencu, ki nima zagovornika, je potrebno osebno vročiti (1) obtožni akt, (2) sodbo, (3) vse odločbe, pri katerih rok za pritožbo teče od vročitve dalje ter (4) pritožbo nasprotne stranke, ki se vroča na odgovor.

Če obdolženi ima zagovornika, vroča sodišče (1) obtožni akt, (2) sodbo, (3) vse odločbe, pri katerih rok za pritožbo teče od vročitve dalje ter (4) pritožbo nasprotne stranke, ki se vroča na odgovor zagovorniku in obdolžencu po določbah za nadomestno vročitev.¹⁴⁶ Obdolženec lahko zahteva tudi, da sodišče vroča sodbo in druge odločbe osebi, katero sam določi. Če ima obdolženec več zagovornikov, zadošča, da se vroča le enemu izmed njih. Praviloma naj bi se vsa pisanja tekom postopka vročala istemu zagovorniku. Če se zagovorniki ne dogovorijo sami med seboj, komu naj se vroča, opravi izbiro sodišče samo ter o tem obvesti ostale zagovornike.¹⁴⁷

Vabilo za vložitev zasebne tožbe ali obtožnice¹⁴⁸ ter vabilo na glavno obravnavo vroči sodišče zasebnemu tožilcu in oškodovancu kot tožilcu (oziroma njenemu zakonitemu zastopniku) osebno, njunim pooblaščencem pa po 119. členu, ki ureja nadomestno vročitev.¹⁴⁹ Navedene osebe so dolžne sporočiti sodišču spremembo naslova; če vročitev na dotedanji naslov ne uspe, sodišče ni dolžno ugotavljati novega naslova, temveč pritrdi pisanje na sodno desko, s čimer se po preteku 8 dni šteje, da je bila opravljena veljavna vročitev. Enako velja tudi v primeru, ko osebe niso spremenile naslova, pisanje pa ni bilo vročeno, ker ga v predpisanem roku niso prevzele na pošti.¹⁵⁰

Če ima oškodovanec, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, mora sodišče pisanje vročiti slednjemu. Če sodišče v takem primeru

¹⁴⁵ Čl. 120 ZKP.

¹⁴⁶ Čl. 120/IV ZKP.

¹⁴⁷ Horvat, 2004, str. 265.

¹⁴⁸V primeru vabila za vložitev zasebne tožbe/obtožnice ne gre za pravo vabilo v smislu 193. člena ZKP, temveč gre za posebno obvestilo oziroma opozorilo, ki ga pošlje preiskovalni sodnik po končani preiskavi. Horvat, 2004, str. 266.

¹⁴⁹ Čl. 121/I ZKP.

¹⁵⁰ Horvat, 2004, str. 266. čl. 121/II ZKP.

vroči le osebi, ki ima zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, takšna vročitev ni procesno veljavna.¹⁵¹ Drugače ravna sodišče v primeru, ko je oškodovanec, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec vabljen kot priča – v takem primeru je potrebno vabilo vročiti osebno oz. po določbah 119. člena ZKP.¹⁵²

Osebam, ki jim je odvzeta prostost (ne glede na to, v katerem postopku in na kakšni podlagi), se opravi vročitev po upravi zavoda, v katerem se nahajajo, ali na sodišču.¹⁵³

Osebam¹⁵⁴, ki v RS uživajo imunitetno pravico po mednarodnem pravu, se vročitev opravi po Ministrstvu za zunanje zadeve, če mednarodne pogodbe ne določajo drugače.¹⁵⁵

Državnemu tožilcu se vročajo odločbe in druga pisanja tako, da se izročijo pisarni državnega tožilstva.¹⁵⁶ Za računanje teka procesnega roka je pravno irelevantno, kdaj je državni tožilec pisanje dejansko prejel od pisarne tožilstva; za dan vročitve se šteje dan, ko je pisanje izročeno pisarni državnega tožilstva.¹⁵⁷

Vojaškim osebam, osebam v policiji, pripadnikom straže¹⁵⁸ v zavodih, v katerih so osebe, ki jim je vzeta prostost, in osebam, zaposlenim v kopenskem, morskem in zračnem prometu, se vročajo vabila prek njihovega poveljstva oziroma neposrednega predstojnika.¹⁵⁹ Posredno vročanje pisanj naštetim osebam je obvezno le glede vabil, medtem ko se druga pisanja (npr. odločbe, obvestila ipd.) vročajo neposredno.¹⁶⁰ Neposredno vročitev vabila lahko te osebe zavrnejo. Če tega ne storijo in se jim vabilo (neposredno) vroči, nato pa se vabilu ne odzovejo, zoper njih ni mogoče uporabiti prisilnih ukrepov, saj se šteje, da niso bile pravilno vabljene.¹⁶¹

¹⁵¹ Horvat, 2004, str. 266; čl. 121/III ZKP.

¹⁵² Horvat, 2004, str. 267.

¹⁵³ Čl. 124/II.

¹⁵⁴ To so diplomati, ki so akreditirani v naši državi, osebe, ki po mednarodnih pogodbah uživajo imuniteto: npr. šefi tujih držav, predstavniki OZN, sodniki mednarodnih sodišč itd. Horvat, 2004, str. 270.

¹⁵⁵ Čl. 124/III ZKP.

¹⁵⁶ Čl. 125/I ZKP.

¹⁵⁷ Horvat, 2004, str. 270.

¹⁵⁸ T.j. paznikom v zavodih za izvrševanje pripora in prestajanje kazni zapora.

¹⁵⁹ Čl. 124/I ZKP.

¹⁶⁰ Horvat, 2004, str. 269.

¹⁶¹ Horvat, 2004, str. 269.

Državnim organom, pravnim osebam in podjetnikom posameznikom se vroča tako, da se pisanje izroči osebi, ki je pooblaščen za sprejem, ali delavcu¹⁶², ki je v pisarni oziroma v poslovnem prostoru ali na sedežu.¹⁶³ Vročevalec mora najprej poskusiti opraviti vročitev osebi, ki je pooblaščen za sprejem, šele če te osebe ne najde, pa se sme pošiljka vročiti delavcu, ki ga vročevalec najde v poslovnem prostoru.¹⁶⁴ Na enak način se vroča tudi v primeru, ko so stranke katerega izmed svojih delavcev določile za svojega pooblaščenca.¹⁶⁵

- 4.2.5. Vročanje po procesnem udeležencu in preko telekomunikacijskih sredstev

ZKP predvideva tudi možnost vročitve po procesnem udeležencu. Vabila in odločbe, ki se izdajajo do konca glavne obravnave za osebe, ki sodelujejo v postopku, razen za obdolženca, se smejo izročiti udeležencu v postopku, ki je pripravljen vročiti jih tistemu, kateremu so namenjene, če organ meni, da jih bo na ta način zanesljivo dobil.¹⁶⁶ Pri tem načinu vročanja sodišče upošteva osebnost oziroma zanesljivost procesnega udeleženca ter njegovo razmerje do vabljenе osebe. Ta način vročanja je treba uporabljati zelo previdno, ker je povezan s precejšnjim tveganjem, saj sodišče nima dokaza, da je bila vročitev dejansko opravljena, zoper procesnega udeleženca kot vročevalca pa tudi ne more uporabiti sankcije, če le-ta vročitve ne opravi.¹⁶⁷

Vabilo na glavno obravnavo ali kakšno drugo vabilo ter odločba o preložitvi glavne obravnave ali drugih procesnih dejanj se lahko sporoči udeležencem postopka tudi preko

¹⁶²Pri izročitvi delavcu ni pomembno, kakšna dela le-ta opravlja, niti ni potrebno, da bi bil v delovnem razmerju, saj zadostuje, da ima sklenjeno pogodbo o delu. Kot veljavna se šteje tudi vročitev nočnemu čuvaju. Rijavec, 2005, str. 543.

¹⁶³ Čl. 33/II ZPP.

¹⁶⁴ Rijavec, 2005, str. 542.

¹⁶⁵ Čl. 133/II ZPP.

¹⁶⁶ Čl. 127/I ZKP.

¹⁶⁷ Horvat, 2004, str. 272.

telekomunikacijskih sredstev, če se da sklepati, da bo naslovnik prejel na ta način poslano sporočilo.¹⁶⁸

Proti tistemu, ki je bil obveščen preko procesnega udeleženca ali s pomočjo telekomunikacijskega sredstva, nastopijo posledice zaradi zamude samo v primeru, da se ugotovi, da je naslovnik pravočasno dobil pisanje in da je bil poučen o posledicah zamude.¹⁶⁹ Vendar pa v praksi ta določba ne bo preveč uporabna; v primeru, ko je sporno, ali je bila vročitev opravljena, bo sodišče rajši ponovno opravilo vročitev, saj je to manj zamudno, kot pa da ugotavlja, ali je naslovnik pisanje pravočasno prejel in ali je bil opozorjen na posledice zamude.¹⁷⁰

- 4.3. Posebej o varščini v kazenskem postopku

- 4.3.1. Primerjalnopravno: ZDA

- 4.3.1.1. Varščina in njena umestitev v kazenski postopek

V kazenskem postopku ZDA se varščina uporablja za zagotovitev navzočnosti obdolženca na sojenju. Pravni termin bail se pri nas prevaja kot varščina, vendar je mnogo širši kot varščina, ki jo pozna slovenski kazenski postopek. Vsakič, ko sodišče pridržanemu in privedenemu osumljencu ne odredi pripora, je to situacija, označena z release on bail.¹⁷¹ Naša varščina je le ena izmed modalitet, ki odgovarja ožjemu terminu release on bail, subject to a surety or security, in pomeni položitev zavarovanja (v denarju ali premoženju) s strani obdolženca v zameno za izpustitev iz pripora, dokler traja sojenje.¹⁷² Predstavlja pravico obdolženca, da si s položitvijo materialne vrednosti odkupi

¹⁶⁸ Čl. 127/II ZKP.

¹⁶⁹ Čl. 127/IV ZKP.

¹⁷⁰ Horvat, 2004, str. 272.

¹⁷¹ Penko, 1997, str. 51.

¹⁷² Scalia, 1999, str. 5.

oprostitev od preventivnega pripora.¹⁷³ Obdolženci so tako bodisi izpuščeni na prostost na podlagi varščine (bail) bodisi pridržani v priporu do začetka sojenja.¹⁷⁴

Kazenski postopek se začne, ko se zoper obdolženca vloži formalna, pisna obtožba (accusation), ki navaja, da je določena oseba (ali osebe) storila določeno kaznivo dejanje ali dejanja.¹⁷⁵ Obtožni akt (the charging document) mora vsebovati kratek opis kraja in časa storitve kaznivega dejanja ter vse njegove glavne elemente (corpus delicti).

V ameriškem pravu obstajajo štiri vrste obtožnice: complaint,¹⁷⁶ information,¹⁷⁷ arrest warrant¹⁷⁸ in indictment.¹⁷⁹ Katera bo uporabljena, je odvisno od teže kaznivega dejanja, veljavnih državnih ali zveznih zakonov in krajevnih običajev.¹⁸⁰

¹⁷³ Dežman/Erbežnik, 2003, str. 643–644.

¹⁷⁴Obdolženci ostanejo v priporu tudi v primeru, če ne položijo varščine, ne samo če sodišče tako odloči (sploh ne določi varščine). Scalia, 1999, str. 5.

¹⁷⁵Neubauer, 1992, str. 199.

¹⁷⁶Pritožba mora biti podprta s prisego ali izjavo žrtve ali policista, ki je osumljencu odvzel prostost. V tem primeru gre v bistvu za pobudo, naslovljeno na tožilca, s katero se zahteva vložitev obtožnice. Ta vrsta obtožnega akta se najbolj pogosto uporablja v primerih lažjih kaznivih dejanj in v primerih kršitve mestnih odlokov.

¹⁷⁷V primeru informacije gre za skoraj identično obliko obtožnice, kot je pritožba, le da jo vloži tožilec. Zahteva se v primerih storitve hujšega kaznivega dejanja v večini držav, kjer obtožnice ne izda velika porota.

¹⁷⁸*Arrest warrant* – nalog za odvzem prostosti (aretacijo), izdan na podlagi utemeljenega suma, ki nalaga odvzem prostosti in privedbo določene osebe na sodišče. Garner, 2004, s. v. *warrant*. Nalog za odvzem prostosti izda t. i. sodni uradnik (*judicial officer*), običajno sodnik nižjega sodišča. V primeru kaznivih dejanj, ki se zgodijo »na ulici« (*street crime*), policija večinoma osebi najprej odvzame prostost (aretira) in šele nato zaprosi za izdajo naloga. V nekaterih državah mora tožilec predhodno pisno odobriti prošnjo za izdajo tega naloga.

¹⁷⁹*Indictment* – formalna pisna obtožnica zoper obtoženca zaradi storitve kaznivega dejanja, ki jo izda velika ali obtožna porota in predloži sodišču. Garner, 2004, s. v. *indictment*. Veliko poroto poznajo v zveznem pravu, poleg tega pa se uporablja tudi v približno polovici vseh zveznih držav (sodstvo ZDA

Poleg naštetega se lahko vloži obtožnica tudi na podlagi policijskega naloga (citation),¹⁸¹ ki ga izda policist v primeru lažjih prometnih in drugih lažjih kaznivih dejanj.

V t. i. postopku pred sojenjem oz. predhodnem postopku (pretrial procedure)¹⁸² naj bi bil obdolženec v 24 urah oziroma kar najhitreje,¹⁸³ če ni bil medtem že izpuščen na prostost,

je namreč organizirano na državni in zvezni ravni, in sicer vzporedno. Tako zvezna država kot države imajo torej v skladu z naravo ameriške federacije popoln sodni sistem, vsaka v skladu s svojimi pristojnostmi, kot so razmejene v zvezni ustavi. Glej Grad, 2004, str. 160. Velika porota je organ, sestavljen iz državljanov, ki so pozvani s strani sodišča zgolj z namenom, da bodo odločili, ali obstaja dovolj dokazov, da se zoper domnevnega storilca kaznivega dejanja vloži obtožnico (Bradley, 1999, str. 415–416. Podrobneje o veliki poroti glej Neubauer, 1992, str. 206–209). Treba je poudariti, da velika porota odloča o tem, ali obstaja dovolj dokazov, da se zoper določeno osebo začne sojenje (kot neke vrste preiskovalno telo), in šele sodnik oz. mala porota na sojenju odloča o krivdi te osebe. Na ta način je obtožni akt preizkušen hkrati z njegovo vložitvijo (oziroma celo pred njo) (Dežman/Erbežnik, 2003, str. 814). V zadnjem času se zaradi nekritičnega obtoževanja velike porote, ki v praksi obtoži skoraj vsakogar, kogar želi obtožiti tožilec, pojavljajo zahteve po reformi ali celo odpravi tega organa (Neubauer, 1992, str. 206).

¹⁸⁰ Združene države Amerike so federacija, kjer je celotna državna oblast (zakonodajna, izvršilna in sodna oblast) organizirana na dveh ravneh – državni in zvezni – in teče vzporedno (dvojni sistem), obenem pa sta oba sistema oblasti med seboj funkcionalno povezana. Glej Grad, 2004, str. 138.

¹⁸¹ *Citation* – s policijskim nalogom se od obdolženca zahteva, da pride na sodišče na določen dan, kjer se bo moral braniti pred obtožbami. Garner, 2004, s. v. *citation*.

¹⁸² To je postopek, ki teče pred samim začetkom sojenja. Ta postopek lahko Republiki Sloveniji v določenih elementih primerjamo s predhodnim postopkom s fazo obtoževanja in z morebitno presojo (kontrolno) utemeljenosti obtožnice ali zasebne tožbe (268–285. člen ZKP).

po odvzemu prostosti priveden pred sodnika na predhodno obravnavo (initial ali first appearance),¹⁸⁴ lahko pa se tej pravici odpove.¹⁸⁵

Glavni namen predhodne obravnave je v tem, da sodnik odloči, ali obstaja dovolj dokazov, da se oseba lahko obtoži storitve določenega kaznivega dejanja. Tako se varujejo nedolžni obdolženci pred neutemeljenimi obtožbami organov pregona.¹⁸⁶ Na predhodni obravnavi mora tako tožilec dokazati sodniku, da obstaja dovolj dokazov oziroma da obstaja utemeljeni sum (probable cause),¹⁸⁷ da je obdolženi res storilec kaznivega dejanja, katerega je obtožen. Obdolženi mora biti navzoč, čeprav v tej fazi kazenskega postopka še ne predlaga dokazov v svojo obrambo – s tem mu je (oziroma njegovemu zagovorniku) omogočen uvid v dokaze zoper njega.¹⁸⁸

Drugi namen predhodne obravnave je zagotoviti, da so obdolženci obveščeni o obtožbah zoper njih in da poznajo svoje pravice (pravico do molka, do zagovornika, do sojenja

¹⁸³V posameznih državah osumljenci kaznivih dejanj ostanejo v priporu običajno več ur, včasih celo cel konec tedna, preden dobijo pravico do položitve varščine na obravnavi pred sodnikom nižjega sodišča. To z vidika domneve nedolžnosti predstavlja poseben problem, saj so razmere v priporu mnogo slabše kot v zaporih (prezasedenost, neuravnotežena prehrana, pomanjkanje zdravniške oskrbe), poleg tega imajo priporniki celo manj pravic kot obsojeni. Podrobneje o tem glej Neubauer, 1992, str. 224, 231, 238–239.

¹⁸⁴ V nekaterih državah se imenuje tudi *preliminary hearing*, *arraignment* ali *preliminary examination* (čeprav se ti termini po navadi uporabljajo za kasnejše faze kazenskega postopka). Neubauer, 1992, str. 203.

¹⁸⁵Bradley, 1999, str. 414. Podrobneje o tem, zakaj se zagovorniki obdolžencev odločijo, da se bodo odpovedali pravici do predhodne obravnave, glej Neubauer, 1992, str. 204.

¹⁸⁶ Podrobneje o predhodni obravnavi glej Neubauer, 1992, str. 203–206.

¹⁸⁷*Probable cause* – utemeljeni sum, da je določena oseba storila ali izvršuje kaznivo dejanje ali da določen kraj vsebuje določene predmete, povezane s kaznivim dejanjem. Garner, 2004, s. v. *probable cause*.

¹⁸⁸.....Neubauer, 1992, str. 203.

itd.).¹⁸⁹ Na tej obravnavi se obdolžencu po navadi tudi dodeli zagovornika (public defender), če ga nima sam.¹⁹⁰

Sodnik lahko odloči, da ne obstaja dovolj dokazov, ki bi podprli obtožbo, zato zavrže obtožnico in obdolženi je izpuščen na prostost.¹⁹¹ Če pa sodnik meni, da so dokazi zadostni, v večini primerov določi varščino, ki naj bi zagotovila, da se bo obdolženec na sojenju res pojavil.¹⁹² To seveda velja, če je bil obdolženi v priporu od svoje aretacije, če pa je bil vmes že izpuščen iz pripora, bo tako verjetno tudi ostalo do konca sojenja.¹⁹³

Če je bila določena varščina in obdolženec pride na vse obravnave na sodišče, mu je varščina vrnjena (v nekaterih državah zmanjšana za sodne takse), v nasprotnem primeru pa je zasežena (forfeited). Če obdolženec ne more plačati varščine ali izpolniti pogojev, ki so bili določeni, bo ostal priprt do naslednje glavne obravnave.¹⁹⁴

- 4.3.1.2. Namen varščine

Glavni namen varščine, ki izhaja iz domneve nedolžnosti, je torej zagotoviti, da bo obdolženec res prišel na sojenje in se podredil sankciji, če bo obsojen.¹⁹⁵ Zato tudi ni mogoče določiti varščine, če je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katerega je zagrožena smrtna kazen (capital offense),¹⁹⁶ saj v takem primeru nobena varščina ne bi bila določena dovolj visoko, da obdolženec ne bi pobegnil in si tako skušal rešiti svoje življenje.¹⁹⁷

¹⁸⁹ Bradley, 1999, str. 414.

¹⁹⁰ Bradley, 1999, str. 414–415.

¹⁹¹ Vendar to ni ovira, da mu kasneje, ko bi bilo zbranih več informacij, prostost ne bi mogla biti odvzeta. Ibidem, str. 414. V slovenskem pravnem redu bi se ta del predhodne obravnave torej lahko primerjalo s preizkusom (kontrolno) obtožnega akta, ki je urejen v členih 268–285 ZKP.

¹⁹² Storilci prekrškov (*minor misdemeanors*) so lahko izpuščeni na prostost že s pologom varščine na policijski postaji. Neubauer, 1992, str. 224.

¹⁹³ Bradley, 1999, str. 415.

¹⁹⁴ *Ibidem*, str. 415.

¹⁹⁵ Neubauer, 1992, str. 226; Scalia, 1999, str. 5.

¹⁹⁶ *Capital offense* – kaznivo dejanje, za katerega je zagrožena smrtna kazen, imenovano tudi *capital crime*. Garner, 2004, s. v. *capital offense*.

¹⁹⁷ Neubauer, 1992, str. 224.

Vendar pa sodniki priznavajo, da za obdolžence, za katere mislijo, da so nevarni družbi, namenoma določajo varščino tako visoko, da je ti ne morejo plačati in zato čakajo na sojenje v priporu. Zato je v zadnjem času večina zveznih držav s spremembo zakonodaje uveljavila preventivni pripor (preventive detention), ki se določi obdolžencu le zaradi nevarnosti, ki jo ta predstavlja, in ne glede na verjetnost njegove navzočnosti na sojenju.¹⁹⁸ V posameznih zveznih državah se kljub temu držijo uveljavljene prakse določanja visokih zneskov varščine, vendar pa se preventivni pripor zato toliko bolj uporablja na zvezni ravni na podlagi zakona iz leta 1984, kar povzroča resne probleme s prezasedenostjo pripornih objektov.¹⁹⁹

Pripor obdolženca pa vpliva tudi na kasnejše faze kazenskega postopka, in sicer za priprte obdolžence velja večja verjetnost, da bodo obsojeni, in če so obsojeni, bodo bolj verjetno obsojeni na zaporno kazen kot tisti, ki so bili pred sojenjem izpuščeni na prostost.²⁰⁰

Ta različna pogleda na namen varščine sta se odrazila v dveh pomembnih reformah zvezne zakonodaje. Zakon iz leta 1966 (The Bail Reform Act of 1966) je določil domnevo v korist izpusta na prostost pred sojenjem (pretrial release) s poudarjanjem varščine kot sredstva za zagotovitev navzočnosti na sojenju. Zvezni zakon iz leta 1984 (The 1984 Bail Reform Act) pa je s svojim poudarkom na varovanju družbe izhajal iz spremenjenih filozofskih prepričanj in je razširil pristojnost sodišč, da so lahko odločala o priprtju obdolženca tudi zaradi varovanja skupnosti in posameznikov – predvsem prič in porotnikov – pred obdolžencem, ki naj bi bil preveč nevaren, da bi bil lahko izpuščen na prostost.²⁰¹

V zveznem pravu tako obstaja posebna priporna obravnava (detention hearing), ki se lahko določi na predhodni obravnavi in se običajno opravi 3 do 5 dni po aretaciji obdolženca. Zakon iz leta 1984 zahteva, da tožilec (the Government) na tej obravnavi z jasnimi in prepričljivimi dokazi (by clear and convincing evidence) dokaže, da nobeni pogoji, pod katerimi bi bil obdolženi izpuščen na prostost, ne bi mogli zagotoviti njegove navzočnosti na sojenju in ne preprečiti, da ne bi predstavljal nevarnosti za skupnost. Če je obdolženec povratnik v primeru nasilnega kaznivega dejanja, ali če je storil kaznivo dejanje z uporabo strelnega orožja ali ko je bil izpuščen na prostost med sojenjem za drugo kaznivo dejanje, obstaja zakonska domneva, da obdolženi predstavlja nevarnost, na

¹⁹⁸Bradley, 1999, str. 415. Podrobneje o preventivnem priporu glej Neubauer, 1992, str. 226, 246–248.

¹⁹⁹V ZDA je približno 40 % obdolžencev, ki so storili hudo kaznivo dejanje, priprtih do začetka sojenja. Kangaspunta, 1999, str. 464.

²⁰⁰Podrobneje o posledicah pripora glej Neubauer, 1992, str. 238–241.

²⁰¹.....Scalia, 1999, str. 6, glej tudi Neubauer, 1992, str. 244.

podlagi katere je avtomatično priprt, in on nosi dokazno breme, zakaj naj bi bil izpuščen na prostost.²⁰²

- 4.3.1.3. Vrste varščine v okviru načinov izpusta na prostost

V ZDA tako obstajajo različni načini izpusta obdolženca na prostost:

1. Plačilo celotne varščine (full cash bond): obdolženec položi celoten znesek varščine v gotovini na sodišču.²⁰³
2. Depozit (deposit bond): obdolženec položi odstotek (po navadi 10 %) zneska celotne varščine na sodišču.²⁰⁴ Če ne pride na kakšno sodno obravnavo, je sodišču dolžan plačati celoten znesek varščine. Znesek mu je po koncu sojenja vrnjen, vendar sodišče pogosto zadrži majhen del za povrnitev administrativnih stroškov.
3. Porok za varščino (bail bondsman):²⁰⁵ obdolženi poroku plača določen odstotek celotne varščine, po navadi 10 %, v zameno pa porok sodišču jamči za ostalo, če obdolženi ne bi prišel na sojenje.

V ameriškem sistemu denarne varščine torej tisti, ki so dovolj premožni (oziroma imajo premožne prijatelje), lahko počakajo na sojenje na prostosti, revni pa čakajo na sojenje v priporu.²⁰⁶ Poroki za varščino so sestavni del ameriškega sistema denarne varščine, in

²⁰² Scalia, 1999, str. 6.

²⁰³ Ker se s tem zahteva visok denarni znesek – npr. običajna višina varščine za lažje kaznivo dejanje je 10.000 USD –, se ta vrsta varščine redko uporablja. Neubauer, 1992, str. 224.

²⁰⁴ V peščici držav in na zvezni ravni so tako obšli poroke za varščino, saj so ti opravili malo dela za svoj honorar in so bili pogosto povezani s korupcijo. V zvezni državi Illinois, ki je prva uvedla depozit, so poroki za varščino skoraj izginili. V drugih državah so se poroki doslej uspešno upirali spremembam zakonodaje. *Ibidem*, str 244–245.

²⁰⁵ *Ibidem*, str. 234–238.

²⁰⁶ *Ibidem*, str. 225.

čprav so pomembni za delovanje tega sistema, so tudi kontroverzni (»parazit, ki preži na človeško nesrečo«, »vir korupcije in zarot« D. W. Neubauer, 1992, str. 234) in zato predmet reform sodnega sistema.

4. Surety bond: varščino plača posebna družba (bail bond company), ki deluje na isti način kot porok za varščino.
5. Zastava premoženja (property bond ali collateral bond): obdolženec (ali nekdo drug zanj) za izpust na prostost pred sojenjem zastavi premoženje v (običajno dvojni)²⁰⁷ vrednosti celotne varščine, da bi s tem zagotovil svoj prihod na sodišče. Če ne pride na sojenje, se mu to premoženje zaseže.²⁰⁸

Zgoraj naštetim načinom pravijo tudi »denarni izpust« (financial release), spodaj naštetim pa »nedenarni izpust« (nonfinancial release):

- Nezavarovana varščina (unsecured bond): obdolženec na sodišču ne položi varščine, vendar pa je dolžan plačati celoten znesek, če ne pride na kakšno glavno obravnavo.
- Izpust na podlagi obljube (release on recognizance): sodnik izpusti obdolženca na prostost na podlagi obljube, da bo prišel, ko se bo to od njega zahtevalo, ne da bi bila ob tem določena varščina. To po navadi stori, kadar ima obdolženec redno zaposlitev, družbene vezi ali če obstajajo druge osebne okoliščine, iz katerih se da sklepati, da ne bo pobegnil pred sojenjem.
- Izpust na podlagi naloga (citation release): oseba, ki ji je bila odvzeta prostost z aretacijo, je izpuščena na prostost med predhodno obravnavo na podlagi naloga, ki ga izda pristojna oseba oziroma organ pregona (law enforcement personnel).
- Pogojni izpust (conditional release): obdolženci so izpuščeni na prostost pod določenimi pogoji in po navadi jih pri tem nadzoruje posebna agencija (pretrial services agency). V nekaterih primerih je vključena tudi nezavarovana varščina. Tak način izpusta je znan tudi kot nadzorovani izpust (supervised release).

Poleg naštetih načinov obstaja tudi t. i. nujni izpust (emergency release), kjer so obdolženci izpuščeni zgolj zaradi sodnega naloga, na podlagi katerega je treba omejiti populacijo v zaporu (že prej omenjeni problem prezasedenosti pripornih objektov).

²⁰⁷ *Ibidem*, str 224.

²⁰⁸Reaves/Perez, 1994, str. 16.

Do leta 1966 je bil glavni način za zagotavljanje obdolženčeve navzočnosti v kazenskem postopku določitev varščine. Nato pa je zakon iz leta 1966 zmanjšal pomen varščine, saj zahteva od sodišč, da storilca lažjega kaznivega dejanja izpustijo na prostost na podlagi njegove obljube, da bo prišel na sojenje, ali na podlagi nezavarovane varščine, razen če sodišče oceni, da pod takim minimalnim nadzorom obdolženec ne bo prišel.²⁰⁹ V takih primerih lahko sodišče določi dodatne pogoje, kot so na primer nadzor s strani tretje osebe, omejeno potovanje in druženje, varščino in/ali kakšen drug ukrep, za katerega misli, da je potreben, da se zagotovi obdolženčeva navzočnost na sojenju.²¹⁰

Tudi varščini so lahko dodani dodatni pogoji, ki so lahko pozitivni ali negativni, storitveni ali opustitveni, kot o npr. ohranitev zaposlitve, prepoved stikov z žrtvijo, periodično javljanje na policijski postaji, prepoved zapustitve bivališča (oblika hišnega pripora), prepoved druženja z določenimi osebami ali skupinami oseb itd.²¹¹ Če obdolženec teh pogojev ne spoštuje, se ga lahko pripre in obsodi za samostojno kaznivo dejanje.²¹²

- 4.3.1.4. Določanje višine varščine

Spoznanje, da določitev denarne varščine in odvisnost od porokov za varščino postavljata ljudi z nizkimi prihodki v slabši položaj,²¹³ je bilo razlog za sprejetje zakona o varščini iz leta 1966, ki se je zanašal predvsem na ugotovitve in nadzor posebnih agencij (pretrial release agencies) ter jamčil pravno zastopstvo revnemu prebivalstvu. Tako je do leta 1984 odločitev, ali obdolženca do konca sojenja izpustiti na prostost ali pripreti, temeljila na oceni verjetnosti, da bo prišel na sojenje. Nova reforma zakonodaje pa je razširila

²⁰⁹Gre za zvezni zakon, ki pa predstavlja tudi osnovni model posameznim državam, ki so se (bolj ali manj) zgledovale po njem v svojih (državnih) zakonih.

²¹⁰ Scalia, 1999, str. 5.

²¹¹Kot je značilno za anglo-ameriški pravni sistem, ne gre za zakonsko določen, taksativno oblikovan in dokončen seznam pogojev, ampak jih sodniki lahko spreminjajo, prilagajajo in kreirajo sami glede na posamezne, konkretne situacije. Penko, 1997, str. 51–52.

²¹² Bradley, 1999, str. 415.

²¹³Kongres je dobesedno izrekel: »Spoštovanje prava in javnega reda je ogroženo, ko je pravična rajsodba (disposition of justice) odvisna od finančnega statusa obtoženca«. Pretrial Release Project, 2001, str. i.

število dejavnikov, ki jih mora upoštevati sodišče, ko odloča o izpustu obdolženca na prostost.²¹⁴ Zvezni zakon zdaj zahteva, da se upoštevajo naslednji dejavniki:

- narava in okoliščine kaznivega dejanja. V praksi sodniki pri določanju višine varščine najbolj upoštevajo prav ta dejavnik in uporabljajo fiksno tabelo varščin, ki za vsako vrsto kaznivega dejanja določa višino varščine v točno določenem znesku, t. i. bail schedule oz. emergency bail schedule;²¹⁵
- teža dokazov,
- finančni viri,
- značaj in duševno stanje obdolženca,
- družinske vezi,
- status osebe kot zaposlene ali nezaposlene,
- vezi z okoljem in dolžina bivanja v skupnosti,
- podatki o navzočnosti na sodišču,
- prejšnje obsodbe (drugi najpogosteje uporabljen kriterij),
- ali je bil obdolženi v času storitve kaznivega dejanja pod sodnim nadzorom,
- narava in resnost grožnje, ki jo pomeni za skupnost ali določeno osebo izpustitev obdolženega na prostost.²¹⁶

Ker ti dejavniki prikazujejo verjetnost, da bo obdolženi res prišel na sojenje, na podlagi njih sodnik tudi določi višino varščine, ob čemer običajno upošteva tudi t. i. situacijsko pravico (situational justice) – npr. preverja, ali obdolženi govori resnico.²¹⁷

Ob tem se sodniki soočajo s pomanjkljivimi, nejasnimi, lahko celo netočnimi podatki o obdolžencu. Težava so tudi razpoložljiva sredstva, saj so priporni objekti prezasedeni.²¹⁸

²¹⁴ Scalia, 1999, str. 5–6.

²¹⁵Neubauer, 1992, str. 224, 229–230.

²¹⁶Sodniki ob tem poznajo dve vrsti napak: prva vključuje izpust obdolženca, ki na prostosti stori novo kaznivo dejanje; druga napaka pa vključuje zadržanje obdolženca, ki bi moral biti izpuščen, v priporu,. Vendar so sodniki izpostavljeni kritiki javnosti samo, če storijo prvo napako, ker so druge napake običajno skrite, in zato raje storijo drugo napako. Povzeto po *ibidem*, str. 228.

²¹⁷ *Ibidem*, str. 230–231.

²¹⁸Ko postanejo priporni objekti prezasedeni, postane tudi določanje varščine

Določanje višine varščine pa ni zgolj enostranski proces, ki ga opravi sodnik, temveč nanj lahko vpliva policija z obtožbo za hujše kaznivo dejanje, kot je bilo storjeno, in tako skuša z določitvijo visoke varščine kaznovati obdolženca. Najbolj pa na odločitev sodnika vpliva tožilec s svojo oceno višine varščine.²¹⁹

Znesek varščine naj bi bil le tolikšen, da zagotovi obdolženčevo vrnitev na sojenje, saj osmi amandma ameriške ustave prepoveduje previsoko (nesorazmerno) varščino.²²⁰ Vendar pa imajo v praksi sodniki skoraj neomejeno diskrecijo pri določanju zneska varščine.²²¹ Zato prihaja tudi do razlik med različnimi državami, celo med različnimi kraji v isti državi. Tako je v Mestni občini Baltimore (Baltimore City)²²² v državi Maryland povprečni znesek varščine za vsa kazniva dejanja znašal 13.657 USD, kar je drugi najvišji znesek varščine v primerjavi z drugimi enotami lokalne samouprave v državi.²²³ Grofija Frederick je imela najvišji povprečni znesek varščine v višini 15.566 USD, grofija Harford pa je imela najnižji povprečni znesek v višini 5.471 USD. Vendar pa se po različnih krajih ne razlikuje zgolj višina varščine, temveč tudi pogoji izpusta oziroma kakšna vrsta varščine bo določena in celo kako pogosto bo prišlo do izpusta na prostost.²²⁴

- 4.3.1.5. Kršitev pravice do varščine

Če obdolženi ne pride na obravnavo, stori s tem novo kaznivo dejanje. Takrat je varščina ali drugo dano zavarovanje zaseženo, obenem pa je izdan poseben nalog za odvzem

bolj popustljivo. *Ibidem*, str. 228–229.

²¹⁹ *Ibidem*, str. 232.

²²⁰Osmi amandma ameriške ustave se glasi: »Nesorazmerna varščina ne bo zahtevana, niti nesorazmerne globe določene, niti krute in neobičajne kazni odrejene Excessive bail..., 2005.

²²¹Neubauer, 1992, str. 227.

²²²Lokalna samouprava skoraj v vseh zveznih državah je dvostopenjska: ožje samoupravne lokalne skupnosti so *municipalities* – občine, širše pa *counties* – grofije. Med občinami so pomembnejše mestne občine (*city government*), ki so izločene iz grofij. Grad, 2004, str. 174.

²²³Pretrial Release Project, str. v.

²²⁴Tako npr. 63 % obdolžencev v Kansas Cityju čaka na sojenje v priporu, v Minneapolisu pa zgolj 13 %. Neubauer, 1992, str. 233.

prostosti obtoženca, imenovan *bench warrant*.²²⁵ S tem nalogom sta šerif ali policija pooblaščenca, da osebo najdeta in jo pripeljeta v pripor. Ubežnik (*absconder*)²²⁶ mora biti pripeljan pred sodnika, ki je nalog izdal, in ne more biti več izpuščen proti varščini.

Kot zanimivost naj na koncu še omenim, da so raziskave pokazale, da na sojenje najpogosteje ne pridejo obdolženci, ki so storili lažje kaznivo dejanje, in obdolženci s kriminalno preteklostjo.²²⁷

- 4.3.2. Primerjalnopravno: Anglija

- 4.3.2.1. Varščina in njena umestitev v kazenski postopek

Varščina v angleškem pravu pomeni izpust na prostost osebe, ki ima kasneje dolžnost predati (*surrender to custody*) na določenem kraju in v določenem času.²²⁸ Varščino ureja Zakon o varščini, sprejet leta 1976 (*Bail Act*), ki pa je bil od takrat že velikokrat noveliran.

Vprašanje določitve varščine se lahko pojavi v različnih fazah kazenskega postopka:

- Najprej jo lahko policija osumljencu določi v predkazenskem postopku (preden je vložena obtožnica) v zagotovilo, da se bo vrnil na policijsko postajo (*bail to*

²²⁵*Bench warrant* – sodni nalog za odvzem prostosti osebe (izda ga sodnik zaradi njenega nespoštovanja sodišča), zoper katero je bila vložena obtožnica ali ki ni prišla na sodišče, ko bi morala. Garner, 2004, s. v. *bench warrant*.

²²⁶*Abscond* – oditi na skrivaj ali nenadoma, predvsem z namenom izogniti se odvzemu prostosti, sojenju ali vročitvi. *Ibidem*, s. v. *abscond*.

²²⁷ Podrobneje glej Neubauer, 1992, str. 241–243.

²²⁸Predaja (*surrender to custody*) pomeni delovati v skladu s postopkom, ki ga določi sodišče obdolžencu, izpuščenemu na prostost na podlagi varščine Sprack, 2002, str. 99–100. Čas predaje je lahko določen pri določitvi pravice do varščine, ali obdolžencu kasneje sporočen, če se obdolžencu sodi pred kronskim sodiščem (*Crown Court*) ali se mu tam določi kazen. Kraj predaje je običajno sodišče, lahko pa tudi policijska postaja. Sprack, 2002, str. 82.

return to the police station).²²⁹ To obliko varščine policija običajno uporabi, če nima dovolj dokazov za vložitev obtožnice, vendar pa ima možnost določitve varščine, medtem ko opravlja nadaljnje poizvedbe.

- Policija lahko varščino določi po vloženi obtožnici zoper obdolženca v zagotovilo, da se bo vrnil na sojenje pred sodišče. Varščina ostane v veljavi do začetka sojenja (bail to return to the court).²³⁰
- Varščino lahko določi sodišče, ko preloži obravnavo.²³¹
- Varščina se lahko določi v pritožbenem postopku.²³²

Policija v Angliji in Walesu ima dvojno funkcijo, in sicer poleg preiskave kaznivih dejanj napravi tudi prve korake glede začetka kazenskega postopka (instituting a prosecution).²³³ Ko policija v preiskavi »reši primer« v smislu, da v zadovoljivi meri (to their satisfaction) ugotovi, da je določena oseba storila kaznivo dejanje, lahko začne kazenski postopek na dva načina.²³⁴ Prvič, z vlogo oziroma izjavo, imenovano information (lays an information) uradno obvesti sodišče, da je določena oseba storila očitano kaznivo dejanje.²³⁵ Sodišče nato izda nalog (summons), na podlagi katerega mora domnevni storilec kaznivega dejanja priti na sodišče in se braniti pred podanimi

²²⁹ Barclay, 1995, str. 13; glej tudi Spencer, 2002, str. 208.

²³⁰ Barclay, 1995, str. 13; Hucklesby, 2002, str. 115–116; Spencer, 2002, str. 208.

²³¹ Tu je mišljeno predvsem magistratno sodišče (*magistrates court*), kot bo to prikazano v nadaljevanju.

²³² Glej Hucklesby, 2002, str. 115–116.

²³³ Spencer, 2002, str. 165.

²³⁴ Odločitev policije, da bo zoper določenega osumljenca začela kazenski postopek, mora v naslednji fazi potrditi Kraljevo tožilstvo (*Crown Prosecution Service*), to pa stori le, če primer uspešno prestane dva testa: test dokazov (*evidential test*), tj. da obstaja dovolj dokazov za realno pričakovanje obsodbe, in test javnega interesa (*public interest test*), tj. da je kazenski pregon v javnem interesu. Hatchard, 1996, str. 198. Glej tudi Sprack, 2002, str. 68–71.

²³⁵ Spencer, 2002, str. 167; glej podrobneje Bailey/Gunn, 1991, str. 643–644.

obtožbami (summon the offender to appear).²³⁶ Obstaja pa tudi možnost, da policija na podlagi »informacije« zahteva od sodišča, da izda nalog za aretacijo osumljenca (warrant). In drugič, policija lahko začne kazenski postopek z »obtožbo in varščino« (charge and bail), kar pomeni, da policija aretira obdolženca in ga obtoži storitve kaznivega dejanja na policijski postaji. Policija lahko zatem obdolženca obdrži v priporu in ga takoj, ko je to mogoče, pripelje pred magistratno sodišče,²³⁷ ali pa ga izpusti na

²³⁶ Čeprav ima sodišče glede izdaje naloga (vsaj v teoriji) diskrecijsko pravico, je njegova izdaja po navadi avtomatična, če policija to zahteva in če je »informacija« utemeljena. »Informacijo« lahko poda sodišču tudi druga pristojna agencija ali vsak posameznik ter od sodnega uradnika zahteva izdajo naloga. V takem primeru mora biti informacija bolj utemeljena – priloženi morajo biti dokazi, sodišče pa lahko celo da možnost ugovora potencialnemu obdolžencu, da utemelji, zakaj naj se nalog ne bi izdal. Spencer, 2002, str. 167 in 207. Policija se z osumljencem pogovori izven policijske postaje, pri čemer mu razloži, da se bo v njegovem primeru odločalo o obtožbi. Policist nato poda svoje poročilo oddelku za obtožbe (prosecutions department), ki odloči, ali se bo postopek nadaljeval. Sprack, 2002, str. 64.

²³⁷ Sodstvo v Angliji je organizirano na več stopnjah, in sicer sodijo v kazenskih zadevah na najnižji stopnji magistratna sodišča, ki jih je blizu trideset tisoč. Na teh sodiščih sodijo poklicni pravniki skoraj izključno v Londonu, medtem ko večino zadev na magistratnih sodiščih zunaj Londona obravnavajo nepoklicni in neplačani sodniki v senatih (po navadi) treh sodnikov. Pri tem jim pomagajo pravniki, ki so sicer zaposleni na »pravih« sodiščih. Le zahtevnejše zadeve obravnavajo plačani poklicni pravniki. Magistratna sodišča so pristojna za lažja kazniva dejanja (*summary offences*) in lahko izrečejo sankcijo do 6 mesecev zapora ali do 5.000 funtov kazni. Postopek je poenostavljen, še posebej je zmanjšano število govorov, ki jih ima vsaka stran, navzočnost obdolženca ni nujna za izvedbo postopka, delno se razlikujejo tudi dokazna pravila, postopek je manj formalen. Obravnavajo več kot devetdeset odstotkov vseh kaznivih dejanj (v letu 1994 npr. 95 %) in izrečejo več kot polovico zapornih kazni v državi. Opravljajo pa tudi preiskavo in kontrolo obtožnega akta za kazniva dejanja, o katerih sodijo višja kazenska sodišča, zato se skoraj vsi kazenski

prostost na podlagi »policijske varščine« (police bail), na podlagi katere je obdolženec zavezan priti na sodišče na določen dan ob določenem času.

Vendar pa ni nujno, da policija začne kazenski postopek.²³⁸ To se običajno zgodi, ko storilca ne more identificirati (ali ne obstaja dovolj dokazov za to), vendar pa tudi v primeru, ko je policija identificirala storilca in gre za kaznivo dejanje majhnega pomena oziroma trivialno kaznivo dejanje, ali ko storilec še ni dosegel starosti, ko bi bil lahko kazensko odgovoren, ali pa to stori zaradi drugih dejavnikov v javnem interesu.

Kot alternativo obtožbi policija lahko zoper storilca izda opomin (formal caution)²³⁹ ali obvestilo o kazni (fixed penalty notice).²⁴⁰

V angleškem pravu velja pravilo, da če želijo soditi obtoženemu storilcu kaznivega dejanja, mora biti ta dejansko priveden pred sodišče, da mu bo sojeno ali pa da se določi, kako in kje se bo sojenje začelo.²⁴¹ Oziroma povedano drugače: ko je zoper določeno osebo vložena obtožnica, mora biti ta oseba čim prej pripeljana pred sodišče. V ta namen lahko policija obdolženca do takrat pripre, izpusti na prostost proti varščini ali zgolj izda nalog za njegov prihod na sodišče (ne da bi bila zoper njega vložena obtožnica).²⁴²

Nato magistratno sodišče na posebni obravnavi po slišanih argumentih in predstavljenih dokazih (npr. zaslišanje prič) obeh strani (obrambe in tožilstva) odloči, ali bo do glavne

postopki začnejo na teh sodiščih. Povzeto po Grad, 2004, str. 48–49;
Kangaspunta, 1990, str. 155; Spencer, 2002, str. 178–179.

²³⁸Konec policijske preiskave npr. lahko ustreza tudi začetku »*plea negotiations*« z obdolžencem. Policija obdolženca tako ne obtoži storitve določenih kaznivih dejanj v zameno za njegovo priznanje storitve drugih, po navadi lažjih kaznivih dejanj. Spencer, 2002, str. 168.

²³⁹ . Čeprav izdaja opozorila ne šteje kot obsodilna sodba, je zapisana v policijskem spisu, in če je storilec kdaj kasneje priveden pred sodišče zaradi drugega kaznivega dejanja, bo pri določitvi sankcije sodišče upoštevalo tudi izdajo tega opozorila. V praksi je izdaja opozorila postala pomembna, saj se izda v 20 % primerov, ko policija identificira odraslo osebo kot storilca kaznivih dejanj. Spencer, 2002, str. 168.

²⁴⁰Obvestilo o kazni se izda v primeru kršitve nekaterih cestnoprometnih predpisov, npr. za parkiranje na napačnem mestu. Sprack, 2002, str. 67–68.

²⁴¹Bailey/Gunn, 1991, str. 642.

²⁴²Barclay, 1995, str. 13–14.

obravnavе obtoženca priprlo (remand the defendant in custody)²⁴³ ali izpustilo proti varščini (remand the defendant on bail) pod določenimi pogoji ali brez njih. Sodišče včasih prosi za razjasnitev primera tudi preiskujočega policista.²⁴⁴

Tudi če bo obtožencu sojeno pred kronskim sodiščem (Crown Court),²⁴⁵ o priporu odloči magistratno sodišče na t. i. izročitveni obravnavi (committal proceedings).²⁴⁶ Vedno je torej magistratno sodišče tisto, ki odloča o priporu.²⁴⁷

Najpogosteje je varščina določena obtožencem, ki še čakajo na sojenje, vendar pa lahko sodišče določi varščino tudi po obsodbi, a preden obsojencu določi kazen.²⁴⁸

Obravnava o varščini (bail hearings) je močno kritizirana, saj običajno traja le nekaj minut, zato je vprašljivo, ali je tako hitro sprejeta odločitev res utemeljena.²⁴⁹

Če varščina obdolžencu ni bila odobrena, morajo sodišča svojo odločitev obrazložiti. Vendar v praksi to po navadi pomeni, da so izpolnjeni vnaprej pripravljene obrazci (bail forms) tako, da so obkroženi kvadrati, ki določajo izjemo, na podlagi katere se lahko

²⁴³ Glej podrobneje o tem Sprack, 2002, str. 103–104.

²⁴⁴ Sprack, 2002, str. 93.

²⁴⁵ O hujših kaznivih dejanjih (*indictable only offences*) sodijo na prvi stopnji t. i. kronska sodišča, ki jih je okrog 80 in kjer sodi profesionalni sodnik. Če obdolženec krivde ne prizna (*not-guilty plea*), mu sodi tudi porota. Obstaja pa tudi kategorija kaznivih dejanj, za katera so pristojna tako magistratna kot kronska sodišča (*triable-either-way*). Glej Barclay, 1995, str. 16–17; Grad, 2004, str. 49; Spencer, 2002, str. 178.

²⁴⁶ Spencer, 2002, str. 172–174.

²⁴⁷ *Ibidem*, str. 207.

²⁴⁸ Sprack, 2002, str. 86.

²⁴⁹ *Ibidem*, str. 93.

določijo pogoji k varščini, brez dodatne obrazložitve.²⁵⁰ Zato je tak obrazec sporen z vidika Zakona o varstvu človekovih pravic (Human Rights Act) iz leta 1998.²⁵¹

- 4.3.2.2. Pravica do varščine

V Angliji ima obdolženec pravico do izpustitve na podlagi varščine (right to bail) od prve obravnave vse do konca sojenja oziroma izreka kazni, razen če je izpolnjen kateri od zakonsko določenih pogojev, pri čemer dokazno breme leži na tožilstvu.²⁵² Če je obdolženi obtožen kaznivega dejanja, za katero je zagrožena zaporna kazen,²⁵³ so ti pogoji naslednji:²⁵⁴

- če obstajajo utemeljeni razlogi, da bo obtoženi pobegnil; da bo med izpustom izvršil novo kaznivo dejanje;²⁵⁵ da bo skušal vplivati na priče ali da bo kako drugače oviral potek sojenja;

²⁵⁰ Hucklesby, 2002, str. 124–125.

²⁵¹ Zaradi težav pri integriranju Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94- MP, št. 7/94), ki jo je sprejel Svet Evrope leta 1950 v Rimu (v nadaljevanju EKČP), v angleški pravni red, saj ta izhaja iz drugačne pravne tradicije, je bil sprejet ta zakon, ki določa način uresničevanja EKČP. Povzeto po Grad, 2004, str. 19.

²⁵² Sprack, 2002, str. 86.

²⁵³ Zgolj izjemoma je mogoče odrediti pripor obdolžencu, ki naj bi storil kaznivo dejanje, za katero ni zagrožena zaporna kazen. Glej Spencer, 2002, str. 173, ter Sprack, 2002, str. 89.

²⁵⁴ Z zakonom iz leta 1994 (*Criminal Justice and Public Order Act 1994*) je Parlament določil, da se določeni kategoriji domnevno nevarnih oseb ne more določiti varščina. Zaradi dvomov, da je to v skladu z EKČP, so bile leta 1998 te določbe (*Crime and Disorder Act 1998*) spremenjene tako, da se tudi tej kategoriji obdolžencev lahko določi varščina, a le v izjemnih okoliščinah. Spencer, 2002, str. 173–174.

²⁵⁵ Izkazana mora biti resna nevarnost (*real risk*) - ne utemeljeni razlogi (*substantial grounds*) - da bo obdolženi v primeru nepogojene varščine storil kakšno novo kaznivo dejanje. J. Sprack, *supra*, op.64, str. 92.

- s priporom je treba zagotoviti njegovo lastno varnost;
- očitano kaznivo dejanje je storil v času, ko je bil izpuščen na prostost proti varščini zaradi storitve drugega kaznivega dejanja;
- v času, ko je bil izpuščen na prostost proti varščini, mu je bila odvzeta prostost na podlagi postopka za aretacijo ubežnikov,
- obdolženi je na prestajanju kazni zaradi drugega kaznivega dejanja;
- sodišče ima trenutno premalo informacij za odločanje.

Magistratno sodišče lahko poleg varščine določi tudi določene pogoje (npr. vezane na prebivališče, javljanje na policijsko postajo, spoštovanje »policijske ure« itd).²⁵⁶ Če je obdolžencu določena varščina, ne da bi ji bili dodani pogoji, je njegova edina obveznost priti na sodišče ob določenem času. Od leta 1994 (Criminal Justice and Public Order Act)

²⁵⁶ Bradley, 1999, str. 112, 116–117.

ima tudi policija pristojnost določanja pogojev k varščini in možnost zavrnitve varščine.²⁵⁷

Sodišče pri določanju pogojev ni z ničimer omejeno in lahko določi takšne pogoje, kot se mu zdijo potrebni.²⁵⁸ Običajen pogoj, dodan varščini, je, da si obdolženec priskrbi enega ali več porokov. Porok (surety) je oseba, ki se zaveže, da bo sodišču plačala določen denarni znesek, če obdolženec ne bo prišel na sojenje.²⁵⁹

²⁵⁷ Določanje pogojev k varščini se znatno razlikuje med posameznimi policijskimi postajami. Tako je npr. Greater Manchester Police (GMP) določila dodatne pogoje k varščini v 34 % primerov, Northumbrijska policija pa v 16 % primerov, vendar so bili znotraj GMP na eni policijski postaji 15 % oseb določeni dodatni pogoji, na drugih dveh policijskih postajah pa 38 % in 44 % oseb. Policija je določala pogoje k varščini predvsem pri kaznivih dejanjih ropa (53 %), nasilja proti posamezniku (48 %) in tatvin v trgovinah (*shoplifting*, 30 %). Pogoji so se večkrat določili, če je šlo za žensko, nezaposleno ali že večkrat obsojeno osebo. Največkrat uporabljeni pogoj (najbolj pogosto v primerih nasilja v družini) je bila prepoved približevanja določeni osebi – po navadi žrtvi ali glavni priči. Obveznost ostajanja doma in določitev »policijske ure« sta se v glavnem uporabljala tedaj, ko je šlo za osebe, obtožene kaznivega dejanja vlomne tatvine ponoči ali kaznivih dejanj v zvezi z motornimi vozili (*vehicle offences*). Prepoved obiskovanja določenih krajev se je po navadi uporabljala zoper osebe, obtožene tatvin v trgovinah – tem osebam je bil prepovedan vstop v trgovinske centre. Določeni pogoji so bili v določenih primerih učinkoviti (npr. »policijska ura« za kaznivo dejanje vlomne tatvine), vendar na splošno določitev pogojev k varščini ni bila povezana z nižjo stopnjo storitve novih kaznivih dejanj. Obenem pa se je tudi zdelo, da policija pogojev ne določa sistematično. Devet odstotkov oseb je prekršilo določene pogoje vsaj enkrat (v enem primeru je bilo zaznanih 10 kršitev). Mladoletniki so veliko bolj kršili pogoje kot odrasli (v 30 % primerov v primerjavi s 7 %). Glej Brown, 1998.

²⁵⁸ Spencer, 2002, str. 208.

²⁵⁹ Porokova zaveza se imenuje *recognisance*. Sprack, 2002, str. 90 in 95.

Alternativno ali pa poleg tega lahko sodišče od obdolženca zahteva zavarovanje (security), ki ne pomeni obljube plačila šele v primeru, če bo pobegnil, temveč je vnaprejšnja položitev denarnega zneska. Ta znesek se zaseže, če obdolženec ne pride na sodišče, ko bi moral.²⁶⁰

Obdolženi, ki je priprt pred sojenjem, ima pravico do dveh obravnav o varščini, in sicer ko je prvič priveden pred sodišče in nato še enkrat, ponovno pa le, če navaja nove argumente.²⁶¹

Zakon o pregonu hujših kaznivih dejanj (Prosecution of Offences Act) iz leta 1985 pred začetkom sojenja dovoljuje največ šestmesečni pripor. Sodišče sicer ima zakonsko določeno možnost, da v določenih primerih te omejitve ne upošteva, okrog katere se je razvila obširna sodna praksa.²⁶²

Obdolženec, ki mu je bila zahteva za varščino zavrnjena ali so bili k varščini določeni pogoji, se lahko pritoži na kronsko (Crown Court) ali Višje sodišče (High Court) v Londonu.²⁶³

Na podlagi zakona iz leta 2001 (Criminal Justice and Police Act 2001) mora sodnik obrazložiti svojo odločitev, če kljub nasprotovanju tožilca odobri varščino.²⁶⁴

Od leta 1993 (Bail (Amendment) Act 1993) ima tožilec pravico do pritožbe zoper odločitev sodišča o določitvi varščine.²⁶⁵ V prvih treh mesecih veljavnosti tega zakona je Kraljevo tožilstvo vložilo 50 pritožb in 34 je bilo ugodeno.²⁶⁶

²⁶⁰ Spencer, 2002, str. 208.

²⁶¹ Sprack, 2002, str. 93–95.

²⁶² Spencer, 2002, str. 174.

²⁶³ Višje sodišče (*High Court*) sodi v kazenskih zadevah na prvi stopnji o nekaterih pomembnih kazenskih zadevah ter je pritožbeno sodišče zoper odločitve vseh nižjih kazenskih sodišč, torej magistratnih in kronskih sodišč. Grad, 2004, str. 49. Podrobneje o pritožbi zoper odločitve o varščini glej Sprack, 2002, str. 85, 97–98.

²⁶⁴ Spencer, 2002, str. 174.

²⁶⁵ Pravica do pritožbe je bila uveljavljena na podlagi primera Hagans, očitno nevarnega obdolženca, ki je storil kaznivo dejanje posilstva in umora po tem, ko je bil izpuščen na prostost na podlagi varščine. *Ibidem*, str. 174.

²⁶⁶ Obdolženi je do odločitve o pritožbi v priporu. Glej Sprack, 2002, str. 99.

- 4.3.2.3. Kršitev pravice do varščine

Če obdolženec, ki je bil izpuščen na prostost proti varščini, ne pride na sodišče takrat, ko bi moral, oziroma se ne preda (fails to surrender to custody) brez utemeljenih razlogov, s tem stori novo kaznivo dejanje.²⁶⁷ V takem primeru se šteje, da je oseba pobegnila (be absconded), in se izda nalog za njeno aretacijo (bench warrant).²⁶⁸

Obtoženemu je lahko pred magistratnim sodiščem določena denarna ali pa zaporna kazen do treh mesecev. Poleg tega lahko magistratno sodišče za kršitev varščine obdolženca preda v sojenje kronskemu sodišču.²⁶⁹ Če je obdolženemu varščino določilo kronsko sodišče in obdolženi ne pride na sojenje, se takšno ravnanje obravnava kot kaznivo dejanje nespoštovanja sodišča (criminal contempt of court), za katerega je zagrožena neomejena denarna kazen in eno leto zavora.²⁷⁰ Če pa obdolženi ne pride na sodišče in s tem krši varščino, ki mu jo je določila policija, mora ta začeti postopek zoper njega na podlagi vložitve obtožnice ali »informacije«.²⁷¹

Vsako zavarovanje, ki ga je dal obdolženi, je zaseženo, kot tudi vsi denarni zneski, ki so jih obljubili poroki. Po navadi so ti zneski zaseženi v celoti, vendar pa je sodišče dolžno preveriti, ali je treba vsoto zmanjšati zaradi porokovega obnašanja, njegove odgovornosti za pobeg obdolženca ali sredstev, ki jih ima.²⁷² V ta namen sodišče razpiše poseben narok, kamor vabi poroka (issue a summons to the surety).²⁷³

V angleškem pravu zgolj izjemne okoliščine opravičujejo sojenje v nenavzočnosti obtoženca pred kronskim sodiščem.²⁷⁴

- 4.3.3. V slovenskem pravu

²⁶⁷ Če pa ima obdolženi za to utemeljen razlog, se mora predati takoj, ko je to razumno in praktično mogoče. Bailey/Gunn, 1991, str. 655–656.

²⁶⁸Barclay, 1995, str. 15.

²⁶⁹Sprack, 2002, str. 101.

²⁷⁰Bailey/Gunn, 1991, str. 656; Barclay, 1995, str. 15.

²⁷¹Bailey/Gunn, 1991, str. 656.

²⁷²*Ibidem*, str. 656.

²⁷³Sprack, 2002, str. 102–103.

²⁷⁴Spencer, 2002, str. 571.

- 4.3.3.1. Uvodno

Varščina (poroštvo, kavcija, jamstvo) je procesni institut, urejen v členih 196–199 ZKP, s katerim se zagotavlja navzočnost obdolženca v kazenskem postopku ali odpravlja ponovitvena nevarnost (dodano z novelo ZKP leta 1998).²⁷⁵

Če bi bilo treba obdolženca pripretili ali če je že v priporu samo zaradi tega, ker se je bati, da bo pobegnil, se lahko po določbi prvega odstavka 196. člena ZKP obdolženec pusti na prostosti oziroma izpusti, če sta za to izpolnjena dva pogoja:

- če obdolženec osebno ali kdo drug zanj plača varščino, da do konca kazenskega postopka ne bo pobegnil,
- sam obdolženec pa obljubi, da se ne bo skrival in da brez dovoljenja ne bo zapustil svojega prebivališča.

V zvezi s to obljubo lahko sodišče izda tudi sklep o začasnem odvzemu potne listine.²⁷⁶

Varščina lahko nadomešča tudi pripor iz pripornega razloga ponovitvene nevarnosti (3. točka prvega odstavka 201. člena ZKP) ob izpolnjenih zgoraj navedenih pogojih. Vendar pa je možnost varščine v primeru ponovitvene nevarnosti omejena z izrecno navedbo v drugem odstavku 196. člena ZKP, po kateri nadomestitev pripora z varščino ne pride v poštev, ko gre za nekatera hujša kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen pet ali več let zapora.²⁷⁷

²⁷⁵ Dežman/Erbežnik, 2003, str. 641.

²⁷⁶ *Ibidem*, str. 641.

²⁷⁷ Gre za kazniva dejanja zoper življenje in telo (XV. poglavje Kazenskega zakonika Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 63/1994, 23/1999, 40/2004, v nadaljevanju KZ), zoper spolno nedotakljivost (XIX. poglavje KZ), zoper človekovo zdravje (XX. poglavje KZ), zoper zakonsko zvezo, družino in mladino (XXI. poglavje KZ), zoper vojaško dolžnost (XXVII. poglavje KZ), zoper pravosodje (XXVIII. poglavje KZ), zoper javni red in mir (XXIX. poglavje KZ), zoper splošno varnost ljudi in premoženja (XXX. poglavje KZ), zoper varnost Republike Slovenije in njeno ustavno ureditev (XXXIII. poglavje KZ), zoper obrambno moč države (XXXIV. poglavje KZ) in zoper človečnost in mednarodno pravo (XXXV. poglavje KZ).

V angleškem pravu so iz razloga, da bi odpravili spornost omejevanja pravice do varščine določeni kategoriji obdolžencev, spremenili zakonske določbe tako, da se tudi obdolžencem storitve hujših kaznivih dejanj v izjemnih okoliščinah lahko določi varščina. Vendar pri nas varščina – v nasprotju z angleškim pravom – ne predstavlja pravice obdolženca, ampak le eno od zakonskih možnosti za zagotovitev njegove navzočnosti in s tem za uspešno izvedbo kazenskega postopka.²⁷⁸ Uporaba te možnosti je v diskreciji sodišča, ki mora pri tem spoštovati pravilo, da ne sme uporabiti strožjega ukrepa, če se da isti namen doseči z milejšim.²⁷⁹

- 4.3.3.2. Oblike varščine

Varščina se vselej glasi na denarni znesek, ki se določi glede na težo kaznivega dejanja, osebne in družinske razmere obdolženca ter glede na gmotne razmere tistega, ki jo daje.²⁸⁰ To pomeni, da mora sodišče točno določiti znesek, na katerega se glasi varščina.²⁸¹

Varščina se lahko ponudi kot stvarno (materialno) jamstvo, ki se lahko da v gotovini, v vrednostnih papirjih, v dragocenostih ali v drugih premičnih stvareh večje vrednosti, ki jih je lahko unovčiti in hraniti, v hipoteki za znesek varščine na nepremičnini tistega, ki varščino daje, ali pa v osebni zavezi ene ali več oseb, da bodo plačale določeni znesek, če obdolženec pobegne.²⁸²

- 4.3.3.3. Postopek odločanja o varščini

ZKP ne vsebuje posebnih določb o tem, kdo predlaga varščino. To pravico naj bi imel upravičeni tožilec (poleg državnega tožilca tudi oškodovanec kot tožilec in zasebni tožilec). Vendar pa ni pričakovati, da bo imel državni tožilec v primeru, ko bodo izpolnjeni pogoji za pripor, interes, predlagati uporabo varščine kot milejšega alternativnega ukrepa.²⁸³ Za to po Dežmanovem in Erbežnikovem mnenju pridejo v poštev obdolženec, zakoniti zastopnik in zagovornik, pa tudi kdorkoli drug, ki bi bil voljan dati varščino.²⁸⁴ Selinšek pride do enakega zaključka z uporabo logične in

278 Selinšek, 2004, str. P IX.

279 Drugi stavek drugega odstavka 192. člena ZKP.

280 Prvi odstavek 197. člena ZKP.

281 Dežman/Erbežnik, 2003, str. 642.

282 Drugi odstavek 197. člena ZKP.

283 Selinšek, 2004, str. P X.

284 Dežman/Erbežnik, 2003, str. 642.

teleološke razlage ZKP.²⁸⁵ Pri tem navaja, da bi bilo treba ob tem določiti tudi pogoj, da se s tem obdolženec strinja (in je ob dani varščini s strani te osebe pripravljen osebno obljubiti, da se ne bo skrival in da brez dovoljenja ne bo zapustil svojega prebivališča oz. da ne bo ponavljal kaznivih dejanj, da poskušane kaznivega dejanja ne do dokončal ali da ne bo storil kaznivega dejanja, s katerim je grozil).²⁸⁶

Nikoli pa varščine ne sme zahtevati oziroma predlagati sodišče. Poleg tega sodišče tudi ne sme pogojevati odprave (ali uvedbe) pripora s položitvijo varščine.²⁸⁷ Sodišče presoja le, ali je ponujena varščina zadostno zagotovilo za obdolženčevo navzočnost v kazenskem postopku oziroma za odpravo ponovitvene nevarnosti.²⁸⁸

Varščina se lahko ponudi v kateri koli fazi kazenskega postopka.²⁸⁹ Sklep o varščini med preiskavo izda preiskovalni sodnik, o pritožbi zoper njegovo odločitev pa odloča izvenrazpravni (zunajobravnavni) senat. Slednji odloča o varščini tudi v rednem postopku izven obravnave po vloženi obtožnici, pritožba zoper njegov sklep pa se lahko poda na višje sodišče. Od začetka zasedanja do konca glavne obravnave (v širšem pomenu)

²⁸⁵ Glej Selinšek, 2004, str. P IX–X.

²⁸⁶Ni namreč mogoče izključiti možnosti, da bi obdolženec iz kakršnegakoli razloga odklonil predlog za ureditev varščine s strani določene osebe, in v takem primeru seveda ni pričakovati, da bi bil pripravljen dati osebno jamstvo (obljubo), ki je poleg stvarnega jamstva bistven pogoj za odreditev varščine. *Ibidem*, str. P X.

²⁸⁷Bilo bi v nasprotju s položajem in funkcijo sodišča, če bi odločalo o uporabi omejevalnih ukrepov iz XVII. poglavja ZKP po uradni dolžnosti, kar pa ne velja za odpravo teh ukrepov, ki jih je mogoče odpraviti po uradni dolžnosti. Vendar pa so nekateri primeri odločanja o omejevalnih ukrepih mejni, in sicer gre za omejevalne ukrepe, pri katerih se z njihovo uporabo utrjuje avtoriteta sodišča (odreditev pripora za obdolženca, ki se izogiba glavni obravnavi, ali sprememba omejevalnega ukrepa v hujšega zaradi kršitve obveznosti). Za te ukrepe bi lahko veljalo, da jih lahko odredi sodišče po lastni iniciativi in ne zgolj na predlog upravičenega tožilca. Fišer, 2002, str. 93.

²⁸⁸Prvi odstavek 196. člena ZKP namreč določa, da se obdolženec ob dani varščini *lahko* pusti na prostosti oziroma izpusti«.

²⁸⁹ Dežman/Erbežnik, 2003, str. 643.

odloča o varščini sodeči senat, pritožba zoper njegov sklep pa se prav tako poda na višje sodišče. V skrajšanem postopku o predlogu za varščino odloča okrajni sodnik.²⁹⁰

Iz drugega odstavka 199. člena ZKP izhaja, da se sklep, s katerim se določa varščina, in sklep, s katerim varščina preneha, izdaja po zaslišanju tožilca. Ob tem Fišer navaja, da gre za povsem obsoletno določbo, ki bi morala biti črtana iz zakona že z novelo leta 1998.²⁹¹

Primernejša ureditev odločanja o varščini bi bila izvedba kratkega kontradiktornega naroka, na katerem bi bilo treba razpravljati tudi o višini varščine, saj je le-ta pomemben (bistven) element odločanja o tem ukrepu.²⁹²

Sklep o varščini obsega štiri vrste sklepov:

6. sklep, s katerim se določi (sprejme) varščina,
7. sklep, s katerim se zavrne predlog za določitev varščine,
8. sklep, da vrednost, dana kot varščina, pripade proračunu Republike Slovenije,
9. in sklep o odpravi varščine.²⁹³

O varščini se odloči najprej tako, da se s sklepom predlog o položitvi varščine sprejme oziroma ne sprejme. Pri tem sodišče ne odloči o odpravi pripora, temveč le, da se bo pripor odpravil, če bodo izpolnjeni pogoji, pod katerimi se sprejema varščina kot nadomestilo za pripor. Sklep, s katerim se določi (sprejme) varščina, mora tako vselej vsebovati višino denarnega zneska, določenega glede na težo kaznivega dejanja, osebne in družinske razmere obdolženca ter glede na gmotne razmere tistega, ki jo daje, in pouk, da bo zapadla v korist proračunskih sredstev Republike Slovenije, če obdolženec ne izpolni svoje obljube, ter da bo v tem primeru zoper obdolženca odrejen pripor. Zoper sklep o varščini je dovoljena pritožba obeh strank. Po pravnomočnosti takšnega sklepa sodišče ugotavlja, ali je bila varščina dana na ustrezen način (gotovinski znesek, predmeti ali vrednostni papirji, deponirani pri sodišču, hipoteka, vpisana v zemljiško knjigo), ter nato izda sklep o odpravi pripora.²⁹⁴

- 4.3.3.4. Prenehanje in zapadlost

²⁹⁰Prvi odstavek 199. člena ZKP; glej tudi Dežman/Erbežnik, 2003, str. 642–643.

²⁹¹..... Fišer, 2002; primerjaj tudi Selinšek, 2004, str. P IX.

²⁹²..... Fišer, 2002, str. 97-98; primerjaj tudi Selinšek, 2004, str. P IX.

²⁹³..... Dežman/Erbežnik, 2003, str. 643.

²⁹⁴..... *Ibidem*, str. 643.

varščine

Varščina preneha:

4. če v redu povabljen obdolženec ni prišel na sodišče in svojega izostanka ni opravičil,
5. če se obdolženec pripravlja na beg,
6. če se zoper obdolženca, po tem ko je bila varščina dana in je bil obdolženec spuščen na prostost, pokaže kakšen drug zakonski razlog za pripor,²⁹⁵
7. če se kazenski postopek pravnomočno konča s sklepom o ustavitvi ali zavrženjem obtožnice ali s sodbo,²⁹⁶
8. ko je kazenski postopek pravnomočno končan, kadar je bila varščina dana zaradi obstoja ponovitvene nevarnosti,²⁹⁷
9. če se s sodbo izreče kazen zapora in obsojenec nastopi kazen,²⁹⁸
10. če odpadejo priporni razlogi, zaradi katerih je bila varščina uvedena, ali če oseba, ki je dala varščino, odstopi od varščine.²⁹⁹

V teh primerih se položeni denarni znesek, dragocenosti, vrednostni papirji ali druge premične stvari vrnejo, hipoteka pa izbriše.³⁰⁰

Tu naj omenim tudi problem trajanja varščine, ker ZKP tega vprašanja ne ureja. Ker gre za ukrep procesne prisile, varščina ne more trajati dlje, kot je to potrebno, oziroma preneha, če odpadejo razlogi, zaradi katerih je bila uvedena (sedma alineja zgoraj).³⁰¹ Poleg tega Selinškova ugotavlja, da varščina ne sme trajati dlje, kot trajajo časovni pogoji za pripor (torej ne več kot šest mesecev pred vložitvijo obtožnice in več kot dve leti po vložitvi obtožnice), saj je pripor najstrožji ukrep zoper obdolženca v obdobju, ko ga ščiti domneva nedolžnosti.³⁰² Varščina kot nadomestilo za pripor ga po času trajanja torej ne

²⁹⁵ Prvi odstavek 198. člena ZKP.

²⁹⁶ Drugi odstavek 198. člena ZKP.

²⁹⁷ Tretji odstavek 198. člena v zvezi z drugim odstavkom 196. člena ZKP.

²⁹⁸ Četrti odstavek 198. člena ZKP

²⁹⁹ Dežman/Erbežnik, 2003, str. 643–644.

³⁰⁰ Drugi odstavek 198. člena ZKP.

³⁰¹ Selinšek, 2004, str. P VIII–IX.

³⁰² *Ibidem*, str. P IX.

bi smela presegati. V tem kontekstu bi bilo treba tolmačiti tudi določbo četrtega odstavka 198. člena ZKP, da če se s sodbo izreče kazen zapora, preneha varščina šele, ko obsojenec nastopi kazen.

Varščina zapade (s sklepom se določi, da vrednost, ki je bila dana kot varščina, pripade proračunu):³⁰³

1. če obdolženec pobegne,³⁰⁴
2. če obdolženec ponovi kaznivo dejanje, dokonča poskušeno kaznivo dejanje ali stori kaznivo dejanje, s katerim je grozil.³⁰⁵
3. Obdolženec se v tem primeru lahko tudi pripre.

³⁰³ Tretji odstavek 198. člena ZKP.

³⁰⁴ Tretji odstavek 197. člena. Vrhovno sodišče RS je v svoji sodbi opr. št. I Ips 263/98 z dne 24. 1. 2001 menilo, da varščina lahko zapade v korist proračuna tudi zaradi pobega v zvezi z drugim kaznivim dejanjem, torej pobeg ni nujno neposredno povezan s kaznivim dejanjem, v zvezi s katerim je bila varščina dana.

³⁰⁵ Četrty odstavek 198. člena.

- 5. O UKREPIH ZA ZAGOTAVLJANJE NAVZOČNOSTI V POSTOPKU O PREKRŠKU

- 5.1. Uvodno

ZP-1 v 7. točki X. poglavja našteva ukrepe za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti in uspešno izvedbo postopka o prekršku. Ti ukrepi so: vabilo, pridržanje, privedba in varščina. Pri izbiri ukrepa mora sodišče upoštevati pogoje, ki so določeni za posamezne ukrepe, in spoštovati načelo sorazmernosti. Vsi naštetih ukrepi so začasni prisilni ukrepi zoper domnevnega storilca prekrška in posegajo v njegove pravice in svoboščine, še preden je bila njegova krivda ugotovljena s pravnomočno sodbo. Z njimi se želi zagotoviti neoviran potek postopka o prekršku.

V tem poglavju bom podala kratek povzetek veljavne pravne ureditve glede ukrepov za zagotovitev navzočnosti v postopku o prekršku, podrobnejše poglobljanje v posamezen ukrep pa bi presegalo kvantitativen okvir te naloge.

- 5.2. Vabilo

Vabilo je pisna odredba sodišča obdolžencu (ali drugemu udeležencu v postopku), da se ob določenem času (določen dan ob določeni uri) zgleda na določenem kraju, kjer bo opravljen narok za procesno dejanje, navedeno v vabilu.³⁰⁶ Vabilo je najmilejši ukrep za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti. Vsi drugi ukrepi so strožji in se lahko uporabijo le, če z vabilom ni bilo mogoče ali ne bo mogoče zagotoviti obdolženčeve navzočnosti. V redu vročeno vabilo je torej pogoj za zagotovitev navzočnosti oseb, ki morajo prisostvovati postopku.³⁰⁷

³⁰⁶Dežman/Erbežnik, , s. 635.

³⁰⁷ . Če želi sodišče uporabiti katerega izmed ukrepov strožje narave za zagotovitev navzočnosti, morata biti izpolnjena dva pogoja: 1. vabilo mora vsebovati vse zahtevane sestavine, 2. obdolženec mora biti **pravilno vabljen**. Obdolženec je pravilno vabljen, če mu je vabilo vročeno po pravilih, ki veljajo

Na vabilo se vabljeni oseba mora odzvati. Če se vabljeni zaradi kakršne koli objektivne ali subjektivne ovire na vabilo ne more odzvati, je o tem dolžan obvestiti sodišče.³⁰⁸

- 5.2.1. Oblika in vsebina vabila

Kot vsak ukrep za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti je tudi vabilo prisilne narave. Zato veljata zanj z zakonom predpisana oblika in vsebina.³⁰⁹ Zakon pozna dve obliki vabil: pisno in ustno vabilo.³¹⁰

Pisno vabilo mora vsebovati:³¹¹

12. ime sodišča, ki vabi
13. ime in priimek obdolženca (priče)
14. kdaj naj povabljeni pride
15. zadevo, zaradi katere se vabi
16. kot kaj se vabi (kot obdolženec, priča, izvedenec, zastopnik itd.)
17. opozorilo na posledice, če se vabilu ne bo odzval³¹²

za vročanje.

³⁰⁸ZP-1 in ZKP ne vsebujeta izrecne določbe, ki bi obdolžencu nalagala, da mora svoj izostanek opravičiti, vendar iz komentarja 115. člena ZP-1 izhaja, da mora obdolženec v primeru, če se zaradi bolezni ali kakšne druge nepremagljive ovire ne more odzvati na vabilo, to sporočiti sodišču. Iz 3. odst. 61. člena ZP-1 pa izhaja, da se šteje, da je oseba umaknila zahtevo za sodno varstvo, če ni prišla na zaslišanje, izostanka pa ni opravičila.

³⁰⁹ Dežman/Erbežnik, 2003, str. 635.

³¹⁰Ustno vabilo je izjemna oblika, in najpogosteje prihaja v poštev tedaj, ko je oseba, ki jo je treba vabiti, že navzoča pri sodišču, zaradi določenih razlogov pa naj bi prišla še enkrat; v tem primeru se osebi ustno sporoči vse, kar bi sicer bilo sporočeno s pisnim vabilom (pri tem se jo pouči o posledicah itostanka). Šteje se, da je s tem vabilo veljavno vročeno (prvi in tretji odstavek 117. člena ZKP).

³¹¹1. odst. 96. člena Zakona o prekrških, ZP-1, Uradni list RS, št. 7/03; zdaj Zakon o prekrških-ZP-1-UPB4, Uradni list RD, št. 3/2007.

³¹²Če za pravilno odločitev sodišča ni nujno, da bi bil obdolženec zaslišan, in

Poleg sestavin iz 96. člena ZP-1, je treba obdolžencu v vabilu povedati, česa je obdolžen. Prav tako ga je treba poučiti o tem, ali se mora pri sodišču zglasiti osebno ali pa sme svoj zagovor podati pisno.

- 5.2.2. Vročanje vabila

Vročanje je procesno dejanje sodišča ali drugega organa postopka o prekršku, ki ga odredi zato, da se stranka ali drug udeleženec v postopku seznaní z odločbo ali obvesti o procesnem dejanju, ki je bilo opravljeno ali naj se opravi.³¹³ Vročanje je torej v svojem bistvu administrativno-tehnično opravilo, vendar je kljub temu izjemno pomembno za zakonit potek postopka o prekršku. Prav tako je pomembno za stranke, saj jim omogoča uresničevanje njihovih pravic v postopku.

Učinkovit sistem vročanja najrazličnejših sodnih in drugih pisanj je izrednega pomena za učinkovitost sodnega postopka. ZP-1 o vročanju govori v enem samem členu, v katerem napotuje na uporabo ZKP, na podlagi določb katerega pa je treba v postopku o prekršku, kadar se pisanja vročajo pravnim osebam, upoštevati tudi določila Zakona o pravnem postopku.³¹⁴

- 5.2.2.1. Načini vročitve

Vročanje se mora opraviti na predpisan način ter pri tem upoštevati čas in kraj vročitve.³¹⁵ Način vročitve določi sodnik v odredbi o vročitvi. ZKP³¹⁶ v 117. členu določa, da se pisanja vročajo praviloma po pošti ali po pravni ali fizični osebi, ki opravlja

tudi ni potreben njegov pisni zagovor, je treba obdolženca v samem vabilu poučiti o tem, da bo sodba v primeru njegovega ne odziva na vabilo, izdana brez njegovega zaslišanja. Če je za pravilno rešitev zadeve nujno zaslišanje obdolženca, prav tako pa niso izpolnjeni pogoji za pisni zagovor, ga je treba v vabilu poučiti o tem, da bo odrejena privedba, če se vabilu ne bo odzval.

³¹³ Fišer, 2002, str. 51.

³¹⁴ Na tem mestu ne bom podrobneje obravnavala pravil vročanja sodnih pisanj pravnim osebam.

³¹⁵ Dežman/Fišer, 2003, str. 496.

³¹⁶ Zakon o kazenskem postopku (ZKP), Uradni list RS, št.8-296/2006 (UPB3) in 14/2007.

vročanje kot registrirano dejavnost, po uradni osebi organa, ki je vročanje odredil, ali pa kar neposredno³¹⁷ pri tem organu. Vabilo na glavno (ustno) obravnavo in druga vabila lahko sodišče naznani osebi, ki je pred njim, tudi ustno³¹⁸ ter jo pri tem pouči o posledicah, če ne bo prišla. Na tak način opravljeno vabilo se zabeleži v zapisniku o glavni (ustni) obravnavi in se šteje, da je bilo veljavno vročeno.

V postopku o prekršku se praviloma uporablja vročanje po pošti,³¹⁹ le v izjemnih primerih pa lahko sodišče prisotnim naslovljencem vabilo naznani ustno.³²⁰ Pomembnejša pisanja se v postopku o prekršku³²¹ vročajo osebno,³²² manj pomembna pa lahko tudi posredno, pri čemer so možne različne oblike nadomestne vročitve.

Osebna vročitev

Pri tej vročitvi vroči vročevalec pisanje neposredno v roke naslovniku. Če naslovnika ni v stanovanju ali na delovnem mestu, vročevalec poišče, kdaj in kje bi ga mogel najti ter mu pusti pismeno sporočilo, naj bo določenega dne ob določeni uri v svojem stanovanju ali na delovnem mestu, da bo pisanje lahko sprejel. Če vročevalec tudi potem ne najde naslovnika, ravna kot pri nadomestni vročitvi.³²³ S tem se vročitev šteje za opravljeno.³²⁴

³¹⁷ Pisanja, ki jih sodišče vroča neposredno, lahko naslovnik prevzame v sodni pisarni ali odpravi sodišča.

³¹⁸ Vabljenje na ta način prispeva k pospešitvi in pocenitvi samega postopka, seveda pod pogojem, da so izpolnjeni vsi zakonski pogoji, saj sicer vabljenje ni veljavno (načelo ekonomičnosti).

³¹⁹ V praksi se ugotavlja, da je takšno vročanje neučinkovito.

³²⁰ Gril, 2002, str. 28-29 : Takšnih primerov se sodniki poslužujejo takrat, ko obdolženi sam zahteva takšno vročitev, in v primerih, ko zadevo obravnavajo v dežurstvu.

³²¹ Prav tako tudi v kazenskem postopku.

³²² V postopku o prekršku se osebno vročata vabilo za zaslišanje in vabilo za ustno obravnavo, in sicer skladno s 120.čl. ZKP. Prav tako se osebno vročijo obdolžencu, ki nima zagovornika, vse ostale odločbe, pri katerih teče od vročitve rok za pritožbo.

³²³ Horvat, 2004: Razlika med pisanji, ki se morajo osebno vročiti, ter pisanji, za katere se ne zahteva osebna vročitev, je v tem, da se pri slednjih, če ni možna osebna vročitev, lahko takoj opravi nadomestna vročitev, medtem ko mora pri pisanjih, za katera zakon zahteva osebno vročitev, vročevalec ob neuspeli osebni

Nadomestna vročitev

Vročevalec mora tudi glede pisanj, za katera zakon ne zahteva, da bi morala biti naslovniku vročena osebno, najprej poskusiti opraviti osebno vročitev. Nadomestna vročitev je subsidiarna, vendar je dopustna že pri prvi vročitvi. V primeru, ko naslovnika ni na kraju, kjer bi se morala opraviti vročitev, se pisanje lahko izroči kateremu od njegovih odraslih³²⁵ družinskih članov, ki je pisanje dolžan sprejeti. Če niti teh ni v stanovanju, se lahko pisanje izroči hišniku ali sosedu, če v to privolita. Če pa se vroča pisanje na delovnem mestu tistega, kateremu naj bo vročeno, in tega ni tam, se lahko izroči osebi, pooblaščen za sprejemanje pošte, ki je pisanje dolžna sprejeti, ali komu, ki dela na istem delovnem mestu, če v to privoli.³²⁶

Če je bila nadomestna vročitev opravljena pravilno, je procesno veljavna, ne glede na to, ali je prejemnik pisanje predal naslovniku.

Posebne vročitve

Mladolletne osebe vabi sodišče po starših oziroma zakonitem zastopniku.³²⁷ Starši in zakoniti zastopniki naj bi bili na ta način obveščeni o poteh, ki jih mora opraviti mladolletna oseba, in o postopku, ki je uveden zoper njo. Od navedenega načina vročanja pa zakon v dveh primerih dopušča izjemo:

- zaradi potrebe hitrega ravnanja;
- če to ni mogoče zaradi drugih okoliščin (npr. mladolletnik nima staršev, biva v internatu ali drugih podobnih ustanovah itd.) .

vročitvi naslovniku najprej pustiti posebno pisno sporočilo in nato ponoviti poskus osebne vročitve ter šele pri ponovljeni neuspeli osebni vročitvi lahko opravi nadomestno vročitev.

³²⁴ 118. čl. ZKP.

³²⁵ Horvat, 2004. Glede družinskih članov Zakon o kazenskem postopku zahteva le, da so »odrasli«, ne pa tudi, da so polnoletni. Po določbi tretjega odstavka 54. člena Pravilnika o splošnih pogojih za opravljanje poštnih storitev, je odrasel član naslovnikovega gospodinjstva oseba, starejša od 15 let, ki živi z naslovníkom v skupnem gospodinjstvu.

³²⁶ 119. čl. ZKP.

³²⁷ 1. odst. 178. čl. ZP-1.

- 5.2.2.2. Potrdilo o vročitvi (vročilnica)

Vročilnica oziroma povratnica pri vročanju po pošti je javna listina,³²⁸ ki dokazuje, kdo, komu in kdaj je opravil vročitev sodnega pisanja. Vročilnico podpišeta prejemnik in vročevalec. Da bi se zagotovila večja verodostojnost podatka o času vročitve je predpisano, da datum prejema (z besedo) napiše prejemnik sam.³²⁹ Vročilnica oziroma povratnica pa ni absolutni oziroma edini dokaz o opravljeni vročitvi. V primeru njene izgube ali dvoma o tem, komu in kdaj je bila vročitev opravljena, je vročitev mogoče dokazovati s poizvedbami na pošti, zaslišanjem prič, grafološko ekspertizo podpisa in drugimi dopustnimi dokazi.³³⁰

- 5.3. Pridržanje

Pridržanje je ukrep procesne prisile, s katerim se obdolžencu odvzame osebna svoboda,³³¹ kadar je to neogibno potrebno za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti, zaradi nemotenega poteka postopka o prekršku.

- 5.3.1. Pridržanje s sodno odredbo

Če je podan utemeljen sum,³³² da je obdolženec storil prekršek, sme sodnik³³³ do izdaje sodbe o prekršku odrediti njegovo pridržanje. Poleg pogoja obstoja utemeljenega suma³³⁴

³²⁸Javna listina je listina, ki jo v mejah svoje pristojnosti v predpisani obliki izda državni organ ali z zakonom pooblaščen oseba ali organizacija. Za javne listine velja dokazno pravilo – resnično je to, kar je v njej potrjeno ali določeno, dokler se ne dokaže nasprotno.

³²⁹Če je prejemnik nepismen ali če se ne more podpisati, ga podpiše vročevalec in navede datum prejema s pripombo, zakaj je podpisal prejemnika. Če prejemnik noče podpisati vročilnice, zapiše vročevalec to na vročilnico in navede datum vročitve; s tem je vročitev opravljena (2. in 3. odst. 122. čl. ZKP).

³³⁰..... Horvat, 2004, str. 267.

³³¹..... Osebno svobodo Ustava Republike Slovenije varuje v 19. členu.

³³²Šugman, 2006, str. 185: Utemeljen sum je tisti dokazni standard, pri katerem je preiskovanje specifično, konkretizirano in artikulirano.

mora biti za odreditev pridržanja kumulativno podan še eden od drugih pogojev, opredeljenih v prvem odstavku 108. čl. ZP-1:

10. če ni mogoče ugotoviti storilčeve istovetnosti ali če nima prebivališča³³⁵ v

Republiki Sloveniji, upravičen pa je sum, da bo zbežal (razlog begosumnosti)

11. ali če bi se z odhodom zaradi prebivanja v tujini lahko izognil odgovornosti za hujši prekršek.³³⁶

Pridržanje se odredi z odredbo, traja pa lahko največ 24 ur. Če v 24 urah odločba ni izdana, mora biti obdolženec izpuščen. Obdolženec mora biti takoj obveščen o razlogih za pridržanje in poučen o svojih pravicah.³³⁷ Najkasneje v 3 urah mu mora biti vročen pisni sklep o pridržanju, zoper katerega ima pravico do pritožbe, o kateri odloči izvenobravnavni senat okrožnega sodišča.

- 5.3.2. Pridržanje do iztreznitve

ZP-1 v posebnem členu obravnava tudi »pridržanje osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi«. Odreditev pridržanja ima v tem primeru temelj v storilčevi trenutni psihični nesposobnosti. Storilec je bil zaloten pri storitvi prekrška, razlog pridržanja pa je takojšnja izvedba samega postopka o prekršku, saj obstaja nevarnost, da bo storilec zaradi svojega trenutnega psihičnega stanja s prekrškom nadaljeval. Če nevarnosti nadaljevanja storitve prekrška ni, potem ni razloga za pridržanje, saj tako odpade razlog za takojšnjo izvedbo postopka.³³⁸

³³³Po 108. čl. ZP-1 sme pridržanje odrediti le sodišče, ne pa tudi prekrškovni organ.

³³⁴Obstoj le tega se presoja glede na okoliščine v konkretnem primeru, kar izhaja iz obdolžilnega predloga in morebitnih prilog.

³³⁵..... Niti stalnega niti začasnega.

³³⁶Avtorji komentarja ZP-1 navajajo, da je lahko odločilna za presojo, ali gre za hujši prekršek, že sama opredelitev znakov storitve prekrška, hkrati pa je treba upoštevati predvsem posledice oziroma razsežnosti storjenega prekrška, konkretna presoja pa bo odvisna od okoliščin posameznega primera.

³³⁷1. da ni dolžan ničesar izjaviti, 2. da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika in 3. da je pristojni organ na njegovo zahtevo dolžan o pridržanju obvestiti njegove najbližje oziroma delodajalca.

³³⁸..... Pogoji morajo biti izpolnjeni kumulativno.

Tudi o tej vrsti pridržanja praviloma odloča sodnik, vendar zakon v 109. členu dopušča izjemo, da lahko pridržanje odredi tudi policist, saj je v veliko primerih ravno on tisti, ki se s takimi storilci najpogosteje srečuje na terenu. Omeniti je potrebno, da gre v tem primeru za začasno izjemno pridržanje, pri katerem se šteje, da naj bi psihična motnja prenehala najkasneje v 12 urah od trenutka, ko je bil storilec pridržan. V literaturi se navaja, da gre za pridržanje preventivnega pomena, ki je usmerjeno v obvladovanje posameznika.³³⁹

Ta institut ZP-1 uvršča v poglavje o ukrepih za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti, vendar menim, da ga lahko kot takšnega jemljemo le v toliko, da je razlog za pridržanje storilca do iztreznitve takojšnja izvedba postopka o prekršku in s tem tudi zagotovitev njegove navzočnosti, saj v nasprotnem primeru obstaja nevarnost, da bo storilec nadaljeval s storitvijo prekrška.

- 5.4. Privedba

- 5.4.1. Privedba z odredbo sodišča

Gre za še enega izmed prisilnih ukrepov, ki jih sodišče lahko uporabi za zagotovitev navzočnosti obdolženca, priče ali izvedenca. Ta ukrep je mogoče odrediti, če je podan kateri izmed razlogov določenih v 1. odst. 116. člena ZP-1 (gre za alternativne možnosti): (1) če pravilno vabljeni obdolženec, priča ali izvedenec ne pride na zaslišanje (glavno obravnavo), svojega izostanka pa ne opraviči;³⁴⁰ (2) če vabljenemu vabila ni bilo mogoče pravilno vročiti, iz okoliščin pa je razvidno, da se temu izmika.³⁴¹

³³⁹ O pridržanju glej podrobneje Žaberl, 1998, str. 284.

³⁴⁰Bele in dr., 2005, str. 342: Avtorji v komentarju zakona pojasnjujejo, da za pojem opravičila ne zadostuje, da obdolženec samo navede, da se vabilu ne more odzvati, brez navedbe vzroka, ali da navede kak opravičljiv razlog. Vzrok za neudeležbo mora biti objektivno opravičljiv, sodišče pa opravičljivost oziroma neopravičljivost presoja glede na konkreten primer.

³⁴¹Za ravnanje v praksi je izjemnega pomena dejstvo, kdaj lahko štejemo, da se nekdo vročitvi izmika. Vsaka neuspela vročitev sodnega pisanja namreč še ne pomeni očitnega izmikanja. Sklep o očitnem izmikanju vročitvi mora temeljiti na preverjenih dejstvih in ne zgolj na spodletelih vročitvah. *Sodba Vrhovnega sodišča RS*, opr.št. I Ips 165/98: Vrhovno sodišče v tej sodbi podaja razliko med

Sodišče lahko odredi prisilno privedbo samo v primeru, če je bila stranka v vabilu opozorjena na možnost, da bo zoper njo odrejena prisilna privedba, če se ne bo odzvala vabilu.³⁴² Sodišče odredi privedbo pisno. Za samo izvedbo odredbe o privedbi je pomembno, da vsebuje točen čas privedbe (datum zaslišanja oz. datum glavne obravnave). Če v odredbi čas privedbe ni naveden, gre za t.i. trajno odredbo za privedbo, ki velja do izvršitve, oziroma dokler je sodišče ne prekliče.

Odredbo za privedbo izvrši policija³⁴³. Tisti, ki izvršuje odredbo za privedbo, izroči odredbo obdolžencu (ali drugemu udeležencu v postopku) in ga povabi, naj gre z njim: šele v primeru, da obdolženec (ali drugi udeleženec v postopku) to odkloni, ga lahko privede s silo.³⁴⁴

- 5.4.2. Privedba brez odredbe (privedba osebe zalotene pri prekršku)

Bistvo tega instituta je, da policisti³⁴⁵ osebo, ki se jo zaloti³⁴⁶ pri prekršku, brez odlašanja privedejo k sodišču, ki bo izvedlo postopek o prekršku. Privedba brez odredbe je mogoča:

skrivanjem in izmikanjem: »Izmikanje in skrivanje nista identična pojma (v dejanskem in pravnem pomenu), čeprav obdolženec z obema ravnanjema poskuša onemogočiti ali otežiti izvedbo kazenskega postopka. Za izmikanje gre v tistih primerih, ko je sicer obdolženčevo prebivališče sodišču znano, kljub temu pa mu zaradi obdolženčevega ravnanja (izmikanja) sodnih pošiljk ni mogoče vročiti.«

³⁴²Ni namreč mogoče odrediti prisilne privedbe zoper obdolženca, ki je bil predhodno opozorjen samo na izdajo sodbe brez njegovega zaslišanja, hkrati pa ni bil poučen o možnosti prisilne privedbe.

³⁴³Dolžnost policije je, da odredbo izpolnijo, saj ni v njihovi pristojnosti, da bi presojali njeno ustreznost, primernost in zakonitost.

³⁴⁴..... 4. odst. 194. čl. ZKP.

³⁴⁵Pooblastila, ki jih imajo po 110. členu ZP-1 policisti, imajo tudi pooblašcene osebe obveščevalno-varnostne službe ministrstva za obrambo in vojaške policije, kadar gre za situacijo iz 5. odst. 110. člena ZP-1.

11. če ni mogoče ugotoviti storilčeve istovetnosti;
12. če storilec nima prebivališča v Republiki Sloveniji;
13. če bi se storilec zaradi prebivanja v tujini z odhodom lahko izognil odgovornosti za prekršek;
14. če obstajajo okoliščine, ki opravičujejo oceno, da bo storilec nadaljeval s prekrškom ali da ga bo ponovil.³⁴⁷

- 5.5. Varščina

Varščina je zadnji izmed ukrepov, s katerim se zagotavlja navzočnost v postopku o prekršku, ki ni povezan z odvzemom prostosti in je torej milejši ukrep. Treba je poudariti, da varščina kot ukrep za zagotovitev navzočnosti v postopku velja le za obdolženca, ne more pa se uporabiti za zagotovitev navzočnosti drugih udeležencev v postopku (npr. prič, izvedencev itd.).³⁴⁸ S tem ukrepom se obdolženčeva temeljna pravica do osebne svobode omejuje, ne pa tudi odvzema.³⁴⁹

Glede na določbo 1. odst. 113. člena ZP-1 varščine sodnik ne sme zahtevati po uradni dolžnosti, ampak le na predlog obdolženca.³⁵⁰ Od sodišča pa je odvisno, ali varščino bodisi sprejme ali pa obdolženčevemu predlogu za položitev varščine ne ugodi.³⁵¹ Varščino pa je v vsakem primeru mogoče določiti in položiti šele po tem, ko je bil obdolženec v predmetni zadevi že zaslišan.

³⁴⁶Bele, 2005, str. 330: Kdaj je bil kdo zaloten pri prekršku (in flagranti), se lahko razlaga tudi širše, ne zgolj pri samem izvrševanju prekrška. Za zalotenje pri prekršku se ne šteje samo neposredno prijetje v času, ko storilec »še dela«, temveč se šteje, da je zaloten pri prekršku tudi storilec, ki ga je tisti, ki ga je videl, prijel takoj po storjenem prekršku, ali pa ga je prijel kdo neposredno po dejanju s *corpora delicti* ali v okoliščinah, ki očitno kažejo, da je storil prekršek.

³⁴⁷1.odst. 110. čl. ZP-1.

³⁴⁸Bele in dr., 2005, s. 334.

³⁴⁹Selinšek, 2004, str. VIII.

³⁵⁰Bele in dr., 2005, str. 334.

³⁵¹Selinšek, 2004: Varščina v našem pravnem sistemu ne predstavlja pravice obdolženca, ampak le eno izmed zakonskih možnosti za zagotovitev njegove navzočnosti in s tem uspešno izvedbo postopka.

V postopku o prekršku se lahko varščina določi v primeru, če se postopek začne zoper obdolženca, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pa bi rad pred koncem postopka zapustil Republiko Slovenijo, ali če začasno prebiva v tujini, kakor tudi, ko se je bati, da bi se lahko z begom izognil odgovornosti za prekršek.³⁵² Varščina se vselej glasi na denarni znesek, ki se določi glede na:

4. težo prekrška;
5. višino povzročene škode;
6. osebne in družinske razmere obdolženca;
7. premoženjske razmere tistega, ki varščino daje.³⁵³

Prav tako kot ZKP³⁵⁴ tudi ZP-1 ne ureja vprašanja, kako dolgo lahko varščina traja. Poudariti velja, da mora sodišče pri odločanju o varščini kot stvarnem omejevalnem ukrepu upoštevati tudi časovni vidik le-te, t.j. sorazmernost in omejenost trajanja varščine v konkretnem primeru. Ker gre za ukrep procesne prisile, varščina ne more trajati dlje, kot je to potrebno, oziroma preneha,³⁵⁵ če odpadejo razlogi zaradi katerih je bila uvedena,³⁵⁶ kajti noben omejevalni ukrep (niti osebni niti stvarni) ne sme trajati neomejeno dolgo.

Načelo pravne države, ki ga vsebuje 2. člen Ustave, in številne človekove pravice ter temeljne svoboščine namreč človeku zagotavljajo svobodo in varnost pred samovoljnimi, nezakonitimi in čezmernimi posegi represivnega aparata države. Zakon, ki ureja

³⁵²1. odst. 113. čl. ZP-1.

³⁵³Zakon predpisuje merila za določitev višine varščine, ne določa pa niti spodnje niti zgornje meje denarnega zneska, na katerega se lahko le ta glasi. Višina varščine se določi glede na presojo konkretnih okoliščin primera. Višina varščine ne sme biti tako nizka, da z njo ne bi bil dosežen njen namen-zagotoviti navzočnost, ne sme pa biti niti tako visoka, da bi bila tako rekoč vedno izključena. Horvat, 2004, str. 444.

³⁵⁴ O tem glej podrobneje: Selinšek, 2004, str. P VIII.

³⁵⁵Ločiti je potrebno med primeri, ko varščina preneha, in primeri, ko varščina zapade. V primeru prenehanja varščine se položeni denarni znesek vrne; v primerih, ko obdolženec prekrši osebno obljubo, ki jo je dal ob položitvi varščine, pa le-ta zapade, kar pomeni, da vrednost, ki je bila dana kot varščina, pripade proračunu. Selinšek, 2004, str. P VIII.

³⁵⁶ Selinšek, 2004, str. P VIII.

posamezen omejevalni ukrep, mora jasno določati vsebinske pogoje in procese odločanja o njem. Ti vsebinski pogoji in procesi odločanja v zvezi z omejevalnimi ukrepi, pa morajo med drugim upoštevati sorazmernost med ciljem, ki ga ukrep zasleduje in človekovo pravico oziroma temeljno svoboščino, ki jo omejuje.³⁵⁷

³⁵⁷ Več o tem glej ustavno odločbi št. U-I-296/02 in št. Up-131/03.

- III. DEL

- 6. EMPIRIČNA ANALIZA

ZAGOTAVLJANJA NAVZOČNOSTI

UDELEŽENCEV V KAZENSKIH

POSTOPKIH

- 6.1. Splošno: pregledani spisi, št.

sodnikov, upravičeni tožilec, obdolženec

Tabela: Sodišča - distribucija pregledanih spisov

	OKRAJNA		% od vseh spisov (630)
1	Ajdovščina	6	1,0%
2	Brežice	34	5,4%
3	Celje	40	6,3%
4	Cerknica	2	0,3%
5	Črnomelj	18	2,9%
6	Domžale	4	0,6%
7	Gornja Radgona	12	1,9%
8	Grosuplje	3	0,5%
9	Idrija	2	0,3%
10	Ilirska Bistrica	14	2,2%
11	Jesenice	17	2,7%
12	Kamnik	11	1,7%
13	Kočevje	2	0,3%

14	Koper	15	2,4%
15	Kranj	26	4,1%
16	Krško	24	3,8%
17	Lenart	5	0,8%
18	Lendava	10	1,6%
19	Ljutomer	4	0,6%
20	Maribor	95	15,1%
21	Murska Sobota	25	4,0%
22	Nova Gorica	8	1,3%
23	Novo mesto	31	4,9%
24	Ormož	6	1,0%
25	Piran	16	2,5%
26	Postojna	13	2,1%
27	Ptuj	5	0,8%
28	Slovenske Konjice	13	2,1%
29	Škofja Loka	10	1,6%
30	Trbovlje	17	2,7%
31	Trebnje	12	1,9%
	Skupaj	500	
	OKROŽNO		
1	Celje	17	2,7%
2	Koper	25	4,0%
3	Kranj	16	2,5%
4	Krško	4	0,6%
5	Maribor	35	5,6%
6	Murska Sobota	21	3,3%
7	Nova Gorica	8	1,3%
8	Novo Mesto	4	0,6%
	Skupaj	130	

Tabela: Povprečno število sodnikov / zadevo

	Št. zadev	Št. sodnikov
1	548	1

2	34	2
3	32	3
4	10	4-7

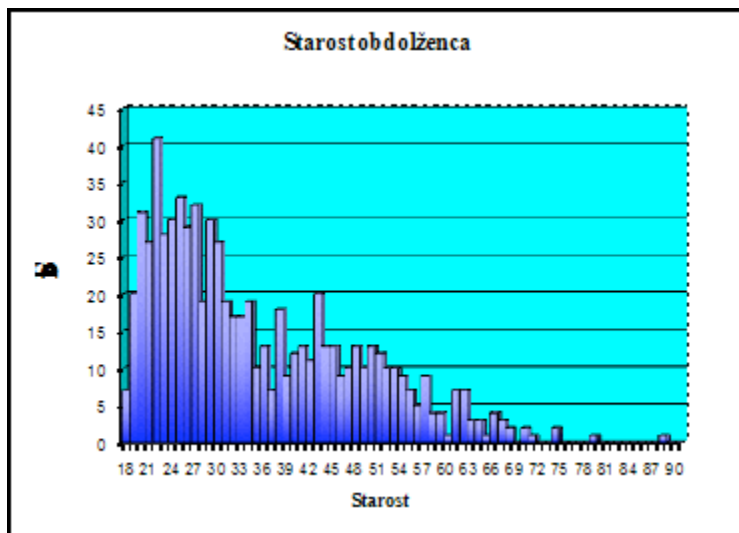
Tabela: Podatek o upravičenem tožilcu

	Št. zadev	Delež
Državni tožilec	589	93,2%
Zasebni tožilec	24	3,8%
Subsidiarni tožilec	19	3,0%

Tabela: Skupno in povprečno število obdolžencev

Število vseh obd. v vseh zadevah	752
Povpr. št. obd. na zadevo	1,19

Graf: Starost obdolžencev - distribucija

Povprečna starost obdolžencev: 35,02 let.

Tabela: Spol

Moški	651	87,6%
Ženski	92	12,4%

Tabela: Podatki o obdolžencih

	Število	%
IZOBRAZBA		
osnovna šola	207	27,5%

poklicna šola ali gimnazija	337	44,8 %
univerzitetna izobrazba	24	3,2%
drugo, neznano	103	13,7%
NARODNOST		
slovensko	495	65,8%
iz bivših jugoslovanskih republik	92	12,2
iz držav EU	10	1,3
drugo, neznano	96	12,8%
ZAPOSLOSTEV		
zaposleni	256	34,0 %
ZAGOVOR		
obd, ki se zagovarjajo, od tega:	491	65,3 %
ki priznajo	103	21,0%
ki zanikajo	156	31,8%
ki navajajo relevantna dejstva	190	38,7%
ki spreminjajo zagovor	71	14,5%
ZAGOVORNIK		
obdolženci z zagovornikom (prosta izbira, po uradni dolžnosti ali oboje)	216	28,7%

- 6.2. Sodna preiskava

- 6.2.1. Ugotavljanje kraja

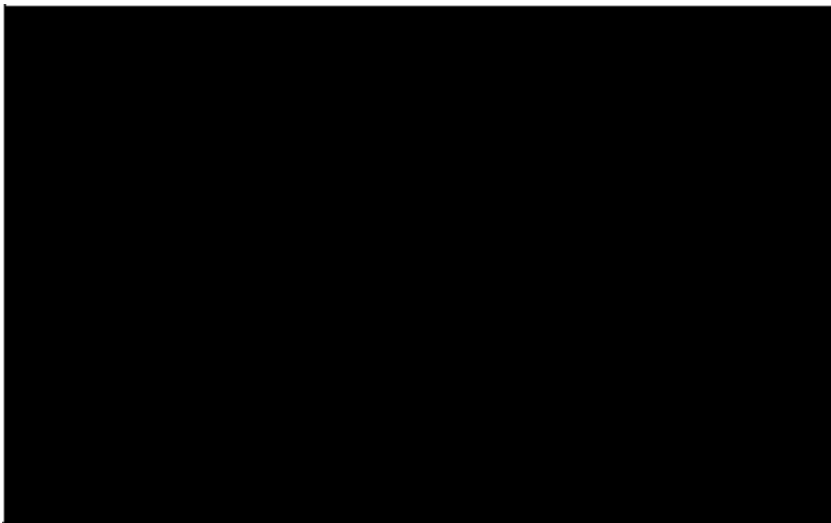
prebivališča/zaposlitve obdolženca

Tabela:

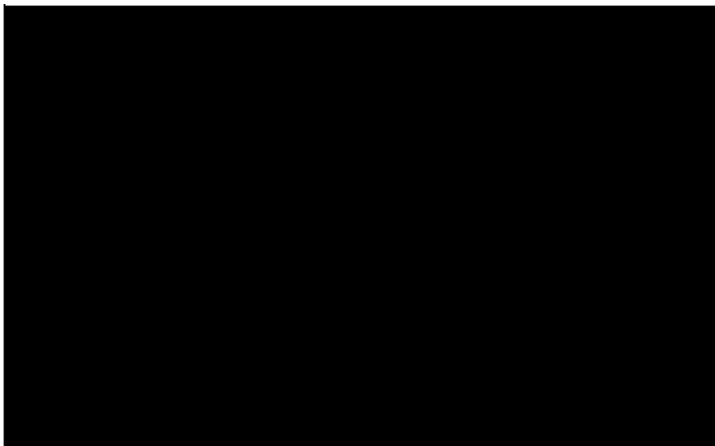
UGOTAVLJANJE KRAJA PREBIVALIŠČA ALI ZAPOSLOTVE	Št.

OBDOŁŽENCA	obdolžencev
obdolženci, pri katerih je bilo v fazi preiskave nujno ugotavljanje	40
od tega je znan podatek o kraju, pa je bilo kljub temu ugotavljanje potrebno	26
OSEBA, KI UGOTAVLJA KRAJ	
sodnik	30
strokovni sodelavec	7
policija	20
upravni organ	1
drugo, neznano	4
UPORABLJENA SREDSTVA IN NAČINI	
centralni register prebivalstva	5
preko policijskih podatkov	26
neformalno	3
drugo, neznano	8

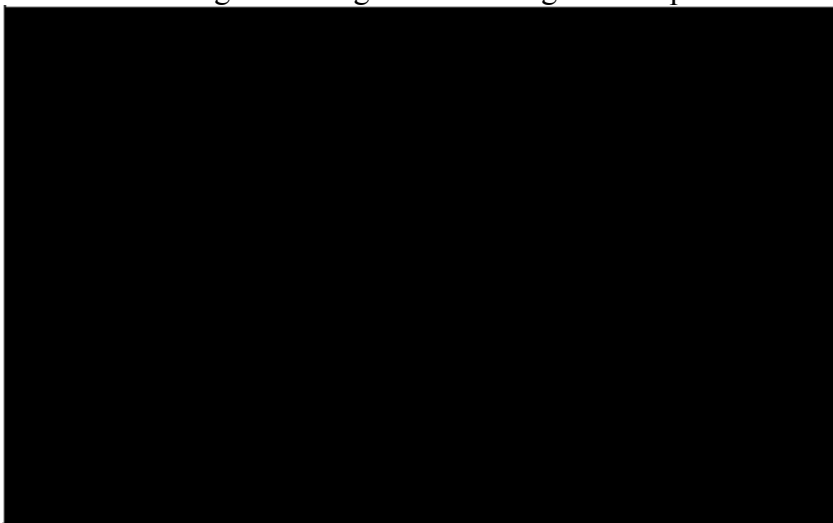
Graf: Čas od prve vloge državnega tožilca do prvega koraka sodišča v smeri ugotavljanja (število obdolžencev)

Graf: Čas od prvega koraka sodišča do ugotovitve kraja

Graf: Čas od vloge državnega tožilca do ugotovitve prebivališča

- 6.2.2. Ugotavljanje kraja prebivališča prič in oškodovancev.

Tabela:

Število vseh vabljenih prič/oškodovancev (št. odredb): 471

Število prič/oškodovancev, pri katerih potrebno ugotavljati kraj prebivališča: 74

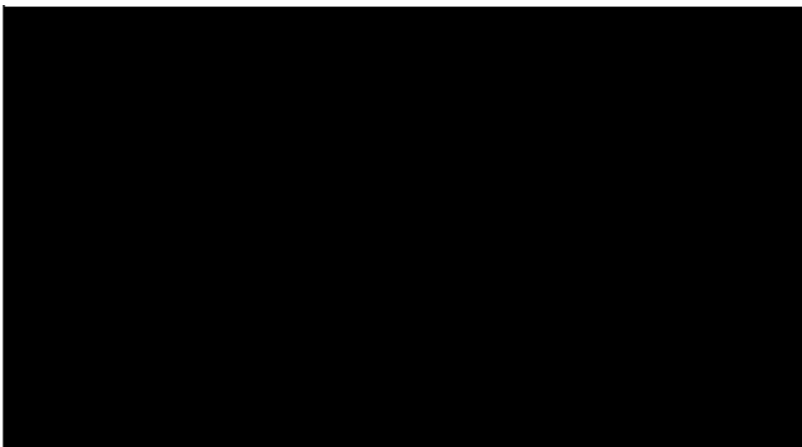
	Št. prič/oškodovancev
OSEBA, KI UGOTAVLJA KRAJ	
sodnik	20
strokovni sodelavec	2

policija	45
upravni organ	1
drugo, neznano	6
	74
UPORABLJENA SREDSTVA IN NAČINI	
centralni register prebivalstva	6
preko policijskih podatkov	48
neformalno	5
drugo, neznano	16
	75

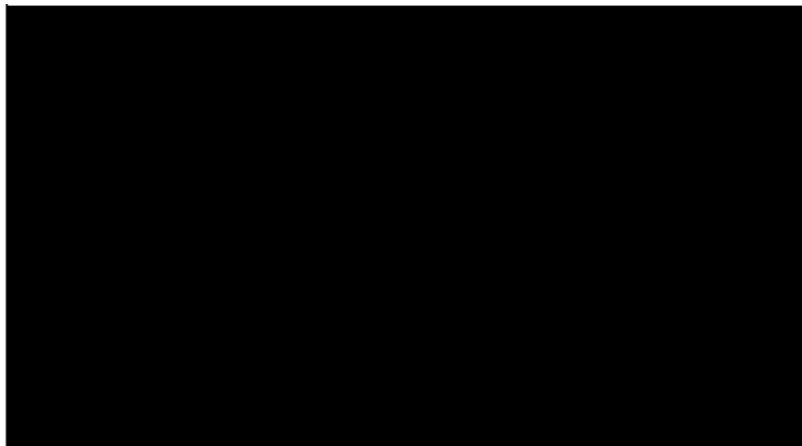
Graf: Od predloga za zaslihanje do prvega koraka sodišča

Graf: od prvega koraka do ugotovitve prebivališča

Graf: Od predlog za zaslihanje do ugotovitve prebivališča

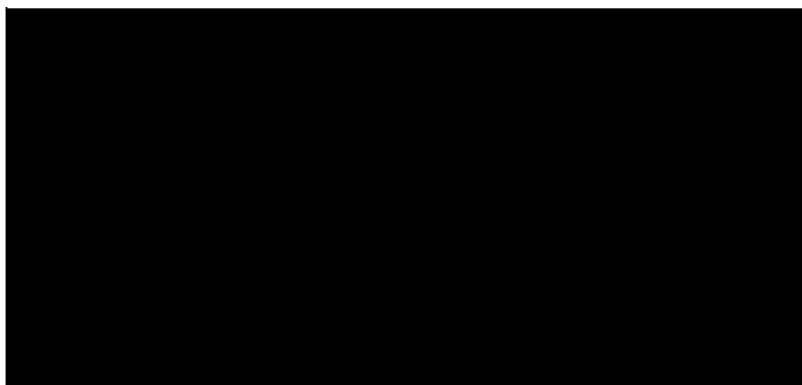

- 6.2.3. Vročanje vabila obd. na prvo zaslišanje

Število obdolžencev, vabljenih v preiskavi: 217 (28,9% vseh obdolžencev)

NAČIN VROČITVE VABILA	
Neposredno obdolžencu	162
Drugo, neznano	18
s privedbo	19
VROČEVALEC	
po pošti	180
sodni kurir	10
Drugo, neznano	20

Graf: Čas od prve odredbe za vročanje do vročitve (dni /število obd.)

Uspešno vročenih vabil je 177 (81,7%).

Povprečno število vročanj na obdolženca: 1,49.

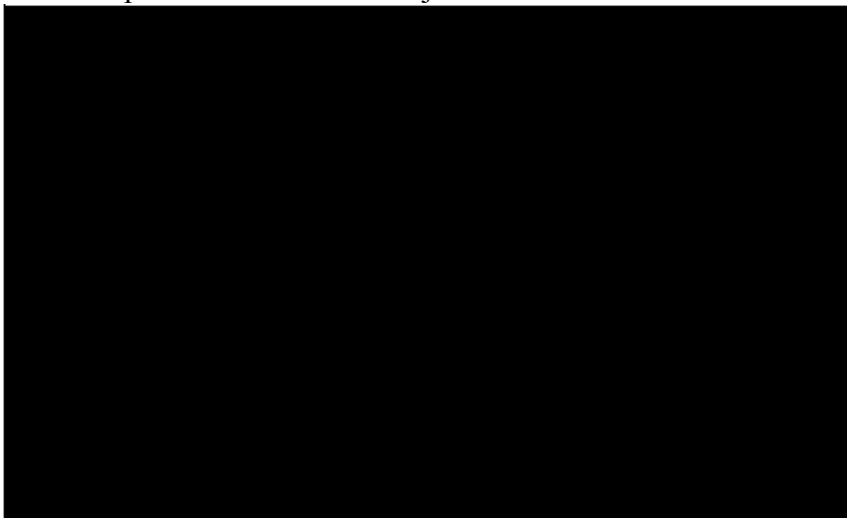
- 6.2.4. Vročanje vabil pričam in oškodovancem na prvo zaslišanje

Tabela:

Število prič, oškodovance, ki jim je bilo vročano vabilo na 1. zaslišanje: 471

VROČANJE	Št. prič/ošk.
neposredno	308
d/n	67
s privedbo	7
VROČEVALE C	
pošta	365
sodni kurir	11
d/N	35

Graf: Od prve odredbe za vročanje do vročitve

Število uspešno vročenih vabil: 365 (82%).

Povprečno število vročanj vabil: 1,15

Graf: Število vročanj / pričo, ošk.

- 6.2.5. Naroki v preiskavi

Število narokov v preiskavi (v pregledanih spisih): 830

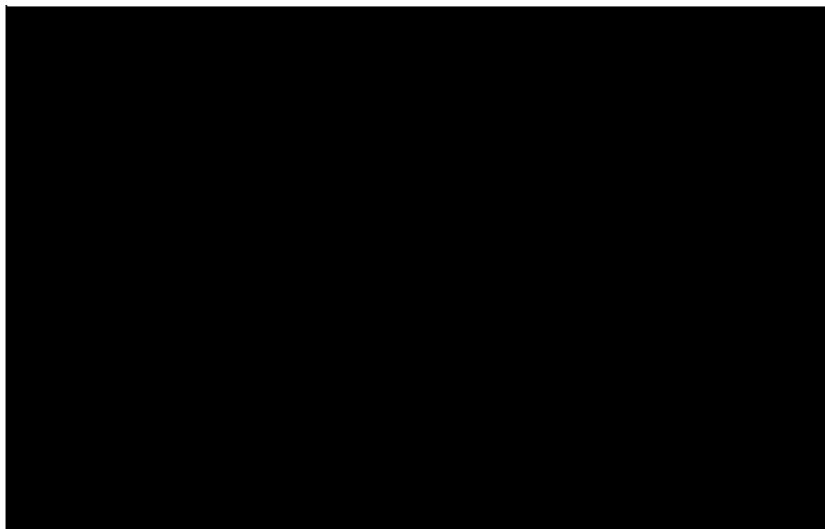
Število preloženih narokov: 279 (33,6%)

Tabela:

ŠT. PRELOŽENIH NAROKOV V PREISKAVAH ZARADI ODSOTNOSTI KATEREGA OD PROC. SUBJEKTOV				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
198	50	2	0	250
ŠT. NAROKOV, KI SO PRELOŽENI SAMO ZARADI ODS. OBD.				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
110	19	0	0	129
ŠT. NAROKOV, KI SO PRELOŽENI SAMO ZARADI ODS. ZAGOVORNIKA				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
8	1	0	0	8
ŠT. NAROKOV, KI SO PRELOŽENI SAMO ZARADI ODS. TOŽILCA				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
0	0	0	0	0

ŠT. NAROKOV, KI SO PRELOŽENI SAMO ZARADI ODS. PRIČE				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
48	26	2	0	73
ŠT. NAROKOV, KI SO PRELOŽENI SAMO ZARADI ODS. DRUGIH PROCESNIH UDELEŽENCEV				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
17	1	0	0	17
ŠT. PRELOŽENIH NAROKOV SAMO KER VZEL ZAGOVOR.				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
23	1	0	0	25
ŠT. PRELOŽENIH NAROKOV, KJER (EDEN OD) RAZLOGOV TO, DA SI VZEL ZAG.				
narok 1-5	narok 6-10	narok 11-15	narok 16-20	Skupaj
27	2	0	0	29

Graf:

Graf:

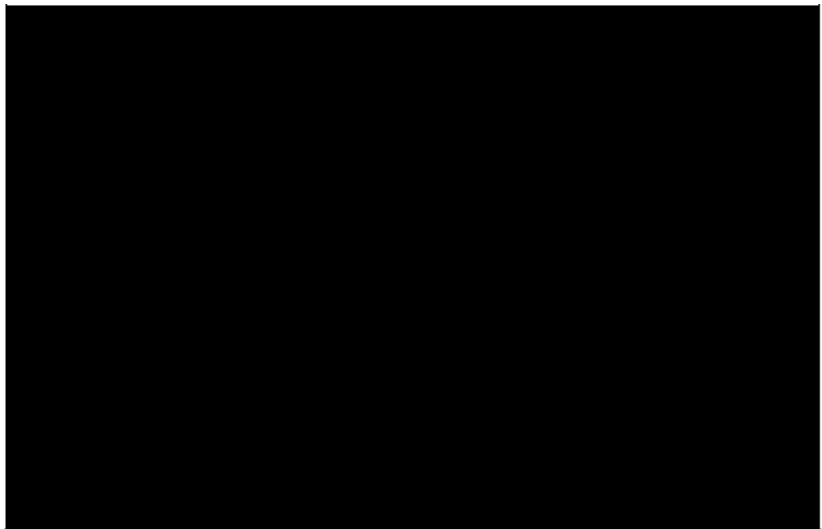
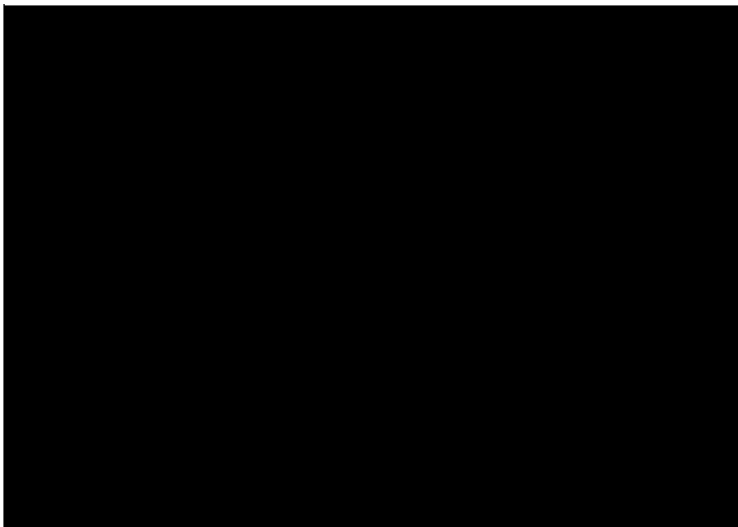

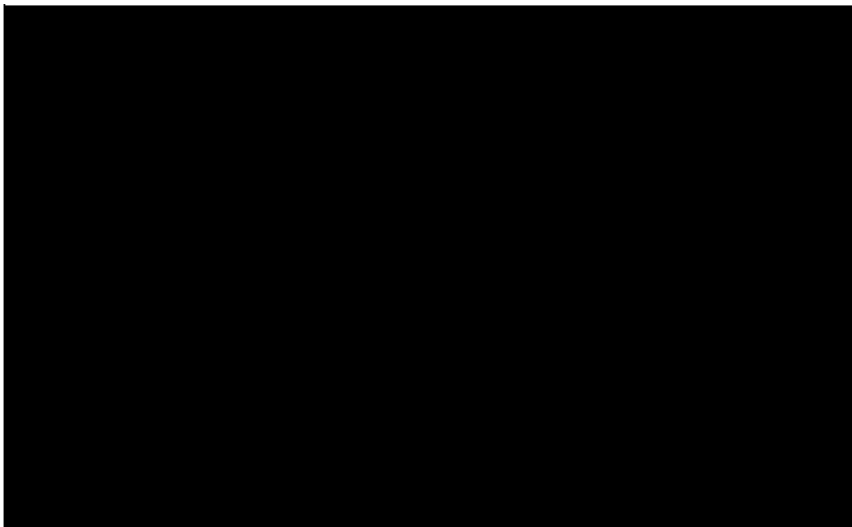
Tabela:

ODSOTNOST UDELEŽENCEV POSTOPKA	
OBDOLŽENEC	
neuspešno vročanje ali privedba	100
objektivni razlogi	22
neznani razlogi	21
PRIČA	
neuspešno vročanje ali privedba	20
objektivni razlogi	20
neznani razlogi	22
TOŽILEC	
št. narokov, odst. zaradi tož.	0
št. narokov, prel. zaradi d/n	1

Graf: Opravičila obdolženca

Graf: Opravičila priče

Graf:

- 6.3. Glavna obravnava

- 6.3.1. Preložitve narokov

Tabela: Število preloženih narokov zaradi obdolženčeve odsotnosti

neuspešno vročanje, privedba	123	42,9%
objektivne okoliščine	96	33,4%
neznano	68	23,7%
SKUPAJ	287	

Tabela: Število preloženih narokov zaradi zagovornikove odsotnosti

neuspešno vročanje, privedba	0	0
objektivne okoliščine	17	77,3%
neznano	5	22,7%
SKUPAJ	22	

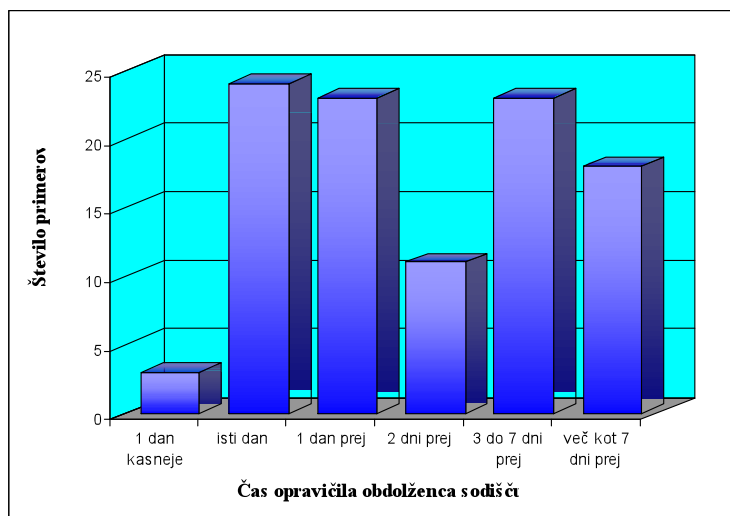
Tabela: Število preloženih narokov zaradi odsotnosti priče

neuspešno vročanje, privedba	41	33,9%
objektivne okoliščine	42	34,7%
neznano	38	31,4%
SKUPAJ	121	

- 6.3.2. Odsotnost obdolženca

Tabela: Razlogi za obdolženčevo odsotnost, kadar narok preložen

bolezen	54	41,9%
služba	30	23,3%
zasebno	15	11,6%
drugo	15	11,6%
neznano	15	11,6%

Graf: Obdolženčeva opravičila - čas

Tabela: Ravnanje sodišča z opravičili obdolženca

sprejeta opravičila	89	82,4%
nesprejeta opr.	19	17,6%
skupaj	108	

Tabela: Preložitev naroka, če sodišče opravičilo sprejme

št. preložitev za določen čas, če sod. sprejme	54	60,7%
preložitev za nedoločen čas, če sod. sprejem	39	43,8%

Tabela: Ravnanje v primeru nesprejetega opravičila

prisilna privedba	7	36,8%
trajna prisilna privedba	0	0,0%
pripor	2	10,5%
nič	8	42,1%
drugo, neznano	4	21,1%

Tabela: Število preloženih narokov glede na razlog obdolženčeve odsotnosti

bolezen	16	20,0%
služba	31	38,8%
zasebna	7	8,8%
druga	17	21,3%
neznano	9	11,3%

Tabela: Oblika opravičil

pisno	51	72,9%
telefon	13	18,6%
drugo	6	8,6%
skupaj	70	

- 6.3.3. Odsotnost prič

Graf:

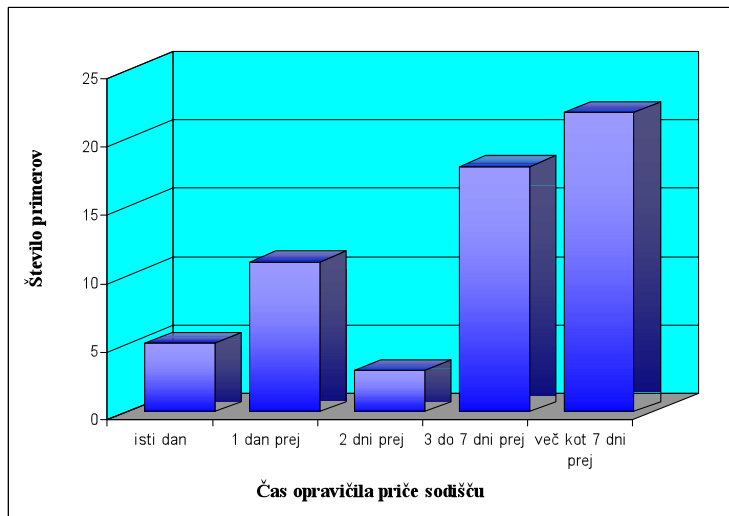

Tabela: Ravnanje z opravičili prič

sprejeta opravičila	55	87,3%
nesprejeta opr.	8	12,7%

Tabela: Preložitev naroka v primeru sprejeta opravčila

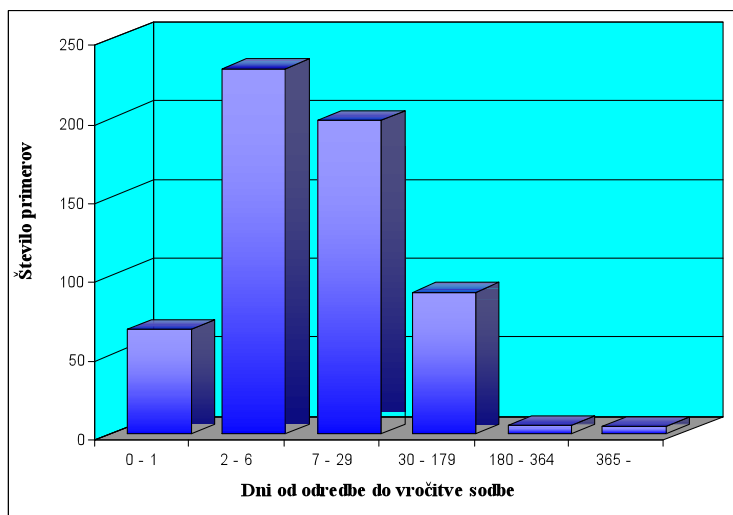
preložitev za določen čas	41	74,5%
preložitev za nedoločen čas	11	20,0%

Tabela: Nesprejeta opravičila in ukrep sodišča

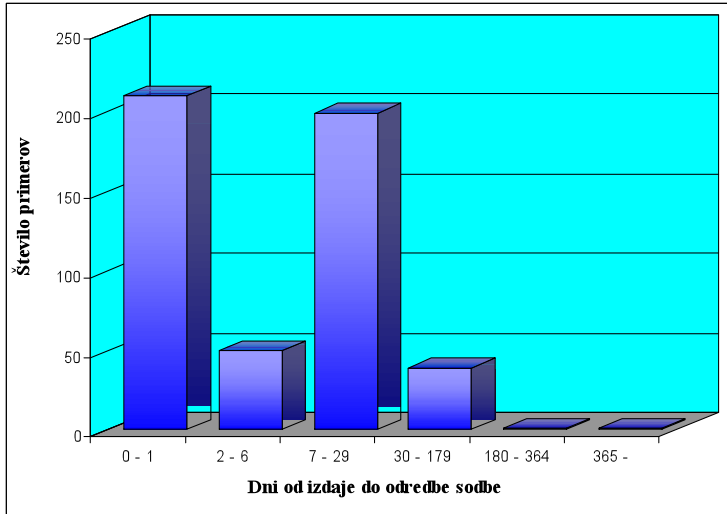
privedba	3	37,5%
denarna kazen	0	0,0%
drugo	0	0,0%

- 6.4. Sodba

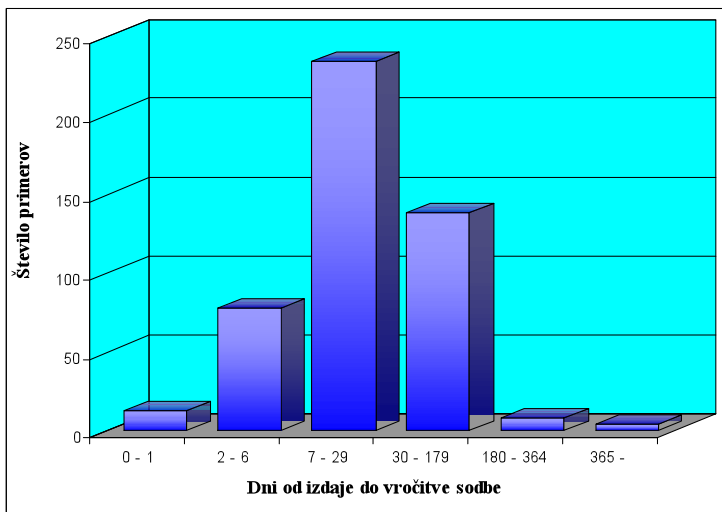
Graf:

Graf:

Graf:

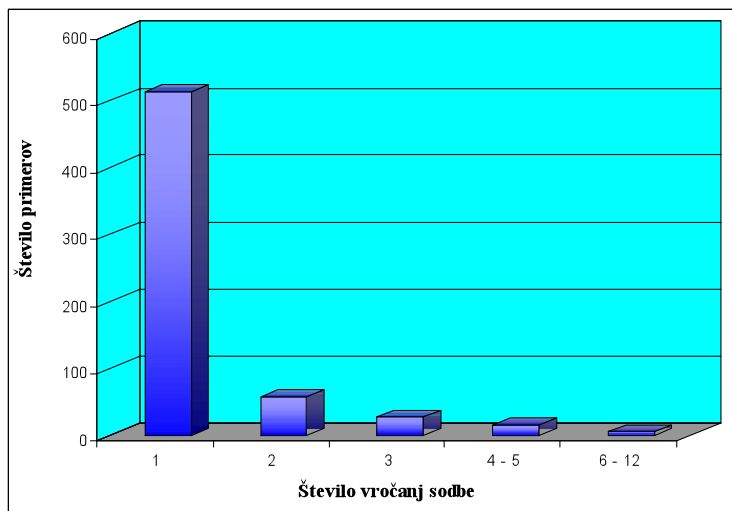
Uspešno vročenih sodb je bilo 463, kar pomeni 85,7% delež.

V 43 primerih (8%) je vročanje povzročalo posebne težave.

Tabela: Število vročanj

	1	2	3	5	12
število vročanj	1	2	3	5	12
primerov	513	57	27	15	5

Graf:

- 6.5. Prisilni ukrepi

- 6.5.1. Privedba obdolženca

Tabela: Predlagane privedbe

Predlagane privedbe		
predlaganih	1 (DT)	0,6%
nepredlaganih	163	99,4%

Tabela: Čas odreditve

Čas odreditve		
na GO	44	28,9%
izven GO	108	71,1%

Tabela: Podan pouk o posledicah izostanka

Podan pouk o posledicah izostanka	
število	28
delež	17,1%

Tabela: Odreditev povrnitve stroškov

število	28
delež	17,1%

Tabela: Razlog za odreditev

obdolženec ne pride in ne opraviči izostanka	114	66,3%
vabila ni mogoče v redu vročiti	43	25,0%
drugo	15	8,7%
skupaj	172	

Tabela: Očitno izmikanje

število	141
delež	82,0%

Tabela: Izvedba privedbe

takoj	8	4,7%
preložitev glavne obravnave za določen čas	117	68,0%
preložitev glavne obravnave za nedoločen čas	25	14,5%

Tabela: Učinkovitost privedbe (kvalitativna ocena)

Da	81	47,1%
Ne	73	42,4%

- 6.5.2. Privedba priče, oškodovanca, izvedenca

Tabela: Predlagane in nepredlagane privedbe

predlaganih	0
nepredlaganih	52

Tabela: Čas odreditve

na glavni obravnavi	27	51,9%
izven glavne obravnave	25	48,1%

Tabela: Pouk o posledicah neupravičenega izostanka

število	15
delež od vseh	28,8%

Tabela: Odreditev povrnitve stroškov

število	6
delež od vseh	11,5%

Tabela: Denarna kazen zaradi izostanka

število	3
delež od vseh	5,8%

Tabela: Razlog za odreditev prisilne privedbe

	število	delež
priča (...) ne pride in ne opraviči izostanka vabila ni mogoče v redu vročiti	45	80,4%
drugo	11	19,6%
skupaj	0	0,0%
	56	

Tabela: Očitnost izmikanja (kvalitativna ocena)

	število	delež
	29	51,80%

Tabela: Izvedba privedbe

takoj	4
preložitev glavne obravnave za določen čas	43
preložitev glavne obravnave za nedoločen čas	6

Tabela: Učinkovitost prisilne privedbe

	število	delež od odreditev
Da	37	66,1%
Ne	17	30,4%

- 6.5.3. Trajna prisilna privedba oškodovanca

Tabela: Predlog ukrepa

	število	delež
Da	0	0,0%
Ne	26	100,0%
skupaj	26	

Tabela: Čas odreditve

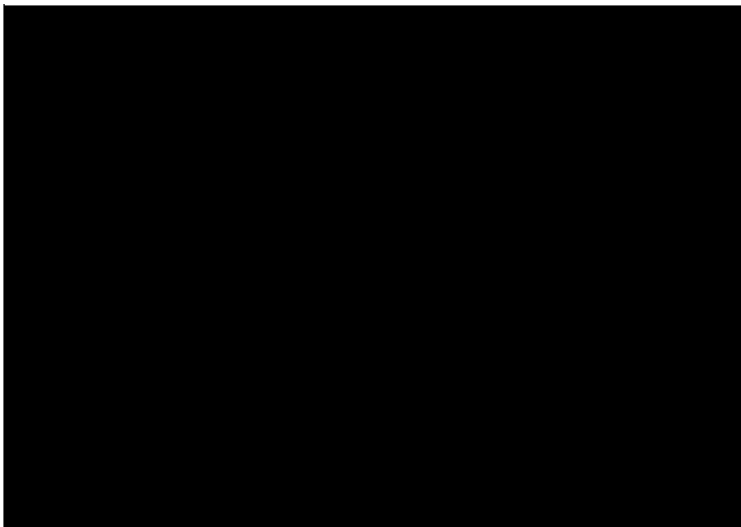
	število	delež
na glavni obravnavi	2	8,0%
izven glavne obravnave	23	92,0%

- 6.5.4. Pripor

Tabela: Priporni razlogi

Begosumnost	8	30,8%
Koluzijska nevarnost	2	7,7%
Ponovitvena nevarnost	16	61,5%
skupaj	26	

Graf:

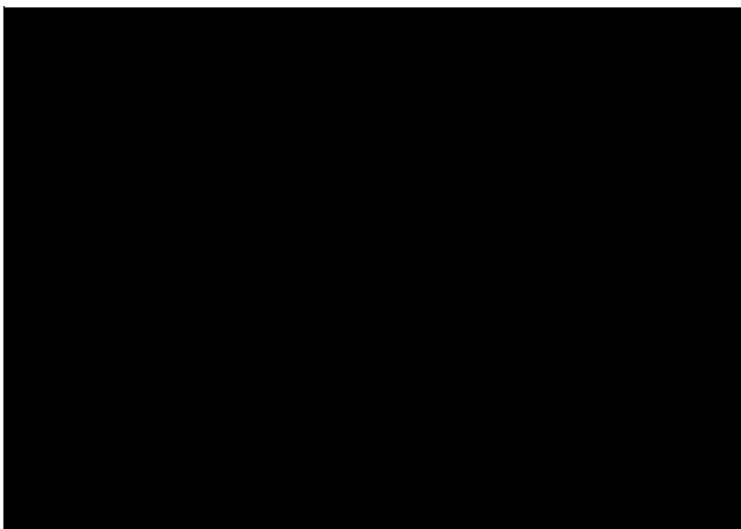

- 6.5.5. Pripor (307/II ZKP)

Tabela: Ali izmikanje očitno (kvalitativna ocena)

	število	delež
da	11	91,7%
ne	1	8,3%
skupaj	12	

Graf:

- 6.6. Sojenje v nenavzočnosti

Tabela: Število narokov v nenavzočnosti

[Redacted]	
število	58

Tabela: Število narokov v nenavzočnost

[Redacted]	
trije ali več	12
dva naroka	6
en narok	40
povprečje	1,2

Tabela: Prisotnost zagovornik na naroku

[Redacted]		
Na naroku ni bil prisoten niti obdolženec niti zagovornik	41	70,70%
Na naroku je bil prisoten zagovornik	17	29,30%

Graf:

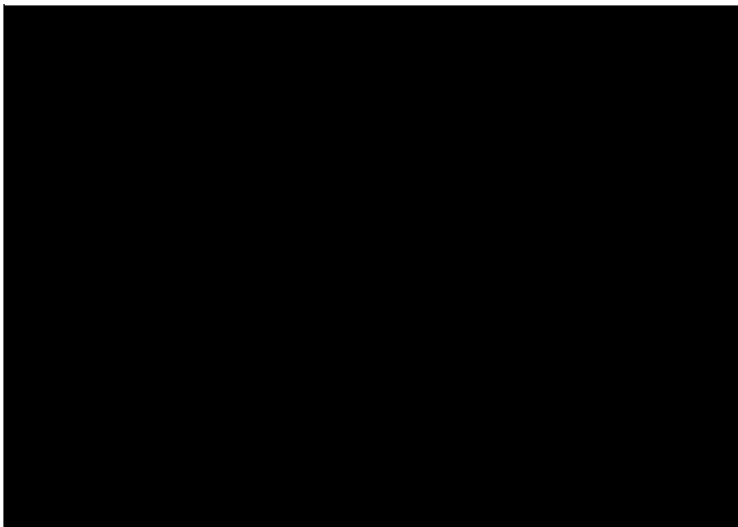

Tabela: Pred narokom je bila obtožba vročena obdolžencu

število	54
delež	93,1%

Tabela: Sklep o izvedbi naroka

ni sklepa	12	20,70%
sklep o izvedbi	46	79,30%

Tabela: Vsebina sklepa

Neobrazložen		18	39,1%
Obrazložen	V zapisniku	28	60,9%
	V sodbi	0	0,0%

Tabela: Obrazložitev sklepa (kvalitativna ocena)

Odlično	1	3,8%

Dobro	12	46,2%
Nezadostno	13	50,0%
Skupaj	26	

Tabela: Predhodno vabilo

število	55
delež	94,8%

Tabela: Pouk o posledicah

število	22
delež	37,9%

Tabela: Prehodno zaslišanje

Obd. je že bil zaslišan		57 98,30%
Od tega...	v predkazenskem postopku	6 10,5%
	v preiskavi	23 40,4%
	na kakšnem prejšnjem naroku gl. obravnavi	43 75,4%
	na prejšnjem sojenju	4 7,0%
	Izven glavne obravnave	0 0,0%

Tabela: Odpoved

Obd. se naroku ni odpovedal	51	87,90%
Obdol. se je naroku odpovedal	6	10,30%

Tabela: Odpoved navzočnosti na glavni obravnavi

Izrečno		2	3,4%
Konklud.		4	6,9%
	izjavi, da ne pride	1	1,7%
	ni udel. nar. preisk.	0	0,0%
	ni udel. nar. gl. obr.	2	3,4%
	dr.	1	1,7%

- 7. EMPIRIČNA ANALIZA ZAGOTAVLJANJA NAVZOČNOSTI UDELEŽENCEV V POSTOPKIH O PREKRŠKU

V tem poglavju so razčlenjeni splošni podatki o zadevah, zbranih z analizo spisov oddelka za prekrške pri Okrajnem sodišču v Ljubljani in oddelka za prekrške pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah.

Vsega skupaj je bilo pregledanih 200 spisov obeh okrajnih sodišč, od tega 100 spisov Okrajnega sodišča v Ljubljani in 100 spisov Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah. V naključni vzorec je bilo zajetih prvih 100 pravnomočno končanih zadev v letu 2006 iz obeh okrajnih sodišč. Na tem mestu velja opozoriti na to, da so bile v vzorec naključno zajete le tiste zadeve, v katerih je bil podan obdolžilni predlog prekrškovnega organa, med vsemi zadevami pa ni bilo nobene, kjer bi bila podana zahteva za sodno varstvo in kasneje na podlagi le-te izveden redni sodni postopek.

- 7.1. Podatki o sodiščih

V prvi rubriki vprašalnika so zbrani splošni podatki o sodišču: ime sodišča, št. zadeve, ime sodnika, ki je v rednem postopku o prekršku izdal sodbo ali drugo odločbo, s katero se je postopek zaključil in podatek o številu sodnikov, ki jim je bila zadeva dodeljena od vložitve obdolžilnega predloga do izdaje odločbe.

Kot je že bilo rečeno, je bilo skupaj pregledanih 200 zadev, 100 zadev Okrajnega sodišča v Ljubljani in 100 zadev Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah. Iz analiziranih podatkov izhaja, da med pregledanimi zadevami ni bilo niti ene takšne, kjer bi se med postopkom o prekršku zadeva predodelila drugemu sodniku ali celo več sodnikom. V vseh zadevah je postopek o prekršku od vložitve obdolžilnega predloga do izdaje odločbe vodil en sodnik, omeniti gre le primere, ko je sodnik, ki je vodil postopek zaprosil, drugo sodišče (sodišče, kjer ima obdolženec dejansko prebivališče), za pravno pomoč pri zaslišanju obdolženca, ker mu samemu ni uspelo zagotoviti njegove navzočnosti na naroku za zaslihanje.

Tabela: Sodna statistika za leto 2006: Ljubljana³⁵⁸

Nerešene zadeve 1.1.2006	15.880
Nove zadeve	29.579
Zadeve v delu	45.459
Rešene zadeve	25.385
Nerešene zadeve 31.12.2006	20.074
Razlika v % 1.1.2006-31.12.2006	26,4%
Nerešene/nove x 100%	67,9%

Na oddelku za prekrške pri Okrajnem sodišču v Ljubljani, so imeli dne 1.1.2006 15.880 nerešenih zadev. V obdobju med 1.1. in 31.12. 2006 so prejeli v obravnavanje 29.579 novih zadev, v enakem obdobju pa so rešili skupaj 25.385 zadev. Nerešenih zadev dne 31.12.2006 je bilo 20.074.

Tabela: Sodna statistika za leto 2006: 2. Slovenske Konjice

Nerešene zadeve 1.1.2006	1523
Nove zadeve	2433
Zadeve v delu	3956
Rešene zadeve	2139
Nerešene zadeve 31.12.2006	1817
Razlika v % 1.1.2006-31.12.2006	19,3%
Nerešene/nove x 100%	74,7%

Na oddelku za prekrške pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah, so imeli dne 1.1.2006 1523 nerešenih zadev. V obdobju med 1.1. in 31.12.2006 so prejeli v obravnavanje 2433 novih zadev, v enakem obdobju pa so rešili skupaj 2139 zadev. Nerešenih zadev dne 31.12.2006 je bilo 1817.

- 7.2. Podatki o obdolžencu

V drugi rubriki vprašalnika so zbrani temeljni podatki o obdolžencu: letnica rojstva, spol, izobrazba, narodnostna pripadnost in zaposlitev. Vsi naštetih podatki so pridobljeni za vsakega obdolženca, obravnavanega v posamezni prekrškovni zadevi.

Tabela:

³⁵⁸ Vir: Sodna statistika 2006, <http://www.gov.si/mp/>

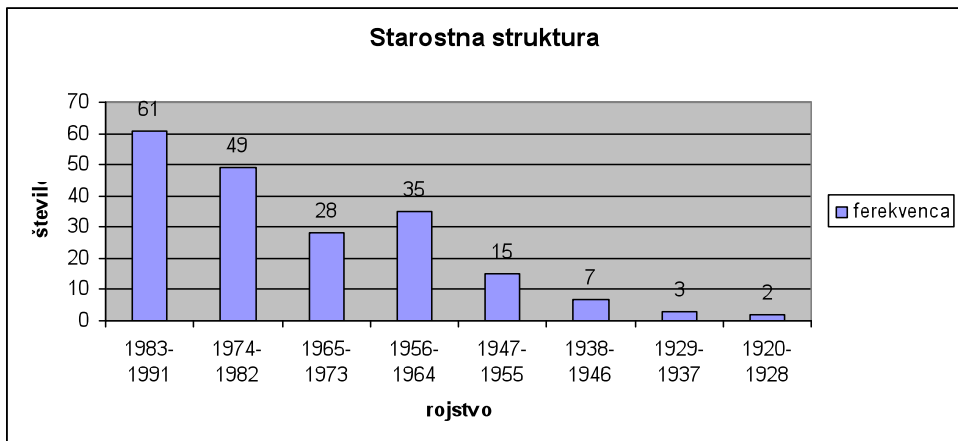
največ jih je bilo rojenih:	1971
najmlajši	1991
najstarejši	1921
standardni odklon	14,8
moških	160
žensk	40
OŠ - osnovna šola	53
PŠ - poklicna šola	91
GIM - gimnazija	10
UNI - univerzitetna izobrazba	23
d/n - drugo/neznano	2
	179
Slo - državljan Slovenije	180
Exyu - državljan druge države bivše Yug.	9
Eu - državljan druge države Evropske unije	1
R - Rom	0
d/n - drugo/neznano	4
zaposlen	98
nezaposlen	96
upokojenec	6

Največ obdolžencev obravnavanih v postopku o prekršku je bilo rojenih med leti 1983 in 1991 (kar 30,5% vseh obdolžencev), kar kaže na to, da je v postopku o prekršku obravnavano tudi precejšnje število mladoletnih oseb. Po številčnosti jim sledijo obdolženci rojeni med leti 1974 in 1982 (24,5% vseh obdolžencev). Dobljeni rezultati kažejo na to, da so pri izvrševanju prekrškov najbolj dejavne osebe mlajše od 30 let, po 30 letu pa ta aktivnost stalno pada,³⁵⁹ kar je razvidno tudi iz spodnjega grafa.

³⁵⁹Enaki trend je zaznati tudi pri izvrševanju kaznivih dejanj. Glej o tem:

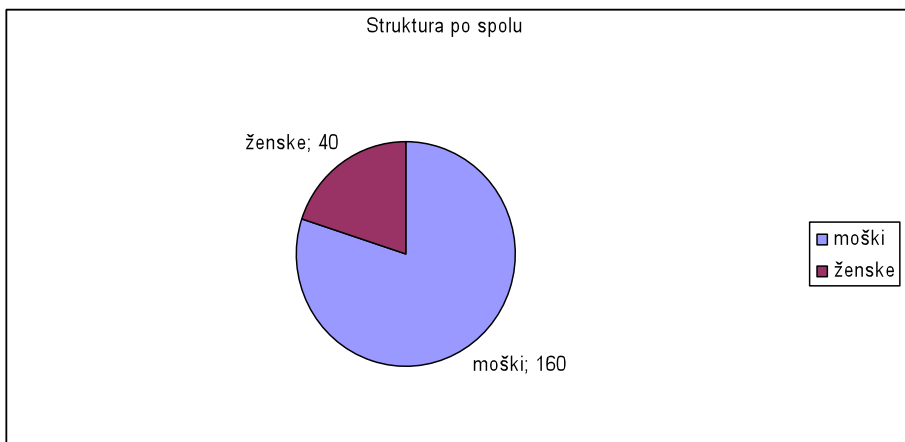
Bošnjak, 2005, str. 69. S starostjo storilcev kaznivih dejanj pa se ukvarjajo tudi

Graf:

Pridobljeni podatki o spolu obdolžencev kažejo na to, da je izvrševanje prekrškov predvsem v domeni moških. Kar 80% vseh obdolžencev, ki so bili obravnavani v postopku o prekrških je namreč moškega spola.

Graf:

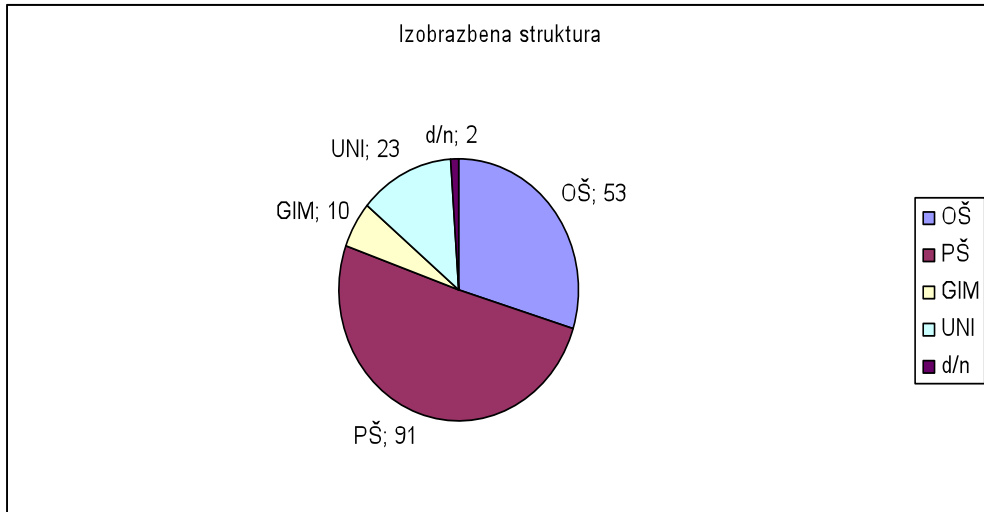

Pri podatku o izobrazbi obdolženca so bile na voljo naslednje možne rubrike: osnovna šola, poklicna šola, gimnazija, univerza in drugo/neznano. Prevladujoče število obdolžencev ima poklicno šolo (45,5 %) ali dokončano oziroma nedokončano osnovno šolo (26,5%) – kar 72% obdolžencev je torej slabo formalno izobraženih. Obdolžencev z univerzitetno izobrazbo je 11,5%. Tudi tukaj se dobljeni rezultati bistveno ne razlikujejo od starostne strukture storilcev kaznivih dejanj.³⁶⁰

Graf 3:

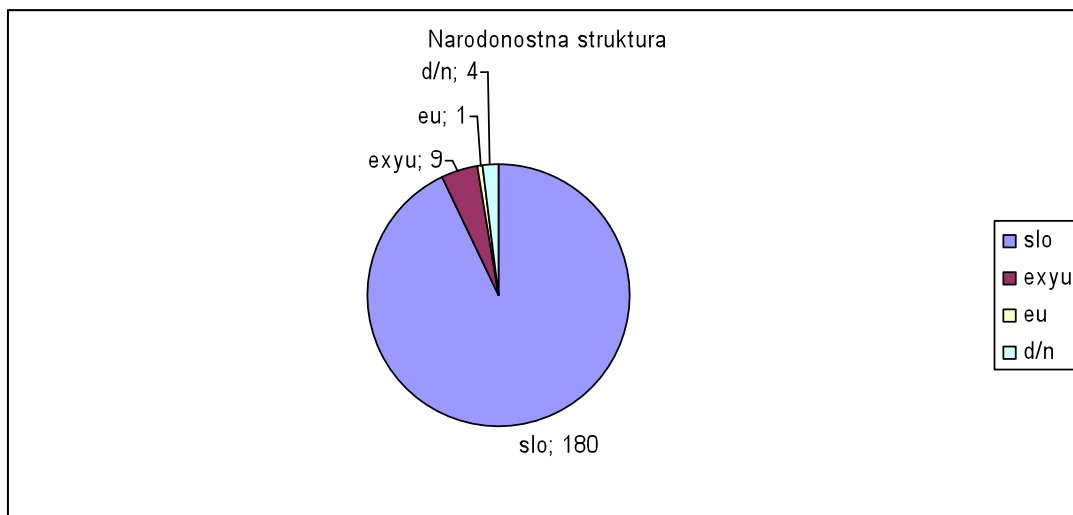
številne kriminološke teorije. Glej o tem: Kanduč, 1999, glej celotno delo.

³⁶⁰ Skubic, v: Bošnjak, 2005, str. 70-71.

Na tem mestu je potrebno poudariti, da sem v pričujoči raziskavi zbirala podatek o narodnosti obdolžencev in ne o njihovem državljanstvu. Oba podatka sta največkrat zajeta že v sami vsebini obdolžilnega predloga, ki ga sodišču posreduje prekrškovni organ, sicer pa obdolženec oba podatka sodišču posreduje najkasneje na naroku za zaslišanje. Analiza zbranih podatkov je pokazala, da je narodnost obdolžencev na obeh okrajnih sodiščih pretežno slovenska, saj je dobrih 90% obravnavanih obdolžencev Slovencev. 4,5% obravnavanih obdolžencev je pripadnikov narodnosti nekdanje Jugoslavije. Za štiri obdolžence ni bilo mogoče pridobiti podatka o njihovi narodnosti pripadnosti, en obdolženec pa je bil državljane ene izmed članic Evropske unije.

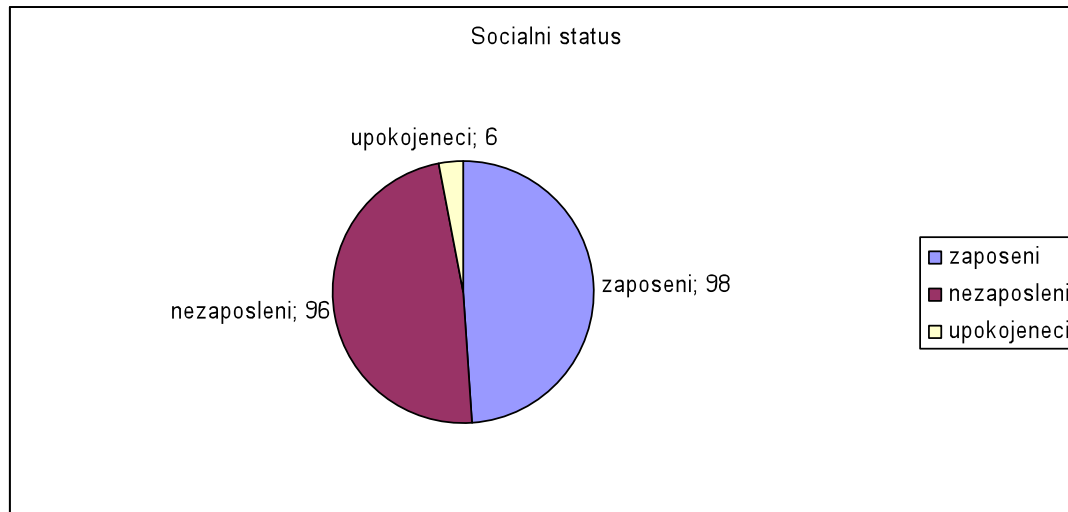
Graf 4:

Analiza zadnjega podatka o obdolžencih – njihova zaposlenost oziroma brezposelnost – je pokazala zelo zanesljivo zvezo med brezposelnostjo in izvrševanjem prekrškov. Skoraj vsak drugi obravnavani obdolženec v postopku o prekršku je namreč brezposeln (48%

vseh obravnavanih obdolžencev), kar je presenetljivo visok delež, predvsem če upoštevamo trenutno splošno stopnjo brezposelnosti.

Graf 5:

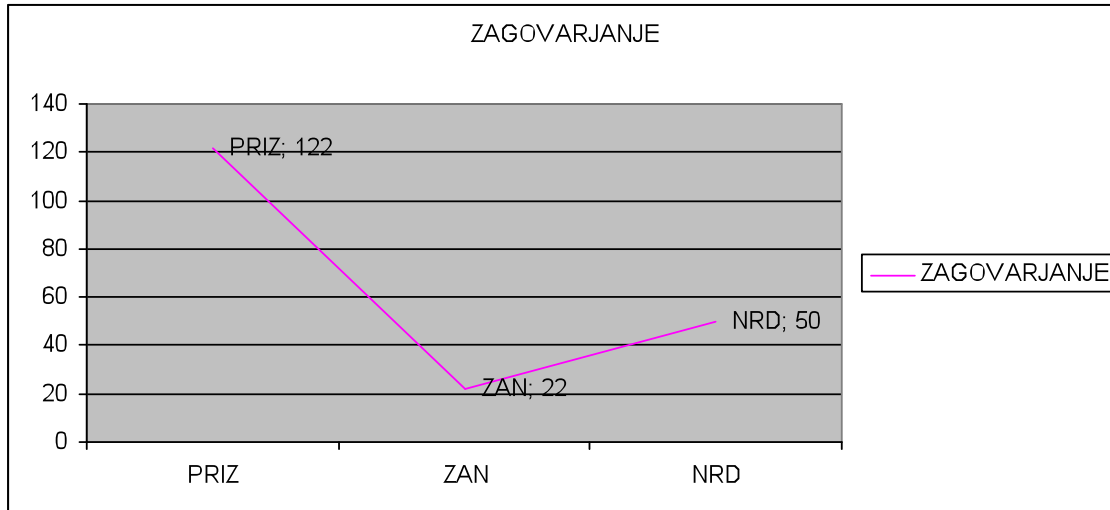
- 7.3. Podatki o zagovoru

V četrti rubriki vprašalnika so obdelani podatki o zagovoru obdolženca: podatek, ali se je obdolženec zagovarjal, če se je, ali je prekršek priznal, zanikal ali pa je priznal samo nekatera relevantna dejstva in podatek ali se je zagovarjal sam (torej brez pomoči zagovornika).

Pravica do zagovora obdolženca šteje med temeljna pravna jamstva tako v kazenskem postopku kot tudi v postopku o prekršku,³⁶¹ prav tako pravica, da se ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ter priznati krivde. O tem ga pouči sodnik na naroku za zaslišanje oziroma na ustni obravnavi po tem, ko mu je bil prebran obdolžilni predlog in je obdolženec izjavil, da obtožbo razume. V opazovanih zadevah se je zagovarjalo kar 193 obdolžencev, od tega jih je 63,2% prekršek priznalo, 25,4% obdolžencev je priznalo nekatera relevantna dejstva, 11,4% obdolžencev pa je prekršek v celoti zanikalo. Na tem mestu je potrebno poudariti, da se je pri izpolnjevanju vprašalnikov štelo, da se obdolženec ni zagovarjal, če je to sam izrecno izjavil oziroma pred sodiščem ni govoril ali se pred njim ni nikoli pojavil.

Graf 6:

³⁶¹Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 33/91-I, 29. člen.

Še eno temeljnih jamstev tako v kazenskem postopku kot tudi v postopku o prekršku, ki ga zagotavlja že Ustava, je pravica obdolženca, da se brani sam ali z zagovornikom.³⁶² Zagovornik obdolžencu pomaga pri njegovi obrambi, vendar prisotnost zagovornika v postopku o prekršku ni obvezna. Glede na to, da gre v postopku o prekršku večinoma za lažje kršitve, ki imajo manjše posledice in so lažje dokazljive, ni mogoče reči, da se obdolženec ne more učinkovito braniti sam. To tezo so potrdili tudi rezultati raziskave, ki so pokazali, da se je med vsemi obravnavanimi obdolženci zgolj 7 zagovarjalo s pomočjo zagovornika (šlo je za postopke, kjer je bil obdolženec obtožen povzročitve prometne nezgode). Sposobnost samega obdolženca, da se brani sam, pa je odvisna od več okoliščin. Predvsem od teže prekrška ter zapletenosti in kompleksnosti zadeve tako v dejanskem kot v pravnem pogledu. Pomembna pa je tudi vrsta osebnih okoliščin na strani obdolženca: izobrazba, starost, okolje iz katerega izhaja, premoženjske razmere itd..

- 7.4. Vabljenje strank in problem

vročanja

Navzočnost v postopku o prekršku se najprej zagotavlja z vabljenjem, za kar pa veljajo natančna pravila vročanja. Čeprav se zdijo določbe ZP-1 in ZKP o vročanju jasne, primeri iz prakse kažejo, da se lahko celotna operacija silno zaplete, ko je treba vabilo dejansko vročiti obdolžencu ali drugim udeležencem postopka.

Na slovenskih sodiščih se z vabljenjem ukvarjata predvsem sodnik in zapisnikarica. Sodnik najprej v vsaki posamezni zadevi ugotovi, kdo mora biti navzoč na naslednjem naroku, in izda pisno odredbo, da se te osebe povabijo na narok, ki bo določenega dne ob

³⁶²Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 33/91-I, 29. člen.

določeni uri. Dolžnost zapisnikarice je, da spiše vsa tako odrejena vabila in poskrbi, da so na zapovedan način odposlana.³⁶³ Če ni težav – naslovi vseh udeležencev so znani, udeleženci so na naslovih najdeni ter prevzamejo vabilo in tudi pridejo na razpisan narok – je delo preprosto. Če pride do zapletov, se z njimi ukvarja sodnik osebno. Opravlja razne poizvedbe, sam ugotavlja naslove, včasih večkrat preloži narok za zaslišanje in kmalu ugotovimo, da se sodnik, ki bi se moral ukvarjati s pravnimi vprašanji, ukvarja tudi z organizacijskimi in tehničnimi opravili. Izmikanje vročitvi vabila se ugotavlja v vsakem konkretnem primeru. Poudariti je potrebno, da je učinkovit sistem vročanja najrazličnejših sodnih in drugih pisanj izrednega pomena za učinkovitost sodnega postopka.

Na podlagi pregledanih primerov iz prakse lahko trdim, da so sodišča, kadar gre za vročanje sodnih pisanj,³⁶⁴ v določenih primerih izjemno potrpežljiva, tukaj pa se seveda postavlja vprašanje, kako se lahko na videz preprosta operacija zaplete do neprepoznavnosti.

117. čl. ZKP omogoča, da sodišče opravi vročitev bodisi po pošti, po sodni osebi, neposredno ali po pooblaščenem vročevalcu.³⁶⁵ Po pregledu spisov ugotavljam, da je praksa sodišč pri vročanju vabil takšna, da zapisnikarica vabilo najprej pošlje priporočeno preko Pošte Slovenije, na naslov, ki je razviden iz obdolžilnega predloga. Če se kuverta vrne z oznako »ni dvignil«, se pošiljka čez nekaj časa ponovno pošlje na isti naslov. Kadar se kuverta vrne z oznako »preseljen«, se naredi poizvedba v centralnem registru prebivalcev, ali ima obdolženec prijavljeno novo stalno prebivališče ali morda začasen

³⁶³Sodni red v 243. členu določa, da se pisanja in pošiljke, ki jih vroča sodišče samo, izročijo za vročitev pooblašчени sodni osebi.

³⁶⁴Na tem mestu je potrebno poudariti, da iz pregledanih spisov izhaja., da vročanje vabila v večini primerov ni problematično, se pa zaplete v približno 5% vročitev, ko obdolžencu vabila nikakor ni mogoče vročiti. Največje težave z vročanjem, se pojavijo v postopku določitve uklonilnega zapora.

³⁶⁵Pooblaščen vročevalec mora svoje dolžnosti opravljati redno in vestno, pri vročanju mora imeti ob sebi osebni in identifikacijski dokument, ki izkazuje, da lahko opravlja vročanje. Na zahtevo naslovnika pisanja ali osebe, kateri vročevalec lahko izroči pisanje namesto naslovnika, mora vročevalec pokazati svoj osebni in identifikacijski dokument. V primeru neuspešne vročitve mora vročevalec pisanje nemudoma vrniti sodišču, v primeru uspešne vročitve pa mora o tem obvestiti sodišče in priložiti vsa ustrezna obvestila. Vročevalec je za vročitev upravičen do plačila in povrnitve stroškov za svoje delo. O plačilu in povrnitvi stroškov odloči sodišče.

naslov. Če se na ta način pridobi drug naslov, se mu sodna pošiljka ponovno pošlje na nov naslov, ki je razviden iz centralnega registra prebivalstva. V primeru, kadar se pošiljka 2x zaporedoma vrne z oznako »ni dvignil«, sodišče naredi poizvedbo o zaposlitvi pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije.³⁶⁶ Če je storilec zaposlen in je naslov zaposlitve nedvoumen, se mu vabilo poskuša vročiti preko zaposlitve. V praksi se sodno pisanje prek zaposlitve včasih vroča tako, da se pošlje sodno pisanje (v ovojnici za sodno pisanje) v drugi ovojnici delodajalcu z zaprosilom, da vroči pisanje svojemu delavcu in nato sodišču vrne podpisano povratnico. Takšno ravnanje sicer ni v skladu z zakonom, v praksi pa največkrat deluje, vendar sodišče nima na voljo nobenih prisilnih sredstev zoper delodajalca. Lahko pa pride do situacije, ko vročitev tudi na ta način ni uspešna ali pa obdolženec ni zaposlen. V tem primeru se sodišče posluži vročitve preko specializirane vročevalske agencije. Te vročevalske agencije so v večini primerov izjemno učinkovite in uspejo vročiti skoraj vsa sodna pisanja, njihova napaka pa je v tem, da so vročitve preko njih izjemno drage, odredbo za takšno vročitev lahko da samo sodnik, poslužujejo pa se je šele v skrajnem primeru, ko so bile vse druge možnosti vročitve že izčrpane in neuspešne.

Problemi pri vročanju se pojavijo tudi v primeru, ko je obdolženec brezdomec in ima svoje stalno prebivališče prijavljeno na Centru za socialno delo (v nadaljevanju CSD), da lahko prejema socialno denarno pomoč. Takšnim obdolžencem vabila in kasneje drugih sodnih pisanj ni mogoče vročiti priporočeno po pošti, ker CSD ni dolžan prevzemati sodnih pisanj za te osebe, prav tako CSD ni pooblaščen vročevalec. V takšni situaciji se sodišča največkrat poslužujejo vročitve preko specializirane vročevalske agencije, ki naslovnika poišče »na ulici«.

Tabela: Podatki o vročanju za Okrajno sodišče v Ljubljani

Povprečno št. vročanj vabila za 1. narok	1,03
Povprečen čas od odredbe za vročanje do vročitve vabila	10,47 dni
V povprečju koliko dni pred narokom je bilo obdolžencu vročeno vabilo	13,8 dni
Povprečen čas od izreka sodbe do njene vročitve	19 dni

Tabela: Podatki o vročanju za Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah

Povprečno št. vročanj vabila za 1. narok	1,08
Povprečen čas od odredbe za vročanje do vročitve vabila	13,92 dni
V povprečju koliko dni pred narokom je bilo obdolžencu vročeno vabilo	13,6 dni

³⁶⁶Takšen potek vročanja ni določen z nobenim pravnim aktom, vendar na sodiščih obstajajo neformalne smernice kako naj ravnajo sodniki v primeru, da vročitev sodnega pisanja ni uspešna.

Iz obeh zgornjih tabel je razvidno, da o kakšnih bistvenih razlikah v postopku vročanja vabil med Okrajnim sodiščem v Ljubljani in Okrajnim sodiščem v Slovenskih Konjicah ne gre govoriti. Obe sodišči sta v večini primerov uspešni pri vročanju vabila za prvi narok, saj rezultati raziskave kažejo, da jim uspe v 97% (Okrajno sodišče v Ljubljani) oz. 92% (Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah) vabilo vročiti že pri prvem vročanju s priporočeno pošiljko preko Pošte Slovenije. Pokazalo se je, da je največ uspešnih vročitev v soboto, ko so obdolženci ob prihodu poštarja doma in podpišejo sprejem pošiljke. V približno 3% (Okrajno sodišče v Ljubljani) oz. 8% (Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah) primerov pa se storilci vročitvi vabila spretno izogibajo, sodišče mora zaradi tega opravljati razne poizvedbe glede obdolženčevega dejanskega prebivališča, postopek o prekršku pa se po nepotrebnem zavlačuje. Nekoliko več težav se pojavi, ko obdolženci kljub pravilno vročenemu vabilu na zaslišanje ne pridejo. Analiza rezultatov je pokazala, da imajo obdolženci pri obeh sodiščih relativno veliko časa za pripravo na zaslišanje, saj jim je vabilo v povprečju vročeno 13 dni pred razpisanim narokom. Na obeh sodiščih pa porabijo v povprečju približno 20 dni za vročitev sodbe o prekršku. Malo bolj podroben pregled zadev je pokazal, da se obdolženci v veliko večini primerov izogibajo prav vročitvi sodbe in kasneje sklepu o določitvi uklonilnega zapora. Če je sodišču brez velikih težav uspelo vročiti vabilo, to še ne pomeni, da se težave z vročanjem ne bodo pojavile kasneje v postopku.³⁶⁷ Obdolženci namreč kar naenkrat postanejo izjemno iznajdljivi pri izmikanju vročitvi sodnih pisanj. Neprestano menjujejo svoje stalno prebivališče, začasnega prebivališča nimajo prijavljenega, pošte kljub večim obvestilom ne dvigujejo, v skrajnem primeru odidejo za dalj časa v tujino in ne javijo točnega naslova bivanja. Zakon o prijavi prebivališča³⁶⁸ določa obveznost prijave in odjave stalnega prebivališča, pod določenimi pogoji je treba prijaviti tudi časno prebivališče (bivanje nad 60 dni) in odhod v tujino (za več kot 3 mesece), kršitev navedenih določb pa ima lahko prekrškovne posledice.

ZP-1 v 124. členu predvideva, da se v primeru, če se ne ve za obdolženčevo prebivališče, če je obdolženec na begu, če je sicer nedosegljiv državnim organom, ali če je v tujini za nedoločen čas, postopek o prekršku s sklepom prekine. Med pregledanimi spisi takšnega primera nisem zasledila.

A 1

Obdolženec je vabilo na zaslišanje prejel dva dni po roku, ko je bil določen narok za zaslišanje. Ker je vabilo prejel prepozno, se v nobenem primeru nanj ni mogel odzvati. Vabilo bi mu sodišče moralo poslati pravočasno, vendar tega ni storilo. Ker se obdolženec na vabilo kljub opozorilu, da bo v primeru, če se na vabilo na bo odzval, odločba o prekršku izdana brez njegovega zaslišanja, ni odzval, je sodišče je izdalo sodbo brez njegovega zaslišanja. Obdolženec v svoji pritožbi navaja, da mu je bila kršena

³⁶⁷Največje težave se kažejo pri vročanju sklepov o določitvi uklonilnega zapora.

³⁶⁸.....Uradni list RS, št. 9/2001 in naslednji.

pravica do neposrednega izvajanja dokazov oziroma do zaslišanja, pri katerem bi lahko bolj natančno obrazložil sporne dogodke.

Višje sodišče je odločilo, da je njegova pritožba utemeljena. Čeprav ZP-1 tega posebej ne določa, iz narave in namena vabila nujno in logično izhaja, da je treba vabljenemu vabilo dostaviti pravočasno, to je vsaj nekaj dni pred tem, ko naj se zgleda pri sodišču, ki vodi postopek o prekršku. S tem se mu namreč omogoči, da uredi druge obveznosti, ki bi jih morda imel v času, ko je vabljen, oziroma da se lahko odzove vabilu brez posebnih odvečnih stroškov, pod pojmom pravočasnosti pa je treba razumeti tudi čas, ki je potreben za pripravo na zaslišanje (na primer za pripravo obrambe). Obdolženec v tem primeru ni bil pravilno povabljen na zaslišanje, s čimer ni bil izpolnjen pogoj za izdajo odločbe o prekršku brez njegovega zaslišanja, saj mu ni bila dana možnost za zaslišanje oziroma možnost, da bi z morebitno neudeležbo izrazil svoje strinjanje, da v zadevi ni ustno zaslišan.

A 2

Obdolžencu je bilo vabilo na narok za zaslišanje vročeno preko delodajalca in sicer en dan pred razpisanim narokom. Sodišče je izdalo sodbo brez obdolženčevega zaslišanja. Proti tej odločbi se je pravočasno pritožila obdolženčeva zagovornica, ki uveljavlja bistveno kršitev določb postopka o prekršku, ker obdolžencu ni bila dana ustrezna in zadostna možnost za zagovor glede na to, da je vabilo za zaslišanje prejel le en dan pred razpisanim narokom.

Višje sodišče je odločilo, da je pritožba utemeljena, saj je bila odločba o prekršku izdana brez obdolženčevega zaslišanja, ne da bi bili za to podani pogoji. Pogoj za izdajo odločbe o prekršku brez obdolženčevega zaslišanja je med drugim tudi pravilno vabljenje obdolženca k zaslišanju. V obravnavani zadevi je bil obdolženec na zaslišanje povabljen dvakrat in obakrat je bil opozorjen na možnost izdaje odločbe o prekršku brez zaslišanja, vendar sta se obe vabili sodišču vrnili nevročeni. Na možnost izdaje odločbe o prekršku brez njegovega zaslišanja, je bil obdolženi poučen tudi v vabilu na zaslišanje, ki mu je bilo vročeno preko delodajalca en dan pred razpisanim narokom, kar pomeni, da je bil obdolženec na zaslišanje nepravilno vabljen. Pritrditi je namreč pritožnici, da tako vročeno vabilo na zaslišanje ni bilo vročeno pravočasno, saj ga je obdolženi prejel le en dan pred razpisanim narokom in dejansko ni imel na razpolago dovolj časa za pripravo svoje obrambe. Višje sodišče je v tem primeru opozorilo tudi na pravilnost vročanja glede subjekta vročevanja v skladu z določbami Zakona o kazenskem postopku, ki med drugim določajo, da se pisanja vročajo po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje kot registrirano dejavnost in ima potrebno dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje, delodajalec pa za vročanje sodnih pisanj ni pooblaščen.

A 3

Sodišče je obdolžencu 3x vročalo vabilo na narok za zaslišanje na napačen naslov, čeprav je bil v obdolžilnem predlogu naveden njegov pravi in znan naslov.³⁶⁹ Šele v četrtem poizkusu, ko so na kuverti navedli pravi naslov, jim je vabilo tudi uspelo vročiti.

³⁶⁹Po stališču Višjega sodišča v Ljubljani lahko za znani obdolženčev naslov

Iz tega primera je razvidno, da si sodišče včasih tudi samo oteži postopek vročanja, saj zapisnikarica sploh ni opazila, da se je pri pisanju naslova zmotila v dveh črkah in da je vabilo pošiljala na napačen naslov, na katerem obdolženec nikoli ni prebival. Čeprav se je kuverta na sodišče vračala z napisom, da obdolženi nima hišnega nabiralnika, nihče ni preveril ali je napisani naslov dejansko pravilen. Če na pisanju ni naveden pravilen naslov prebivališča oziroma delovnega mesta naslovnika, vročevalec ni dolžan³⁷⁰ ugotavljati pravilnega oziroma novega naslova, temveč pisanje vrne nazaj sodišču ter pri tem navede, zakaj vročitev ni bila opravljena.

A 4

Sodišče je razpisalo narok za zaslišanje, na katerega je obdolženca vabilo s priporočeno pošiljko. Pošiljka se je vročila z oznako »ni dvignil«, vendar sodišče na to ni reagiralo in pošiljke ni ponovno pošiljalo. Čez nekaj časa je sodnik razpisal nov narok za zaslišanje in obdolženca ponovno vabil s priporočeno pošiljko. Ta se je zopet vrnila z oznako »ni dvignil«. Sodišče tudi tokrat vabila za že razpisan narok ni pošiljalo ponovno, ampak je sodnik čez nekaj časa v isti zadevi narok za zaslišanje razpisal že tretjič. Vročitev je bila tokrat uspešna, vendar obdolženec na zaslišanje ni prišel, prav tako svojega izostanka ni opravičil. Sodnik je ponovno razpisal narok za zaslišanje, tokrat že četrtič. Vabilo je bilo izkazano in obdolženec je prišel na zaslišanje.

Ta primer je pokazatelj prevelike pasivnosti sodišča pri zagotavljanju obdolženčeve navzočnosti. Postavlja se vprašanje, zakaj je sodišče za vsak razpisan narok vabilo vročalo samo 1x, zakaj se ni poslužilo vročitve preko vročevalske agencije in zakaj na tretjem naroku, za katerega je vabilo bilo izkazano, vendar obdolženec nanj ni prišel, ni izdalo odločbe brez zaslišanja? Obdolženec je namreč bil v vseh vabilih (tudi nevročenih) poučen o tem, da bo v primeru če na zaslišanje ne bo prišel in svojega izostanka ne bo opravičil, sodišče izdalo odločbo o prekršku brez njegovega zaslišanja, iz česar izhaja, da je sodišče ocenilo, da obdolženčevo zaslišanje ni potrebno kot dokazno sredstvo in da

štejemo le tistega, na katerem je obdolženec dejansko dosegljiv.

³⁷⁰Kadar se pošiljke vročajo preko Pošte Slovenije, se v primeru, da na pošiljki ni naveden pravilen naslov le ta vrne na sodišče z oznako, da obdolženec na tem naslovu ne prebiva oziroma, da nima nameščenega hišnega predalčnika. Sama sem mnenja, da bi bilo smiselno, če bi delavci zaposleni pri Pošti Slovenije enako kot zasebni vročevalci (npr. vročevalska agencija Katana, kjer zaposleni pri tej agenciji sami poizvedujejo o dejanskem naslovu obdolženca ter se v primeru, da obdolženec nima prijavljenega stalnega prebivališča pozanimajo o tem, kje se obdolženi trenutno nahaja), v takšnem primeru sami preverili ali je naslov na sodni pošiljki pravilno napisan in na katerem naslovu naslovnik tudi dejansko prebiva.

ima sodišče dovolj ostalih dokazov na podlagi katerih lahko izda odločbo o prekršku, zato menim, da je sodišče v tem primeru brez razloga zavlačevalo in da bi lahko že prej izdalo odločbo o prekršku.

A 5

Vabilo na prvi razpisani narok obdolžencu ni bilo vročeno, tudi za drugi razpisani narok vabilo ni bilo izkazano, vendar je obdolženec na zaslišanje prišel. Iz spisa ni bilo razvidno, na kakšen način in kdaj mu je bilo vročeno vabilo za drugi razpisani narok. Podobna situacija se je pojavila še v nekaj drugih primerih.

V večjem številu primerov, iz pregledanih spisov ni bilo razvidno, kako je bilo vabilo vročeno policistu. Pri vročanju vabil policistom je praksa sodišč takšna, da se vabila vročajo preko komandirja policijske postaje, na kateri je zaposlen policist, ki ga sodišče vabi kot prič. Takšna vabila se vročajo z belo vročilnico, ki jo mora komandir policijske postaje sodišču vrniti, iz nje pa mora biti razviden datum sprejema vabila in podpis naslovnika.

Na tem mestu velja opozoriti tudi na to, da v spisih pogosto manjkajo pisne odredbe sodnikov za vabljenje strank. V precejšnjem številu zadev namreč ni bilo moč ugotoviti kdaj in na kakšen način je sodnik odredil vabljenje na razpisan narok. Menim, da so odredbe za vabljenje pomembne zaradi notranje organizacije dela na sodišču,³⁷¹ prav tako pa so pomembne v morebitnem pritožbenem postopku. Višje sodišče o pritožbi namreč odloča na podlagi spisa prvostopenjskega organa, v katerem mora preveriti dejstva, ki jih zatrjuje stranka v svoji pritožbi. V primeru, da v spisu manjkajo odredbe za vabljenje, lahko pride do situacije, ko Višje sodišče določenih zatrjevanih dejstev ne more ugotoviti.

- 7.5. Ukrepi za zagotavljanje navzočnosti

- 7.5.1. Pridržanje

Pridržanje je eden izmed ukrepov za zagotavljanje navzočnosti, ki se na podlagi analize rezultatov raziskave v postopku o prekršku uporablja redko, predvsem takrat, ko so storilci prekrškov tujci, zaloteni pri prekršku, in gre za t.i. nujne zadeve.. Med vsemi pregledanimi zadevami so pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah obravnavali tri primere pridržanja oseb, pri Okrajnem sodišču v Ljubljani pa en primer. V vseh štirih primerih je bilo pridržanje odrejeno zoper tuje osebe, ki so bile zalotene pri prekršku v času, ko sodišče ne dela, podane pa so bile okoliščine, ki kažejo na nevarnost, da bo

³⁷¹ Pisne odredbe za vabljenje predvideva Sodni red.

storilec pobegnil in se s tem izognil odgovornosti za prekršek, zato jih je policija pridržala do začetka uradnih ur sodišča (v vseh štirih primerih je bilo to v času manj kot 12 ur od trenutka, ko so jih zalotili pri prekršku) ter jih nato privedla k pristojnemu sodišču, kjer so bili nemudoma zaslišani, izdana jim je bila sodba o prekršku, le ta pa jim je bila nato tudi neposredno vročena.

V vseh primerih je pridržanje potekalo v skladu z zakonom, obdolženci so bili v materinem jeziku obveščeni o razlogih za pridržanje, poučeni o svojih pravicah, ker je pridržanje trajalo več kot tri ure so bili s pisnim sklepom obveščeni o razlogih za pridržanje, prav tako pa jim je bil s strani policije izdan sklep o začasnem odvzemu potne listine.

B 1

Policija je storilca iz Ukrajine zalotila pri storitvi prekrška³⁷² v času, ko sodišče nima uradnih ur. Zaradi možnosti, da bi pobegnil, so ga pridržali. Pridržan je bil ob 22.00 uri, na sodišče so ga privedli ob 9.00 uri naslednjega dne.

B 2

Policija je zalotila tri osebe, ki niso imele veljavne potne listine in so nedovoljeno vstopile v Republiko Slovenijo. Pri prekršku so bile zalotene ob 23.05 uri, ko sodišče nima uradnih ur, zato so jih policisti zaradi možnosti odhoda v tujino in izognitvi sankciji za prekršek pridržali do uradnih ur sodišča. Iz spisa nadalje ni bilo razvidno, kdaj so bili obdolženci na sodišče tudi dejansko privedeni in ob kateri uri je bila zoper njih izdana sodba.

- 7.5.2. Privedba

Privedba obdolženca se lahko odredi, če se pravilno povabljeni obdolženec ne zglasi na vabilo in izostanka ne opraviči, ali če mu ni mogoče vročiti v redu vabila, iz okoliščin pa je očitno, da se mu obdolženec izmika, njegova navzočnost pa je potrebna za pravilno odločitev.

V vabilu je potrebno obdolženca opomniti, da bo odrejena privedba, če se na vabilo ne bo odzval. Na podlagi takšnega pravnega pouka o posledicah izostanka prvostopenjsko sodišče ne more izdati odločbe o prekršku brez obdolženčevega zaslišanja, saj je sodišče prvenstveno ocenilo, da je obdolženčevo zaslišanje pomembno za popolno in pravilno ugotovitev dejanskega stanja. Odločitev o izdaji odločbe o prekršku brez zaslišanja bi bila v tem primeru nepravilna in nezakonita, saj niso izpolnjeni pogoji iz 2. odstavka 69. čl. ZP-1.

Pri pregledovanju spisov se je pokazalo, da takojšnja odreditev prisilne privedbe ni odvisna od osebnosti obdolženca ali teže obravnavanega prekrška, temveč predvsem od

³⁷²

.....Povzročitev prometne nesreče.

vsakega posameznega sodnika. Lahko rečem, da imamo na eni strani izjemno odločne sodnike, ki imajo pred očmi učinkovito izvedbo postopka o prekršku ter takoj po neuspešnem vabljenju posežejo po prisilni privedbi, na drugi strani pa imamo kopico preveč potrpežljivih posameznikov, ki posežejo po represivnem ukrepu le v skrajnem primeru, ko je izmikanje postopku o prekršku že več kot očitno. Takšna praksa pa lahko pripelje do neenakega obravnavanja obdolžencev, saj je odreditev prisilnega ukrepa zoper njih odvisna od »dobre volje« vsakega posameznega sodnika.

V obravnavanih zadevah je Okrajno sodišče v Ljubljani po prisilni privedbi poseglo v štirih primerih. V treh primerih zaradi izmikanja obdolženca prihodu na zaslišanje, v enem primeru pa obdolžencu ni bilo mogoče vročiti vabila. Pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah so ukrep prisilne privedbe uporabili v sedmih primerih. V petih primerih zaradi očitnega izmikanja obdolženca prihodu na sodišče, v dveh primerih pa zaradi nezmožnosti vročitve vabila.

Na tem mestu gre opozoriti na problem izvajanja prisilne privedbe s strani policije. Ta namreč v večini primerov ne opravlja prisilne privedbe tako, kot to predvideva zakon. Policisti prisilnih odredb ne realizirajo na tisti dan in ob tisti uri, ko je prisilna privedba odrejena. Zaslediti je primere, v katerih policist obišče obdolženca na domu ali ga kontaktira kar po telefonu ter se z njim »dogovori«, da bo ta na dan razpisanega naroka sam odšel na sodišče in se s tem izognil prisilni privedbi ter nevšečnostim, ki so povezane z njo. Nato je od obdolženca odvisno, ali bo na zaslihanje tudi res prišel, v primeru če ne pride, pa policija kot razlog za neuspešno izvedeno privedbo navede, da se obdolženec ni nahajal tam, kjer so ga iskali. Kljub neustrezno izvedenim prisilnim privedbam policija stroškovnik za prisilno privedbo vseeno izstavi.

Policija se pri izvrševanju prisilne privedbe velikokrat znajde v situaciji, ko oseba, zoper katero je izdana odredba za prisilno privedbo noče, odpreti vrat svojega stanovanja. Zastavi se vprašanje ali lahko policija v tem primeru nasilno vstopi v stanovanje ali drug prostor, da lahko izvrši privedbo. V kazenskem postopku policisti to možnost imajo, saj jim jo daje 194. čl. ZKP. Horvat v komentarju omenjenega člena navaja, da je izvršitev odredbe za privedbo obdolženca, ki jo izda sodišče, v rokah policije, s tem pa je policiji dano tudi pooblastilo, da lahko proti volji obdolženega vstopi v njegovo stanovanje ali drug zaprt prostor. Pravilnik o policijskih pooblastilih³⁷³ v 63. členu določa, da sme policist s silo vstopiti v tuje stanovanje ali drug prostor, v katerem se skriva oseba, ki jo je treba privedi, če gre za osebo, ki jo je treba privedi po odredbi sodišča. ZP-1 sicer izrecno ne določa, da je mogoče obdolženca, zoper katerega je podana odredba za privedbo, privedi s silo, vendar Grilova meni, da je v takšnih primerih, ko se bo obdolženec upiral, mogoče smiselno uporabiti ZKP in pravilnik o policijskih pooblastilih.³⁷⁴

C 1

³⁷³ Ur. l. RS, št. 51/00 do 43/04.

³⁷⁴ Gril, 2005, str. 11-14.

Razpisani so bili trije naroki za zaslišanje. Vabilo za dva naroka ni bilo vročeno, za zadnji narok pa je bilo izkazano, vendar obdolženec na zaslišanje ni prišel in svojega izostanka ni opravičil. Sodnica nato zaprosi za pravno pomoč sodišče v Žalcu, kjer ima obdolženec stalno prebivališče. V zaprosilu za pravno pomoč sodnica navede težave pri vročanju vabil in zagotavljanju obdolženčeve navzočnosti in sodišču v Žalcu predlaga odreditev prisilne privedbe za obdolženca. Kljub opozorilom sodišča v Slovenskih Konjicah je sodnica v Žalcu obdolženca še 2x neuspešno vabila na zaslišanje in šele nato odredila prisilno privedbo, ki je bila uspešno izvršena.

C 2

Razpisani so bili štirje naroki za zaslišanje. Vabilo je bilo za vse naroke uspešno vročeno, težav z vročitvijo ni bilo. Vabilo za zadnji narok je bilo obdolžencu vročeno preko zaporov v Celju, od koder so ga tudi privedli na zaslišanje. Obdolženec na prve tri razpisane naroke ni prišel in čeprav je bilo vabilo zanj izkazano, svojega izostanka ni nikoli opravičil. Sodnica je prisilno odredbo odredila že za tretji narok, vendar so s policije obvestili, da odredbe ne morejo realizirati, ker se obdolženi nahaja v zaporu in bi ga bilo potrebo privedi od tam.

C 3

Vabilo za prvi narok je bilo obdolženki vročeno en dan pred razpisanim narokom za zaslišanje. En dan po naroku je obdolženka poklicala na sodišče in se opravičila, ker se naroka ni udeležila. Za naslednji narok je obdolženka vabilo ponovno prejela en dan pred narokom in sodišču po telefonu opravičila svoj izostanek, ker »iz danes na jutri« ni mogla dobiti dopusta. Za to zadevo je bilo vsega skupaj razpisanih šest narokov. Iz spisa je bilo jasno razvidno, da se je obdolženka zaslišanju izmikala, saj je vabilo za vseh šest narokov na pošti dvignila le nekaj dni pred narokom in se nato spretno opravičila. Sodišče je bilo izredno pasivno, saj bi po mojem mnenju že zdavnaj lahko poseglo po katerem izmed ukrepov za zagotavljanje navzočnosti.

C 4

Na podlagi predloga obdolženca je sodišče izvedlo dokaz z zaslišanjem priče, katera je bila vabljen na narok dne 7.7.2005. Navedeno vabilo je priča prejela 6.7.2005, vendar se zaslišanja ni udeležila, niti ni opravičila svojega izostanka, zato je sodišče odredilo privedbo. Le ta je bila izvršena dne 28.9.2005. Ker ZP-1 v 146. členu določa, da so stranke v postopku in njihovi zakoniti zastopniki, pooblaščenca in priče ne glede na izid postopka o prekršku dolžni plačati stroške svoje privedbe, če so jih povzročili po svoji krivdi, je sodišče v skladu z zgoraj navedenim odločilo, da je priča dolžna plačati stroške svoje privedbe.

Proti takšnemu sklepu sodišča se je priča pritožila in navedla, da prisilna privedba ni bila izvršena, ampak je na sodišče prišel sam. Tistega dne ga je namreč poklical komandir policijske postaje in ga vprašal, ali bo šel na sodišče kot priča v postopku o prekršku. Njegov odgovor je bil v izogib prisilni privedbi pritrdilen, zato meni, da mu stroškov privedbe ni potrebno plačati. Pritožba na Višjemu sodišču ni uspela vzbuditi dvoma o resničnosti izvršitve prisilne privedbe. Iz dopisa policijske postaje namreč izhaja, da so delavci s te postaje s pričo opravili telefonski razgovor, v katerem je bilo dogovorjeno, da

se priča na dan privedbe ob 7.30 uri osebno, ne da bi ga policisti iskali na domu, oglasi na policijski postaji, nakar bo iz te postaje opravljena privedba na Okrajno sodišče v Ljubljani. Nadaljnje je iz tega dopisa razvidno, da se je priča na dan zaslišanja res zglasila na policijski postaji, nakar je bila s službenim vozilom odpeljana na zaslišanje in bila ob 8.00 uri izročena v postopek sodnici. Hkrati pa je iz odredbe Okrajnega sodišča razvidno, da je sodnica policistoma pisno potrdila, da je privedba izvršena.

- 7.6. Opravičila obdolženca

Obdolženec je v primeru nezmožnosti prihoda na sodišče dolžan za svoj izostanek podati ustrezno opravičilo. Zgolj sporočilo o načrtovani odsotnosti z razpisanega naroka in navedba razloga zadržanosti samo po sebi še ni opravičljiv razlog za preložitev naroka. Tak avtomatizem bi namreč bil v nasprotju z načelom pospešitve postopka in prepovedi zlorabe pravic iz 72. čl. ZP-1, ki določa, da si mora sodišče prizadevati, da izvede postopek brez zavlačevanja in da onemogoči sleherno zlorabo pravic, ki gredo udeležencem v postopku.

Izostanek z naroka je opravičen šele, ko ga kot takšnega oceni sodnik, kar pomeni, da sodnik odloči, da sprejema obdolženčeve razloge za odsotnost z naroka kot utemeljene in da šteje, da se obdolženec ni odpovedal pravici do sojenja v navzočnosti. Obdolženec namreč zgolj na podlagi podane prošnje za preklic naroka ne more utemeljeno pričakovati, da bo sodišče narok res preklicalo. Potrebno je opozoriti na stališče Vrhovnega sodišča, da sodišče strank postopka, ki podajo prošnjo za preložitev naroka, o tem, da se bo narok kljub temu opravil, ni dolžno vnovič obveščati.³⁷⁵

Na vprašanje, ali gre za razlog, ki opravičuje obdolženčevo odsotnost na naroku, je treba odgovoriti v vsaki posamezni zadevi glede na okoliščine, s katerimi se utemeljuje. Če obstaja kakršenkoli dvom o verodostojnosti izkazanega dejstva, da se obdolženec ne more udeležiti zaslišanja, je sodišče to dolžno preveriti z ustreznimi poizvedbami.

Opravljena raziskava je pokazala, da obdolženci razloge za svoj izostanek zgolj zatrjujejo (zaradi bolezni prosim za preložitev razpisanega naroka, zaradi službene poti v tujino se naroka za zaslišanje ne bom mogel udeležiti, zaradi zadržanosti v službi prosim za preložitev naroka za zaslišanje,...), a jih ne izkažejo, saj ne predložijo ustreznih dokazil, na podlagi katerih bi sodnik lahko odločil o tem, ali je njihov izostanek z naroka opravičen ali ne. V vseh pregledanih zadevah so obdolženci pri Okrajnem sodišču v Ljubljani, v petih primerih podali prošnjo za preložitev naroka za zaslišanje (vseh pet prošenj so obdolženci podali pisno), sodišče je opravičilo sprejelo in narok prestavilo za nedoločen čas. Pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah so prošnjo za preložitev naroka obdolženci podali v sedmih primerih (v enem primeru je bila prošnja podana pisno, v treh primerih po telefonu, v treh primeru pa se je obdolženi zglasil pri sodišču in opravičil svoj izostanek), sodišče je vsa opravičila sprejelo, v treh primerih je takoj

³⁷⁵

.....Sodba I Ips 213/2000.

določilo nov narok za zaslišanje, v štirih primerih pa je narok prestavilo za nedoločen čas. Pri Okrajnem sodišču v Ljubljani so obdolženci svoje opravičilo podali povprečno 5,8 dni pred razpisanim narokom, pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah pa v povprečju 2,9 dni pred razpisanim narokom. V največ primerih obdolženci ne podajo opravičila za svoj izostanek. Pri Okrajnem sodišču v Ljubljani so bili naroki za zaslišanja preloženi v 62 primerih, sodišče pa je opravičilo strank prejelo le v 5 primerih (v 8,06% vseh preloženih narokih), pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah, je bilo skupaj preloženih 39 narokov, sodišče je opravičilo prejelo v 7 primerih (v preloženih narokih). Iz tega lahko sklepamo, da so obdolženci pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah nekoliko bolj disciplinirani in večkrat podajo opravičilo za svoj izostanek.

Tabela 6: Povprečno število razpisanih narokov:

NAROK ŠT.	1	2	3	4	5	6	skupaj
LJ	99	61	28	15	5	2	210
SK	97	30	11	4	2	1	145
LJ %	47,1	29,0	13,3	7,1	2,4	1,0	100
SK %	66,9	20,7	7,6	2,8	1,4	0,7	100

Iz zgornje tabele izhaja, da se pri Okrajnem sodišču v Ljubljani 47,1% vseh zadev o prekršku zaključi že po prvem naroku, pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah pa je ta delež nekoliko višji, saj se že 66,9% vseh zadev o prekršku zaključi na prvem naroku.

Tabela 7: Povprečno št. preloženih narokov za zaslišanje:

NAROK ŠT.	1	2	3	4	5	6	skupaj
LJ	25	23	7	4	3	0	62
SK	22	10	3	2	2	0	39
LJ %	40,3	37,1	11,3	6,5	4,8	0	100
SK %	56,4	25,6	7,7	5,1	5,1	0	100

Skupno število preloženih narokov v Ljubljani znaša 62, kar pomeni, da je preloženih 29,52% vseh razpisanih narokov, pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah pa je preloženih 39 narokov, kar pomeni 26,90% vseh razpisanih narokov. Med obema sodiščema torej ni zaznati prevelikih odstopanj.

Iz analize dobljenih rezultatov je razvidno, da med obdolženci ni zaznati trenda opravičevanja izostankov z narokov za zaslišanje ter prevelikega izogibanja le tem, tega pa nikakor ne gre trditi za policiste (kot priče v postopku o prekršku). Pregled spisov je namreč pokazal, da so ravno policisti tisti, ki največkrat ne pridejo na razpisan narok, ne podajo opravičila in pridejo na zaslišanje »kadar se jim zljubi«. Policisti svojo dolžnost kot priča opravljajo v svojem delovnem času. Po eni strani je mogoče razumeti, da pride do situacije, ko zaradi drugih službenih obveznosti ne morejo priti na zaslišanje takrat, ko so vabljeni, po drugi strani pa njihovo izostajanje iz zaslišanja po nepotrebem podaljšuje

sam postopek o prekršku. Njihovi izostanki brez vnaprejšnjega opravičila so v postopku o prekršku torej prej pravilo kot izjema. Na tem mestu gre opozoriti na problem, ki zaradi tega nastane. Obdolženec ima v postopku o prekršku na podlagi 4. odstavka 114. čl. ZP-1 pravico, da je lahko navzoč pri izvajanju dokazov in da ga mora sodišče na njegovo zahtevo povabiti k posameznim procesnim dejanjem. Če se torej policist zgledi na zaslišanje takrat, ko ni bil povabljen, obdolženec seveda ni navzoč in sodišče policista v primeru, da je obdolženec izrazil željo po svoji navzočnosti pri izvajanju dokazov, ne more zaslišati. Tako mora sodišče ponovno razpisati nov narok za zaslišanje, vabiti obdolženca in policista kot pričó ter upati, da se bo slednji naroka udeležil. Takšna dejanja po nepotrebnem sodniku povzročajo dodatno delo in niso v skladu z 72. čl. ZP-1, ki pravi, da si mora sodišče prizadevati, da se izvede postopek o prekršku brez zavlačevanja in da se onemogoči sleherna zloraba pravic, ki grede udeležencem v postopku.

D 1

Obdolženec je bil v skladu z 115. čl. ZP-1 pravilno vabljen na zaslišanje, katerega se kljub prejemu vabila in opozorilu, da bo sodba o prekršku izdana brez njegovega zaslišanja, ni udeležil. Obdolženčeva soproga je sodišču poslala telegram, v katerem je navedeno, da se obdolženi zaradi bolezni zaslišanja ne more udeležiti. Kljub pozivu sodišča, da naj dostavi zdravniško potrdilo, s katerim bi opravičil svoj izostanek, obdolženec tega ni storil. Sodišče njegovega izostanka ni opravičilo in ker so bili izpolnjeni vsi zakonski pogoji, je sodišče izdalo sodbo brez zaslišanja obdolženca.

Proti takšni sodbi se je pravočasno pritožil obdolženčev zagovornik in uveljavljal bistveno kršitev določb postopka o prekršku iz 3. točke prvega odstavka 155. čl. ZP-1, saj naj ne bi bil seznanjen z dopisom sodišča, v katerem je bil pozvan, da naj predloži zdravniško potrdilo o svoji bolezni, saj naj bi bil takrat v tujini. Višje sodišče je ugotovilo, da v pritožbi zatrjevana absolutna bistvena kršitev določb postopka o prekršku ni podana. Iz vročilnice tega dopisa je namreč razvidno, da ga je prejel osebno obdolženi, saj na vročilnici ni nobenega uradnega zaznamka vročevalca, da bi bil dopis vročen komu drugemu kot naslovniku. Tudi na podlagi primerjave podpisov na vročilnici dopisa in vročilnici vabila na zaslišanje ter pooblastila odvetniku je nedvomno razvidno, da ju je podpisala ista oseba, torej obdolženi. In glede na navedeno Višje sodišče ugotavlja, da je pravilna odločitev sodišča prve stopnje, da obdolženi ni opravičil svojega izostanka s tem, ko ni dostavil zdravniških potrdil, ki bi opravičila njegov izostanek.

D 2

Obdolženka je bila pravilno vabljena na zaslišanje, vendar se ga ni udeležila. Na dan naroka za zaslišanje je sodišče prejelo pisno opravičilo iz katerega izhaja, da se obdolženka zaslišanja ne more udeležiti, ker ima službeno strokovno ekskurzijo, iz priloženih potrdil pa izhaja, da gre za udeležbo na športno rekreativnem srečanju zaposlenih, ki naj bi se pričelo ob 12.00 uri. Sodišče je ocenilo, da bi se obdolženka lahko udeležila zaslišanja ob 10.00 uri in se hkrati brez zamude udeležila prireditve, zaradi katere se je opravičila, pa tudi sicer delovna obveznost ni objektivni razlog za izostanek z naroka za zaslišanje, zato sodišče navedenega opravičila ni upoštevalo in izdalo odločbo o prekršku brez njenega zaslišanja.

Proti takšni sodbi se je pravočasno pritožila obdolženka in uveljavljala bistveno kršitev določb postopka o prekršku iz 3. točke prvega odstavka 155. čl. ZP-1. Višje sodišče je ugotovilo, da je njena pritožba neutemeljena. Iz podatkov v spisu je namreč razvidno, da je bila obdolženka v tem postopku večkrat pravilno vabljen na zaslišanje, večkrat se je opravičevala, v nekaj primerih pa ji vabilo ni bilo vročeno, ker pošiljke kljub obvestilu vročevalca ni dvignila. V zadnjem vabilu, ki ga je prejela je bila obdolženka poučena o posledicah svojega izostanka, hkrati pa tudi o tem, da mora svojemu opravičilu priložiti dokazila iz katerih bo jasno razvidno, da se zaslišanja resnično ne more udeležiti. Sodišču se je pisno opravičila, svojemu opravičilu pa priložila tri listine (elektronsko pošto, telefaks sporočilo in kopijo naročilnice). Iz telefaks sporočila in iz naročilnice je razvidno, da je bil odhod avtobusa iz Ljubljane predviden ob 11.00 uri in zato Višje sodišče meni, da je pravilna ugotovitev prvostopenjskega sodišča, da obdolženkin razlog za izostanek z naroka ni opravičljiv, saj je bila vabljen eno uro pred odhodom avtobusa, poleg tega je šlo za rekreativno srečanje in ne za kakšne delovne obveznosti, za izpolnitev katerih bi bila obdolženkina navzočnost potrebna.

D 3

Obdolženi in odvetniška družba sta bila pravilno vabljen na zaslišanje, vendar se ga kljub prejemu vabila in opozorilu, da bo sodba o prekršku izdana brez zaslišanja nista udeležila. Obdolženec je svoj izostanek sicer opravičil preko odvetniške družbe s tem, ko je sodišču predložil potrjeno rezervacijo za let v Bruselj, vendar sodišče ugotavlja, da je vabilo za razpisani narok prejel pet dni pred opravljeno rezervacijo leta, torej takrat, ko je že vedel, da je vabljen na zaslišanje. Sodišče je v vabilu storilca opozorilo tudi na to, da zadržanosti zaradi delovne obveznosti ne bo upoštevalo, saj delovna obveznost ni objektivni opravičljivi razlog. Hkrati pa sodišče tudi ni sprejelo opravičila odvetniške družbe, v katerem ta navaja, da ima navedenega dne razpisane druge obravnave in se zato naroka za zaslišanje v tej zadevi ne morejo udeležiti. Po mnenju sodišča mora zagovornik, ki ima ob istem času obveznosti v kakšni drugi sodni zadevi poskrbeti za substitucijo, na to pa je bila odvetniška družba v vabilu tudi opozorjena. Ker so bili izpolnjeni vsi zakonski pogoji, je sodišče izdalo sodbo brez zaslišanja.

Proti sodbi se je pravočasno pritožil zagovornik obdolženega, v kateri navaja, da sta obdolženi in zagovornik podala opravičilo za razpisani narok, kljub temu pa je sodišče odločilo o obdolženčevi odgovornosti brez njegovega zaslišanja, s tem pa naj bi bila po mnenju zagovornika obdolžencu kratena pravica, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za odločitev ter se seznanj s potekom dokaznega postopka in se postopka udeleži. Pritožba ni utemeljena. Tudi po mnenju pritožbenega sodišča je prvostopenjsko sodišče utemeljeno zavrnilo zadnje opravičilo oziroma predlog za preložitve zaslišanja. Opravičilu priložena fotokopija rezervacije enosmerne letalske vozovnice za polet v Bruselj na dan pred razpisanim zaslišanjem namreč ne izkazuje, da se obdolženec zaslišanja ni mogel udeležiti, saj je bila z dano fotokopijo izkazana le namera obdolženca, da bo na dan poleta kupil letalsko vozovnico za polet v Bruselj, ne izkazuje pa, da je bil obdolženec na dan zaslišanja dejansko tudi res tam. Povsem pravilno je prvostopenjsko sodišče tudi ocenilo, da bi si moral zagovornik zaradi istočasnih obveznosti v drugih sodnih zadevah priskrbeti substituta, še zlasti ob dejstvu, ki je razvidno iz spisne

dokumentacije, da je zagovornik že večkrat predlagal preložitve zaslišanja iz podobnih razlogov in da je bil v vabilu opozorjen, da sodišče takšnih predlogov ne bo več upoštevalo.

D 4

Obdolženec je bil pravilno vabljen na zaslišanje, katerega se kljub opozorilu, da bo sodba o prekršku izdana brez zaslišanja, ni udeležil, pač pa je preko svoje žene poslal opravičilo, v katerem le ta navaja, da se zaslišanja ne more udeležiti zaradi tega, ker je na družinskem obisku pri očetu v Srbiji in Črni Gori. Sodišče je obdolženca pozvalo, naj predloži ustrezen dokaz o tem, da se je v času od vročitve vabila do naroka za zaslišanje nahajal v tujini in obdolženec je sodišču posredoval fotokopijo nekega dokumenta v cirilici, za katerega trdi, da je to edini dokument, ki ga poseduje iz omenjenega potovanja. Sodišče je opravilo poizvedbe tudi pri delodajalcu obdolženca in iz odgovora na poizvedbo je bilo razvidno, da obdolženec v mesecu marcu, ko je bil vabljen na zaslišanje, ni koristil letnega dopusta. Glede na to, da je obdolženec poslal neustrezno opravičilo, in glede na odgovor delodajalca sodišče opravičila ni sprejelo, ni ga pa sprejelo tudi zato, ker družinski obisk ni opravičljiv razlog za izostanek iz zaslišanja.

Obdolženi se je na sodbo pravočasno pritožil, vendar po mnenju Višjega sodišča pritožba ni utemeljena. Višje sodišče namreč ugotavlja, da je bilo obdolžencu vabilo na zaslišanje vročeno skladno z določili 118. in 119. čl. ZKP, saj v postopku vročanja ni bilo ugotovljeno, da je bil obdolženec takrat odsoten in mu zaradi tega žena ne bi mogla pravočasno izročiti vabila. Obdolženec za svoje trditve o odsotnosti ne predlaga nikakršnih dokazov, torej da je žena »zavrnila pošto« kot navaja v pritožbi in da je bil v času vročanja odsoten, tako da mu žena vabila ne bi mogla pravočasno izročiti. Višje sodišče je mnenja, da bi obdolženec svojo odsotnost lahko dokazoval z vstopnim žigom mejnih organov Republike Srbije in Črne Gore v svojem potnem listu, kamor naj bi takrat odpotoval. Višje sodišče je potrdilo tudi odločitev prvostopenjskega sodišča, da družinski obisk ni opravičljiv razlog za izostanek iz zaslišanja ter da so bili tako izpolnjeni vsi pogoji iz Zakona o prekrških za izdajo odločbe o prekršku brez zaslišanja obdolženca.

D 5

Proti odločbi o prekršku se je pravočasno pritožil obdolženec in navaja, da se je pismeno opravičil tako za dne 9.10.2004 kot 15.9.2005, da se zaradi poslovnih razlogov ne more udeležiti zaslišanja, ter prosil za nov datum zaslišanja. Sodišče opravičila ni sprejelo in tako je bilo o prekršku odločeno ne da bi obdolženec imel možnost izjaviti se o okoliščinah, s čimer mu je bila kršena pravica do zaslišanja pred izdajo odločbe o prekršku, zaradi česar meni, da je podana bistvena kršitev določb postopka o prekršku. Višje sodišče je presodilo, da je pritožba je utemeljena.

V obravnavani zadevi organ prve stopnje ni sprejel obdolženčevega opravičila z zaslišanja, kar je obrazložil s tem, da obdolženec ni predložil nobenega pismenega dokazila, iz katerega bi se opravičeno dalo sklepati na opravičen izostanek iz zaslišanja. Po oceni Višjega sodišča je takšna odločitev prenačljiva, kajti obdolženec v zadnjem vabilu ni bil posebej poučen o tem, da mora razloge za svoj izostanek dokumentirati oziroma dokazati njihovo opravičljivost. Sodnik bi moral ob preizkušanju opravičljivosti

razlogov ob upoštevanju določbe 2. odstavka 68. čl. ZP-1 obdolženca pozvati, da opravičilo dopolni s konkretnimi razlogi za odsotnost in predložitvijo dokazov in če obdolženi tega v danem roku ne bi storil, bi bila podana podlaga za oceno o neopravičljivosti izostanka. V skladu z 2. odstavkom 68. čl. ZP-1 mora namreč organ, ki vodi postopek o prekršku poskrbeti, da nevednost ali nepoučenost obdolženca in drugih udeležencev v postopku ni v škodo pravicam, ki jim gredo v postopku. Pravica obdolženca do obrambe je namreč njegova temeljna pravica v postopku, kar sicer ne pomeni, da obdolženec ne bi moral dokazati opravičljivosti razlogov za izostanek na zaslišanje, vendar pa bi moral biti o tej svoji dolžnosti ustrezno poučen.

- 7.9. Ustna obravnava v praksi

Grilova³⁷⁶ navaja, da so nekdanji sodniki za prekrške pri odločanju o prekrških, storjenih pred 1. januarjem 2005, le redko izvedli ustno obravnavo. Po reorganizaciji in novi sistemski ureditvi področja prekrškov pa naj bi po njenem mnenju ustna obravnava postala pravilo, saj to zahtevajo ekonomičnost, smotrnost in kratkost postopka o prekršku. Ustna obravnava naj bi pomenila čim večjo koncentracijo postopka, saj naj bi se na njej obenem izvedlo čim več dokazov, zaradi omogočanja potrebnih soočenj med soobdolženci, obdolženci in pričami ter med samimi pričami. Vendar pregled zadev v praksi³⁷⁷ kaže na to, da je dobri dve leti in pol po uvedbi ZP-1, število ustnih obravnav v postopku o prekršku zanemarljivo malo. Med vsemi pregledanimi spisi, je bila ustna obravnava razpisana in dejansko izvedena le v enem primeru.³⁷⁸

Razloge za redko razpisane ustne obravnave gre v večji meri iskati v sami zgradbi postopka o prekršku. Postopek o prekršku namreč pozna možnost, da v primeru jasnega in popolnega priznanja prekrška sodišču ni potrebno zbirati še drugih dokazov (omilitev načela materialne resnice). Kazenski postopek te možnosti ne pozna. Tam mora sodišče kljub storilčevemu priznanju še naprej ugotavljati dejansko stanje in preveriti obdolženčevo priznanje. Zaradi določbe 118. člena ZP-1 lahko pride do hipotetične situacije, ko sodišče razpiše ustno obravnavo, povabi obdolženca in priče, nato pa obdolženec storitev prekrška prizna. Drugi hipotetični primer je, da obdolženec na ustno obravnavo ne pride, niso pa izpolnjeni pogoji za sojenje v njegovi nenavzočnosti. Na obeh zgoraj navedenih primerih se jasno pokaže, da se razpis ustne obravnave v praksi lahko izkaže tudi kot izjemno neekonomična in nesmotrna odločitev, saj je sodišče poleg obdolženca na obravnavo brez potrebe vabilo tudi ostale udeležence v postopku, ustne obravnave pa zaradi enega ali drugega razloga ni izvedlo. V drugem primeru je potrebna

³⁷⁶Gril, 2005, str. 13.

³⁷⁷ 100 spisov Okrajnega sodišča v Ljubljani in 100 spisov Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah.

³⁷⁸Na Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah.

preložitev ustne obravnave ter vnovično vabljenje vseh strank, kar po nepotrebem sodniku nalaga dodatno delo in povzroča vse večje materialne stroške.

Med pregledanimi zadevami je bila ustna obravnava razpisana pri Okrajnem sodišču v Slovenskih Konjicah. V tem primeru je sodišče obravnavalo povzročitev prometne nezgode, za razpis ustne obravnave pa se je sodnica odločila zaradi razjasnitve stvari glede krivca povzročitve prometne nezgode. Ustna obravnava je bila najprej preložena, ker policist (priča) in obdolženi kljub temu, da jima je bilo vabilo pravilno vročeno, na obravnavo nista prišla, priči prometne nezgode pa vabilo za prvo ustno obravnavo sploh ni bilo poslano. Ustna obravnava je bila preložena za nedoločen čas. Na ponovno razpisano ustno obravnavo so bili vsi udeleženci pravilno vabljeni in so se je tudi udeležili. Končana je bila v 17 minutah.

Praviloma se v praksi postopek o prekršku vodi tako, da sodnik najprej zasliši obdolženca. Če obdolženec na naroku storitev prekrška prizna in je to priznanje jasno in popolnoma skladno s 118. členom ZP-1, sodnik pa oceni, da nadaljnje izvajanje dokazov ni potrebno, izda odločbo o prekršku. Na podlagi izkušenj se zdi tak način vodenja postopka najbolj ekonomičen in učinkovit. Sama menim, da bi bil razpis ustne obravnave smotrni le v primeru, ko bi sodišče že predhodno zaslišalo obdolženca in na podlagi njegovega zaslišanja ocenilo, da je razpis ustne obravnave potreben za nadaljnjo razjasnitev stvari. Pregled zadev v praksi je namreč pokazal, da imajo sodniki že po izvedbi naroka za zaslišanje obdolženca in prič dovolj dokazov, da lahko odločijo o zadevi in izdajo odločbo o prekršku in da razpis ustne obravnave zaradi razjasnitve stvari ni potreben.

Sicer pa tudi zaradi same zgradbe postopka o prekršku po mojem mnenju množično razpisovanje ustnih obravnav ni smiselno, saj predlagatelj postopka (prekrškovni organ), v postopku o prekršku nima enake vloge, kot jo ima državni tožilec v kazenskem postopku. Ustna obravnava v postopku o prekršku se namreč ne začne, tako kot v kazenskem postopku, z branjem obtožnice oz. obtožnega predloga, temveč z naznanitvijo glavne vsebine predmeta postopka. Vsebine obdolžilnega predloga v postopku o prekršku ne prebere predlagatelj postopka, ampak udeležence ustne obravnave o tem seznanijo sodnik, ki vodi postopek o prekršku.³⁷⁹ Glede na določbo 3. odst. 125. člena ZP-1, ki določa, da je predlagatelj postopka o prekršku le seznanjen s tem, kdaj bo ustna obravnava, ne pa nanjo tudi povabljen, je to edino mogoče in logično. Pomembno je tudi to, da se postopek o prekršku in v tem okviru ustna obravnava vodi po uradni dolžnosti, kar dejansko spravlja sodišče tudi v položaj organa pregona.³⁸⁰ Na ustni obravnavi, na kateri ne nastopata dve stranki z nasprotujočima se tezama, pa hkrati ne moremo govoriti o pravi kontradiktornosti postopka, kontradiktornost pa ne more biti udeležena v odnosu do sodišča, saj to ni nasprotna stranka obdolžencu, temveč organ, ki razsoja o utemeljenosti obdolžilnega predloga.

379 Bele in dr., 2005, str. 359.

380 Bele in dr., 2005, str. 32.

Poleg zgoraj naštetega pa napotilo ZP-1 k smiselni uporabi določb ZKP pri izvedbi ustne obravnave gotovo ne omogoča jasnih in nedvoumnih odgovorov, ki se postavljajo ob izvedbi ustne obravnave v postopku o prekršku. Prav ta negotovost pa je morda vplivala, da se ustne obravnave v postopku o prekršku ne opravljajo tako pogosto, kakor je zakonodajalec očitno pričakoval, in če je tako, v zakonu predvidena ureditev ne dosega svojega namena.³⁸¹

³⁸¹ Povzeto po: Florjančič, 2006, str 94.

- 8. EMPIRIČNA ANALIZA ZAGOTAVLJANJA NAVZOČNOSTI UDELEŽENCEV V PRAVDNEM POSTOPKU

- 8.1. Podatki o sodišču

V raziskavi je bilo pregledanih 138 pravnih spisov v postopkih, končanih s pravnomočno odločbo.

V raziskavi so bili pregledani spisi dveh okrožnih in dveh okrajnih sodišč, in sicer:

Tabela:

Okrožno sodišče v Ljubljani	74
Okrožno sodišče v Kopru	17
Okrajno sodišče v Ljubljani	29
Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah	18

Do spremembe sodnika med postopkom je prišlo v 64 primerih (46,4%):

Tabela:

1 sprememba	30	21,7% vseh zadev
2 spremembi	21	15,2% vseh zadev
3 ali več sprememb	13	9,4% vseh zadev

- 8.2. Stranke

- 8.2.1 Tožeča stranka

V vzorcu je v 113 (81,9%) primerih tožeča stranka bila zastopana po odvetniku. V 96 primerih (69,6%) je tožeča stranka fizična oseba, v 42 primerih pravna oseba (30,4%).

Tožeča stranka v 25 primerih (18,1%) ni bila zastopana po odvetniku, in sicer:

Tabela:

če fizična oseba	11 primerov (11,5% tožečih strank - fizičnih oseb)
če pravna oseba	14 primerov (26,2% tožečih strank - pravnih oseb).

V 20 (14,5%) sta v postopku na strani toženca nastopali dve stranki (v 19 primerih fizična oseba in v 1 pravna oseba).

- 8.2.2 Tožena stranka

Na strani tožene stranke je v 88 primerih (67,2%) nastopala fizična oseba in v 43 primerih (32,8%) pravna oseba (n=131). V 100 primerih je toženec državljan RS.

V 28 primerih sta na strani toženca nastopali 2 stranki (21 fizična oseba, 7 pravna oseba).

- 8.2.2.1. Prvotožena stranka

Prvotožena stranka je v 90 primerih (68,2%, n=132) podala odgovor na tožbo, od tega:

Tabela: Odgovor na tožbo

prereka zahtevkov v celoti	72 (80%, n=90)
delno prereka zahtevkov	13 (14,4%)
priznava dejstva	7 (7,8%)
pripoznava zahtevkov	1 (1,1%)

V 51 (56,7%, n=90) primerih, ko je stranka odgovorila na tožbo, je stranko zastopal odvetnik. Od tega:

Tabela: Odgovor na tožbo, če pooblaščenec odvetnik

prereka zahtev v celoti	42 (82,4%)
delno prereka zahtev	5 (9,8%)
priznava dejstva	4 (7,8%)
pripoznava zahtev	0

Laičnih odgovorov na tožbo je bilo 36 (43,3%), od tega:

Tabela: Laični odgovori na tožbo

prereka zahtev v celoti	24 (66,7%)
delno prereka zahtev	8
priznava dejstva	3
pripoznava zahtev	1

Za 3 primere ni podatkov.

V primerih, ko tožeča stranka ni odgovorila na tožbo (42; 31,8%, n=13) je sodišče v 16 primerih (38,1%, n=42) izdalo zamudno sodbo.

Tabela: Odločba o koncu postopka v primerih, ko tožena stranka ne odgovori na tožbo

zamudna sodba	16 (38,1%, n=42)
ustavilo postopek zaradi umika T	3
ustavilo postopek zaradi fikcije umika T (nepl. taks)	3
ustavitev postopka (drugo)	3
drugo	4

- 8.2.2.2. Drugotožena stranka

Drugotožena stranka je v 19 primerih (76%, n=25) podala odgovor na tožbo, od tega:

Tabela: Odgovor na tožbo drugotožene stranke

prereka zahtevkov v celoti	16
delno prereka zahtevkov	2
priznava dejstva	2
pripoznava zahtevkov	0

V 10 primerih, ko je stranka odgovorila na tožbo, je stranko zastopal odvetnik. Od tega:

Tabela: Odgovor na tožbo z odvetnikom

prereka zahtevkov v celoti	8
delno prereka zahtevkov	2
priznava dejstva	1
pripoznava zahtevkov	0

Laičnih odgovorov na tožbo je bilo 8 od tega:

Tabela: Laični odgovori na tožbo

prereka zahtevkov v celoti	7
delno prereka zahtevkov	1
priznava dejstva	0
pripoznava zahtevkov	0

V 6 primerih, ko drugotožena stranka ni podala odgovora, je sodišče izdalo zamudno sodbo v 1 primeru, ustavilo postopek zaradi umika tožbe v 2 primerih. V ostalih primerih tožba sploh ni bila vročena ali pa ravnanje sodišča ni znano.

- 8.3. Postopek pred glavno obravnavo

- 8.3.1. Ugotavljanje kraja prebivališča oziroma kraja zaposlitve toženca

Prvo ugotavljanje kraja prebivališča oziroma zaposlitve je bilo potrebno v 11 primerih (7,9%, n=138). Le v 1 primeru je bil podatek razvide iz tožbe. V 1 primeru je bil v tožbi naveden napačen podatek. Sodišče je v vseh primerih ugotavljalo prebivališče le enkrat.

Pri ugotavljanju je sodeloval:

sodnik	6
strokovni sodelavec	1
sodni kurir	1
drugo	2

Tabela: Način ugotavljanja

centralni register prebivalstva	1
neformalno	2
podatek da pošta	1
drugo	1

Tabela: Trajanje ugotavljanja

1 do 7 dni	3
7 do 30 dni	1
nad 30 dni	2
še neugotovljeno	2
neznan podatek	2

Sodelovanje med organi je bilo potrebno v 5 primerih, in sicer sodišča in pošte. To sodelovanje je bilo v 3 primerih ocenjeno kot zelo dobro. V 7 primerih je bil postopek ugotavljanja kraja ocenjen s strani pregledovalca spisa kot uspešen, praviloma nezapleten.

- 8.3.2. Ugotavljanja kraja prebivališča, zaposlitve priče

Priča 1

Ugotavljanje je bilo potrebno v 5 primerih. Pri ugotavljanju je sodeloval v 4 primerih sodnik, v 1 primeru podatek ni znan. Podatek se je v le 1 primeru ugotavljal preko centralnega registra prebivalstva, v 2 primerih neformalno. Za dve primera način ugotavljanja ni znan.

Priča 2

Ugotavljanje je bilo potrebno v le 1 primeru.

Skupaj je bilo potrebno ugotavljati naslov priče v 6 primerih.

Tabela: Trajanje ugotavljanja prebivališča priče

1 do 7 dni	3
7 do 30 dni	1
nad 30 dni	3

Sodišče je z drugimi organi sodelovalo v 3 primerih.

- 8.3.3. Vročanje tožbe

Tabela: Tožba je bila vročena prvotoženi stranki...

osebno	103

s fikcijo	8
po drugem	7

... vedno v R Sloveniji.

Tabela: Tožba je bila vročena drugotoženi stranki:

osebno	24
s fikcijo	1

... vedno v R Sloveniji.

Tabela: Način vročanja

	prvotožena	drugotožena
pošta	108	24
sodni kurir	8	1
zasebni vročevalec	1	1
drugo	4	9

Tabela: Uspešnost vročanja

	uspešno	neuspešno
prvotožena	120	1
drugotožena	25	1

Tabela: Število odredb

	prvotožena	drugotožena
1 odredba	92	17
2 - 5 odredb	11	2
5 ali več	1	1

Tabela: Čas vročanja tožbe (dnevi)

	prvotožena	drugotožena

manj kot 7 dni	58	14
med 7 in 14 dni	29	18
med 15 in 30 dni	15	22
več kot 30 dni	18	2

Povprečen čas vročanja za prvotoženo stranko je 30,16 dni in za drugotoženo 11,25 dni.

- 8.3.4. Vročanje vabila pričam na prvi narok glavne obravnave

Tabela: Način vročanja

	Priča 1	Priča 2	Priča 3
osebno	6	3	3
s fikcijo	1	1	/

Sodišče je vabilo v vseh primerih vročalo s pošto in v vseh primerih uspešno.

Tabela: Število odredb

	Priča 1	Priča 2	Priča 3
1	5	2	2
2	1	1	1
3 ali več	1	1	0

Tabela: Trajanje vročanja (v dnevih)

	Priča 1	Priča 2	Priča 3
manj kot 7 dni	2	1	1
med 7 in 14 dni	3	0	2
med 15 in 30 dni	0	2	0

več kot 30 dni	3	2	1

Tabela: Povprečno trajanje vročanja

Priča 1	38
Priča 2	57,75
Priča 3	44

- 8.4. Glavna obravnava

- 8.4.1. Prvi narok

Tabela: Čas od vročitev tožbe do prvega naroka za glavno obravnavo

manj kot 180 dni (pol leta)	15
od 180 do 360 dni (od pol do 1 leta)	8
od 360 do 540 dni (1 do 1,5 let)	14
od 540 do 720 dni (od 1,5 do 2 let)	15
od 720 do 900 dni (2 do 2,5 leti)	6
od 900 do 1080 dni (2,5 do 3 let)	4
od 1080 do 1260 dni (3 do 3,5 let)	2
od 1260 do 1440 dni (od 3,5 do 4 let)	1
od 1440 dni do 2160 dni (od 4 do 6 let)	18
od 2160 dni do 2880 dni (od 6 do 8 let)	8
več kot 2880 dni (več kot 8 let)	3

Tabela: Prvi narok je bil...

izveden	32
preložen	50
preklican	15
drugo	3

Tabela: Razlog preložitve

odsotnost procesnih subjektov	12
pridobitev novih dokazov	19
neznano	19

- 8.4.2. Drugi narok

Drugi narok je bil razpisan v 61 primerih.

Tabela: Med prvim in drugim narokom je preteklo...

manj kot 180 dni (pol leta)	51
od 180 do 360 dni (0,5-1 leto)	5
od 360 do 540 dni (1-1,5 leta)	3
več kot 540 dni (več kot 1,5 leta)	2

Tabela: Drugi narok je bil...

izveden	20
preložen	37
preklican	5

V 10 primerih je bil razlog za preložitev odsotnost procesnih subjektov, v 13 pa pridobitev novih dokazov.

- 8.4.3. Vročanje vabila na prvi narok strankam oziroma pooblaščenecem

Tabela: Način vročanja

osebno	88
s fikcijo	4
s substitucijo	1
drugo, nezn.	6

Tabela: Vročanje preko...

preko pošte	82
preko sodnega kurirja	11
drugo, neznano	4

Vročanje je bilo uspešno v 91 primerih in neuspešno v 7.

V 93 primerih je bila potrebna le 1 odredba za vročanje.

Od prve odredbe za vročitev do datuma vročanja v povprečju mine 9,16 dni, pri čemer je v prvem tednu po odredbi vročanje prvič izvedeno v 51 primerih.

- 8.4.4. Vročanje vabila na vse naroke za glavno obravnavo

Tabela: Način vročanja (n=608)

osebno vročanje	453
s fikcijo	23
drugo, neznano	132

Tabela: Vročanje preko ...

preko pošte	367
s sodnim kurirjem	54
zasebni vročevalec	1
drugo, neznano	166

Uspešno je bilo vabilo vročeno v 565 primerih, kot neuspešno je bilo vročanje ocenjeno v 17 primerih.

V veliki večini primerov (462) je bila potreba le 1 odredba za vročanje.

- 9. VIRI

Bailey, S. H. , Gunn, M. J. (1991): *Smith & Bailey on the Modern English Legal System*, Sweet and Maxwell, London.

Barclay, G. C. (1995): *The Criminal Justice System in England and Wales*, Home Office, London.

Bavcon, Ljubo; Šelih, Alenka; Korošec, Damjan; Ambrož Matjaž; Filipčič, Katja (2009): *Kazensko pravo, splošni del*, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana.

Bele, Ivan; Jenull, Hinko; Maček, Guštin, Špela; Tratar, Boštjan (2005): *Zakon o prekrških s komentarjem (ZP-1)*, GV Založba, Ljubljana.

Beulke, Werner (2006): *Strafprozessrecht*, 9. Auflage, C.F. Müller, Heidelberg.

Bošnjak, M., idr. (2005): *Potek kazenskih postopkov v Sloveniji*, GV Založba, Ljubljana.

Bošnjak, Marko, ur. (2005): *Potek kazenskih postopkov v Sloveniji*, Ljubljana, GV Založba.

Bradley, C. M. (1999): *Criminal Procedure - A Worldwide Study*, Durhan, Carolina Academic Press.

Brown, D. ur. (1998): *Home Office Research Findings No. 72: Offending on Bail and Police Use of Conditional Bail, Criminal Statistics, England and Wales* (The Stationery Office), URL: <http://members.lycos.co.uk/lawnet>

Cerar ml., Miro (1993): *Večrazsežnost človekovih pravic in dolžnosti*; Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, 1993.

Delmas-Marty, M., Spencer, J.R. (2002): *European Criminal Procedures*, Cambridge University Press, Cambridge.

Dežman, Zlatko; Erbežnik, Anže (2003): *Kazensko pravo Republike Slovenije*, GV, Ljubljana.

Esser, Robert (2002): *Auf dem Weg zu einem europäischen Strafverfahrensrecht*, De Gruyter Recht, Berlin.

Excessive bail shall not be required, nor excessive fines imposed, nor cruel and unusual punishments inflicted, URL: <http://www.midnightbeach.com/jon/US-Constitution.htm#A8> (december 2005).

- Fišer, Z. (2002): Uvodni komentar, v: Zakon o kazenskem postopku z uvodnim komentarjem (2002), Uradni list RS, Ljubljana.
- Florjančič, Damijan (2006): Ustna obravnava v postopku o prekršku, Pravosodni bilten, letnik 27, št. 1, str. 81-95.
- Galič, Aleš: Sankcije za neaktivnost strank v pravnem postopku, Zbornik znanstvenih razprav, letnik LXIII, Ljubljana 2003, str. 157 in sl.
- Galič, Aleš: Ustavno civilno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana 2004.
- Garner, B. A., ur. (2004): Black's Law Dictionary, 8th Ed., Thomson/West, St. Paul.
- Gorkič, Primož (2007): Postopek o prekrških: »koliko« varstva človekovih pravic; v: 2. dnevi prekrškovnega prava, GV Založba, Ljubljana, str. 143-149.
- Grad, F. (2004): Primerjalno ustavno pravo, Pravna fakulteta v Ljubljani, Ljubljana.
- Gril, Suzana (2002): Postopek o prekrških in vročanje, Pravna praksa, letnik 21, št. 41, str. 28-29.
- Gril, Suzana (2005): Procesnopravne določbe ZP-1- dokazni postopek in sodba, Pravna praksa, letnik 24, št. 5, str.11-14.
- Hauser, Robert; Schweri, Erhard; Hartmann, Karl (2005): Schweizerisches Strafprozessrecht, 6. Auflage, Helbing&Lichtenhahn, Basel.
- Horvat, Š.: Zakon o kazenskem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana.
- Hucklesby, A. (2002): Bail in Criminal Cases, v: The Handbook of The Criminal Justice Process, Oxford, New York : Oxford University Press,
- Joecks, Wolfgang (2006): Strafprozessordnung, C.H. Beck, München.
- Kanduč, Zoran (1999): Kriminologija: (stran) poti vede o (stran) poteh, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana.
- Kangaspunta K., ur. (1999): Profiles of Criminal Justice Systems in Europe and North America 1990–1994 (1999), HEUNI, Helsinki.
- Kečanović, Bećir (2007): Varstvo pravic v postopkih pred policijo kot prekrškovnim organom, v: 2. dnevi prekrškovnega prava, GV Založba, Ljubljana, str. 163-178.
- Krapac, Davor (2007): Kazeno procesno pravo, 3. izdanje, Narodne novine, Zagreb.

- Kühne, Hans-Heiner (2007): Strafprozessrecht, 7. Auflage, C. F. Müller, Heidelberg.
- Löwe-Rosenberg, Die Strafprozeßordnung und das Gerichtsverfassungsgesetz Großkommentar, Band I, 26. Auflage (2006), De Gruyter Recht, Berlin.
- Melart, Tea (2007): Ustavna procesna jamstva v postopku o prekrških; v: 2. dnevi prekrškovnega prava, GV Založba, Ljubljana, str. 150-155.
- Meyer-Göbner, Lutz (2008): Strafprozessordnung, 51. Auflage, C. H. Beck, München.
- Neubauer, D. W. (1992): America's Courts and the Criminal Justice System, Pacific Grove, California : Brooks/Cole Publishing Company,
- Pavčnik, Marijan (2007): Teorija prava, 3. izdaja, GV Založba, Ljubljana.
- Pease K. , Hukkila, K., ur. (1990): Criminal Justice Systems in Europe and North America, HEUNI, Helsinki.
- Penko B. (1997): (Ne)opravičljivost posega v osebno svobodo nedolžnemu in možne alternative, Pravosodni bilten, letnik 18, številka 1–2, str. 49-53.
- Rijavec V. (2005) Vročanje pisanj in pregled spisov, v: Ude, L. et al.: Pravdni postopek: zakon s komentarjem, GV Založba, Ljubljana.
- Roxin, Claus (1998): Strafverfahrensrecht, C. H. Beck, München.
- Scalia, J. (1999): Federal Pretrial Release and Detention, URL:<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pretrial.htm> (maj 2004).
- Schroeder, Friedrich-Christian (2007): Strafprozessrecht, 4. Auflage, C. H. Beck, München.
- Seiler, Stefan (2008): Strafprozessrecht, 9. Auflage, Facultas Verlag, Dunaj.
- Selinšek, L. (2004): Varščina v kazenskem postopku, Pravna praksa, letnik 23, št. 14, str. 26-28 (P VIII-X)
- Sodna statistika 2006, URL: <http://www.gov.si/mp/>
- Sprack, J. (2002): Emmins on Criminal Procedure, Oxford, New York : Oxford University Press.
- Šturm, Lovro, ur, (2002): Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana.

Šugman, Katja, ur. (2006): Izhodišča za nov model kazenskega postopka, Ljubljana, Inštitut za kriminologijo pri PF v Ljubljani, Inštitut za kriminologijo pri PF v Ljubljani, Ljubljana.

The Pretrial Release Project: A Study of Maryland's Pretrial Release and Bail System, Abell Foundation (2001).

Triva, Siniša; Dika, Mihajlo: Građansko parnično procesno pravo, Narodna novine, Zagreb 2003.

Ude, Lojze: Civilni pravdni postopek, ČZ Uradni list RS, Ljubljana 1998.

Zupančič, B. M. (2006): O univerzalnosti človekovih pravic , Pravna praksa, letnik 25, št. 39/40, str. 9-11.

Zupančič, B. M. idr. (2000): Ustavno kazensko procesno pravo, 3. izd., Pasadena, Ljubljana.

Žaberl, Miroslav (1998): Policijsko pridržanje, Pravnik, letnik 53, št. 4-5, str. 277-295.

- PRILOGA: VPRAŠALNIK -

KAZENSKI POSTOPEK

SPLOŠNI PODATKI O ZADEVI

Tabela 1: Podatki o sodišču

Sodišče	Št. zadeve	Sodnik	Št. sodnikov

Ime sodišča (npr. Okrajno sodišče v LJ)

Ime sodnika, ki je na I. stopnji izdal sodbo ali drugo odločbo, s katero se je postopek zaključil.

Število sodnikov: Število sodnikov, ki jim je bila zadeva dodeljena od vložitve obtožnega predloga do izdaje odločbe na I. stopnji

Tabela 2: Podatki o obtožbi

Tožilec		
DT	ZT	ST

DT: Državni tožilec

ZT: Zasebni tožilec

ST: Subsidiarni tožilec

Tabela 3: Podatki o obdolžencu

	Leto rojst.	Spol	Izobrazba					Narodnost				Zaposlen	
			Oš	PŠ	Gim	Uni	D/n	Slo	ExYu	Eu	D/n		
Odb 1													
Odb 2													
Odb 3													
Odb 4													

Tabela 4: Podatki o zagovoru

	Zagovor					Zagovornik		
	SZ	Priz.	Zan.	NRD	Spr.	PI	UD	Ne
Obd1								
Obd 2								
Obd 3								
Obd 4								

SZ: Se zagovarja,

Priz.: Prizna,

Zan.: Zanika,

NRD: Prizna nekatera relevantna dejstva,
 Spr.: Zagovor spreminja,
 PI: Prosta izbira,
 UD: Po uradni dolžnosti

POSAMEZNE FAZE KAZENSKEGA POSTOPKA

FAZA – PREISKAVA

Tabela 5: Ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca

Ali ugotavljanje preb./KZ. Potrebno	Podatek o preb./KZ. razviden iz		ORGAN					NAČIN				
			sodnik	SS	policija	upr. org.	d/n	CRP	PP	NEF	D/N	

Organ - ki ugotavlja prebivališče/kraj zaposlitve
 SS – strokovni sodelavec
 Upr. org. – upravni organ
 Način ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve
 CRP-centralni register prebivalstva
 PP- policijski podatki
 NEF – neformalni način

Tabela 6: Trajanje do ugotovitve prebivališča/kraj zaposlitve obdolženca

Datum vložitve vloge tožilstva	Datum prvega koraka sodišča	Datum ugotovitve preb.

12. vloga tožilstva, na podlagi katere je potrebno ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca.
13. prvi korak sodišča z namenom ugotavljanja preb./KZ obdolženca.

Tabela 7: Sodelovanje med organi pri ugotavljanju preb./kraja zaposlitve. obd.

Ali sodelovanje potrebno	Organi, ki so sodelovali					Uspešnost sodelovanja		
	sodišče	policija	zapori	UE	d/n	zelo dobro	dobro	nezadostno

UE – upravne enote

Tabela 8: Zaključek ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca

Uspešnost		Zaposlenost			Ustvarjalnost		
Uspešno	neuspešno	majhna	srednja	velika	majhna	srednja	velika

14. če ustvarjalnost pri ugotavljanju preb./kz obd. velika, opiši način v rubriki splošni vtis o zadevi.

Tabela 9: Ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve priče in oškodovanca

Ali ugotavljanje preb./KZ. Potrebno	Podatek o preb./KZ razviden iz		ORGAN					NAČIN				
			sodnik	SS	policija	upr. org.	d/n	CRP	PP	NEF	D/N	

Organ - ki ugotavlja prebivališče/kraj zaposlitve

SS – strokovni sodelavec

Up. org. – upravni organ

Način ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve

CRP-centralni register prebivalstva

PP- policijski podatki

NEF – neformalni način

Tabela 10: Trajanje do ugotovitve prebivališča/kraj zaposlitve priče in oškodovanca

Datum vložitve vloge tožilstva	Datum prvega koraka sodišča	Datum ugotovitve preb.

15. vloga tožilstva, na podlagi katere je potrebno ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca.

16. prvi korak sodišča z namenom ugotavljanja preb./KZ obdolženca.

Tabela 11: Sodelovanje med organi pri ugotavljanju preb./kraja zaposlitve. priče in oškodovanca

Ali sodelovanje potrebno	Organi, ki so sodelovali					Uspešnost sodelovanja		
	sodišče	policija	zapori	UE	d/n	zelo dobro	dobro	nezadostno

UE – upravne enote

Tabela 12: Zaključek ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve priče in oškodovanca

Uspešnost		Zaposlenost			Ustvarjalnost		
uspešno	neuspešno	majhna	srednja	velika	majhna	srednja	velika

17. če ustvarjalnost pri ugotavljanju preb./kz obd. velika, opiši način v rubriki splošni vtis o zadevi.

Tabela 13: Vročanje vabila na prvo zaslišanje obdolženca

Način vročanja			Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	privedba	po pošti	sodni kurir	d/n

18. če drugo, navedi način.

Tabela 14: Trajanje do vročitve vabila na prvo zaslišanje

Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

Tabela 15: Zaključek vročanja vabila....

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje	
uspešno	neuspešno		

19. če je vročanje neuspešno, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi.

Tabela 16: Vročanje vabila na prvo zaslišanje priče in oškodovanca

Način vročanja			Vročevalec		
Neposredno obd.	d/n	privedba	po pošti	sodni kurir	d/n

20. če drugo, navedi način.

Tabela 17: Trajanje do vročitve vabila na prvo zaslišanje priče in oškodovanca

Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

Tabela 18: Zaključek vročanja vabila.... priče in oškodovanca

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje	
Uspešno	neuspešno		

21. če je vročanje neuspešno, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi.

Tabela 19: Naroki preiskave

Datum naroka	Preložitev	Razlog preložitve odsotnost				
		obd.	zagov.	tožilca	priče	d/n

Tabela 20: Preložitev narokov preiskave zaradi odsotnosti procesnih subjektov

Obdolženec			zagov.	Priča			tožilec	d/n
Nvp	obj	d/n		Nvp	obj	d/n		

nvp - neuspešno vročanje / privedba
obj - objektivni razlogi (bolezen, odsotnost)

Tabela 21: Preložitev narokov preiskave zaradi odsotnosti obdolženca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

15. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 22: Opravičilo obdolženca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

16. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 23: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom obdolženca

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

17. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 24: Preložitev narokov preiskave zaradi odsotnosti priče in oškodovanca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

18. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 25: Opravičilo priče/oškodovanca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

19. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 26: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom priče in oškodovanca

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

20. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 27: Preložitev narokov preiskave zaradi odsotnosti zagovornika – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

21. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 28: Opravičilo zagovornika za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

22. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 29: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom zagovornika

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	Pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

23. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

FAZA – OBTOŽNICA

Tabela 30: Vročanje obtožnega akta

Način vročanja		Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

24. če drugo navedi način

Tabela 31: Trajanje do vročitve obtožnega akta

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vočanje	Datum vročitve

Tabela 32: Zaključek vročanja obtožnega akta

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje	Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
uspešno	neuspešno		da	ne	da	ne

25. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

FAZA – NEPOSREDNA OBTOŽNICA

Če je bila vročena neposredna obtožnica se glede ugotavljanja preb/kz uporabi rubrika iz faze preiskave:

Tabela 33: Ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca

Ali ugotavljanje preb./KZ. Potrebno	Podatek o preb./KZ razviden iz	ORGAN					NAČIN			
		sodnik	SS	policija	upr. org.	d/n	CRP	PP	NEF	D/N

Organ - ki ugotavlja prebivališče/kraj zaposlitve

SS – strokovni sodelavec

Upr. org. – upravni organ

Način ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve

CRP-centralni register prebivalstva

PP- policijski podatki

NEF – neformalni način

Tabela 34: Trajanje do ugotovitve prebivališča/kraj zaposlitve obdolženca

Datum vložitve vloge tožilstva	Datum prvega koraka sodišča	Datum ugotovitve preb.

22. vloga tožilstva, na podlagi katere je potrebno ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca.

23. prvi korak sodišča z namenom ugotavljanja preb./KZ obdolženca.

Tabela 35: Sodelovanje med organi pri ugotavljanju preb./kraja zaposlitve. obd.

Ali sodelovanje potrebno	Organi, ki so sodelovali					Uspešnost sodelovanja		
	sodišče	policija	zapori	UE	d/n	zelo dobro	dobro	nezadostno

UE – upravne enote

Tabela 36: Zaključek ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve obdolženca

Uspešnost		Zaposlenost			Ustvarjalnost		
Uspešno	neuspešno	majhna	srednja	velika	majhna	srednja	velika

- če ustvarjalnost pri ugotavljanju preb./kz obd. velika, opiši način v rubriki splošni vtis o zadevi.

FAZA - GLAVNA OBRAVNAVA

Tabela 37: Splošno

Datum naroka	Trajanje	Preložen	Razlog preložitve				
			vzag	ops	ndz	pč	d/n

vzag – izjava obdolženca, da si bo vzel zagovornika

ops – odsotnost procesih subjektov

ndz – pridobitev novih dokazov

pč – potek časa

Tabela 38: Vročanje vabila na glavno obravnavo obdolženim

Način vročanja		Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

26. če drugo navedi način

Tabela 39: Trajanje do vročitve vabila na glavno obravnavo obdolženim

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vočanje	Datum vročitve

Tabela 40: Zaključek vročanja vabila obdolženim

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje	Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
uspešno	neuspešno		da	ne	da	ne

27. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

Tabela 41: Vročanje vabila na glavno obravnavo priči in oškodovancu

Način vročanja	Vročevalec

neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

28. če drugo navedi način

Tabela 42: Trajanje do vročitve vabila na glavno obravnavo priči in oškodovancu

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vočanje	Datum vročitve

Tabela 43: Zaključek vročanja vabila priči in oškodovancu

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje	Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
Uspešno	neuspešno		da	ne	da	ne

29. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

Tabela 44: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti procesnih subjektov

Obdolženec			Zagov.	Priča			tožilec	d/n
Nvp	obj	d/n		nvp	obj	d/n		

nvp - neuspešno vročanje / privedba

obj - objektivni razlogi (bolezen, odsotnost)

Tabela 45: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti obdolženca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

30. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 46: Opravičilo obdolženca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

31. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 47: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom obdolženca

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

32. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 48: Preložitev narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti priče in oškodovanca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

33. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 49: Opravičilo priče in oškodovanca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

34. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 50: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom priče in oškodovanca

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

35. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 51: Preložitev narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti zagovornika – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

36. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 52: Opravičilo zagovornika za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

37. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 53: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom zagovornika

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitvev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

38. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

4.FAZA - SODBA

Tabela 54: Splošno

datum	Vrsta sklepa			Razlog					Prej UOP	Faza				Pr.podlaga – člen ZKP					
	ZOP	UKP	Dr.	Uop	Upo	Zast.	Nus	Dr.		Pr. 1.G0	Po 1.G0	Po G0	Dr.	437	293	277s	352s	Dr.	

ZOP – zavrženje obtožnega predloga

UKP – sklep o ustanovitvi kazenskega postopka

Dr. - drugo

Tabela 55: Splošno

Datum izreka	Datum odprave	Obrazložena	Vrsta sodbe								
			Obsodilna	Oprostilna			Zavrnilna			Drugo	
				NKD	NKO	NDZ	UOP	UPO	Zast.		Drugo

NKD – ni kaznivo dejanje

NKO – ni kazenske odgovornosti

NDZ – ni dokazov

UOP – umik obtožnega predloga

UPO – umik predloga oškodovanca

Zast. - zastaranje

Tabela 56: Splošno

Zapor - trajanje	Denarna - višina (SIT)	Pogojna		Drugo
		DK	PD	

DK - določena kazen,

PD - preizkusna doba

Tabela 57: Vročanje sodbe

Način vročanja		Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

39. če drugo navedi način

Tabela 58: Trajanje do vročitve sodbe

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vočanje	Datum vročitve

Tabela 59: Zaključek vročanja sodbe

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje		Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
Uspešno	neuspešno			da	ne	da	ne

40. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

FAZA - PRITOŽBA

Tabela 60: Vročanje vabila na pritožbeno sejo

Posebne težave pri vročanju vabila		Navzočnost na pritožbeni seji	
da	ne	da	ne

41. če da, ali navzoč obdolženec, zagovornik ali oba

6.FAZA - PONOVA GLAVNA OBRAVNAVA

Tabela 61: Splošno

Datum naroka	Trajanje	Preložen	Razlog preložitve				
			vzag	ops	ndz	pč	d/n

vzag – izjava obdolženca, da si bo vzel zagovornika

ops – odsotnost procesih subjektov

ndz – pridobitev novih dokazov

pč – potek časa

Tabela 62: Vročanje vabila na ponovno glavno obravnavo obdolženim

Način vročanja		Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

42. če drugo navedi način

Tabela 63: Trajanje do vročitve vabila na ponovno glavno obravnavo obdolženim

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

Tabela 64: Zaključek vročanja vabila obdolženim

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje		Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
Uspešno	neuspešno			da	ne	da	ne

43. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

Tabela 65: Vročanje vabila na ponovno glavno obravnavo priči in oškodovancu

Način vročanja		Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

44. če drugo navedi način

Tabela 66: Trajanje do vročitve vabila na ponovno glavno obravnavo priči in oškodovancu

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vočanje	Datum vročitve

Tabela 67: Zaključek vročanja vabila priči in oškodovancu

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje	Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
Uspešno	neuspešno		da	ne	da	ne

45. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

Tabela 68: Preložitve narokov ponovne glavne obravnave zaradi odsotnosti procesnih subjektov

Obdolženec			Zagov.	Priča			tožilec	d/n
Nvp	obj	d/n		nvp	obj	d/n		

nvp - neuspešno vročanje / privedba

obj - objektivni razlogi (bolezen, odsotnost)

Tabela 69: Preložitve narokov ponovne glavne obravnave zaradi odsotnosti obdolženca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

46. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 70: Opravičilo obdolženca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

47. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 71: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom obdolženca

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

48. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 72: Preložitev narokov ponovne glavne obravnave zaradi odsotnosti priče in oškodovanca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

49. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 73: Opravičilo priče in oškodovanca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

50. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 74: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom priče in oškodovanca

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitev za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

51. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 75: Preložitev narokov ponovne glavne obravnave zaradi odsotnosti zagovornika – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

52. če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 76: Opravičilo zagovornika za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

53. Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)

Tabela 77: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom zagovornika

Odziv sodišča		Ocena odločitve sodišča		Če opr. sprejme		Če opr. ne sprejme
Sprejme	ne sprejme	pravilna	nepravilna	preložitve za določen čas	prel. za ned. čas	ukrep sodišča

54. če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

FAZA - NOVA SODBA

Tabela 78: Splošno

Datum izreka	Datum odprave	Obrazložena	Vrsta sodbe							Drugo	
			Obsodilna	Oprostilna			Zavrnilna				
				NKD	NKO	NDZ	UOP	UPO	Zast.	Drugo	

NKD – ni kaznivo dejanje

NKO – ni kazenske odgovornosti

NZD – ni dokazov

UOP – umik obtožnega predloga

UPO – umik predloga oškodovanca

Zast. - zastaranje

Tabela 79: Splošno

Zapor - trajanje	Denarna - višina (SIT)	Pogojna		Drugo
		DK	PD	

DK - določena kazen,

PD - preizkusna doba

Tabela 80: Vročanje sodbe

Način vročanja		Vročevalec		
neposredno obd.	d/n	po pošti	sodni kurir	d/n

55. če drugo navedi način

Tabela 81: Trajanje do vročitve sodbe

Datum vročitve akta	Datum prve odredbe za vočanje	Datum vročitve

Tabela 82: Zaključek vročanja sodbe

Uspešnost vročanja		Št. izdanih odredb za vročanje		Ali drugi naslov kot v preiskavi		Posebne težave pri ugotoviti n.preb.	
Uspešno	neuspešno			da	ne	da	ne

56. če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE NAVZOČNOSTI

PRIVEDBA

Tabela 83: Privedba obdolženca – splošno

Ali ukrep predlagan		Predlagatelj			Čas odreditve		Pouk o posledicah neupr. izostanka		Povrnitev stroškov	
da	ne	DT	Sodišče	d/n	na GO	izven GO	da	ne	da	ne

57. povrnitev stroškov, nastalih s privedbo (če odgovor da –navedi znesek)

Tabela 84: Vsebina ukrepa

Razlog za odreditev		Ali izmikanje, očitno		Izvedba privedbe			Učinkovitost	
ONPINO	NV	da	ne	tako	preložitev GO		učinkovit	neučinkovit
					DČ	NČ		

ONPINO – obdolženec ne pride, pa svojega izostanka ne opraviči

NV – vabila ni mogoče v redu izročiti

DČ – preložitev za določen čas

NČ – preložitev za nedoločen čas

- (ne)očitnost izmikanja opiši v rubriki splošni vtis o zadevi;
- če ukrep neučinkovit, navedi ravnanje sodišča;

Tabela 85: Privedba priče/oškodovanca/izvedenca – splošno

Ali ukrep predlagan		Predlagatelj			Čas odreditve		Pouk o posledicah neupr. izostanka		Povrnitev stroškov		Denarna kazen zaradi izostanka	
da	ne	DT	sodišče	d/n	na GO	izven GO	da	ne	da	ne	da	ne

58. povrnitev stroškov, nastalih s privedbo (če odgovor da –navedi znesek);

59. če odrejena denarna kazen zaradi izostanka – navedi znesek.

Tabela 86: Vsebina ukrepa - privedba priče/oškodovanca/izvedenca

Razlog za odreditev		Ali izmikanje, očitno		Izvedba privedbe			Učinkovitost	
ONPINO	NV	da	ne	takoj	Preložitev GO		učinkovit	neučinkovit
					DČ	NČ		

ONPINO – obdolženec ne pride, pa svojega izostanka ne opraviči

NV – vabila ni mogoče v redu izročiti

DČ – preložitev za določen čas

NČ – preložitev za nedoločen čas

- (ne)očitnost izmikanja opiši v rubriki splošni vtis o zadevi;
- če ukrep neučinkovit, navedi ravnanje sodišča;

TRAJNA PRISILNA PRIVEDBA

Tabela 87: Trajna prisilna privedba – splošno

Ali ukrep predlagan		Predlagatelj			Čas odreditve		Trajanje ukrepa	
da	ne	DT	Sodišče	d/n	na GO	izven GO	datum uvedbe	datum zaključka

Tabela 88: Vsebina ukrepa

Razlog za odreditev		Ali izmikanje, očitno		Učinkovitost	
ONPINO	NV	da	ne	učinkovit	neučinkovit

ONPINO – obdolženec ne pride, pa svojega izostanka ne opraviči

NV – vabila ni mogoče v redu izročiti

- (ne)očitnost izmikanja opiši v rubriki splošni vtis o zadevi;
- če ukrep neučinkovit, navedi ravnanje sodišča;

DRUGI UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE OBDOLEŽENČEVE NAVZOČNOSTI

OBLJUBA OBDOLEŽENCA, DA NE BO ZAPUSTIL PREBIVALIŠČA

Tabela 89: Splošno

Predlagatelj ukrepa						Akt s katerim ukrep odr.		Organ, ki ukrep odredil			Izveden poseb. narok		Čas odreditve		
obd	dt	zt	st	d	nihče	vrsta	obl.	sodnik	izv.senat	d/n	da	ne	v preiskavi	na GO	izven GO

d - drugo

Tabela 90: Vsebina ukrepa

Dok. za odreditev		Načelo sorazm.		Organ, ki ukrep izvršil			Odvezm potne listine		Način izvršitve
Da	ne	da	ne	sodnik	izv. senat	d/n	da	ne	

60. če dokazni standard naveden oziroma je razviden, navedi kateri;
61. če sodišče ni upoštevalo načela sorazmernosti, navedi zakaj;
62. opiši način izvršitve.

Tabela 91: Zaključek ukrepa

Ali se obd. pritožil		Organ, ki odločil o pritožbi			Trajanje ukrepa		Akt s katerim ukrep odpravljen		Učinkovitost ukrepa	
da	ne	sodnik	izv. senat	d/n	datum uvedbe	datum zaključka	vrsta	oblika	učinkovit	neučinkovit

63. če ukrep neučinkovit, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

JAVLJANJE NA POLICIJSKI POSTAJI

Tabela 92: Splošno

Predlagatelj ukrepa						Akt s katerim ukrep odr.		Organ, ki ukrep odredil			Izveden poseb. narok		Čas odreditve		
obd	dt	zt	st	d	nihče	vrsta	obl.	sodnik	izv. senat	d/n	da	ne	v preiskavi	na GO	izven GO

d - drugo

Tabela 93: Vsebina ukrepa

Dok. za odreditev		Organ ki ukrep izvršil		Načelo sorazm.		Organ, ki ukrep izvršil			Odvezm potne listine		Način izvršitve
da	ne	policija	d/n	da	ne	sodnik	izv. senat	d/n	da	ne	

Tabela 94: Zaključek ukrepa

Ali se obd. pritožil		Organ, ki odločil o pritožbi			Trajanje ukrepa		Akt s katerim ukrep odpravljen		Učinkovitost ukrepa	
da	ne	sodnik	izv. senat	d/n	datum uvedbe	datum zaključka	vrsta	oblika	učinkovit	neučinkovit

64. če ukrep neučinkovit, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

ODVZEM POTNE LISTINE KOT SAMOSTOJEN UKREP

Tabela 95: Splošno

Predlagatelj ukrepa						Akt s katerim ukrep odr.		Organ, ki ukrep odredil			Izveden poseb. narok		Čas odreditve		
obd	Dt	zt	st	d	nihče	Vrsta	oblika	sodnik	izv. senat	d/n	da	ne	v preiskavi	na GO	izven GO

- d - drugo

Tabela 96: Vsebina ukrepa

Dok. standard za odreditev			Načelo sorazm.		Organ, ki ukrep izvajal			
da	ne		da	ne	sodnik	izv. senat	policija	d/n

65. če dokazni standard naveden oziroma je razviden, navedi kateri;

66. če sodišče ni upoštevalo načela sorazmernosti, navedi zakaj;

Tabela 97: Zaključek ukrepa

Ali se obd. pritožil		Organ, ki odločil o pritožbi			Trajanje ukrepa		Akt s katerim ukrep odpravljen		Učinkovitost ukrepa	
da	ne	sodnik	izv. senat	d/n	datum uvedbe	datum zaključka	vrsta	oblika	učinkovit	neučinkovit

67. če ukrep neučinkovit, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

VARŠČINA

Tabela 98: Splošno

Predlagatelj ukrepa						Akt s katerim ukrep odr.		Organ, ki ukrep odredil			Izveden poseb. narok		Čas odreditve		
obd	Dt	zt	st	d	nihče	Vrsta	oblika	sodnik	izv. senat	d/n	da	ne	v preiskavi	na GO	izven GO

- d - drugo

Tabela 99: Vsebina ukrepa

Dok. za odreditev		Načelo sorazm.		Organ, ki ukrep izvršil			Odvezm potne listine		Način izvršitve	Ali obd. priprt	
Da	Ne	da	ne	sodnik		d/n	da	ne		da	ne

68. če dokazni standard naveden oziroma je razviden, navedi kateri;

69. če sodišče ni upoštevalo načela sorazmernosti, navedi zakaj;

70. opiši način izvršitve in navedi znesek varščine.

Tabela 100: Zaključek ukrepa

Ali se obd. pritožil		Organ, ki odločil o pritožbi			Trajanje ukrepa		Akt s katerim ukrep odpravljen		Učinkovitost ukrepa	
da	ne	sodnik	izv. senat	d/n	datum uvedbe	datum zaključka	vrsta	oblika	učinkovit	neučinkovit

71. če ukrep neučinkovit, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

HIŠNI PRIPOR

Tabela 101 Splošno

Predlagatelj ukrepa						Akt s katerim ukrep odr.		Organ, ki ukrep odredil			Izveden poseb. narok		Čas odreditve		
obd	Dt	zt	st	d	nihče	Vrsta	oblika	sodnik	izv. senat	d/n	da	ne	v preiskavi	na GO	izven GO

- d - drugo

Tabela 102: Vsebina ukrepa

Dok. za odreditev		Načelo sorazmernosti		Priporni razlogi			Odvzem potne listine	
da	ne	da	ne	ponov. nev.	begosumnost	koluz. nev.	da	ne

72. če dokazni standard naveden oziroma je razviden, navedi kateri,

73. če sodišče ni upoštevalo načela sorazmernosti, navedi zakaj.

Tabela 103: Način izvajanja

Kraj izvajanja			Stalnost policijskega nadzora		Zaposlitev drugje		Drugi izhodi		Omejenost gibanja		
doma	drugje	neznano	Da	ne	da	ne	da	ne	velika	srednja	majhna

74. če se hišni pripor izvaja drugje, navedi kje;

75. opravljanje zaposlitve izven kraja hišnega pripora;

76. zaposlitev- navedi kje;

77. drugi izhodi - navedi kam.

Tabela 104: Zaključek ukrepa

Ali se je obd. pritožil		Trajanje ukrepa		Učinkovitost ukrepa	
da	ne	datum uvedbe	datum odprave	učinkovitost	neučinkovitost

78. če neučinkovitost, navedi razloge in ukrepe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi.

PRIPOR

Tabela 105: Splošno

Priporni razlogi			Trajanje ukrepa	
Begosumnost	koliz. nev.	ponov. nev.	datum uvedbe	datum odprave

PRIPOR (307/2. člen ZKP)

Tabela 106: Splošno

Ali izmikanje očitno		Št. nopravičenih izostankov pred odreditvijo					Drugi ukrepi za zagotavljanje navzočnosti	
da	ne	1	2	3	4	5	da	ne

79. opiši izmikanje obdolženca;

80. kolikokrat je obd. neopravičeno postal preden je sodišče odredilo pripor;

81. ali je sodišče pred odreditvijo pripora uporabilo druge ukrepe za zagotavljanje navzočnosti;

82. navedi katere.

Tabela 107: Zaključek ukrepa

Čas odreditve ukrepe		Ali se je obd. pritožil		Trajanje ukrepa	
na GO	izven GO	da	ne	datum uvedbe	datum odprave

SPLOŠNA SUBJEKTIVNA OCENA PREGLEDOVALCA

- TRAJANJE POSTOPKA

NENAVADNO KRATKO	POVPREČNO	NENAVADNO DOLGO

- ZAPLETENOST VROČANJA

MAJHNA	SREDNJA	VELIKA

- ZAPLETENOST ZAGOTAVLJANJA NAVZOČNOSTI

MAJHNA	SREDNJA	VELIKA

- SPLOŠNI VTIS O ZADEVI

- PRILOGA: VPRAŠALNIK -

PRAVDNI POSTOPEK

Inicialke pregledovalca in datum: _____

SPLOŠNI PODATKI O ZADEVI

Tabela 1: Podatki o sodišču

Sodišče	Opr. št. zadeve	Sodnik	Spremembe sodnikov

Ime sodišča (npr. Okrajno sodišče v LJ)

Ime sodnika, ki je na I. stopnji izdal sodbo ali drugo odločbo, s katero se je postopek zaključil.

Spremembe sodnikov: ali je med postopkom prišlo do dodelitve spisa drugemu sodniku/senatu à vpiši število sprememb.

Tabela 2: Podatki o tožbi

Po odvetniku	Vrednost spornega predmeta (če ni označena, vpiši NO)
DA / NE (obkroži!)	

Tabela 3: Podatki o strankah

	Fizična (FO) / pravna oseba (PO – pravna oblika)	Državljan RS/Sedež v RS (RS) / Tujec (T – država)	Naslov za vročanje tožencu v Sloveniji (SLO) / tujini (T – država)
Tožnik 1			/
Tožnik 2			/
Tožene c 1			
Tožene c 2			

Tabela 4: Za stranke, ki so FO:

	Leto rojst.	Spol	Izobrazba					Narodnost				Zaposl.	
			Oš	PŠ	Gim	Uni	D/n	Slo	ExYu	Eu	D/n		
Tožnik 1													
Tožnik 2													
Toženec 1													
Toženec 2													

D: drugo (vpiši)

n: neznano

Tabela 5: Podatki o odgovoru na tožbo

	Odgovor na tožbo DA / NE	Če DA: preroka v celoti (C) / delno (D) / priznava dejstva (PD) / pripoznava tož. zaht. (PTZ)	Če DA: po odvetniku (O) / laičen (L)	Če NE: odziv sodišča
Toženec 1				
Toženec 2				

Pri drugem stolpcu lahko tudi kombinacija, npr. D, PD (če delno preroka, delno pa priznava dejstva).

Odziv sodišča: izdaja zamudne sodbe, drugo (napiši).

POSAMEZNE FAZE PRAVDNEGA POSTOPKA

FAZA – POSTOPEK DO RAZPISA GLAVNE OBRAVNAVE

a) Vročanje

Tabela 6: Potrebnost ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve toženca

Ali ugotavljanje potrebno	Podatek o P/KZ razviden iz tožbe / drugo

Tabela 7: Organ in način ugotavljanja preb./kraja zaposlitve toženca

ORGAN, ki ugotavlja P/KZ					NAČIN ugotavljanja P/KZ			
Sodnik	SS	policija	UO	d/n	CRP	PP	NEF	d/n

P: prebivališče

KZ: kraj zaposlitve

SS – strokovni sodelavec

UO – upravni organ

Način ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve

CRP-centralni register prebivalstva

PP- policijski podatki

NEF – neformalni način

Tabela 8: Trajanje do ugotovitve prebivališča/kraja zaposlitve toženca (če je bilo potrebno)

	Datum prvega koraka sodišča za ugotavljanje	Datum ugotovitve preb.
Toženec 1		
Toženec 2		

Tabela 9: Sodelovanje med organi pri ugotavljanju preb./kraja zaposlitve toženca

Ali sod. potrebno (D/N)	Organi, ki so sodelovali				Uspešnost sodelovanja		
	Sodišče	Policija	UE	d/n	Zelo dobro	dobro	nezadostno
/							

UE – upravne enote

Tabela 10: Zaključek ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve toženca

Uspešnost		Zapletenost			Ustvarjalnost		
Uspešno	neuspešno	majhna	srednja	velika	majhna	srednja	velika

6. če ustvarjalnost pri ugotavljanju preb./kz obd. velika, opiši način v rubriki splošni vtis o zadevi.

Tabela 11: Ugotavljanje prebivališča/kraja zaposlitve priče

Ali ugotavljanje potrebno	Podatek o preb. razviden iz vloge stranke, ki je predlagala zaslišanje / drugo	ORGAN, ki ugotavlja P/KZ					NAČIN ugotavljanja prebivališča/kraja zaposlitve			
		sodnik	SS	policija	UO	d/n	CRP	PP	NEF	D/N

Tabela 31: Organ vročanja

Narok št.	Priča/Izvedenec	Pošta	Sodni kurir	Zasebni vročevalec	d/n

1. če drugo navedi način

Tabela 32: Trajanje do vročitve vabila na glavno obravnavo priči in izvedencu

Narok št.	Priča/Izvedenec	Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

Tabela 33: Zaključek vročanja vabila priči in izvedencu

Narok št.	Priča/Izvedenec	Uspešnost vročanja (U/N)	Št. izdanih odredb za vročanje

U: uspešno; N: neuspešno

– če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

Tabela 34: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti procesnih subjektov

Tožeča s./pooblaščenec			Tožena s./pooblaščenec			Stranka, ki bi morala biti zaslišana			Priča			Izvedenec			d/n
nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	

PRED POSAMEZNO VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA, NA KATEREM JE PRIŠLO DO PRELOŽITVE!

Razlog za vsako preložitve zaradi odsotnosti procesnih subjektov vpiši v posebno vrstico.

nv: neuspešno vročanje

obj: objektivni razlogi (bolezen, odsotnost)

d/n: drugo, neznano; če drugo, vpiši razlog (poleg tabele, z oznako, kam spada vpis)

Tabela 35: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti strank – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

– če so drugi razlogi znani, jih navedi

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

Tabela 36: Opravičilo stranke/pooblaščenca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)
kdaj opravičilo sporočeno sodišču: dnevi oz. ure pred narokom, iz katerega je izostal

Tabela 37: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom stranke/pooblaščenca

Odziv sodišča		Če opravičilo sprejme		Če opravičila ne sprejme -	Če preložitev: naložitev plačila stroškov naroka izostalemu? DA/NE
Sprejme	Ne sprejme	Preložitev za dol. čas	Preložitev za nedol. čas	Ukrep sodišča	

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 38: Preložitev narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti priče in izvedenca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 39: Opravičilo priče in izvedenca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)
kdaj opravičilo sporočeno sodišču: dnevi oz. ure pred narokom, iz katerega je izostal

Tabela 40: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom priče in izvedenca

Odziv sodišča		Če opravičilo sprejme		Če opravičila ne sprejme -	Če preložitev: naložitev plačila stroškov izostalemu? DA/NE
Sprejme	Ne sprejme	Preložitev za dol. čas	Preložitev za nedol. čas	Ukrep sodišča	

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 41: Preložitev narokov, ker priča ali izvedenec neupravičeno nočeta pričati (kljub prisotnosti na naroku)

Ali preložitev, ker priča noče pričati? DA/NE	Če DA, ukrep sodišča (zapor, den. kazen)	Ali je bil ukrep sodišča uspešen?

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

3. FAZA - KONČNA ODLOČBA

Tabela 42: Splošno

Vrsta odločbe (sodba sklep)	Vsebina odločbe o TZ			
	Procesna odločba	TZ v celoti ugodeno	TZ v celoti zavrnjen	TZ delno ugodeno

Procesna odločba: sklep o ustavitvi postopka; sklep o zavrnjenju tožbe

Če nasprotna tožba, vpiši v posebno vrstico in poleg tabele dopiši, da gre za nasprotno tožbo.

Če vmesni ugotovitveni zahtevek, vpiši v posebno vrstico in poleg tabele dopiši, da gre za VUZ.

Vročanje končne odločbe

Tabela 43: Način vročanja

	Osebna vročitev	Fikcija	Drugemu (komu?)	d/n
Tožnik 1				
Tožnik 2				
Toženec 1				
Toženec 2				

Tabela 44: Organ vročanja

	Pošta	Sodni kurir	d/n
Tožnik 1			
Tožnik 2			
Toženec 1			
Toženec 2			

9. če drugo navedi način

Tabela 45: Trajanje do vročitve sodbe

Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

4. FAZA - PRITOŽBA

Tabela 46: Vročanje vabila na pritožbeno obravnavo

Stranka	Posebne težave pri vročanju vabila		Navzočnost na pritožbeni obravnavi*	
	da	ne	da	ne

* če da, ali navzoča stranka (S) ali pooblaščenec (P) ali oba (S+P)

- ostale podatke v zvezi z navzočnostjo strank, pooblaščenec, prič in izvedencev na pritožbeni obravnavi vpiši v rubriko Splošni vtis o zadevi

5. FAZA - PONOVA GLAVNA OBRAVNAVA (novo sojenje na prvi stopnji)

Tabela 47: Splošno

Št. naroka za GO	Datum naroka	Trajanje (min)	Preložen (DA/NE)	Razlog preložitve			
				OPS	NDZ	PČ	Drugo
/	/	/	/				
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

OPS: Odsotnost procesnih subjektov (stranke, pooblaščenec, prič, izvedenci)

NDZ: Pridobitev novih dokazov

Vročanje vabila na ponovno glavno obravnavo priči in izvedencu

Tabela 54: Način vročanja

Narok št.	Priča/izvedenec	Osebna vročitev	Fikcija	Drugemu (komu?)	d/n

Tabela 55: Organ vročanja

Narok št.	Priča/Izvedenec	Pošta	Sodni kurir	Zasebni vročevalec	d/n

če drugo navedi način

Tabela 56: Trajanje do vročitve vabila na glavno obravnavo priči in izvedencu

Narok št.	Priča/Izvedenec	Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

Tabela 57: Zaključek vročanja vabila priči in izvedencu

Narok št.	Priča/Izvedenec	Uspešnost vročanja (U/N)	Št. izdanih odredb za vročanje

U: uspešno; N: neuspešno

če vročanje neuspešno, navedi razloge in uredbe sodišča v rubriki splošni vtis o zadevi

Tabela 58: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti procesnih subjektov

Tožeča s./pooblaščenec			Tožena s./pooblaščenec			Stranka, ki bi morala biti zaslišana			Priča			Izvedenec			d/n
nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	nv	obj	d/n	

PRED POSAMEZNO VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA, NA KATEREM JE PRIŠLO DO PRELOŽITVE!

Razlog za vsako preložitve zaradi odsotnosti procesnih subjektov vpiši v posebno vrstico.
 nv: neuspešno vročanje
 obj: objektivni razlogi (bolezen, odsotnost)
 d/n: drugo, neznano; če drugo, vpiši razlog (poleg tabele, z oznako, kam spada vpis)

Tabela 59: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti strank – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

če so drugi razlogi znani, jih navedi
PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

Tabela 60: Opravičilo stranke/pooblaščenca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!
 Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)
 kdaj opravičilo sporočeno sodišču: dnevi oz. ure pred narokom, iz katerega je izostal

Tabela 61: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom stranke/pooblaščenca

Odziv sodišča		Če opravičilo sprejme		Če opravičila ne sprejme -	Če preložitve: naložitev plačila
Sprejme	Ne sprejme	Preložitve za dol. čas	Preložitve za nedol. čas	Ukrep sodišča	stroškov naroka izostalemu? DA/NE

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!
 če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 62: Preložitve narokov glavne obravnave zaradi odsotnosti priče in izvedenca – objektivni razlogi

Objektivni razlogi				
bolezen	službena odsotnost	zasebna odsotnost	druga odsotnost	d/n

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!
 če so drugi razlogi znani, jih navedi

Tabela 63: Opravičilo priče in izvedenca za odsotnost

Oblika opravičila	Vsebina opravičila	Priloge	Kdaj opravičilo sporočeno sodišču

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!
 Priloge: potrdilo specialista, splošnega zdravnika, delodajalca, drugo (navedi!)
 kdaj opravičilo sporočeno sodišču: dnevi oz. ure pred narokom, iz katerega je izostal

Tabela 64: Ravnanje sodišča v zvezi z opravičilom priče in izvedenca

Odziv sodišča	Če opravičilo sprejme	Če opravičila ne sprejme -	Če preložitve: naložitev plačila

Sprejme	Ne sprejme	Preložitev za dol. čas	Preložitev za nedol. čas	Ukrep sodišča	stroškov izostalemu? DA/NE

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

če sodišče narok preloži za določen čas, navedi datum

Tabela 65: Preložitev narokov, ker priča ali izvedenec neupravičeno nočeta pričati (kljub prisotnosti na naroku)

Ali preložitev, ker priča noče pričati? DA/NE	Če DA, ukrep sodišča (zapor, den. kazen)	Ali je bil ukrep sodišča uspešen?

PRED VRSTICO NAPIŠI ŠTEVILKO NAROKA!

6. FAZA - KONČNA ODLOČBA

Tabela 66: Splošno

Vrsta odločbe (sodba sklep)	Vsebina odločbe o TZ			
	Procesna odločba	TZ v celoti ugodeno	TZ v celoti zavrnjen	TZ delno ugodeno

Procesna odločba: sklep o ustavitvi postopka; sklep o zavrnjenju tožbe

Če nasprotna tožba, vpiši v posebno vrstico in poleg tabele dopiši, da gre za nasprotno tožbo.

Če vmesni ugotovitveni zahtevek, vpiši v posebno vrstico in poleg tabele dopiši, da gre za VUZ.

Vročanje končne odločbe

Tabela 67: Način vročanja

	Osebna vročitev	Fikcija	Drugemu (komu?)	d/n
Tožnik 1				
Tožnik 2				
Toženec 1				
Toženec 2				

Tabela 68: Organ vročanja

	Pošta	Sodni kurir	d/n
Tožnik 1			
Tožnik 2			
Toženec 1			
Toženec 2			

če drugo navedi način

Tabela 69: Trajanje do vročitve sodbe

Datum prve odredbe za vročanje	Datum vročitve

UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE NAVZOČNOSTI

1. - PRIVEDBA

Tabela 70: Privedba priče

Ali je sodišče odredilo privedbo?	Čas odreditve	Ali je bila opozorjena na posledice neudeležbe?	Ali je bila priči naložena povrnitev stroškov privedbe?
Da	ne	na GO	izven GO
		da	ne
		da	Ne

Povrnitev stroškov, nastalih s privedbo (če odgovor da –navedi znesek)

Tabela 71: Vsebina ukrepa

Razlog za odreditev		Ali izmikanje, očitno		Izvedba privedbe			Učinkovitost	
Priča ne pride	NV	da	ne	tako	preložitev GO		učinkovit	neučinkovit
					DČ	NČ		

NV – vabila ni mogoče v redu izročiti

DČ – preložitev za določen čas

NČ – preložitev za nedoločen čas

24. (ne)očitnost izmikanja opiši v rubriki splošni vtis o zadevi;

25. če ukrep neučinkovit, navedi ravnanje sodišča;

2. – DENARNA KAZEN (priča, izvedenec)

Tabela 72: Denarna kazen zaradi izostanka z naroka (priča, izvedenec)

Ali je sodišče naložilo plačilo denarne kazni?		Čas odreditve ukrepa		Ali je bil opozorjen na posledice izostanka?		Razlog za odreditev		Učinkovitost	
da	ne	Na GO	Izven GO	da	ne	Ne pride	Ne priča	da	ne

SPLOŠNA SUBJEKTIVNA OCENA PREGLEDOVALCA

1. TRAJANJE POSTOPKA

NENAVADNO KRATKO	POVPREČNO	NENAVADNO DOLGO

18. ZAPLETENOST VROČANJA

MAJHNA	SREDNJA	VELIKA

19. ZAPLETENOST ZAGOTAVLJANJA NAVZOČNOSTI

MAJHNA	SREDNJA	VELIKA

20. SPLOŠNI VTIS O ZADEVI

- PRILOGA: VPRAŠALNIK -

UPRAVNI SPOR

A. SPLOŠNI PODATKI O ZADEVI

1. Tabela: Osnovni podatki o zadevi

Št. zadeve	Sodnik	Št. sodnikov	Predmet spora

Ime sodnika: ime sodnika, ki je na 1. stopnji izdal odločbo, s katero se je postopek na 1. stopnji zaključil

Število sodnikov: število sodnikov, ki jim je bila zadeva dodeljena od vložitve tožbe do izdaje odločbe na 1. stopnji

2. Tabela: Podatki o tožeči stranki

	Fizična oseba	Pravna oseba	Drugo
1.			
2.			
3.			
4.			

3. Tabela: Podatki o toženi stranki

	Državni organ	Organ lokalne skupnosti	Nosilec javnih pooblastil
1.			
2.			

B. POSAMEZNE FAZE UPRAVNEGA SPORA

1. FAZA – VLOŽENA TOŽBA

1. Tabela: Osnovni podatki o tožbi

Datum vložitve tožbe	Tožbeni zahtevek			
	Izpodbojna tožba	Tožba zaradi molka	Tožba v sporu polne jurisdikcije	Adhezijski zahtevek

Izpodbojna tožba: tožba na odpravo izpodbijanega upravnega akta

Tožba zaradi molka: tožba na izdajo oziroma vročitev upravnega akta

Tožba v sporu polne jurisdikcije: tožba na spremembo upravnega akta_

2. Tabela: Vročanje tožbe v odgovor toženi stranki, v morebitno prijavo udeležbe zastopniku javnega interesa in tretjim osebam (stranki/am z interesom)

	Datum odredbe	Datum poziva sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							

Stranki(am) z interesom							

Datum odredbe sodnika: datum sodnikove odredbe

Datum poziva sodišča: datum, ko je sodišče poziv odposlalo

2.a FAZA – ODGOVOR NA TOŽBO

1. Tabela: Splošno o odgovoru na tožbo

Ali je bil odgovor na tožbo vložen (DA/NE)	Datum vložitve odgovora na tožbo	Vsebina odgovora na tožbo	
		Sklicevanje na razloge izpodb. odločbe	Odg. na tožbene navedbe

2. Tabela: Vročanje odgovora na tožbo tožeči stranki in morebitnim drugim strankam v upravnem sporu

	Ali je bil vročan	Datum	Datum	Način vročanja			Število	Datum
				osebno	poobl.	ficija		
Tožeči stranki								
Zastopniku javnega interesa								
Stranki(am) z interesom								

2.b FAZA – (NE)UDELEŽBA ZASTOPNIKA JAVNEGA INTERESA V UPR. SPORU

1. Tabela: Prijava udeležbe s strani zastopnika javnega interesa

Ali je bil poziv poslan	Ali je udeležbo prijavil (DA/NE)	Vsebina vloge o prijavi udeležbe		
		Zgolj prijava udeležbe	Vsebinsko sodelovanje v postopku	
			Obrazložena vloga/e (DA/NE)	Sodelovanje na GO

Zgolj prigrasitev udeležbe: prigrasitev udeležbe brez obrazložitve oziroma kakršnihkoli navedb

Sodelovanje na GO: udeležba na glavni obravnavi, če je bila le-ta opravljena

2.c FAZA – (NE)UDELEŽBA TRETJIH OSEB KOT STRANK V UPR. SPORU (20. čl. ZUS)

1. Tabela: Udeležba tretjih oseb kot strank v upravnem sporu

Udeležba tretjih oseb v upravnem sporu		Sodelovanje v postopku	
20/1 ZUS	20/2 ZUS	Obrazložena/e vloga/e	Udeležba na GO
1.			

2.				
3.				

20/1 ZUS: položaj stranke ima tudi oseba, ki bi ji bila odprava izpodbijanega upravnega akta v neposredno škodo
 20/2 ZUS: dokler v upravnem sporu ni končan postopek na prvi stopnji, sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog strank obvesti tretje osebe, če bi ureditev spornega razmerja lahko posegla v njihove pravice ali na zakon oprte koristi

2.č FAZA – MOLK ORGANA

1. Tabela: Splošno

Med sodnim postopkom izdan upravni akt	Ravnanje tožeče stranke, če je med sodnim postopkom izdan upravni akt		
	Umik tožbe 27/2 ZUS	Nadaljevanje postopka	
		Vztrajanje pri tožbi	Razširitev tožbe na novo izdani akt

Med sodnim postopkom izdan upravni akt: tožba vložena zaradi molka organa, ki pa je med sodnim postopkom akt izdal

3. FAZA – ODLOČANJE SODIŠČA NA NEJAVNI SEJI ALI PO OPRAVLJENI GLAVNI OBRAVNAVI

1. Tabela: Splošno

Ali je bil podan predlog za odločanje po GO?	
DA	NE

3.a FAZA – ODLOČANJE PO OPRAVLJENI GLAVNI OBRAVNAVI

1. Tabela: Vročanje vabila na GO strankam

	Datum odredbe sodišča	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Tožeči stranki							
Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							
Stranki(am) z interesom							

2. Tabela: Vročanje vabila na GO strankam

	Datum odredbe sodišča	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Tožeči stranki							

Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							
Stranki(am) z interesom							

3. Tabela: Vročanje vabila na GO strankam

	Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Tožeči stranki							
Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							
Stranki(am) z interesom							

4. Tabela: Vročanje vabila drugim udeležencem postopka

Komu			Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
Priči	Izvedencu	Drugo			osebno	poobl.	fikcija		
1.									
2.									
3.									
4.									

5. Tabela: Vročanje vabila drugim udeležencem postopka

Komu			Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
Priči	Izvedencu	Drugo			osebno	poobl.	fikcija		
1.									
2.									
3.									
4.									

6. Tabela: Vročanje vabila drugim udeležencem postopka

Komu			Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
Priči	Izvedencu	Drugo			osebno	poobl.	fikcija		
1.									
2.									
3.									
4.									

7. Tabela: Obravnavni naroki

	Datum naroka	Trajanje	Preložen (DA/NE)	Razlog preložitve	GO zaključeno (DA/NE)	Odločanje brez GO	
						Odsotnost tožnika	Odsotnost vseh strank
1.							
2.							
3.							
4.							

8. Tabela: Izvajanje dokazov

	Datum naroka	Upravni enisi	Drugi predloženi	Zaslišanje strank									Zaslišanje priž	Izvedenec	Drugo
				Tožnik			Toženec			Str. z int.					
				1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.			
1.															
2.															
3.															
4.															

9. Tabela: Sprejem odločitve po GO

Datum odločitve	Datum odprave odločbe

4. FAZA – KONČNA ODLOČBA 1. STOPNJE

1. Tabela: Vrsta sodbe

ODLOČANJE O ZAKONITOSTI UPRAVNEGA AKTA						ODLOČANJE V SPREJEMNI DOLŽNOSTI	ODLOČANJE O ADHEZIJAH	
vr	Ugoditev					Delna vr.		
	Odprava izpodbijanega akta			Naložitev toženi				
35	60 ZUS							
	60/1-1 ZUS	60/1-	60/1-3	60/1-4				

Zavrnitev: Tožba se zavrne

Ugoditev:

- Tožbi se ugodi, izpodbijani upravni akt se odpravi (v celoti ali delno) in se zadeva v tem obsegu vrne toženi stranki v ponovni postopek (60. člen ZUS).
- Tožbi se ugodi in se toženi stranki naloži, da odloči v zadevi (65./1 člen ZUS).
- Tožbi se ugodi in se izpodbijani upravni akt odpravi (35. člen ZUS).

2. Tabela: Vrsta končnega sklepa

USTAVITE V		ZAVRŽENJE TOŽBE							NIČNOST UPRAKTA
Umi	37 ZUS								

3. Tabela: Vročanje končne odločbe

	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
	Osebno	Poobl.	Fikcija		
Tožeči stranki					
Toženi stranki					
ZJI					
Stranki/am z interesom					

5. FAZA - PRITOŽBA

1. Tabela: Vložitev pritožbe

	Datum vložitve	Subjekt vložitve
1.		
2.		
3.		
4.		

2. Tabela: Ravnanje sodišča 1. stopnje s pritožbo

Zavrženje pritožbe	Predložitev zadeve sodišču 2. stopnje - datum odprave spisa

3. Tabela: Odločanje Vrhovnega sodišča o pritožbi

Datum odločitve	VRSTA ODLOČITVE			GO pred Vrhovnim sodiščem (DA/NE)
	Zavrnitev	Razveljavitev		
		Vrnitev sodišču 1. stopnje v pon. post.	Sprememba	

4. Tabela: Vročanje odločbe 2. stopnje

	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
	Osebno	Poobl.	Fikcija		

Tožeči stranki					
Toženi stranki					
ZJI					
Stranki/am z interesom					

6. FAZA – PONOVI POSTOPEK PRED SODIŠČEM 1. STOPNJE

1. Tabela: Odločanje sodišča

Na nejavni seji		Po GO
Datum odločitve	Datum odprave odločbe	

2. Tabela: Vročanje vabila na GO strankam

	Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Tožeči stranki							
Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							
Stranki(am) z interesom							

3. Tabela: Vročanje vabila na GO strankam

	Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Tožeči stranki							

Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							
Stranki(am) z interesom							

4. Tabela: Vročanje vabila na GO strankam

	Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
			osebno	poobl.	fikcija		
Tožeči stranki							
Toženi stranki							
Zastopniku javnega interesa							
Stranki(am) z interesom							

5. Tabela: Vročanje vabila drugim udeležencem postopka

Komu			Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
Priči	Izvedencu	Drugo			osebno	poobl.	fikcija		
1.									
2.									
3.									
4.									

6. Tabela: Vročanje vabila drugim udeležencem postopka

Komu			Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
Priči	Izvedencu	Drugo			osebno	poobl.	fikcija		
1.									
2.									
3.									
4.									

7. Tabela: Vročanje vabila drugim udeležencem postopka

Komu			Datum odredbe sodnika	Datum vabila sodišča	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
Priči	Izvedencu	Drugo			osebno	poobl.	fikcija		

1.																				
2.																				
3.																				
4.																				

8. Tabela: Obravnavni naroki

	Datum naroka	Trajanje	Preložen (DA/NE)	Razlog preložitve	GO (zeloživčeno / DA/NE)	Odločanje brez GO	
						Odsotnost tožnika	Odsotnost vseh strank
1.							
2.							
3.							
4.							

9. Tabela: Izvajanje dokazov

	Datum naroka	Upravni enoti	Drugi predloženi	Zaslišanje strank									Zaslišanje priš				Izvedenec	Drugo		
				Tožnik			Toženeč			Str. z int.										
				1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	4.				
1.																				
2.																				
3.																				
4.																				

10. Tabela: Sprejem odločitve po GO

Datum odločitve	Datum odprave odločbe

7. FAZA – NOVA KONČNA ODLOČBA 1. STOPNJE

1. Tabela: Vrsta sodbe

ODLOČANJE O ZAKONITOSTI UPRAVNEGA AKTA											ODLOČA	ODLOČA NJE
Ugoditev										Delna		
Odprava izpodbijanega akta								Naložitev				
35		60 ZUS										
		60/1-1 ZUS	60/1-2 ZUS	60/1-3 ZUS	60/1-4 ZUS							

2. Tabela: Končni sklep - vrsta

LISTAVITE		ZAVRŽENJE TOŽBE								NIČNOST UPRAVNEGA AKTA
		29 ZUS	34/1-1 ZUS	34/1-2 ZUS	34/1-3	34/1-4	34/1-5	34/1-6	61/3 ZUS	
U	37 ZUS									

ž										
b										

3. Tabela: Vročanje končne odločbe

	Način vročanja			Število vročanj	Datum vročitve
	Osebno	Poobl.	Fikcija		
Tožeči stranki					
Toženi stranki					
ZJI					
Stranki/am z interesom					

C. SPLOŠNA SUBJEKTIVNA OCENA PREGLEDOVALCA

1. Tabela: Trajanje postopka

Nenavadno kratko	Povprečno	Nenavadno dolgo

2. Tabela: Zapletenost vročanja

Brez zapletov	Majhna	Srednja	Velika

Splošni vtis v zadevi:

Izpis bibliografij, obdobje 2008-2010, krepko označene enote, povezane s tematiko projekta:

1. KATARINA ZAJC

1.01 Izvirni znanstveni članek

[7507537](#)]

ZAJC, Katarina, TIČAR, Bojan. Ekonomska analiza pravnega instituta "javno-zasebno partnerstvo". *Zb. znan. razpr. (Prav. fak. 1991)*, 2009, letn. 69, str. 311-331, ilustr. [COBISS.SI-ID [10231889](#)]

TIČAR, Bojan, ZAJC, Katarina. Public-private partnerships in Slovenia : recent developments and perspectives. *Rev. cent. east Eur. law*, vol. 35, no. 2, str. 191-215. [COBISS.SI-ID [1901802](#)]

Zajc, K. in L. Markelj, 2010, Učinkovitost sodstva: primerljajni pregled, Podjetje in delo, zvezek 8 – izide v tem letu

Zajc K. in M. Kovač, 2011, What do European Judges strive for: An Empirical Assesment, Spring – izide spomladi 2011.

1.09 Objavljeni strokovni prispevek na konferenci

42. BRATINA, Borut, ZAJC, Katarina, PAVLIN, Branko, ŠMUC, Sonja. Spremembe kodeksa upravljanja javnih delniških družb : [okrogla miza. V: *Gradiva k predavanjem*. Ljubljana: Ljubljanska borza, 2005, [34] str. [COBISS.SI-ID [8518172](#)]

1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji

ZAJC, Katarina. Ekonomska analiza prava (opis, zgodovina in aplikacije). V: ZAJC, Katarina (ur.). *Ekonomska analiza prava v Sloveniji*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2009, str. 17-30. [COBISS.SI-ID [10385233](#)]

ZAJC, Katarina. Coasov teorem, učinkovitost in imisije. V: ZAJC, Katarina (ur.). *Ekonomska analiza prava v Sloveniji*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2009, str. 31-50. [COBISS.SI-ID [10386769](#)]

ZAJC, Katarina. Pravo neposlovne odškodninske odgovornosti: primerjava med ZDA in Slovenijo skozi prizmo ekonomske analize prava. V: ZAJC, Katarina (ur.). *Ekonomska analiza prava v Sloveniji*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2009, str. 51-73. [COBISS.SI-ID [10387793](#)]

GREGORIČ, Aleksandra, ZAJC, Katarina. Kako do dobrega korporacijskega upravljanja. V: ZAJC, Katarina (ur.). *Ekonomska analiza prava v Sloveniji*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2009, str. 93-106. [COBISS.SI-ID [10388049](#)]

2. JANEZ ŠUŠTERŠIČ

1.01 Izvirni znanstveni članek

1. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Endogenous gradualism and the Slovenian puzzle. *China econ. rev.*, 2009, vol. 20, is. 2, str. 265-274., doi: [10.1016/j.chieco.2008.10.004](https://doi.org/10.1016/j.chieco.2008.10.004). [COBISS.SI-ID [3044823](#)], [JCR, WoS, št. citatov do 7. 8. 2009: 0, brez avtocitatov: 0, normirano št. citatov: 0]
kategorija: 1A2 (Z1); upoštevana uvrstitev: SSCI; tipologijo je verificiral OSICD
točke: 93.21, št. avtorjev: 1

2. ŠUŠTERŠIČ, Janez, ŠUŠTERŠIČ, Snežana. Trgi kot orodje za napovedovanje : primer slovenske volilne borze. *IB rev. (Ljubl.)*, 2009, letn. 43, št. 2, str. 51-66, graf. prikazi, tabele. [COBISS.SI-ID [3281879](#)]
kategorija: 1C (Z2); upoštevana uvrstitev: MBP; tipologijo je verificiral OSICD
točke: 15, št. avtorjev: 2

1.02 Pregledni znanstveni članek

3. ŠUŠTERŠIČ, Janez, ROJEC, Matija. Nacionalni interes kot omejevanje ekonomske svobode = Constraining economic freedom in national interest. *Naše gospod.*, 2010, letn. 56, št. 3/4, str. 61-71, ilustr., tabele. [COBISS.SI-ID [3599575](#)]
kategorija: 1C (Z2); upoštevana uvrstitev: MBP; tipologija ni verificirana
točke: 15, št. avtorjev: 2

1.04 Strokovni članek

4. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Davčni obeti nove vlade : kaj lahko pričakujemo v nslednjih dneh. *Denar*, 15. dec. 2008, letn. 18, št. 19/20, str. 5-7, tabela. [COBISS.SI-ID [18404582](#)]
kategorija: SU (S)
točke: 5, št. avtorjev: 1

5. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Merjenje prava in institucij = Masuring law and institutions. *Management, pomlad 2008, let. 3, št. 1, str. 99-103*. http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1854-4231/3_099-103.pdf. [COBISS.SI-ID [2575063](#)]
kategorija: SU (S)
točke: 5, št. avtorjev: 1

6. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Kakšna je pravzaprav davčna politika? : Kam plove vladna barka. *Denar*, 28. feb. 2009, letn. 19, št. 3, str. 5-6. [COBISS.SI-ID [3271895](#)]
kategorija: SU (S)
točke: 5, št. avtorjev: 1

7. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Ustanavlja se fiskalni svet : kaj naj bi bil in kaj naj bi delal. *Denar*, 15. jun. 2009, letn. 19, št. 10, str. 7-9. [COBISS.SI-ID [3271639](#)]
kategorija: SU (S)
točke: 5, št. avtorjev: 1

8. SEDMAK, Suzana, PREGARAC, Marijana, ŠUŠTERŠIČ, Janez. 9. mednarodna znanstvena konferenca MIC 2008 v Barceloni. *Management*, pomlad 2009, let. 4, št. 1, str. 89-93. http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1854-4231/4_089-093.pdf. [COBISS.SI-ID [3133911](#)]

kategorija: SU (S)

točke: 1.67, št. avtorjev: 3

9. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Sreča bo, če do konca leta ne bomo padli še globlje. *Delo (Ljubl.)*, 7. jun. 2010, leto 52, št. 129, str. 25, portret. [COBISS.SI-ID [3574999](#)]

kategorija: SU (S)

točke: 5, št. avtorjev: 1

1.08 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci

32. ŠUŠTERŠIČ, Janez, ROJEC, Matija, BEDNAŠ, Marijana, VASLE, Boštjan. Postopen odmik od postopnosti (gradualizem pet let pozneje) = Gradually moving away from gradualism (gradualism five years on). V: Znanstvena konferenca, "Gospodarski razvoj - odprta vprašanja teorije in politike", Maribor, 25. okt. 2007. [*Znanstvena konferenca "Gospodarski razvoj - odprta vprašanja teorije in politike"*], (Naše gospodarstvo, Letn. 54, št. 1/2). Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta, 2008, str. 33-44, tabele, graf. prikazi. [COBISS.SI-ID [27147613](#)]

kategorija: 4D (Z2); tipologijo je verificiral OSICD

točke: 5, št. avtorjev: 4

33. ŠUŠTERŠIČ, Janez, ŠUŠTERŠIČ, Snežana. Is common market a common good for small brewers?. V: JEŽOVNIK, Alen (ur.). *Creativity, innovation and management : proceedings of the 10th International Conference*, (Management International Conference). [Compact disc ed.]. Koper: Faculty of Management, 2009, str. 1543-1552, graf. prikazi, tabele. [COBISS.SI-ID [3383511](#)]

kategorija: 4C (Z2); tipologijo je verificiral OSICB

točke: 12.5, št. avtorjev: 2

34. RONČEVIČ, Borut, ŠUŠTERŠIČ, Janez, WOSTNER, Peter, BESEDNJAK, Tamara. Quo vadis Slovenia? Between framework conditions and internal capabilities. V: JAKUBOWSKA, Patrycja (ur.). *The future of regions in the perspective of global change : case studies*. Warsaw: Ministry of Regional Development, 2009, str. 17-39. [COBISS.SI-ID [1024047937](#)]

kategorija: 4C (Z2); tipologijo je verificiral OSICD

točke: 6.25, št. avtorjev: 4

35. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Politično ekonomsko ravnovesje gradualizma. V: JANČAR, Mateja (ur.). *Kapitalizem, tranzicija, demokracija : zbornik prispevkov s Simpozija Kapitalizem, tranzicija, demokracija*. Ljubljana: Inštitut dr. Jožeta Pučnika, 2009, str. 51-68. [COBISS.SI-ID [3417559](#)]

kategorija: 4NK (S); zbornik nerecenziranih prispevkov; tipologija ni verificirana

točke: 5, št. avtorjev: 1

36. ŠUŠTERŠIČ, Janez, ŠUŠTERŠIČ, Snežana. A beer market in transition. V: *Proceedings of ConSOLE XVI (2008, Paris) Beernomics : the economics of bess and brewing*. Leuven: LICOS, 2009, 10 str. <http://www.beeronomics.org/papers/5A%20Sustersic.pdf>. [COBISS.SI-ID [3270103](#)]

kategorija: 4C (Z2); tipologijo je verificiral OSICB

točke: 12.5, št. avtorjev: 2

1.09 Objavljeni strokovni prispevek na konferenci

37. ŠUŠTERŠIČ, Janez. Kakšen je razvojno naravnan proračun in kako ga doseči?. V: BORAK, Neven (ur.). *Kriza in javni sektor : [zbornik referatov]*. Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije, 2009, str. 53-66. [COBISS.SI-ID [3300055](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 5, št. avtorjev: 1

2.01 Znanstvena monografija

48. ŠUŠTERŠIČ, Janez, PINTERIČ, Uroš. *Institucionalna ujetost države : javne politike in javne finance*. Ljubljana: Vega, 2009. 183 str., ilustr. ISBN 978-961-92649-8-0. [COBISS.SI-ID [249159680](#)]

kategorija: 2B (Z1); tipologijo je verificiral OSICD
točke: 40, št. avtorjev: 2

2.12 Končno poročilo o rezultatih raziskav

49. SIMONETI, Marko, ABRAMOVIČ, Kruno, DAMIJAN, Jože, MASTEN, Igor, MASTNAK, Simon, MRAK, Mojmir, ROJEC, Matija, BERK SKOK, Aleš, ŠUŠTERŠIČ, Janez, VESNAVER, Luka. *Razvojne priložnosti trga kapitala v Sloveniji po finančni krizi : končno poročilo*. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja: = Institute for Economic Research, 2010. 224 str., tabele, graf. prikazi. ISBN 978-961-6543-74-3. [COBISS.SI-ID [250567680](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 0.2, št. avtorjev: 10

2.13 Elaborat, predstudija, študija

50. ŠUŠTERŠIČ, Janez, HRABAR, Mojca, HORVAT, Andrej, KOBAL, Jurij. *Koper brez mehurčkov = (Capodistria non-gasata) : strokovne podlage za pripravo nizkoogljične razvojne strategije Mestne občine Koper*. Koper: Fakulteta za management, dec. 2009. 43 str., ilustr., tabele. [COBISS.SI-ID [3518423](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 0.5, št. avtorjev: 4

51. DOLENC, Primož, ŠUŠTERŠIČ, Janez, STUBELJ, Igor. *Preveritev ustreznosti modela določanja stroškov lastniškega in dolžniškega kapitala za elektroenergetska in plinovodna omrežja*. Koper: Fakulteta za management, avg. 2009. 38 str., ilustr., tabele. [COBISS.SI-ID [3432151](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 0.67, št. avtorjev: 3

52. ŠUŠTERŠIČ, Janez, NOVAK, Matjaž, HRABAR, Mojca. *Strokovne podlage za oblikovanje stališča do državnega protorskega načrta za pristanišče Koper*. Koper: Fakulteta za management, nov. 2009. 12 f. [COBISS.SI-ID [3525847](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 0.67, št. avtorjev: 3

53. ŠUŠTERŠIČ, Janez, NASTAV, Bojan, KOSI, Tanja. *Ekonomski vidiki študentskega dela*. Koper: Fakulteta za management, mar. 2010. 44 str., graf. prikazi, tabele. [COBISS.SI-ID [3526103](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 0.67, št. avtorjev: 3

2.14 Projektna dokumentacija (idejni projekt, izvedbeni projekt)

54. ŠUŠTERŠIČ, Janez, NOVAK, Matjaž, RODMAN, Karmen, KOŠMRLJ, Katarina. *INTERREG IVC : REGUNI: regional universities cooperation: development, internationalisation*. Koper: Univerza na Primorskem, Fakulteta za management, January 2008. 1 zv. (loč. pag.), ilustr.

[COBISS.SI-ID [2569943](#)]

kategorija: SU (S)

točke: 0.5, št. avtorjev: 4

3. PETER GRAJŽL

1.01 Izvirni znanstveni članek

1. GRAJŽL, Peter, MURRELL, Peter. Fostering civil society to build institutions : why and when. *The Economics of Transition*, 2009, vol. 17, no. 1, str. [1]-41, graf. prikazi, tabele. [COBISS.SI-ID [3522775](#)]

2. GRAJŽL, Peter, BANIAK, Andrzej. Industry self-regulation, subversion and public institutions, and social control of torts. *Int. rev. law econ.* [Print ed.], 2009, vol. 29, no. 4, str. 360-374, ilustr., tabele, doi: [10.1016/j.irl.2009.03.004](https://doi.org/10.1016/j.irl.2009.03.004). [COBISS.SI-ID [3522263](#)]

1.25 Drugi članki ali sestavki

3. GRAJŽL, Peter, DIMITROVA-GRAJZL, Valentina. The choice in the lawmaking process : legal transplants vs. indigenous law. V: *Social science research network*. [S. l.: s. n.], 2008, 3. sep. 2008. http://papers.ssrn.com/abstract_id=1130124. [COBISS.SI-ID [3089623](#)]

4. Primož Gorkič

1.04 Strokovni članek

GORKIČ, Primož. Položaj obdolženca v ZKP-1 in problem osredotočenja preiskovalnega postopka. *PP, Prav. praksa (Ljubl.)*, 24. jul. 2008, leto 27, št. 29/30, pril. str. II-V. [COBISS.SI-ID [9383505](#)]

3.16 Vabljen predavanje na konferenci brez natisa

GORKIČ, Primož. *Razpravna sposobnost obdolženca v kazenskem postopku : [predavanje na Dnevu raziskovalnih dosežkov Pravne fakultete, Ljubljana, 6. okt. 2010]*. Ljubljana: Pravna fakulteta, 2010. [COBISS.SI-ID [10961489](#)]